

Κοινοποίηση προς την ΕΕ
Σχεδίου Μέτρων αναφορικά με την Αγορά
Τερματισμού Κλήσεων σε Κινητά Δίκτυα σύμφωνα
με το Άρθρο 7 της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ

EETT

Απρίλιος 2005

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στο παρόν σχέδιο κοινοποίησης παρουσιάζεται η ανάλυση που διενήργησε η ΕΕΤΤ για την αγορά τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα και οι προτεινόμενες ρυθμιστικές παρεμβάσεις.

Ιστορική Αναδρομή

Η ΕΕΤΤ πραγματοποίησε δημόσια διαβούλευση τον Ιανουάριο του 2002 σχετικά με το επίπεδο ανταγωνισμού στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα. Η δημόσια διαβούλευση έλαβε υπόψη την *Έβδομη Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την Εφαρμογή (υλοποίηση) του Κανονιστικού Πακέτου των Τηλεπικοινωνιών*, η οποία είχε επισημάνει ότι τα τέλη τερματισμού για κλήσεις από σταθερό σε κινητό στην Ελλάδα ήταν από τα υψηλότερα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκείνο το χρονικό διάστημα. Στη ανωτέρω δημόσια διαβούλευση συμμετείχαν 12 τηλεπικοινωνιακοί πάροχοι και μία οργάνωση καταναλωτών και ένα από τα κύρια συμπεράσματα ήταν ότι δεν υπάρχει η δυνατότητα να αναπτυχθούν ανταγωνιστικές πιέσεις στα τέλη τερματισμού εξαιτίας κυρίως της αρχής «ο καλών πληρώνει». Όσοι συμμετείχαν στη δημόσια διαβούλευση ζήτησαν την παρέμβαση της ΕΕΤΤ για να εμποδίσει τη στρέβλωση του ανταγωνισμού και να προστατέψει τον καταναλωτή.

Με την Απόφασή της 248/68 της 15ης Μαρτίου 2002, η ΕΕΤΤ έκρινε ότι δύο πάροχοι κινητής (η Vodafone και η COSMOTE) κατέχουν Σημαντική Ισχύ στην αγορά των δημόσιων δικτύων και δημόσιων υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας (η «αγορά κινητής»).

Η ΕΕΤΤ προέβη στις ενέργειες αυτές βάσει των εξουσιών που της παρέχονται από την *Οδηγία για τη Διασύνδεση*, όπως ενσωματώθηκε στο Ελληνικό δίκαιο με το π.δ.165/99.

Περίπου έξι μήνες αφού ορίστηκαν ως οργανισμοί με Σημαντική Ισχύ στην αγορά κινητής, ζητήθηκε από τη Vodafone και την COSMOTE να παράσχουν στοιχεία σχετικά με τη συμμόρφωσή τους με τις υποχρεώσεις τους. Μετά την πραγματοποίηση ακροάσεων και την υποβολή σχετικών στοιχείων, η ΕΕΤΤ απεφάνθη ότι αμφότεροι οι πάροχοι δεν είχαν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις τους ως οργανισμοί με Σημαντική Ισχύ στην αγορά κινητής και επέβαλε πρόστιμο €300.000 στον καθένα.

Με την Απόφασή της 275/72B της 7^{ης} Φεβρουαρίου 2003, η ΕΕΤΤ όρισε ότι ο ΟΤΕ, η Vodafone και η COSMOTE είναι οργανισμοί με Σημαντική Ισχύ στην εθνική αγορά της διασύνδεσης. Ειδικότερα, διαπιστώθηκε ότι ο ΟΤΕ κατέχει μερίδιο αγοράς 27.5%,¹ η Vodafone 28.5% και η COSMOTE 26.1%. Εκτός του μεριδίου αγοράς των παρόχων αυτών, στην Απόφαση της ΕΕΤΤ ελήφθησαν υπόψη και άλλοι παράγοντες. Στην Απόφασή της, η ΕΕΤΤ όρισε ότι οι οργανισμοί που έχουν ορισθεί ως έχοντες Σημαντική Ισχύ στην εθνική αγορά διασύνδεσης θα πρέπει να εκπληρώσουν όλες τις σχετικές υποχρεώσεις που προβλέπονται από την κείμενη Εθνική και Ευρωπαϊκή νομοθεσία. Ειδικότερα, σύμφωνα με τις διατάξεις της Οδηγίας 97/33/ΕΚ, υποχρεούνται:

- να ανταποκρίνονται σε κάθε εύλογο αίτημα πρόσβασης στο δίκτυο, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε σημεία διαφορετικά από τα τερματικά σημεία του δικτύου που προσφέρονται στην πλειοψηφία των τελικών χρηστών.
- να τηρούν την αρχή της μη διακριτικής μεταχείρισης σχετικά με τη διασύνδεση που προσφέρουν σε τρίτους
- να εφαρμόζουν παρόμοιους όρους σε παρόμοιες περιστάσεις στους διασυνδεδεμένους οργανισμούς που παρέχουν παρόμοιες υπηρεσίες
- να εφαρμόζουν τέλη διασύνδεσης που ακολουθούν την αρχή της διαφάνειας και της κοστοστρέφειας
- να αποδεικνύουν ότι οι χρεώσεις προκύπτουν από τα πραγματικά κόστη, συμπεριλαμβανομένου ενός εύλογου ποσοστού απόδοσης της επένδυσης. Η ΕΕΤΤ δύναται να απαιτήσει από έναν οργανισμό να αιτιολογήσει πλήρως τα τέλη διασύνδεσης και, όπου κρίνεται κατάλληλο, να ζητά την προσαρμογή των τελών.

Με την Απόφασή της 278/65 της 14^{ης} Μαρτίου 2003, η ΕΕΤΤ όρισε την TIM ως έχουσα Σημαντική Ισχύ στην αγορά κινητής, επιβάλλοντας έτσι στην TIM τις ίδιες υποχρεώσεις που είχαν ήδη επιβληθεί στη Vodafone και την COSMOTE.

¹ Ειδικότερα σε σχέση με τον ΟΤΕ, η απόφαση της ΕΕΤΤ αναφέρεται στην Υπόθεση COMP/M.2565-PPC/WIND/JV (28/11/2001). Στην Υπόθεση αυτή η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, παρά τη λήξη του νομικού μονοπωλίου στον τομέα της σταθερής τηλεφωνίας στην Ελλάδα τον Ιανουάριο του 2001, ο ΟΤΕ κατέχει de facto μονοπωλιακή θέση στην αγορά σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας και δεσπόζουσα θέση στην αγορά μετάδοσης δεδομένων για επιχειρήσεις και στην αγορά πώλησης χωρητικότητας μετάδοσης. Οι συνθήκες από την ημερομηνία έκδοσης της ανωτέρω απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δεν έχουν αλλάξει ουσιωδώς στην Ελλάδα. Επιπλέον, η αδεσμοποίητη πρόσβαση στον τοπικό βρόχο (η οποία αποτελεί σημαντικότατο παράγοντα για την ανάπτυξη του ανταγωνισμού στα μέσα πρόσβασης στους τελικούς χρήστες) δεν έχει προσφέρει τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Το αντίθετο, η πρόοδος της αδεσμοποίητης πρόσβασης στον τοπικό βρόχο είναι εξαιρετικά περιορισμένη.

Παρόλο που οι εταιρείες Vodafone και Cosmote έχουν υποχρέωση με βάση τις ανωτέρω αποφάσεις να προσφέρουν κοστοστρεφή πρόσβαση στο δίκτυό τους και η εταιρεία TIM πρόσβαση σε εύλογη τιμή, καμία από τις εταιρείες δεν έχει συμμορφωθεί με τις ανωτέρω υποχρεώσεις ούτε έχει προσκομίσει στην ΕΕΤΤ τα απαραίτητα στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι τα τέλη τους είναι σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που τους έχουν επιβληθεί. Σημειώνεται επίσης ότι οι ως άνω εταιρείες έχουν ασκήσει αίτηση ακυρώσεως κατά των ανωτέρω Αποφάσεων της ΕΕΤΤ στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Επιπλέον επειδή η αίτηση ακύρωσης μιας πράξης της διοίκησης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας δεν έχει ανασταλτικό χαρακτήρα για την εφαρμογή της διοικητικής πράξης μέχρι την εκδίκαση της αίτησης ακύρωσης, η Cosmote άσκησε και αίτηση αναστολής της σχετικής Απόφασης της ΕΕΤΤ. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Ανάλογο αίτημα ακύρωσης χωρίς όμως και αίτηση αναστολής άσκησε και η TIM στην Απόφαση της ΕΕΤΤ που αφορούσε αυτήν.

Πέραν όμως των δικαστικών ενεργειών οι πάροχοι στην πράξη δεν προχώρησαν στην εφαρμογή των Αποφάσεων ως όφειλαν.

Με την κοινοποίηση της παρούσας στην Ε.Ε., την 1^η Ιουλίου 2004, η ΕΕΤΤ έλαβε σχόλια σύμφωνα με το άρθρο 7(3) της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ. Η ΕΕΤΤ λαμβάνοντας υπόψη στο μέγιστο βαθμό τις παρατηρήσεις της ΕΕ προχωρά ως οφείλει στις απαραίτητες τροποποιήσεις στο προτεινόμενο Σχέδιο Μέτρου το οποίο προτίθεται να υιοθετήσει σχετικά με τον Ορισμό, την Ανάλυση του επιπέδου του ανταγωνισμού και την Επιβολή Ρυθμιστικών Υποχρεώσεων στην αγορά τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα κινητά δίκτυα. Ταυτόχρονα η ΕΕΤΤ προέβη σε επικαιροποίηση των στοιχείων που χρησιμοποιήθηκαν στην ορισμό και την ανάλυση της αγοράς, ενσωματώνοντας κυρίως στο παρόν κείμενο τα στοιχεία εκείνα που μεταβλήθηκαν ουσιωδώς

Τέλος, επισημαίνεται ότι η ΕΕΤΤ έθεσε την παρούσα κοινοποίηση σε εθνική δημόσια διαβούλευση, η οποία διήρκεσε από 15-12-2004 έως 15-2-2005.

Περιεχόμενα της παρούσας κοινοποίησης

- *Κεφάλαιο 1:* Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μελέτη της ΕΕΤΤ αναφορικά με τον ορισμό της αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα. Το κείμενο αυτό αποτέλεσε και το πρώτο κεφάλαιο της Δημόσιας Διαβούλευσης αναφορικά με τον ορισμό και την ανάλυση αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα, που διεξήχθη από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) μεταξύ 3 Σεπτεμβρίου και 3 Οκτωβρίου 2003.
- *Κεφάλαιο 2:* Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μελέτη της ΕΕΤΤ αναφορικά με την ανάλυση αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα. Το κείμενο αυτό αποτέλεσε το δεύτερο κεφάλαιο της Δημόσιας Διαβούλευσης αναφορικά με τον ορισμό και την ανάλυση αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα, που διεξήχθη από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) μεταξύ 3 Σεπτεμβρίου και 3 Οκτωβρίου 2003.
- *Κεφάλαιο 3:* Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα κυριότερα σημεία των παρατηρήσεων / σχολίων των συμμετεχόντων στη δημόσια διαβούλευση αναφορικά με τον ορισμό και την ανάλυση αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα και οι απαντήσεις της ΕΕΤΤ επ' αυτών.
- *Κεφάλαιο 4:* Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μελέτη της ΕΕΤΤ αναφορικά με την φύση της αποτυχίας της αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα. Το κείμενο αυτό αποτέλεσε και το πρώτο κεφάλαιο της Δημόσιας Διαβούλευσης αναφορικά με τις προτεινόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα, που διεξήχθη από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) μεταξύ 11 Φεβρουαρίου και 18 Μαρτίου του 2004.
- *Κεφάλαιο 5:* Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μελέτη της ΕΕΤΤ αναφορικά με τις προτεινόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα. Το κείμενο αυτό αποτέλεσε το δεύτερο κεφάλαιο της Δημόσιας Διαβούλευσης αναφορικά με τις προτεινόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα, που διεξήχθη από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) μεταξύ 11 Φεβρουαρίου και 18 Μαρτίου του 2004.
- *Κεφάλαιο 6:* Στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι απαντήσεις της ΕΕΤΤ στα κυριότερα σημεία των παρατηρήσεων / σχολίων των συμμετεχόντων στη δημόσια

διαβούλευση αναφορικά με τις προτεινόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις στην αγορά τερματισμού κλήσεων.

- *Κεφάλαιο 7:* Στο έβδομο κεφάλαιο παρουσιάζεται το Σχέδιο Απόφασης το οποίο προτίθεται να υιοθετήσει η ΕΕΤΤ σχετικά με τον Ορισμό, την Ανάλυση του επιπέδου του ανταγωνισμού και την Επιβολή Ρυθμιστικών Υποχρεώσεων στην αγορά τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα κινητά δίκτυα.
- *Κεφάλαιο 8:* Στο όγδοο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι βασικές αρχές του μοντέλου μακροπρόθεσμου επαυξητικού κόστους (ΜΕΚ – «LRIC») βάση του οποίου θα προσδιορισθούν οι κοστοστρεφείς τιμές αναφορικά με τα τέλη τερματισμού κλήσεων.
- *Παράρτημα Α:* Στο παράρτημα Α παρουσιάζεται η εξέλιξη των τελών τερματισμού στα κινητά δίκτυα.
- *Παράρτημα Β:* Στο παράρτημα Β παρουσιάζονται οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στη δημόσια διαβούλευση αναφορικά με τον ορισμό της αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα και την ανάλυση του επιπέδου του ανταγωνισμού στην αγορά αυτή.
- *Παράρτημα Γ:* Στο παράρτημα Γ παρουσιάζονται οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στη δημόσια διαβούλευση αναφορικά με τις προτεινόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα.
- *Παράρτημα Δ:* Στο παράρτημα Δ παρουσιάζεται ο υπολογισμός της επιπλέον χρέωσης στα τέλη τερματισμού κλήσεων για λόγους εξωτερικών οικονομιών δικτύου (externality surcharge).
- *Παράρτημα Ε:* Στο παράρτημα Ε παρουσιάζονται οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στη δημόσια διαβούλευση της παρούσας κοινοποίησης που διεξήχθη από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) μεταξύ 15 Δεκεμβρίου 2004 και 15 Φεβρουαρίου 2005, καθώς και οι απαντήσεις της ΕΕΤΤ στα κυριότερα σημεία των παρατηρήσεων / σχολίων των συμμετεχόντων στη δημόσια διαβούλευση.

Σημειώνεται ότι στο τέλος κάθε κεφαλαίου παρουσιάζονται τα στοιχεία του αντίστοιχου κεφαλαίου που μεταβλήθηκαν ουσιαδώς από την πρώτη κοινοποίηση μέχρι σήμερα. Ειδικότερα για το Κεφάλαιο 7 το οποίο παρουσιάζει το προτεινόμενο Σχέδιο Απόφασης, οι αλλαγές δεν παρουσιάζονται στο τέλος του κεφαλαίου αλλά έχουν ενσωματωθεί στο κείμενο τροποποιώντας κατάλληλα ορισμένα σημεία σύμφωνα με τα σχόλια της Ε.Ε.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κεφάλαιο 1. Ορισμός αγορών	11
1.1 Εισαγωγή	11
1.2 Γενικά χαρακτηριστικά των υπηρεσιών	12
1.3 Σχετική αγορά προϊόντων	12
1.3.1 Νομικό test	12
1.3.2 Υποκατάσταση Προσφοράς	15
1.3.3 Υποκατάσταση ζήτησης	17
1.4 Ορισμός Γεωγραφικής Αγοράς	22
1.5 Συμπεράσματα	24
1.6 Ερωτήσεις	25
1.7 Ενημέρωση της ανάλυσης για τον ορισμό αγοράς με καινούρια στοιχεία που προέκυψαν στο χρονικό διάστημα από την τελευταία ανάλυση μέχρι σήμερα	25
Κεφάλαιο 2. Ανάλυση Αγοράς	27
2.1. Εισαγωγή	27
2.2. Δυνητικός ανταγωνισμός	28
2.3. Αντισταθμιστική αγοραστική δύναμη	30
2.4. Ενδείξεις της συμπεριφοράς των παρόχων	34
2.4.1. Ιστορική τάση των τελών τερματισμού	36
2.4.2. Υπερβολική τιμολόγηση (excessive pricing)	38
2.4.3. Πραγματικές χρεώσεις	39
2.4.4. Διεθνές benchmark	41
2.4.5. Διακριτική τιμολόγηση (discriminatory pricing)	43
2.4.6. Συμπίεση τιμών (price squeeze)	43
2.4.7. Υπερβολική κερδοφορία	44
2.5. Συμπεράσματα	45
2.6. Ερωτήσεις	45
2.7. Παρουσίαση νέων στοιχείων αγοράς μέχρι και το β' εξάμηνο του 2004	46
Κεφάλαιο 3. Απαντήσεις της ΕΕΤΤ στις παρατηρήσεις των τηλεπικοινωνιακών παρόχων αναφορικά με τον ορισμό της αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα και την ανάλυση του επιπέδου του ανταγωνισμού στην εν λόγω αγορά	49
3.1. Εισαγωγή	49

3.2. Ορισμός Αγοράς	50
3.2.1. Παρατηρήσεις αναφορικά με το σημείο εκκίνησης	50
3.2.2. Παρατηρήσεις αναφορικά με τη μεθοδολογία	50
3.2.3. Παρατηρήσεις αναφορικά με την εναλλαξιμότητα της ζήτησης	53
3.2.4. Παρατηρήσεις αναφορικά με την ενημέρωση των χρηστών	56
3.2.5. Παρατηρήσεις αναφορικά με την εναλλαξιμότητα της προσφοράς	58
3.3. Ανάλυση Αγοράς	59
3.3.1. Παρατηρήσεις αναφορικά με Σ.Ι.Α.	59
 Κεφάλαιο 4. Φύση της αποτυχίας της αγοράς (market failure)	 62
4.1. Εισαγωγή	62
4.2. Φύση της αποτυχίας της αγοράς (market failure)	63
4.3. Βάσεις για ex ante ρύθμιση	64
4.3.1. Εμπόδια εισόδου	64
4.3.2. Δυναμικές πλευρές	65
4.3.3. Σχετική αποτελεσματικότητα του δικαίου του ανταγωνισμού	65
4.4. Αρνητικές συνέπειες των υψηλών τελών τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα	66
4.5. Οικονομικές αποδοτικότητες στον τομέα κινητής τηλεφωνίας – η ευρύτερη διάσταση	68
4.5.1. Ανταγωνιστικές πιέσεις στο επίπεδο λιανικής	68
4.5.2. Το επιχείρημα «διανομής / κατανομής»	69
4.5.3. Ευημερία καταναλωτών (κοινωνικό όφελος)	69
4.5.4. Αρνητική επίδραση στην ανάπτυξη της 3ης Γενιάς	70
4.6. Συμπεράσματα	71
 Κεφάλαιο 5. Υποχρεώσεις	 72
5.1. Εισαγωγή	72
5.2. Κανονιστικές υποχρεώσεις – Γενικές Αρχές	72
5.2.1. Πεδίο υποχρεώσεων	72
5.2.2. Αναλογικότητα των ρυθμίσεων	75
5.2.3. Επίδραση των κανόνων του ανταγωνισμού	75
5.3. Προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις για τον τερματισμό κλήσεων σε κινητά δίκτυα	77
5.3.1. Η βασική φύση της αποτυχίας της αγοράς	77
5.3.2. Αναζήτηση της καλύτερης δυνατής λύσης	79
5.3.3. Επιλογή υποχρεώσεων	81
Απαγόρευση διακριτικής μεταχείρισης	83

Κοστοστρεφής τιμολόγηση	84
5.3.4.Διάρθρωση και χρόνος επιβολής των υποχρεώσεων	85
Κοστοστρέφεια: μεσοπρόθεσμη υποχρέωση	85
Μη διακριτική Μεταχείριση: μια ενδιάμεση κανονιστική υποχρέωση	91
5.3.5.Οι επιπτώσεις των κανονιστικών υποχρεώσεων	92
Δίκτυα κινητής	92
Πελάτες κινητής	92
Τα σταθερά δίκτυα και οι πελάτες	92
5.4. Ερωτήσεις	93
5.5. Επανεξέταση των προτεινόμενων Ρυθμιστικών Υποχρεώσεων	93
 Κεφάλαιο 6. Απαντήσεις της EETT στις παρατηρήσεις των τηλεπικοινωνιακών παρόχων αναφορικά με την επιβολή υποχρεώσεων στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα.	96
6.1. Εισαγωγή	96
6.2. Παρατηρήσεις αναφορικά με την επιβολή ρυθμιστικών υποχρεώσεων	97
 Κεφάλαιο 7. Σχέδιο Απόφασης EETT	112
7.1. Εισαγωγή	112
7.2.Ορισμός Αγοράς	113
7.3. Πάροχοι με Σημαντική Ισχύ στην αγορά	113
7.4. Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις	113
7.4.1.Υποχρέωση παροχής πρόσβασης και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου	114
7.4.2.Υποχρέωση Διαφάνειας	116
7.4.3.Υποχρέωση Αμεροληψίας (μη διακριτικής μεταχείρισης)	119
7.4.4.Υποχρέωση Δημοσίευσης Προσφοράς Αναφοράς Διασύνδεσης	120
7.4.5. Υποχρεώσεις ελέγχου τιμών	123
 Κεφάλαιο 8. Βασικές Αρχές του μοντέλου LRIC	137
8.1. Εισαγωγή	137
8.2. Βασικές Αρχές	138
8.2.1. Κλίμακα της εταιρίας / υποθετική κλίμακα	138
8.2.2.Αντιμετώπιση του UMTS/ 3G	139
8.2.3.Μη δικτυακά κόστη	141
8.2.4.Τιμές Ramsey	142

8.2.5.Εξωτερικές Οικονομίες Δικτύου	143
8.3. Αρχές του μοντέλου	144
8.3.1. Bottom-up μοντέλο ΜΕΚ	144
8.3.2. Οδηγοί κόστους και επαυξήσεις	145
8.3.3. Αντικατοπτρισμός των χαρακτηριστικών της χώρας και του παρόχου	147
8.3.4. Επιχειρησιακό μοντέλο του δικτύου	148
8.3.5. «Scorched-node»	150
8.3.6. Υπολογισμοί σειράς συνολικού χρόνου	150
8.3.7. Οικονομική απόσβεση	151
8.3.8. Επαυξήσεις και mark-up για κοινό κόστος	152
8.3.9. Καθορισμός του κοινού κόστους δικτύου	152
8.3.10. Κοστολόγηση υπηρεσιών	153
8.3.11. WACC	154
8.4. Προσαρμογή και εφαρμογή του μοντέλου	156
8.5. Διαδικασία μέτρησης και εξακρίβωσης	156
8.5.1. Διαδικασία	156
 Παράρτημα Α: Εξέλιξη τελών τερματισμού σε κινητά δίκτυα	 158
Τέλη τερματισμού από σταθερό σε κινητό (σε eurocents)	158
Τέλη τερματισμού για άλλους ΠΔΚ	159

Κεφάλαιο 1. Ορισμός αγορών

1.1 Εισαγωγή

Το παρόν κεφάλαιο παρουσιάζει την ανάλυση της ΕΕΤΤ αναφορικά με τον ορισμό της αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα. Το παρόν κεφάλαιο είχε αποτελέσει και το πρώτο κεφάλαιο της Δημόσιας Διαβούλευσης που διεξήγαγε η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) «αναφορικά με τον ορισμό και την ανάλυση αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα», μεταξύ 3 Σεπτεμβρίου και 3 Οκτωβρίου 2003.

Σε εφαρμογή των αρμοδιοτήτων της από το Ν. 2867/2000 «Οργάνωση και λειτουργία των Τηλεπικοινωνιών και άλλες διατάξεις», ιδίως δε το άρθρο 3 παρ. 14 αυτού (ΦΕΚ 273/Α/19-12-2000), η ΕΕΤΤ προχωρεί στη διαδικασία ορισμού των σχετικών αγορών που ανταποκρίνονται στις συνθήκες της εθνικής αγοράς και ιδίως την ανάλυση της σχετικής αγοράς για τον «τερματισμό κλήσεων σε ξεχωριστά δίκτυα κινητών» και στην ανάλυση της αποτελεσματικής ανταγωνιστικότητας στη σχετική αυτή αγορά, σύμφωνα με την Οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7^{ης} Μαρτίου 2002 σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (Οδηγία Πλαίσιο), ιδίως δε τα άρθρα 7, 14, 15 και 16 αυτής, την Οδηγία 2002/19/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7^{ης} Μαρτίου 2002 σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες, καθώς και με τη διασύνδεσή τους (Οδηγία για την Πρόσβαση), ιδίως δε τα άρθρα 7, 15, 16 αυτής, τη Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 11^{ης} Φεβρουαρίου 2003 για τις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών που επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση σύμφωνα με την οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (2003/311/ΕΚ, ΟΙ

L114/45, 8.5.2003), και τις Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ανάλυση αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά βάσει του κοινοτικού πλαισίου κανονιστικών ρυθμίσεων για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (2002/C 165/03, OJ C165/6, 11.7.2002).

1.2 Γενικά χαρακτηριστικά των υπηρεσιών

Οι υπηρεσίες υπό εξέταση στην παρούσα έρευνα είναι αυτές που αφορούν στον τερματισμό φωνητικών κλήσεων σε δίκτυο κινητής τηλεφωνίας 2^{ης} Γενιάς. Όταν πραγματοποιείται μια κλήση σε κινητό τηλέφωνο, ανεξαρτήτως της ταυτότητας του δικτύου από το οποίο εκκινεί η κλήση (δηλαδή, σταθερό ή άλλο κινητό), η κλήση περνά από τον πάροχο που εκκινεί την κλήση στον πάροχο που την τερματίζει (πιθανώς μέσω διαβίβασης από έναν τρίτο πάροχο). Ο τερματισμός κλήσεων σε κινητά στην Ελλάδα πραγματοποιείται και χρεώνεται σε επίπεδο χονδρικής από τον πάροχο του δικτύου κινητής του καλούμενου στο δίκτυο από το οποίο εκκινεί η κλήση. Το τέλος τερματισμού πληρώνεται από τον πάροχο που εκκινεί την κλήση και μεταφέρεται στον καλούντα (σε διαφορετικό βαθμό κάθε φορά που εξαρτάται από τις ειδικές συνθήκες της αγοράς) στην τιμή λιανικής την οποία ο καλών πληρώνει για την κλήση.

1.3 Σχετική αγορά προϊόντων

1.3.1 Νομικό test

Ο προσδιορισμός μιας σχετικής αγοράς προϊόντων λαμβάνει χώρα σύμφωνα με τις αρχές που έχουν τεθεί από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ) και το Πρωτοδικείο. Σύμφωνα με το ΔΕΚ, μια σχετική αγορά προϊόντων περιλαμβάνει όλα τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που είναι επαρκώς εναλλάξιμα ή υποκατάστατα, όχι μόνο αναφορικά με τα αντικειμενικά χαρακτηριστικά τους, βάσει των οποίων είναι ιδιαίτερα κατάλληλα για την ικανοποίηση των διαρκών αναγκών των καταναλωτών, τις τιμές τους ή την επιδιωκόμενη χρήση τους, αλλά και τις συνθήκες του ανταγωνισμού όπως και την ύπαρξη της προσφοράς και της ζήτησης στην εν λόγω αγορά.²

²

United Brands v. Commission [1978] ECR 207, παράγραφοι 12, 22 και 29.

Κατά τον καθορισμό της σχετικής αγοράς για τερματισμό φωνητικών κλήσεων, η ΕΕΤΤ ακολούθησε τους όρους και τη μεθοδολογία των *Κατευθυντήριων Γραμμών* της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Σημαντική Ισχύ στην Αγορά (ΣΙΑ) (επιπλέον του ότι έλαβε υπόψη τις υπηρεσίες των οποίων οι στόχοι, τα χαρακτηριστικά, οι τιμές και η επιδιωκόμενη χρήση τις καταστούν επαρκώς εναλλάξιμες) προκειμένου να εξετάσει τις υφιστάμενες συνθήκες υποκατάστασης ζήτησης και προσφοράς. Μια συγκεκριμένη υπηρεσία ή μια σειρά υπηρεσιών συνιστά μια χωριστή σχετική αγορά προϊόντων εάν ένας υποθετικός μονοπωλιακός πάροχος μπορούσε να επιβάλει μια μικρή αλλά σημαντική,³ μη μεταβατική αύξηση τιμών που υπερβαίνουν το ανταγωνιστικό επίπεδο χωρίς να μειώνονται οι πωλήσεις σε βαθμό που η αύξηση αυτή των τιμών να αποβαίνει επιζήμια (το ‘SSNIP test’). Η εφαρμογή του SSNIP test αποσκοπεί στο να επιτρέψει στην ΕΕΤΤ να καθορίσει τις υπηρεσίες, οι οποίες δύναται να υποκαταστήσουν τον τερματισμό κλήσεων σε παρόχους δικτύων κινητής τηλεφωνίας (ΠΑΚ). Ένα χρήσιμο εργαλείο ανάλυσης ή υποκατάστατο του SSNIP test για τον ορισμό αγοράς είναι το λεγόμενο «critical loss analysis test». Βάσει του test αυτού, εάν μια επιχείρηση αυξήσει τις τιμές κατά 5% άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου (που ορίζεται με τα γράμματα ‘pc’ στο Σχήμα 1.1), θα έχει δύο συνέπειες στην κερδοφορία της

- θα δημιουργήσει μεγαλύτερο περιθώριο στις πωλήσεις που εξακολουθεί να διατηρεί (η επιφάνεια που σημειώνεται ‘+’ στο Σχήμα 1.1)
- θα απωλέσει οποιοδήποτε κέρδος αποκόμιζε προηγουμένως από τις πωλήσεις που έχασε (η επιφάνεια που σημειώνεται ‘-’ στο Σχήμα 1.1).

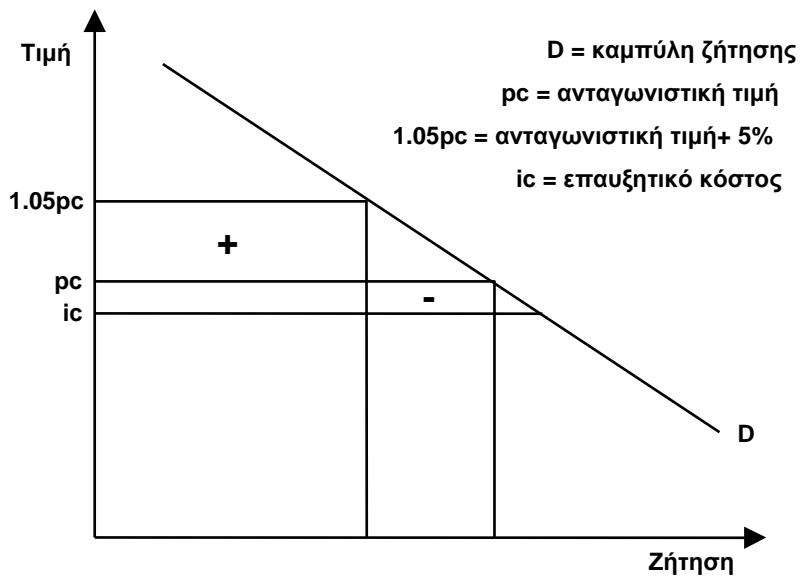
Τα κέρδη θα αυξηθούν (υποθέτοντας ότι το προϊόν που φαίνεται στο Σχήμα 1.1 αποτελεί αγορά όπως ορίζεται βάσει του SSNIP test) μόνο εάν η επιφάνεια ‘+’ είναι μεγαλύτερη της επιφάνειας ‘-’.

3

Συνήθως υπολογίζεται στο 5% ή ακόμα και στο 10%, ανάλογα με το προϊόν και τις συγκεκριμένες συνθήκες της αγοράς.

Σχήμα 1.1:

SSNIP test

Το σχετικό μέγεθος των δύο επιφανειών εξαρτάται από:

- Την κλίση της καμπύλης 'D'
- Το επίπεδο συνεισφοράς στα πάγια και κοινά κόστη (common costs) που υπάρχει στην ανταγωνιστική τιμή.

Η ανάλυση του κόστους των κινητών, όπως διενεργήθηκε από την ΕΕΤΤ, υποδηλώνει ότι το μερίδιο του κοινού κόστους ως ποσοστό του συνολικού κόστους δικτύου (ή, ακριβέστερα, η διαφορά μεταξύ του μέσου συνολικού κόστους τερματισμού και του επαυξητικού κόστους, εκφραζόμενη ως ποσοστό του συνολικού κόστους δικτύου) είναι της τάξεως του 10%. Στη συνέχεια αποτελεί πλέον ζήτημα απλού μαθηματικού υπολογισμού το να υπολογισθεί το επίπεδο πτώσης της ζήτησης για το εν λόγω προϊόν, ως αποτέλεσμα της αύξησης του 5% στην τιμή του, η οποία θα ήταν επαρκώς μεγάλη ώστε να καταστήσει την αύξηση αυτή ζημιογόνα και, συνεπώς, να αποκλείσει τη δυνατότητα να αποτελεί το προϊόν αυτό ξεχωριστή αγορά,

σύμφωνα με το SSNIP test. Στην περίπτωση αυτή, θα απαιτούνταν μείωση της ζήτησης κατά 33% προκειμένου να καταστεί ζημιογόνος η αύξηση.⁴

Επομένως, ένας εναλλακτικός τρόπος διαμόρφωσης του SSNIP test υπό τις περιστάσεις αυτές είναι να εξετάζεται κατά πόσον η ζήτηση για τερματισμό σε κινητά δίκτυα θα μειωνόταν κατά 33% ή περισσότερο ως αποτέλεσμα της αύξησης των τιμών κατά 5%. Εάν η απάντηση είναι αρνητική, η αύξηση θα είναι επικερδής και ο τερματισμός σε κινητά θα ορίζεται ως αγορά ανά πάροχο.⁵

Η προσέγγιση αυτή παρέχει μια ένδειξη του επιπέδου της υποκατάστασης ζήτησης, η οποία θα ήταν επαρκής για να εμποδίσει το να καταστεί χωριστή αγορά ο τερματισμός κάθε παρόχου κινητής. Εντούτοις, πρώτον είναι απαραίτητο να ληφθεί υπόψη το ζήτημα της υποκατάστασης προσφοράς. Εάν τα τέλη τερματισμού σε κινητά δίκτυα υπερβαίνουν το ανταγωνιστικό επίπεδο, είναι απαραίτητο να καθορισθεί εάν υπάρχουν άλλες επιχειρήσεις που δύνανται να ανταποκριθούν με το να αυξήσουν την προσφορά.

1.3.2 Υποκατάσταση Προσφοράς

Υποκατάσταση προσφοράς θεωρείται ότι υφίσταται όταν, ανταποκρινόμενοι σε μια αύξηση της τιμής ενός συγκεκριμένου προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, οι προμηθευτές άλλων προϊόντων ή υπηρεσιών προβαίνουν στην παροχή του προϊόντος του οποίου η τιμή έχει αυξηθεί εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος (καθιστώντας με αυτόν τον τρόπο ζημιογόνα την αύξηση της τιμής). Θα πρέπει, επομένως, να εξεταστεί κατά πόσον υπάρχουν τρόποι για να υπάρξει υποκατάσταση προσφοράς (δηλαδή τρόποι με τους οποίους μία κλήση θα μπορούσε να τερματιστεί σε άλλο δίκτυο από εκείνο του ΠΔΚ του οποίου ο καλούμενος είναι συνδρομητής για υπηρεσίες πρόσβασης και συλλογής). Η ΕΕΤΤ εξέτασε κατά πόσον κάποιος ανταγωνιστής πάροχος θα μπορούσε πράγματι να προκύψει, δηλαδή να εμφανισθεί στο προσκήνιο (από μόνη της η υποθετική υποκατάσταση προσφοράς δεν επαρκεί).

⁴ Εάν το μερίδιο του κοινού κόστους του δικτύου στον τερματισμό κλήσεων σε κινητά ήταν 15%, η αντίστοιχη κρίσιμη ζημία (critical loss) θα ήταν 25%.

⁵ Αυτό υπολογίζεται ως εξής: εάν το αρχικό επίπεδο ζήτησης είναι 100, το επιπλέον κέρδος που προκύπτει από τη μείωση της ζήτησης κατά X είναι $0,05 (100-X)$. Η απώλεια συνεισφοράς είναι $0,1 \times X$. Εάν το X είναι λιγότερο από 33, προκύπτουν κέρδη.

Η υποκατάσταση προσφοράς σε επίπεδο χονδρικής θα μπορούσε να προέλθει πιο εύκολα από άλλους ΠΔΚ. Εντούτοις, αυτό θα προϋπέθετε ότι οι συσκευές κινητών θα μπορούσαν να μεταφέρονται μεταξύ των δικτύων για τον τερματισμό. Παρά το γεγονός ότι οι συσκευές GSM μπορούν να (και πράγματι) κάνουν περιαγωγή ανάμεσα στα δίκτυα, η ΕΕΤΤ αντιλαμβάνεται ότι επί του παρόντος δεν είναι εφικτό για το δίκτυο που εκκινεί μια κλήση να επιλέγει το δίκτυο στο οποίο θα τερματιστεί αυτή η κλήση. Ορισμένες τεχνικές δυσκολίες με αυτήν την πιθανή μορφή υποκατάστασης θα μπορούσαν να ξεπεραστούν μέσω της δρομολόγησης των κλήσεων σε έναν εικονικό φορέα (virtual entity) ο οποίος θα παρέχει τερματισμό στους πελάτες του, επιλέγοντας το δίκτυο κινητής στο οποίο θα τερματίζει τις κλήσεις αυτές. Μια τέτοια τεχνική λύση απαιτεί αυτός ο εικονικός φορέας να έχει τη δυνατότητα να ελέγχει ανά πάσα στιγμή το δίκτυο στο οποίο είναι συνδεδεμένοι οι πελάτες του και να δύναται να επικοινωνήσει με τις κάρτες SIM των πελατών του (προκειμένου να αλλάζει δίκτυα). Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι επί του παρόντος, υπάρχουν σημαντικά προβλήματα σηματοδότησης που καθιστούν την παροχή της ανωτέρω λύσης αδύνατη.

Οι νεοεισερχόμενοι πάροχοι σταθερής τηλεφωνίας στην Ελλάδα προφανώς εξακολουθούν να εκμεταλλεύονται τις ευκαιρίες για ‘tromboning’ ούτως ώστε να αναδρομολογούν την κίνηση για να εκμεταλλευτούν τα ευνοϊκότερα διεθνή συμφωνηθέντα τέλη. Εντούτοις, το κόστος και η ποιοτική αποτελεσματικότητα της δυνατότητας αυτής περιορίζεται όλο και περισσότερο και αναμένεται να εξαφανιστεί με την πάροδο του χρόνου (όπως έχει ήδη συμβεί σε άλλα Κράτη Μέλη της ΕΕ).

Παρά το γεγονός ότι είναι σαφές ότι δύναται να λάβουν χώρα σημαντικές τεχνολογικές εξελίξεις (συμπεριλαμβανομένων του VoIP και των στιγμιαίων μηνυμάτων [instant messages]), ορισμένες εκ των οποίων μπορεί να μην απαιτούν την καταβολή τέλους τερματισμού (υπό την παρούσα μορφή), η ανάπτυξή τους στην Ελλάδα σε αυτό το στάδιο είναι υπερβολικά υποθετική και η εμπορική τους επίδραση είναι σχετικά αβέβαιη. Επιπλέον,

δεν μπορεί κάποιος να ισχυρισθεί, ούτε καν με σχετική βεβαιότητα, ότι θα προέκυπταν χαμηλότερα τέλη τερματισμού.⁶

Η ΕΕΤΤ δεν θεωρεί ότι υπάρχουν πάροχοι οι οποίοι επί του παρόντος δεν παρέχουν κλήσεις σε κινητά και οι οποίοι θα μπορούσαν να παράσχουν υποκατάσταση προσφοράς στο επίπεδο λιανικής. Επιπλέον, δε διαφαίνεται ότι οποιοσδήποτε τέτοιος πάροχος δεν θα ήταν εξαρτημένος από το δίκτυο του ΠΔΚ με τον οποίο είναι συνδεδεμένος ο καλούμενος για τον τερματισμό των κλήσεων.

1.3.3 Υποκατάσταση ζήτησης

Η εκτίμηση των δυνατοτήτων υποκατάστασης ζήτησης απαιτεί την εξέταση του βαθμού στον οποίο οι καταναλωτές των εν λόγω υπηρεσιών τις θεωρούν εναλλάξιμες ή υποκατάστατες. Ο ανταγωνισμός μεταξύ υποκατάστατων προϊόντων συνήθως έχει πολλές πτυχές, συμπεριλαμβανομένης της τιμής, της ποιότητας, της υπηρεσίας και της καινοτομίας/νεωτερισμού.

Προκειμένου να αντιδράσει στο υψηλό τέλος τερματισμού ενός κινητού παρόχου μέσω της υποκατάστασης, ο καταναλωτής θα πρέπει να έχει πρόσβαση σε μια εξίσου λειτουργική εναλλακτική υπηρεσία η οποία δε χρησιμοποιεί τον τερματισμό αυτό. Προκειμένου ο καταναλωτής να έχει κίνητρο να αναζητήσει μια τέτοια εναλλακτική λύση, είναι ουσιαστικά απαραίτητο:

- το υψηλότερο τέλος να αντανakλάται στη λιανική τιμή που επιβάλλεται στον καταναλωτή
- ο καταναλωτής να γνωρίζει τη λιανική τιμή.

Ο πρώτος όρος απαιτεί είτε να επιβάλλεται με ρύθμιση να αντανakλώνται τα τέλη τερματισμού σε κινητά στις λιανικές τιμές των κλήσεων σε κινητά, ή το επίπεδο του

6

Το VoIP, ή φωνή μέσω πρωτοκόλλου Internet, έχει τη δυνατότητα να τροποποιήσει τις υπάρχουσες πρακτικές τιμολόγησης για τον τερματισμό κλήσεων διότι, μετατρέποντας τις φωνητικές κλήσεις σε ροή δεδομένων (data streams), έχει τη δυνατότητα να μετατρέπει τα σήματα αυτά με τρόπο που σημαίνει ότι θα μπορούσαν: (i) να αναγνωρίζονται ως κίνηση που εκκινεί, αντί για κίνηση που τερματίζει, και (ii) να υπόκεινται σε διαφορετικό καθεστώς χρέωσης βάσει της χρήσης χωρητικότητας αντί για τη διάρκεια της κλήσης. Εντούτοις, ο χρόνος και ο βαθμός της πιθανής έναρξης χρησιμοποίησης του VoIP δεν μπορούν να συγκεκριμενοποιηθούν, ενώ δεν είναι απόλυτα σαφές πώς μπορούν/πρόκειται να εξελιχθούν οι πρακτικές τιμολόγησης. Τα στιγμιαία μηνύματα (IM) είναι μια πιο εξελιγμένη μορφή των υφιστάμενων σύντομων μηνυμάτων (SMS), αν και πρόκειται να χρησιμοποιηθούν κατά κύριο λόγο σε σύστημα GPRS. Το αποτέλεσμα τους θα είναι πιθανόν να δημιουργήσει κάποια μορφή ανταγωνιστικής πίεσης στις φωνητικές κλήσεις, αν και δεν είναι σαφές σε αυτό το στάδιο της εξέλιξής τους κατά πόσον η επίπτωσή τους στον ορισμό αγοράς θα είναι οριακή ή όχι, όπως συμβαίνει επί του παρόντος με τα SMS.

ανταγωνισμού στις αγορές λιανικής να είναι επαρκώς υψηλό ώστε να επιτυγχάνεται το ίδιο αποτέλεσμα. Από την άποψη αυτή, η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι δεν είναι απαραίτητα αληθές ότι θα εκπληρωθεί ο πρώτος όρος. Εάν δεν εκπληρωθεί, τότε η ζήτηση για κλήσεις σε κινητά κατά κύριο λόγο θα παραμείνει ανεπηρέαστη από μια αλλαγή στα τέλη τερματισμού. Εάν υποθέσει κανείς ότι θα υπάρξει μια αντίστοιχη αλλαγή στις λιανικές τιμές των κλήσεων σε κινητά, τότε θα είναι απαραίτητο να εξεταστεί κατά πόσον οι καταναλωτές αναγνωρίζουν ότι καλούν έναν κινητό αριθμό και επίσης εάν γνωρίζουν την τιμή που κοστίζει η κλήση αυτή. Εάν δεν πληρούνται αυτοί οι όροι, δεν υπάρχει προοπτική να δημιουργηθεί υποκατάσταση ζήτησης. Τα στοιχεία που έχουν συγκεντρώσει οι ρυθμιστικές αρχές από τους καταναλωτές σε άλλα κράτη υποδηλώνουν ότι οι όροι αυτοί δεν πληρούνται.

Η υποκατάσταση σε επίπεδο χονδρικής δεν είναι εφικτή επί του παρόντος, καθώς οποιοσδήποτε φορέας που επιθυμεί να προσφέρει κλήσεις σε πελάτες σε ένα συγκεκριμένο δίκτυο κινητής θα πρέπει να αγοράζει τον τερματισμό από τον αντίστοιχο ΠΔΚ προκειμένου να έχει τη δυνατότητα να πράξει κάτι τέτοιο. Η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι τα στοιχεία σχετικά με την κίνηση που σχετίζονται με την απόκτηση υπηρεσιών τερματισμού σε κινητά στην Ελλάδα από μια σειρά σταθερών εισερχομένων παρόχων στρεβλώνονται από το γεγονός ότι πολλοί εξ αυτών δεν προβαίνουν σε άμεση διασύνδεση με τους ΠΔΚ (το τέλος τερματισμού μπορεί επίσης να στρεβλώνεται ως αποτέλεσμα αυτών των μη διασυνδεδεμένων παρόχων που υποχρεώνονται να αποδέχονται τα τέλη που προσφέρονται στον πάροχο που τους προσφέρει τη διαβίβαση). Παραδείγματος χάριν, τα στοιχεία που παρασχέθηκαν στην ΕΕΤΤ δείχνουν ότι ένας αριθμός εναλλακτικών παρόχων σταθερής τηλεφωνίας εξαρτάται, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, από τη χρήση τεχνικών tromboning ή από τη χρήση GSM gateways (FCTs). Στο επίπεδο λιανικής, είναι διαθέσιμη μια σειρά πιθανών υποκατάστατων ζήτησης, τα οποία υποστηρίζεται ότι δύνανται να επιδράσουν στη δυνατότητα μεταβολής της τιμής που μπορεί να έχει ένας ΠΔΚ (στο επίπεδο χονδρικής) για υπηρεσίες τερματισμού. Αυτά τα πιθανά υποκατάστατα συμπεριλαμβάνουν:

- την κλήση του καλούμενου στη σταθερή γραμμή του
- την αποστολή γραπτών μηνυμάτων
- την πραγματοποίηση μιας σύντομης κλήσης προκειμένου να ζητηθεί από τον καλούμενο να καλέσει
- τη συντόμευση των κλήσεων συνολικά

- την αλλαγή κάρτας SIM από τον ίδιο το καλούμενο.

Η πρώτη δυνατότητα δεν αναγνωρίζει την ουσιαστικά διαφορετική φύση της σταθερής και της κινητής τηλεφωνίας (π.χ. οι κινητοί αριθμοί σχετίζονται με πρόσωπα και όχι με τοποθεσίες, τη δυνατότητα επικοινωνίας με ένα συνδρομητή σταθερής όταν αυτός δεν βρίσκεται στο σημείο της σταθερής σύνδεσης). Υποστηρίζεται ότι υπάρχει επίσης διαφοροποίηση στο επίπεδο χονδρικής, όπως αντανakλάται στις διαφορές που προϋπήρχαν στα τέλη τερματισμού μεταξύ παρόχων σταθερής και μεταξύ παρόχων σταθερής που τερματίζουν σε ΠΔΚ αφενός, σε αντίθεση με τον τερματισμό κινητού προς κινητό (off-net), παρά την παρέμβαση της ΕΕΤΤ που αποσκοπούσε στο να αποτρέψει αυτές τις πρακτικές διακριτικής μεταχείρισης από την COSMOTE και τη Vodafone-Panafon (και, πρόσφατα, το Μάρτιο του 2003, από την TIM). Η κατάσταση επί του παρόντος αντιμετωπίζεται / διορθώνεται με μέτρα που λαμβάνουν οι διάφοροι ΠΔΚ ανταποκρινόμενοι στην πίεση της ΕΕΤΤ.⁷

Ενώ τα γραπτά μηνύματα μπορούν μερικώς να υποκαταστήσουν μία κλήση σε ένα σημείο τερματισμού κινητού, η πιθανή καθυστέρηση, η έκταση των μηνυμάτων που μεταφέρονται και τα στοιχεία της αγοράς που δείχνουν συμπληρωματικότητα αντί για εναλλαξιμότητα, οδηγούν την ΕΕΤΤ στο συμπέρασμα ότι τα γραπτά μηνύματα δεν είναι επαρκή υποκατάστατα μιας φωνητικής κλήσης στο κινητό του καλούμενου. Πράγματι, ο καθορισμός διαφορετικών τελών διασύνδεσης και όρων για τα μηνύματα SMS δείχνουν ότι δεν είναι εναλλάξιμα. Στο βαθμό που η αυξανόμενη δημοτικότητά τους μπορεί μερικώς να ερμηνευθεί από την οπτική του ότι ο τερματισμός κλήσεων τιμολογείται πάνω από τα ανταγωνιστικά επίπεδα, παλαιότερα στοιχεία της αγοράς που έχουν συλλεχθεί σε άλλα κράτη φαίνεται να δηλώνουν ότι δεν είναι πιθανό να παρουσιάσουν σημαντική απώλεια πελατών για το σκοπό του ορισμού αγοράς.

Η τρίτη και η τέταρτη δυνατότητα δεν αποτελούν πραγματικές εναλλακτικές, καθώς η χρήση τους αντανakλά μέτρα αυτοεξυπηρέτησης που αποσκοπούν στο να αντιμετωπίσουν τα υψηλά τέλη τερματισμού σε κινητά.

Η χρήση ‘manual’ τρόπων υποκατάστασης (π.χ. εσωτερικός χώρος για τοποθέτηση διπλών καρτών SIM) δεν αποτελεί, κατά την άποψη της ΕΕΤΤ, άμεσο υποκατάστατο για μια υπηρεσία

⁷

Εντούτοις, η ΕΕΤΤ αντιλαμβάνεται ότι αυτή η διαφορά μεταξύ κλήσεων από κινητό σε κινητό εκτός δικτύου (off-net) και από σταθερό σε κινητό αποτελεί πρόσφατο φαινόμενο και εκκινεί από τη στιγμή που προέβη σε σχετικές ενέργειες η COSMOTE και η Vodafone-Panafon στο πρώτο τρίμηνο του 2003. Στοιχεία τέτοιων πρακτικών δεν υπάρχουν στα ιστορικά στοιχεία που έχει συγκεντρώσει η ΕΕΤΤ.

τερματισμού, καθώς αυτό θα χρησιμοποιούνταν κυρίως για σκοπούς πρόσβασης και εκκίνησης και όχι για τερματισμού. Επιπλέον, ενώ θεωρητικά είναι δυνατή η ‘αυτόματη’ υποκατάσταση, δεν έχει αναπτυχθεί ακόμη μηχανισμός που να δίνει εντολή στο τηλέφωνο του καλούμενου να αλλάζει δίκτυο αυτόματα, ούτε είναι πιθανό να αναπτυχθεί στο άμεσο μέλλον.

Κατά την άποψη της ΕΕΤΤ, το ζήτημα του ανταγωνισμού στις τιμές είναι μακράν το σημαντικότερο κατά την εξέταση των υποκατάστατων του τερματισμού κλήσεων σε κινητά (ιδίως δεδομένου ότι η υπηρεσία τερματισμού κλήσεων είναι κατάλληλη για εμπορική λειτουργία [commodity function], η οποία ούτε προωθείται εμπορικά ούτε διαφοροποιείται ποιοτικά).

Η σχετική ‘αντίσταση’ των τελών τερματισμού κλήσεων σε κάθε κινητό δίκτυο ΠΔΚ φαίνεται να αντανακλάται κυρίως στο γεγονός ότι η εφαρμογή της αρχής «ο καλών πληρώνει», σημαίνει ότι οι τελικοί χρήστες που εκκινούν την φωνητική κίνηση είναι σχετικά αδιάφοροι για το ύψος των τελών τερματισμού σε κινητά. Αυτή η σχετική ανελαστικότητα τιμών από την πλευρά των καταναλωτών αντανακλάται επίσης σε μια σειρά κρίσιμων στοιχείων της ενημέρωσης και της συμπεριφοράς των συνδρομητών, που προκύπτουν από έρευνες καταναλωτών οι οποίες πραγματοποιήθηκαν πρόσφατα από την Επιτροπή Ανταγωνισμού του Ηνωμένου Βασιλείου,⁸ και συγκεκριμένα:

- **Ευαισθησία σχετικά με την τιμή εισερχόμενων κλήσεων.** Τα στοιχεία έδειξαν ότι το κόστος των *εισερχόμενων* κλήσεων δεν ανήκε στους παράγοντες που είχαν υψηλή προτεραιότητα από το καλούμενο μέρος, σε σχέση με τις χρεώσεις που καταβάλλονται για τη χρήση κινητού. Περισσότερο από τα δύο-τρίτα αυτών που απάντησαν δεν ενδιαφέρονταν για το κόστος με το οποίο επιβαρύνονται όταν τους καλούν εκείνοι με τους οποίους κυρίως επικοινωνούν και ότι 61% αυτών που απάντησαν ενδιαφέρονταν περισσότερο για το δικό τους κόστος παρά για το κόστος εκείνων που τους καλούν. Αυτό συμπεριλάμβανε και μια έρευνα σχετικά με την «εσωτερικοποίηση/αφομοίωση»

8

Vodafone, O2, Orange και T-Mobile: εκθέσεις για τις αναφορές βάσει της Ενότητας 13 του Telecommunications Act 1984 για τις αλλαγές που έγιναν από την Vodafone, την O2, την Orange και την T-Mobile για τον τερματισμό κλήσεων από σταθερά και κινητά δίκτυα. Επιτροπή Ανταγωνισμού, 18/02/2003.

(“internalisation”) του κόστους τερματισμού,⁹ παραδείγματος χάριν μέσω της δημιουργίας «ομάδων κοινών συμφερόντων για κινητά δίκτυα».

- **Επίγνωση του δικτύου που καλείται.** Μόνο 28% των πελατών κινητής γνώριζαν εάν ο καλούμενος ανήκε στο ίδιο δίκτυο με αυτούς. Στο βαθμό που θα εφαρμοστεί στην Ελλάδα η φορητότητα αριθμών, καλύπτοντας έτσι την ταυτότητα των υποκείμενων δικτύων κινητής μέσω της μη χρησιμοποίησης του (άλλως) διακριτικού προθέματος, το συνολικό επίπεδο επίγνωσης του δικτύου που καλείται θα μειωθεί αναπόφευκτα με την πάροδο του χρόνου.
- **Επίγνωση των σχετικών και πραγματικών τιμών για κλήσεις εντός και εκτός δικτύου.** Μόνο 21% αυτών που απάντησαν είχαν μια σχετική ιδέα του απόλυτου κόστους κλήσης από σταθερό σε κινητό. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπάρχει επίσης ευρύτατη έλλειψη επίγνωσης των σχετικών τιμών.
- **Συμπεριφορά κατά την κλήση σε κινητό.** Τα στοιχεία της έρευνας κατέδειξαν ότι μόνο μια μειοψηφία πελατών γνώριζαν και ενδιαφέρονταν για το κόστος της πραγματοποίησης κλήσεων από σταθερό σε κινητό. Έτσι, λίγοι προσαρμόζαν τη συμπεριφορά τους (μέσω της υποκατάστασης ή άλλως). Επιπλέον, στο βαθμό που τα άτομα αυτά χρησιμοποιούν τακτικές για να συντομεύουν τις κλήσεις τους ή να αποφεύγουν τις χρεώσεις, η κοινωνική αξία και χρησιμότητα της χρήσης κινητών μειώνεται.

Συνεπώς, η Επιτροπή Ανταγωνισμού του Ηνωμένου Βασιλείου (όπως επιβεβαιώθηκε πρόσφατα από Απόφαση του Αγγλικού High Court) κατέληξε στο συμπέρασμα ότι είναι σαφές ότι επί του παρόντος δεν υπάρχουν επαρκή υποκατάστατα για τον τερματισμό στο δίκτυο κάθε παρόχου κινητής. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι, παρά το γεγονός ότι οι έρευνες καταναλωτών που έγιναν από την Επιτροπή Ανταγωνισμού του Ηνωμένου Βασιλείου και από άλλες ρυθμιστικές αρχές ανά τον κόσμο δείχνουν ότι τα αποτελέσματά τους είναι πιθανό να αντανakλώνται και στην Ελλάδα.

⁹

Η εσωτερικοποίηση του κόστους εντός μιας ευρύτερης ομάδας χρηστών θα προέκυπτε, παραδείγματος χάριν, όταν η ομάδα ενδιαφερόταν για το συνολικό της κόστος, συμπεριλαμβανομένης τόσο της συλλογής (εκκίνησης) όσο και του τερματισμού. Αυτό θα προϋπέθετε την ύπαρξη μιας ιδιαίτερα συμπαγούς ομάδας καταναλωτών που θα σχημάτιζαν μια «κοινωνία συμφερόντων».

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού του Ηνωμένου Βασιλείου παρατήρησε επίσης ότι, στο βαθμό που μια μειοψηφία συνδρομητών κινητών διαθέτει ευαισθησία σχετικά με τις τιμές (συμπεριλαμβανομένων των μεγαλύτερων εταιρικών πελατών), οι ΠΔΚ έχουν επιδιώξει σε μεγάλο βαθμό να εξουδετερώσουν την πίεση που θα μπορούσαν θεωρητικά να υποστούν προσφέροντας στους χρήστες αυτούς ευνοϊκότερους όρους, συνήθως υπό τη μορφή διαφοροποιημένων τελών (ιδίως μέσω πακέτων για κλήσεις εντός δικτύου). Η εμπειρία αυτή φαίνεται να επιβεβαιώνεται και στην Ελλάδα, δεδομένων ιδίως των απαντήσεων των παρόχων σταθερής τηλεφωνίας στο ερωτηματολόγιο αγοράς της ΕΕΤΤ και των πρακτικών που ακολουθούν οι ΠΔΚ στα πλαίσια της απόπειράς τους να εμποδίσουν τη χρήση από τους εταιρικούς τους πελάτες των λεγόμενων ‘GSM gateways’ ή FCTs και των προσφορών τους ελκυστικών τιμολογίων για κλήσεις εντός δικτύου με VPN.

1.4 Ορισμός Γεωγραφικής Αγοράς

Η σχετική γεωγραφική αγορά αντιστοιχεί στην περιοχή όπου οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στην προσφορά και τη ζήτηση των σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών, και όπου οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς, και η οποία μπορεί να διακριθεί από γειτονικές κυρίως περιοχές διότι στις εν λόγω περιοχές οι συνθήκες του ανταγωνισμού διαφέρουν σημαντικά.¹⁰ Βάσει του ορισμού αυτού, κατά την άποψη της ΕΕΤΤ, η σχετική γεωγραφική αγορά για τις υπηρεσίες τερματισμού φωνητικών κλήσεων συμπίπτει με το σύνολο της ελληνικής επικράτειας διότι:

- Η κατασκευή και λειτουργία των δικτύων και η παροχή των υπηρεσιών υπόκειται στις ίδιες ειδικές άδειες που καλύπτουν το σύνολο της ελληνικής επικράτειας και στο ευρύτερο νομοθετικό πλαίσιο που αφορά πάλι το σύνολο της ελληνικής επικράτειας.
- Τα υπάρχοντα δίκτυα κινητής καλύπτουν ομοειδώς όλη την ελληνική επικράτεια.
- Η εμπορική (τιμολογιακή και διαφημιστική) πολιτική των οργανισμών που διαχειρίζονται τα δίκτυα ή παρέχουν τις υπηρεσίες δεν διαφοροποιείται από περιοχή σε περιοχή μέσα στην ελληνική επικράτεια.

¹⁰

United Brands v. Commission [1978] ECR 207.

- οι ΠΔΚ σε άλλα Κράτη Μέλη δεν αποτελούν εναλλακτική πηγή προσφοράς είτε για τους τελικούς χρήστες είτε για αυτούς που επιθυμούν την πρόσβαση σε επίπεδο λιανικής ή χονδρικής αντίστοιχα, ιδίως εν όψει της ανάγκης ανάπτυξης ενός δικτύου κινητής όπου θα τερματίζεται η κλήση
- αρκετοί παράγοντες της προσφοράς εμποδίζουν τους ξένους παρόχους από το να δημιουργήσουν δίκτυα τερματισμού κινητής αποτελεσματικά και άμεσα στην Ελλάδα συμπεριλαμβανομένης, παραδείγματος χάριν, της ύπαρξης σημαντικού κόστους επένδυσης καθώς και ρυθμιστικών κωλυμάτων όπως η μη διαθεσιμότητα αδειών ή η έλλειψη επιβαλλόμενης πρόσβαση των MVNO.
- το γεγονός ότι η οικονομική βιωσιμότητα των δυνατοτήτων διεθνούς arbitrage μέσω του tromboning καθίσταται όλο και πιο δύσκολο με την πάροδο του χρόνου, ιδίως επειδή τα περισσότερα άλλα κράτη, όπως επίσης και οι ΠΔΚ, σταδιακά έχουν καταργήσει τα εμπορικά κίνητρα για arbitrage μεταξύ διεθνών και εθνικών τελών,¹¹ και επειδή οι πρακτικές αυτές σε κάθε περίπτωση δεν αποφεύγουν τα τέλη τερματισμού σε κινητά
- η έλλειψη εμπορικών εξελίξεων, όπως οι «πλήρεις» MVNOs, βραχυπρόθεσμα ώστε να μπορούσε να παρέχει τη δυνατότητα σε έναν ξένο πάροχο να τερματίζει μια κλήση χωρίς την παρουσία ενός δικτύου κινητής στη χώρα στην οποία η κλήση πρόκειται να τερματιστεί
- η έλλειψη τεχνολογικής ικανότητας για τους ΠΔΚ να κάνουν διακρίσεις κατά την τιμολόγηση τελών τερματισμού για ξεχωριστές κλήσεις σε εθνικό επίπεδο.

Η άποψη της ΕΕΤΤ, ότι δηλαδή η ελληνική επικράτεια αποτελεί τη σχετική γεωγραφική αγορά, συμφωνεί επίσης με την άποψη όλων των παρόχων που μετέχουν στον τομέα των επικοινωνιών στην Ελλάδα και οι οποίοι απάντησαν στο σχετικό ερωτηματολόγιο για την αγορά.

¹¹

Οι απαντήσεις των εναλλακτικών παρόχων σταθερής τηλεφωνίας επιβεβαιώνουν ανεπίσημα τις απόψεις αυτές.

1.5 Συμπεράσματα

1. Υπάρχει χωριστή αγορά χονδρικής για τον τερματισμό κλήσεων στο δίκτυο κάθε ΠΔΚ στην Ελλάδα, συγκεκριμένα της COSMOTE, της Vodafone-Panafon, της TIM και της Q-Telecom. Αναφορικά με κάθε σχετική αγορά προϊόντος, υπάρχει μόνο ένας πωλητής των εν λόγω υπηρεσιών, παρά το γεγονός ότι υπάρχουν πολλαπλοί αγοραστές.
2. Δεν υπάρχουν βιώσιμα ανταγωνιστικά υποκατάστατα για τον τερματισμό φωνητικών κλήσεων στα δίκτυα των ΠΔΚ, είτε υπολογίζοντας από την πλευρά της προσφοράς είτε της ζήτησης. Παρά το γεγονός ότι έχουν αρχίσει να αναπτύσσονται κάποιες τεχνολογικές εναλλακτικές σε άλλες γεωγραφικές αγορές, οι οποίες παρέχουν τη δυνατότητα παράκαμψης (bypass), οι εναλλακτικές αυτές έχουν περιορισμένο πεδίο και δεν είναι σαφές κατά πόσον θα έχουν πρακτικές επιπτώσεις στο εύρος της σχετικής αγοράς προϊόντος. Άλλες υπάρχουσες δυνατότητες παράκαμψης, όπως το tromboning και η χρήση των GSM gateways ή FCTs, εξασθενίζουν τη συνολική επίπτωση των υψηλών τελών τερματισμού, αλλά επί του παρόντος δεν πληρούν τις προϋποθέσεις ώστε να θεωρηθούν υποκατάστατα για τον τερματισμό κλήσεων σε κινητά δίκτυα.
3. Η ισχύουσα μέθοδος χρέωσης του τερματισμού σε ΠΔΚ («ο καλών πληρώνει») είναι τέτοια που οι καταναλωτές εξακολουθούν να είναι μη-ελαστικοί σχετικά με τα τέλη τερματισμού κλήσεων, προστατεύοντας περαιτέρω κάθε ΠΔΚ από τον ανταγωνισμό στις τιμές. Αν και η αλλαγή στη συμπεριφορά των καταναλωτών είναι πιθανό να δημιουργήσει στο μέλλον μεγαλύτερη ευαισθησία των καταναλωτών σχετικά με τις υπηρεσίες τερματισμού, δεν υπάρχουν εμπειρικά στοιχεία έως τώρα τα οποία να δείχνουν ότι τέτοιες αλλαγές στη συμπεριφορά των καταναλωτών έχουν ουσιαστική επίπτωση στον ορισμό της αγοράς.
4. Η σχετική αγορά για τον τερματισμό κλήσεων σε κάθε ΠΔΚ έχει παρουσιάσει ορισμένες διαφορετικές ανταγωνιστικές δυναμικές μεταξύ του τερματισμού των κλήσεων από σταθερούς παρόχους και από άλλους κινητούς παρόχους. Αυτό βασίζεται στο ιστορικό γεγονός ότι οι διαπραγματεύσεις με τους σταθερούς παρόχους είναι ασυμμετρικές, δεδομένου ότι τα τέλη τερματισμού σε σταθερά δίκτυα ρυθμίζονται, ενώ οι συμφωνίες διασύνδεσης μεταξύ των ΠΔΚ προκύπτουν από αμοιβαίες διαπραγματεύσεις. Αν και οι παράγοντες αυτοί δεν είναι απαραίτητο να οδηγούν στην περαιτέρω διαίρεση της αγοράς για τερματισμό φωνητικών κλήσεων (είτε ως δύο στενότερες αγορές είτε ως υπο-αγορές), τα ανταγωνιστικά προβλήματα

που προκύπτουν από τα υψηλά τέλη τερματισμού για τους σταθερούς παρόχους υποστηρίζεται ότι αντανακλούν μια συγκεκριμένη περίπτωση έλλειψης αποτελεσματικού ανταγωνισμού, που θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί διαφορετικά στο στάδιο της επιβολής υποχρεώσεων προκειμένου να επιτευχθεί το καλύτερο ρυθμιστικό αποτέλεσμα.

5. Η σχετική γεωγραφική αγορά συμπίπτει με το σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

1.6 Ερωτήσεις

E1. Συμφωνείτε με την ανάλυση της ΕΕΤΤ σχετικά με την εναλλαξιμότητα της προσφοράς και της ζήτησης; Σε περίπτωση τυχόν διαφοροποίησης παραθέστε τα επιχειρήματά σας;

E2. Συμφωνείτε ότι οι χρήστες στην Ελλάδα δεν είναι ενήμεροι, στο βαθμό που έπρεπε, για τις τιμές τις οποίες πληρώνουν για κλήσεις σε κινητά; Τι στοιχεία και επιχειρήματα υπάρχουν υπέρ της απόψεώς σας;

E3. Θεωρείτε ότι υπάρχει συστηματική και σημαντική διαφορά στο βαθμό ενημέρωσης ανάμεσα σε οικιακούς και εταιρικούς χρήστες αναφορικά με τις τιμές τις οποίες πληρώνουν για κλήσεις σε κινητά; Τι στοιχεία και επιχειρήματα υπάρχουν υπέρ της απόψεώς σας;

E4. Παρακαλούμε για τον σχολιασμό σας αναφορικά με τη γεωγραφική διάσταση της προτεινόμενης σχετικής αγοράς;

E5. Συμφωνείτε με τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγει η ΕΕΤΤ. Τεκμηριώστε τις απόψεις σας σε περίπτωση διαφοροποίησης.

1.7 Ενημέρωση της ανάλυσης για τον ορισμό αγοράς με καινούρια στοιχεία που προέκυψαν στο χρονικό διάστημα από την τελευταία ανάλυση μέχρι σήμερα

Με το πέρας και του νέου κύκλου δημόσιας διαβούλευσης που διεξήχθη από Αυγούστου έως Οκτώβριο 2004 μεταξύ ΕΕΤΤ και των εταιρειών κινητής τηλεφωνίας αναφορικά με τον ορισμό και προσδιορισμό του κοινού κόστους, των δικτύων των ΕΚΤ, προέκυψε αναθεώρηση του μεριδίου του κοινού κόστους ως ποσοστό του συνολικού κόστους δικτύου. Έτσι ενώ αρχικά το κοινό κόστος είχε υπολογιστεί ότι είναι 10% του συνολικού κόστους δικτύου, το αναθεωρημένο κοινό κόστος υπολογίστηκε ότι είναι 35%-45% (ανάλογα με την τεχνολογία

του δικτύου) του συνολικού κόστους δικτύου. Εφαρμόζοντας το “critical loss analysis test”, χρησιμοποιώντας ως δεδομένο ότι το κοινό κόστος δεν είναι 10% αλλά 35%-45% του συνολικού κόστους δικτύου συμπεραίνουμε ότι μία αύξηση των τιμών τερματισμού κατά 5% θα έπρεπε να οδηγήσει σε μείωση της ζήτησης κατά 12,5%-10%, προκειμένου να θεωρηθεί η αύξηση μη επικερδής. Παρόλα αυτά μία μείωση της τάξης του 12,5%-10% εξακολουθεί να θεωρείται υπερβολικά υψηλή. Οι καταναλωτές δεν αναμένεται να αντιδράσουν τόσο δραστικά σε μία αύξηση της τιμής της τάξης του 5%, αντίθετα μία τέτοια αύξηση θα αποβεί επικερδής για την επιχείρηση. Επομένως το βασικό συμπέρασμα της ανάλυσης που είχε διεξάγει η ΕΕΤΤ ότι ο τερματισμός κλήσεων σε κινητά δίκτυα ορίζεται ως μία αγορά ανά δίκτυο, δεν επηρεάζεται από την αναθεώρηση του κοινού κόστους και το συμπέρασμα προφανώς και εξακολουθεί να ισχύει.

Αναφορικά με τους υπόλοιπους παράγοντες που εξετάζονται στο παρόν κεφάλαιο οι συνθήκες δεν έχουν μεταβληθεί και επομένως τα συμπεράσματα εξακολουθούν να ισχύουν.

Κεφάλαιο 2. Ανάλυση Αγοράς

2.1.Εισαγωγή

Το παρόν κεφάλαιο παρουσιάζει την μελέτη της ΕΕΤΤ αναφορικά με την ανάλυση του επιπέδου του ανταγωνισμού στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα. Το παρόν κεφάλαιο είχε αποτελέσει το δεύτερο κεφάλαιο της Δημόσιας Διαβούλευσης που διεξήγαγε η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) «αναφορικά με τον ορισμό και την ανάλυση αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα», μεταξύ 3ης Σεπτεμβρίου και 3ης Οκτωβρίου 2003.

Δεδομένου ότι η σχετική αγορά προϊόντων είναι ο τερματισμός των φωνητικών κλήσεων σε ξεχωριστά κινητά δίκτυα, απομένει για την ΕΕΤΤ να καθορίσει εάν κάθε ένας από τους παρόχους αυτούς κατέχει ΣΙΑ στα δίκτυό του. Η ΣΙΑ ορίζεται ακριβώς με τους ίδιους όρους με την έννοια της «δεσπόζουσας θέσης» σύμφωνα με το Κοινοτικό δίκαιο, και όπως εξηγήθηκε και από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στην υπόθεση *United Brands v. Commission*, συγκεκριμένα:

...η θέση οικονομικής ισχύος την οποία κατέχει μια επιχείρηση η οποία της επιτρέπει να εμποδίζει τη διατήρηση αποτελεσματικού ανταγωνισμού στη σχετική αγορά και της προσφέρει τη δυνατότητα να συμπεριφέρεται, σε σημαντικό βαθμό, ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές και πελάτες της και τελικά από τους καταναλωτές.¹²

Δεδομένου ότι κάθε ΠΔΚ θα θεωρηθεί ότι κατέχει μερίδιο αγοράς 100% στη σχετική αγορά προϊόντων (δηλαδή, στον τερματισμό κλήσεων στο δικό του δίκτυο GSM)¹³, δεν είναι απαραίτητο να γίνει αναφορά στο σύνολο των κριτηρίων που κατά κανόνα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να καθοριστεί η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης. Η εξέταση μιας πιο περιορισμένης σειράς κριτηρίων επίσης διευκολύνει την καλύτερη κατανόηση του τρόπου με τον οποίο ο τερματισμός κλήσεων σε κινητά δίκτυα μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα ανταγωνισμού. Παραδείγματος χάριν, η σημασία που συνήθως έχει η διεξαγωγή μιας ανάλυσης αγοράς στο πραγματικό και ιστορικό επίπεδο ανταγωνιστικότητας μεταξύ των ΠΔΚ, προκειμένου να καθορισθεί εάν οι ενέργειες οποιουδήποτε ΠΔΚ περιορίζονται από τις εμπορικές πρακτικές ενός άλλου ΠΔΚ, έχει ήδη λάβει χώρα στα πλαίσια του ορισμού της σχετικής αγοράς για τον τερματισμό κλήσεων σε κινητά δίκτυα.

2.2. Δυνητικός ανταγωνισμός

Όπου οι αγορές χαρακτηρίζονται από τιμολόγηση άνω των ανταγωνιστικών επιπέδων, ακόμη και ένα μερίδιο αγοράς 100% μπορεί, στη θεωρία, να υπόκειται σε κάποιον αποτελεσματικό ανταγωνιστικό περιορισμό εάν η αγορά χαρακτηρίζεται από:

- χαμηλά εμπόδια εισόδου, ή όπου η είσοδος στην αγορά μπορεί να πραγματοποιηθεί σε σχετικά σύντομο χρόνο (π.χ. 12 με 18 μήνες) βάσει σημαντικής απόδοσης του κεφαλαίου που επενδύθηκε
- τεχνολογικές εναλλακτικές λύσεις που επιτρέπουν την παράδοση κλήσεων σε ένα συνδρομητή με εναλλακτικό τρόπο ή μέσω εναλλακτικής οδού (βλέπε ανάλυση στο Κεφάλαιο 1)
- αλλαγές στη δομή μιας αγοράς τέτοιες ώστε η διαπραγματευτική ισχύς μεταξύ των παικτών στην αγορά να είναι πιθανόν να αλλάξει.

Η περιορισμένη διαθεσιμότητα του φάσματος, μαζί με την αναγνώριση του ότι η μελλοντική είσοδος ΠΔΚ είναι επίσης ιδιαίτερα περιορισμένη για εμπορικούς λόγους

¹³

Υπάρχει ένα μαχητό τεκμήριο ότι το μερίδιο αγοράς 50% οδηγεί σε δεσπόζουσα θέση, βλ. *AKZO Chemie v. Commission*, Case C 62/86 ECR [1991] I- 3359, παρ. 60.

(συγκεκριμένα, η απόδοση των υφιστάμενων παικτών στην αγορά, οι απαιτούμενες οικονομίες κλίμακος σε μια σχετικά ώριμη Ελληνική αγορά, ARPU προσδοκίες μεταξύ των ΠΔΚ κλπ.), καταδεικνύουν ότι η είσοδος στην αγορά ενός νέου ΠΔΚ είναι ιδιαίτερα απίθανη. Η άποψη αυτή επιβεβαιώνεται από τις απαντήσεις των ΠΔΚ στο ερωτηματολόγιο για την αγορά. Ακόμη και αν ένας ΠΔΚ ή ένας MVNO επρόκειτο να εισέλθει στην αγορά, η είσοδος αυτή δεν θα σήμαινε ότι τα υπάρχοντα επιχειρηματικά μοντέλα για την τιμολόγηση του τερματισμού κλήσεων σε κινητά – που βασίζονται στην αρχή «ο καλόν πληρώνει» – θα τροποποιούνταν. Επομένως, η είσοδος αυτή δεν θα είχε καμία απολύτως επίδραση (δεν θα υπονόμευε) στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε ξεχωριστά κινητά δίκτυα.

Επιπλέον, βάσει των απαντήσεων των παικτών της αγοράς στην Ελλάδα και βάσει των γνώσεων της ΕΕΤΤ σχετικά με υπάρχουσες ή υπό ανάπτυξη τεχνολογικές εξελίξεις, δε φαίνεται να υπάρχουν βιώσιμες εναλλακτικές που να επιτρέπουν σε οποιονδήποτε πάροχο, εκτός από τον ΠΔΚ που τερματίζει, να τερματίζει φωνητικές κλήσεις σε συνδρομητές στο δίκτυό του. Στο βαθμό που υλοποιούνταν τέτοιες τεχνολογικές εναλλακτικές στο μέλλον, η αποτελεσματικότητά τους θα εξαρτάται με τη σειρά της από το βαθμό στον οποίο οι συνδρομητές κινητών παραμένουν σχετικά αδιάφοροι για τα υψηλά τέλη τερματισμού κλήσεων σε κινητά.

Η εναλλακτική της μερικής παράκαμψης (partial bypass) καθίσταται όλο και περισσότερο διαθέσιμη για τους εναλλακτικούς παρόχους σταθερής τηλεφωνίας στην Ελληνική αγορά υπό τη μορφή των λεγόμενων ‘GSM gateways’,¹⁴ το αποτέλεσμα των οποίων είναι ότι ο εκκινών πάροχος καταβάλλει το τέλος λιανικής κλήσης εντός δικτύου, αντί για το τέλος τερματισμού χονδρικής. Εντούτοις, υποστηρίζεται σε μεγάλο βαθμό ότι οι κινητοί πάροχοι επιδιώκουν να περιορίσουν τη χρήση των FCTs. Επιπλέον, η χρήση των GSM gateways δεν μπορεί συνολικά να ξεπεράσει την

14

Δημιουργεί μια κλήση εντός δικτύου στο δίκτυο όπου πρόκειται να τερματιστεί η κλήση, και στη συνέχεια «συνδέει» αυτήν την κλήση με την αρχική κλήση.

αρνητική επίδραση που έχουν στον ανταγωνισμό τα υψηλά τέλη τερματισμού για κλήσεις σε κινητά λόγω μιας σειράς τεχνολογικών κωλυμάτων.¹⁵

Η ΕΕΤΤ έχει σημειώσει τη μελλοντική δυνατότητα για ανταγωνισμό που προκύπτει από τις πολλαπλές κάρτες SIM και την επιλογή του παρόχου που θα τερματίσει την κλήση (είτε μέσω του εκκινούντος παρόχου είτε μέσω ενός «εικονικού» παρόχου που ελέγχει τις επιλογές δικτύου των συνδρομητών του). Αναμένεται ότι όσο η διείσδυση των κινητών στην Ελλάδα πλησιάζει το σημείο κορεσμού, η χρήση των πολλαπλών SIM ίσως να μπορεί να ασκήσει μεγαλύτερη ανταγωνιστική πίεση στα τέλη τερματισμού σε κινητά.¹⁶ Εντούτοις, η αναμενόμενη επίδρασή τους στην Ελλάδα είναι υποθετική σε αυτό το στάδιο και, κυρίως, η επίδραση μπορεί να περιορισθεί στην ευαισθητοποίηση των καταναλωτών κατά την επιλογή ΠΔΚ. Για να υπάρξει ανταγωνιστική πίεση μέσω της χρήσης πολλαπλών καρτών SIM ο συνδρομητής κινητής θα πρέπει να γνωρίζει τις πολλαπλές κατηγορίες όχι μόνο των λιανικών αλλά και των χρεώσεων τερματισμού, και να μεταφέρεται στη SIM «με το χαμηλότερο τέλος τερματισμού» μετά τη χρήση οποιουδήποτε άλλου. Επιπλέον, στο βαθμό που ένας χρήστης κινητού λαμβάνει κλήσεις από κινητά τόσο εντός όσο και εκτός δικτύου, δε θα έχει τη δυνατότητα να εισάγει τη σωστή ‘on-net’ κάρτα SIM προκειμένου να ελαχιστοποιήσει το κόστος του καλούντος χωρίς να γνωρίζει εκ των προτέρων το είδος της κλήσης που αναμένεται.

2.3. Αντισταθμιστική αγοραστική δύναμη

Η αντισταθμιστική αγοραστική δύναμη υπάρχει ότι ένας συγκεκριμένος αγοραστής ενός προϊόντος ή υπηρεσίας δύναται να επηρεάσει την τιμή που χρεώνεται για το

¹⁵ Τα FCTs παρέχουν περιορισμένες, αν και χρήσιμες (ιδίως από οικονομικής απόψεως για τους καταναλωτές της σταθερής) δυνατότητες για arbitrage διότι: (i) η ποιότητα των υπηρεσιών κλήσεων μπορεί να επηρεαστεί διότι, σε αντίθεση με τις συνηθισμένες κλήσεις σταθερού προς κινητό, όπου υπάρχει μόνο ένα σκέλος «κινητής» διαδρομής, οι κλήσεις σταθερού προς κινητό που πραγματοποιούνται μέσω FCTs απαιτούν δύο σκέλη «κινητής» διαδρομής (δηλαδή προέλευση/εκκίνηση/συλλογή και τερματισμός/απόληξη), (ii) η εμπορική αντοχή των ΠΔΚ είναι σχετικά εύκολα διαθέσιμη για να υποτιμήσουν την αξία των FCTs επειδή οι ΠΔΚ μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτά χωρίς κέρδος αυξάνοντας τις λιανικές τιμές τους (αυτό μπορεί να συμβεί και στην περίπτωση του tromboning), και (iii) ο πελάτης δεν μπορεί να έχει αναγνώριση κλήσης όταν χρησιμοποιείται ένα FCT, κάτι που είναι ιδιαίτερα προβληματικό για τους εμπορικούς χρήστες και το οποίο ουσιαστικά αντιτίθεται στις ρυθμιστικές υποχρεώσεις που αρχικά τέθηκαν βάσει της Οδηγίας 98/10 για την Παροχή Ανοικτού Δικτύου στη Φωνητική Τηλεφωνία, για να εφαρμοσθεί η αναγνώριση κλήσης.

¹⁶ Η δυνατότητα για αυτό εξετάζεται στην έκθεση που υποβλήθηκε στην Ofel, με τίτλο *Use of Multiple SIM Cards in Mobile Phones, by Consumers in Italy, Finland and Portugal – Summary of Ofel Research*, April–May 2001.

προϊόν ή την υπηρεσία αυτή από τον προμηθευτή του. Η πίεση στον προμηθευτή μπορεί να ασκηθεί εάν ο αγοραστής μπορεί να θέσει μια αξιόπιστη απειλή (π.χ. να μην αγοράζει ή να ανταποδώσει σχετικά με τις χρεώσεις για την υπηρεσία που παρέχεται από τον αγοραστή στον προμηθευτή) εν όψει μιας απόφασης αύξησης των τιμών ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας που πωλείται.

Πέραν των δυνατοτήτων τεχνολογικής παράκαμψης, υποστηρίζεται ότι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος άσκησης ανταγωνιστικής πίεσης στα τέλη τερματισμού κλήσεων σε κινητά είναι μέσω της αυξημένης ευαισθητοποίησης των καταναλωτών για τις τιμές. Παρά το γεγονός ότι η σχετική αγορά που εξετάζεται είναι μια αγορά χονδρικής (δηλαδή παρόχου προς πάροχο), η κρίσιμη ευαισθητοποίηση για τις τιμές είναι αυτή των τελικών χρηστών, δεδομένου ότι είναι σε θέση να απαιτούν χαμηλότερα τέλη τερματισμού από τους παρόχους που τους προσφέρουν την εκκίνηση των υπηρεσιών επικοινωνιών. Εντούτοις, η δυνατότητα των πελατών να ασκήσουν αντισταθμιστική αγοραστική δύναμη σε μονοπωλιακούς παρόχους πρέπει να εκτιμηθεί εν όψει της κρατούσας μεθοδολογίας χρέωσης «ο καλών πληρώνει», η οποία τείνει να καταστήσει τους καλούντες προς κινητά σχετικά αδιάφορους για τα τέλη τερματισμού χονδρικής, και εν όψει της φορητότητας κινητών αριθμών (η οποία θα καταστήσει τα δίκτυα κινητής λιγότερο διαφανή και έτσι θα εντείνει την αδιαφορία των καλούντων σχετικά με τις τιμές). Είναι επίσης σημαντικό να έχουμε υπόψη ότι οι μειώσεις στα τέλη τερματισμού χονδρικής δεν μεταφέρονται απαραίτητα στον τελικό χρήστη από τον πάροχο του δικτύου που εκκινεί την κλήση.¹⁷

Η αγοραστική ισχύς μπορεί να ασκηθεί στους ΠΔΚ που πωλούν υπηρεσίες τερματισμού χονδρικής από τους παρόχους δικτύων σταθερής (ΠΔΣ) και από άλλους ΠΔΚ οι οποίοι δραστηριοποιούνται στην αγορά. Στην παράγραφο αυτή αναλύουμε τους ΠΔΣ, καθώς οι ΠΔΚ έχουν ήδη εξετασθεί σε προηγούμενη Ενότητα (δηλαδή η επίδραση των αμοιβαίων συμφωνιών).

Για όλους του ΠΔΚ, ο μεγαλύτερος αγοραστής είναι ο δεσπόζων φορέας εκμετάλλευσης (ΟΤΕ). Αγοράζει περίπου τις μισές από τις υπηρεσίες τερματισμού

17

Όπως αποδείχθηκε πρόσφατα από στοιχεία που προήλθαν από την Αυστραλιανή αγορά, όπου οι λιανικές τιμές κινητών έχουν αυξηθεί σε σχέση με τα τέλη χονδρικής για τερματισμό σε κινητά.

των ΠΔΚ (το ποσοστό της συνολικής κίνησης ποικίλει μεταξύ 49.2% και 53.3%). Ο ΟΤΕ, υπό συγκεκριμένες συνθήκες, θα μπορούσε να είναι σε θέση να ασκήσει την αγοραστική ισχύ του στους ΠΔΚ. Εντούτοις, η ισχύς αυτή δεν μπορεί να ασκηθεί στην πράξη, δεδομένου ότι ο ΟΤΕ υποχρεούται να τερματίζει κλήσεις οι οποίες εκκινούν σε τιμή που έχει ρυθμιστεί.

Αναφορικά με άλλους ΠΔΣ, το ποσοστό των κλήσεων που εκκινούν από αυτούς είναι αμελητέο (περίπου 0,1%). Αυτός ο πολύ μικρός αριθμός δε φαίνεται να αντανakλά το εκτιμώμενο ποσοστό των εναλλακτικών παρόχων σταθερής (OLOs) στην αγορά υπηρεσιών σταθερής τηλεφωνίας.¹⁸ Σύμφωνα με τους ΠΔΚ, αυτό συμβαίνει κυρίως διότι οι περισσότεροι εναλλακτικοί πάροχοι σταθερής δεν έχουν συνάψει ακόμη συμβάσεις διασύνδεσης με τους ΠΔΚ. Οι εναλλακτικοί πάροχοι σταθερής φαίνεται να χρησιμοποιούν, όλο και περισσότερο, εναλλακτικές μερικής παράκαμψης, όπως τα λεγόμενα GSM gateways για να τερματίζουν τις κλήσεις τους σε κινητά δίκτυα. Το αποτέλεσμα αυτών των εναλλακτικών είναι ότι ο εναλλακτικός πάροχος σταθερής πληρώνει τον ΠΔΚ για μια κλήση εντός δικτύου, αντί για τερματισμό κλήσεως από σταθερό σε κινητό.

Τα GSM gateways φαίνονται να έχουν τη δυνατότητα να ασκήσουν κάποιο βαθμό πίεσης στα τέλη τερματισμού κλήσεων από σταθερά σε κινητά δίκτυα. Για τους λόγους που εξηγούνται στην Ενότητα 1.3.2, εντούτοις, η πίεση επί του παρόντος περιορίζεται και δεν επαρκεί από μόνη της για να μειώσει τα τέλη τερματισμού σταθερού προς κινητό σε ανταγωνιστικό επίπεδο.

Στο βαθμό που οι ΠΔΚ υποστηρίζουν ότι οι ανταγωνιστικές πιέσεις που προέρχονται από ενέργειες των πελατών τους εμποδίζουν να θέσουν τα τέλη τερματισμού πάνω από ένα ανταγωνιστικό επίπεδο, τα επιχειρήματά τους περιλαμβάνουν τα εξής:

- **Οι πελάτες ασκούν πίεση μέσω της αρχικής επιλογής δικτύου** όταν επιλέγουν τους προμηθευτές για συνδεδεμένες (bundled) υπηρεσίες. Εντούτοις, μπορεί να υποστηριχθεί ότι αυτό θα ασκούσε πίεση μόνο εάν ο συνδρομητής αξιολογούσε ως σημαντικότερα τα έξοδα των άλλων από τα δικά του έξοδα και θα απαιτούσε έναν υψηλό βαθμό επίγνωσης των απόλυτων και σχετικών τιμών.

18

Η ΕΕΤΤ υπολογίζει ότι οι εναλλακτικοί πάροχοι σταθερής είχαν στο τέλος Οκτωβρίου 2002 περίπου 5% της συνολικής αγοράς για εξερχόμενες φωνητικές κλήσεις που εκκινούσαν σε σταθερό σημείο (Πηγή: ΕΕΤΤ, 17 Φεβρουαρίου 2003).

- **Οι «κλειστές ομάδες χρηστών» ή οι «σχέσεις επαναλαμβανόμενων κλήσεων»** (π.χ. μια ομάδα ή ζεύγος(η) καλώντων με αμοιβαία οικονομικά συμφέροντα) κρατούν χαμηλά το κόστος των κλήσεων. Προφανώς, αυτό το είδος ομαδοποίησης πελατών θα έπρεπε κατά κανόνα να καθιστά την ομάδα ή τα μέλη αυτής πιο ευαίσθητα σχετικά με τις τιμές των υπηρεσιών τερματισμού. Εντούτοις, μέχρι σήμερα δεν υπάρχουν εμπειρικά στοιχεία ότι αυτές οι κλειστές ομάδες χρηστών είχαν την επιδιωκόμενη επίδραση στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τις τιμές. Παραδείγματος χάριν, οι έρευνες καταναλωτών στο Ηνωμένο Βασίλειο έδειξαν ότι η πλειοψηφία των ατόμων δε θεωρούν σημαντικό το να χρησιμοποιούν τον ίδιο ΠΔΚ με τα άτομα που καλούν πιο συχνά. Στο βαθμό που οι επιλογές γίνονταν με βάση το κόστος, αυτές συνήθως οδηγούνταν από την πρόσβαση και τα τέλη εκκίνησης.
- **Οι χρεώσεις κλήσεων εντός δικτύου** αποτελούν ένα ειδικό σημείο όπου εστιάζεται ο ανταγωνισμός μεταξύ των ΠΔΚ, και είναι ένας τρόπος με τον οποίο εκείνοι που καλούν συχνά σε κινητά μπορούν να ελαχιστοποιήσουν το κόστος κλήσης, ασκώντας έτσι πίεση στα τέλη τερματισμού. Σύμφωνα με τους ΠΔΚ, καθώς η αγορά κινητής άρχισε να αναπτύσσεται στην Ελλάδα, οι ΠΔΚ εστίασαν σε διάφορους τρόπους ώστε να προσφέρουν νέα και διαφοροποιημένα πακέτα, συμπεριλαμβανομένων και των χαμηλών χρεώσεων κλήσεων για να αλλάξουν την αντίληψη ότι οι κλήσεις κινητών ήταν ακριβές. Ορισμένοι ΠΔΚ έχουν χρησιμοποιήσει τις χαμηλές χρεώσεις για κλήσεις εντός δικτύου ως στρατηγική εισόδου στην αγορά. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι, ακόμη και αν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στη σχετική ελαστικότητα των τιμών που χαρακτηρίζει την κίνηση εντός και εκτός δικτύου σε κινητά, θα έπρεπε να είναι σημαντική για να δικαιολογηθεί στα πλαίσια των αρχών τιμολόγησης του Ramsey.

Ακόμη και αν η αγορά λιανικής θεωρηθεί ότι είναι επαρκώς ανταγωνιστική ώστε να αποκλείσει υπερβολικά κέρδη από τους ΠΔΚ, το να βρίσκονται τα τέλη τερματισμού από σταθερό σε κινητό σταθερά πάνω από το αποδοτικό επίπεδο δεν είναι το καλύτερο από κοινωνικής απόψεως, καθώς:

- μέρος του συνολικού ποσού που πληρώνουν οι χρήστες σταθερών δικτύων μετακυλά στους χρήστες κινητών δικτύων (δηλαδή οι χρήστες σταθερών καλούνται να πληρώσουν για κλήσεις που τερματίζουν σε κινητά)
- η υψηλή τιμή των κλήσεων από σταθερό σε κινητό αποθαρρύνει τους χρήστες των σταθερών από το να κάνουν τέτοιες κλήσεις, διαταράσσοντας έτσι τους τύπους χρήσης
- το υψηλότερο κόστος για κλήσεις από σταθερό σε κινητό, συγκρινόμενες με τις κλήσεις εκτός δικτύου και (ιδίως) με τις κλήσεις εντός δικτύου, ενθαρρύνει τη μεγαλύτερη χρήση της τεχνολογίας με το υψηλότερο κόστος (δηλαδή του κινητού) εις βάρος της εναλλακτικής με το μικρότερο κόστος (δηλαδή του σταθερού).

Η ΕΕΤΤ συμπεραίνει, επομένως, ότι οποιαδήποτε σύνδεση με τη λιανική αγορά η οποία μπορεί να λαμβάνει χώρα δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι ανατρέπει το τεκμήριο της σημαντικής ισχύος στην αγορά τερματισμού κλήσεων.¹⁹ Εντούτοις, στο βαθμό που η αγορά λιανικής θεωρείται επαρκώς ανταγωνιστική, η μορφή που θα λάβει μια παρέμβαση στην αγορά τερματισμού κινητών θα πρέπει να αξιολογηθεί προσεκτικά, προκειμένου να αποφευχθεί οποιαδήποτε αρνητική συνέπεια για τους καταναλωτές σχετικά με τις εξερχόμενες κλήσεις από κινητά, τις αναπτυσσόμενες καινοτόμες υπηρεσίες κινητών και την επιδότηση συσκευών.

2.4.Ενδείξεις της συμπεριφοράς των παρόχων

Πολλοί οικονομολόγοι θεωρούν ότι η δεσπόζουσα θέση ή η ΣΙΑ μπορούν να εντοπισθούν καλύτερα μέσω της ικανότητας ενός φορέα να προβαίνει με επιτυχία σε

¹⁹

Σε γενικές γραμμές, οι ΠΔΚ στην Ελλάδα υποστηρίζουν ότι ο ανταγωνισμός από άλλους ΠΔΚ ουσιαστικά τους εμποδίζει από το να αποκτούν υπερβολικά κέρδη από τον τερματισμό κλήσεων. Εναλλακτικά, υποστηρίζεται ότι σε μια αγορά όπου ο κάθε ΠΔΚ ανταγωνίζεται τον άλλον για πρόσβαση και εκκίνηση στο επίπεδο λιανικής, κάθε ΠΔΚ δέχεται πίεση να διατηρήσει τα τέλη τερματισμού για κλήσεις από σταθερά δίκτυα πάνω από τα αποδοτικά επίπεδα, κυρίως με σκοπό να χρησιμοποιήσουν αυτά τα υπερβάλλοντα έσοδα για να χρηματοδοτήσουν την πρόσβαση – μέσω υποκατάστασης συσκευών – και τον ανταγωνισμό στην εκκίνηση. Για το λόγο αυτό, οι ΠΔΚ υποστηρίζουν ότι, ακόμη και εάν η ΕΕΤΤ καταλήξει ότι οι αγορές τερματισμού αναφέρονται σε κάθε ξεχωριστό δίκτυο, θα είναι λάθος να θεωρηθεί ‘κατάχρηση’ της ΣΙΑ εάν διαπιστωθεί ότι τα τέλη τερματισμού υπερβαίνουν τα αποτελεσματικά επίπεδα, διότι οι ΠΔΚ λειτουργούν σε μια αγορά στην οποία ανταγωνίζονται μεταξύ τους για την πρόσβαση και την εκκίνηση και η φύση της αγοράς αυτής τους οδηγεί στο να θέτουν τα τέλη τερματισμού κοντά στα (ή πάνω από τα) αποδοτικά επίπεδα.

πρακτικές που βλάπτουν τον ανταγωνισμό, οι οποίες δεν μπορούν να περιοριστούν από τις ανεξάρτητες ενέργειες των ανταγωνιστών, των πελατών ή των καταναλωτών. Η Κοινοτική νομολογία υποστηρίζει την άποψη αυτή.²⁰ Η ανταγωνιστική ζημία που προκαλείται από τα ισχύοντα τέλη τερματισμού σε κινητά μπορεί να χαρακτηριστεί ότι εμπεριέχει στοιχεία μιας σειράς πρακτικών που βλάπτουν τον ανταγωνισμό, και συγκεκριμένα:

- **υπερβολική τιμολόγηση (excessive pricing)** των τελών τερματισμού σε κινητά δίκτυα, είτε καθορίζεται με αναφορά στο πραγματικό κόστος που απαιτείται για την παροχή της υπηρεσίας, είτε με αναφορά σε συγκριτικές καταστάσεις που αντιμετωπίζονται από άλλους παρόχους σε άλλα κράτη.
- **διακριτική τιμολόγηση (discriminatory pricing)** για την πραγματοποίηση κλήσεων εντός δικτύου στο δίκτυο ενός ΠΔΚ σε σύγκριση με κλήσεις εκτός δικτύου που γίνονται σε σχέση με κλήσεις μεταξύ διαφορετικών δικτύων ΠΔΚ, όπου η διαφοροποίηση στις χρεώσεις δεν αναφέρεται σε κάποια εξοικονόμηση κόστους ή σε συγκεκριμένες οικονομίες. Η διάκριση αυτή έχει επίσης εφαρμογή στην περίπτωση των κλήσεων από σταθερό σε κινητό, εάν ο σταθερός πάροχος δεν είχε τη δυνατότητα να έχει το ίδιο τέλος για το τμήμα του τερματισμού σε κινητό μιας κλήσης από σταθερό σε κινητό, όπως για το τμήμα του τερματισμού σε κινητό μιας κλήσης από κινητό σε κινητό εντός δικτύου.
- **συμπίεση τιμών (price squeeze)**, η οποία προκύπτει από την παροχή υπηρεσιών (ή πακέτου υπηρεσιών) που απαιτούν τον τερματισμό κινητών σε λιανικά τέλη τα οποία είναι χαμηλότερα από τα τέλη τερματισμού.

Εντούτοις, αυτές οι πρακτικές που βλάπτουν τον ανταγωνισμό θα πρέπει να εξετασθούν στα πλαίσια της ιστορικής τάσης των τελών τερματισμού σε κινητά δίκτυα στην Ελλάδα.

20

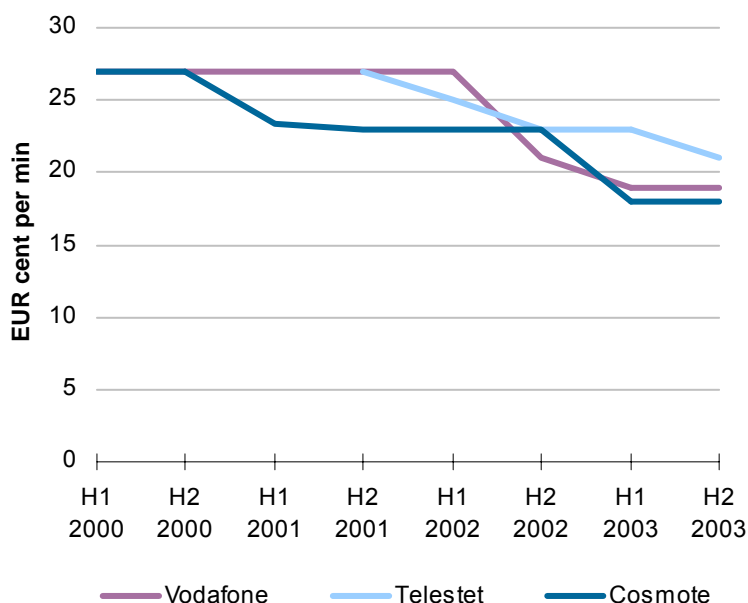
Hilti AG v. Commission [1991] ECR II-1439, παρ. 93.

2.4.1. Ιστορική τάση των τελών τερματισμού

Οι Ελληνικοί ΠΔΚ έχουν μειώσει τα τέλη τερματισμού τους για κλήσεις από σταθερό σε κινητά τα τελευταία χρόνια, όπως και οι περισσότεροι αντίστοιχοι Ευρωπαϊκοί ΠΔΚ. Ο Πίνακας 2.1 δείχνει την πτωτική τάση των τελών τερματισμού από σταθερό σε κινητό της COSMOTE, της Vodafone και της TIM από το 2000 μέχρι σήμερα.²¹ Συγκεκριμένα, η COSMOTE και η Vodafone, οι οποίες έχουν κριθεί ότι έχουν ΣΙΑ στην εθνική αγορά διασύνδεσης, έχουν μειώσει τα τέλη τους από 23 Ευρωλεπτά και 27 Ευρωλεπτά αντίστοιχα στο πρώτο εξάμηνο του 2002 σε 18 και 19 Ευρωλεπτά ανά λεπτό. Η TIM, αν και δεν είχε οριστεί ως έχουσα ΣΙΑ στην εθνική αγορά διασύνδεσης μέχρι το πρώτο τρίμηνο του 2003, επίσης μείωσε τις χρεώσεις της κατά την περίοδο αυτή, από 25 σε 23 Ευρωλεπτά, ενώ προχώρησε σε νέα μείωση τον Ιούλιο του 2003 με αποτέλεσμα τα νέα τέλη διασύνδεσης για κλήσεις από σταθερά σε κινητά να διαμορφωθούν σε 21 Ευρωλεπτά. Εντούτοις, η μείωση κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2002 συνοδεύτηκε από τη θέσπιση ελάχιστης χρέωσης για κλήσεις με διάρκεια λιγότερη από ένα λεπτό. Επομένως, συμπεραίνεται ότι οι ΠΔΚ έχουν μειώσει τα τέλη τερματισμού τους από σταθερό σε κινητό μόνο λόγω της πίεσης που ασκήθηκε από την ΕΕΤΤ και επιπλέον επεδίωξαν να μεγιστοποιήσουν αυτά τα έσοδα μέσω μιας χρέωσης ελάχιστης διάρκειας.

21

Λόγω της πρόσφατης εισόδου της στις αγορές κινητής, η Q-Telecom δεν έχει συμπεριληφθεί στην ανάλυση αυτή.

Πίνακας 2.1:
Ιστορική τάση
τελών τερματισμού
από σταθερό σε
κινητό της
COSMOTE, της
Vodafone και της
TIM [Πηγή:
πληροφορίες
εταιρειών, 2003]

Τα τέλη τερματισμού για κλήσεις από κινητό σε κινητό αντανακλούν την αντίθετη τάση από τα τέλη τερματισμού από σταθερό σε κινητό. Έως το τέλος του 2001, οι ΠΔΚ δεν χρέωναν για τερματισμό κλήσεων από κινητό σε κινητό (χρησιμοποιώντας το μοντέλο *bill and keep*). Από το 2002, τα τέλη τερματισμού από κινητό σε κινητό παρουσιάζουν μια αυξανόμενη τάση (όπως φαίνεται στον Πίνακα 2.2), φτάνοντας τα 18 Ευρωλεπτά στο τέλος του 2002.²²

Ευρωλεπτά ανά λεπτό	Έως 31/12/01	01/01/02–30/06/02	01/07/02–30/09/02	01/10/02–31/01/03
COSMOTE (από κάθε ΠΔΚ)	0 (bill and keep)	10	16	18
Vodafone (από κάθε ΠΔΚ)	0 (bill and keep)	10	16	18
TIM (από κάθε ΠΔΚ)	0 (bill and keep)	10	16	18

Πίνακας 2.2 Ιστορική τάση τελών τερματισμού από κινητό σε κινητό της COSMOTE, της Vodafone και της TIM [Πηγή: πληροφορίες εταιρειών, 2003]

²²

Από την 01/02/03 η Vodafone έθεσε ως νέο τέλος τερματισμού τα 19 Ευρωλεπτά ανά λεπτό με ελάχιστη χρέωση ανά κλήση τα 42 δευτερόλεπτα. Το ισχύον τέλος της COSMOTE είναι 18 Ευρωλεπτά ανά λεπτό με ελάχιστη χρέωση ανά κλήση τα 32 δευτερόλεπτα, για την TIM είναι 20 Ευρωλεπτά ανά λεπτό με ελάχιστη χρέωση τα 50 δευτερόλεπτα, και για την Q-Telecom τα 21 Ευρωλεπτά ανά λεπτό με ελάχιστη χρέωση ανά κλήση τα 60 δευτερόλεπτα.

Η ανάλυση των τελών τερματισμού από κινητό σε κινητό καταδεικνύει κυρίως ότι:

<i>Αμοιβαίες συμφωνίες</i>	Τα τέλη τερματισμού από κινητό σε κινητό ορίζονται πάντα στην Ελληνική αγορά βάσει αμοιβαίων συμφωνιών μεταξύ ΠΔΚ. Οι συμφωνίες αυτές μπορεί να οδηγούν σε πιο αποδοτικό αποτέλεσμα από το μονομερή καθορισμό τιμών, αλλά μπορεί επίσης να αποτελέσουν ένα μέσο συντονισμού (εναρμονισμένων πρακτικών), επιτρέποντας σε δύο μεγάλους παρόχους, παραδείγματος χάριν, να θέτουν υψηλά τέλη έναντι ενός μικρότερου ανταγωνιστή βάσει του όγκου της εισερχόμενης κίνησης, σε σχέση με την εξερχόμενη κίνηση.
<i>Ανισορροπία στη ροή τερματισμού</i>	Η εισαγωγή τελών τερματισμού από κινητό σε κινητό λειτουργεί προς όφελος των παρόχων που έχουν υψηλό ποσοστό εισερχόμενης κίνησης εκτός δικτύου (συγκριτικά με την εξερχόμενη κίνηση εκτός δικτύου).

2.4.2.Υπερβολική τιμολόγηση (excessive pricing)

Η υπερβολική τιμή έχει οριστεί από το ΔΕΚ ως αυτή που είναι «υπερβολική σε σχέση με την οικονομική αξία της παρεχόμενης υπηρεσίας».²³ Το ΔΕΚ έχει αναγνωρίσει αρκετές μεθοδολογίες για να καθορίζει αντικειμενικά εάν μια τιμή είναι υπερβολική (ή τουλάχιστον δίκαιη), συμπεριλαμβανομένων των εξής:

- συγκρίνοντας την τιμή πώλησης των εν λόγω προϊόντων με το κόστος παραγωγής²⁴
- λαμβάνοντας υπόψη την Κοινοτική νομοθεσία που θέτει αρχές τιμολόγησης για ένα συγκεκριμένο τομέα²⁵
- συγκρίνοντας τις τιμές με αυτές που εφαρμόζονται σε άλλες γεωγραφικές περιοχές.²⁶

²³ Υπόθεση 26/75 *General Motors Continental v. Commission*, [1975] ECR 1367.

²⁴ Υπόθεση 27/76 *United Brands Company and United Brands Continental B.B. v. Commission*, [1978] ECR 207.

²⁵ Υπόθεση 66/86 *Ahmed Saeed*, [1989] ECR 838.

Υπό ορισμένες συνθήκες, όταν δεν υπάρχουν διαθέσιμα συγκριτικά στοιχεία, η ΕΕΤΤ μπορεί να επιδιώξει να καθορίσει ποια θα ήταν η ανταγωνιστική τιμή εάν υπήρχε ανταγωνιστική αγορά. Εντούτοις, είναι σχεδόν αδύνατο να υπολογισθεί το ανταγωνιστικό επίπεδο της τιμής. Αυτό θα απαιτούσε γνώση τόσο των κλήσεων που δεν συμφέρουν οικονομικά, όσο και των τρόπων ανάκτησης του πάγιου κόστους σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον.

2.4.3.Πραγματικές χρεώσεις

Οι πραγματικές χρεώσεις που επιβάλλονται από τους ΠΔΚ για τον τερματισμό κάθε είδους κλήσεων (δηλαδή σταθερό προς κινητό και κινητό προς κινητό) στα δίκτυά τους παρουσιάζεται στον Πίνακα 2.3. Αξίζει να σημειωθεί ότι όλοι οι ΠΔΚ έχουν επιλέξει, σε αντίθεση με τους περισσότερους αντίστοιχους Ευρωπαϊκούς ΠΔΚ, να θέσουν ελάχιστη χρέωση για τον τερματισμό μιας κλήσης που εκκινεί σε σταθερή θέση, η οποία κυμαίνεται μεταξύ 32 και 60 δευτερολέπτων. Η ελάχιστη χρέωση δεν επηρεάζει την τιμή των κλήσεων των οποίων η διάρκεια υπερβαίνει την ελάχιστη περίοδο χρέωσης, αλλά έχει σημαντική επίδραση σε πολύ σύντομες κλήσεις. Συγκεκριμένα, όσο πιο σύντομη είναι η κλήση (κάτω από την ελάχιστη περίοδο χρέωσης), τόσο υψηλότερη η μέση τιμή ανά λεπτό που χρεώνεται από τους ΠΔΚ για τον τερματισμό κλήσεων στο δίκτυό τους (π.χ. η COSMOTE χρεώνει 9.6 Ευρωλεπτά για μια κλήση 20 δευτερολέπτων, ενώ εάν δεν υπήρχε ελάχιστη χρέωση η ίδια κλήση θα χρεωνόταν με 6 Ευρωλεπτά, δηλαδή 38% χαμηλότερα). Οι ΠΔΚ μπορεί να υποστηρίξουν ότι η θέσπιση μηχανισμού ελάχιστης χρέωσης τους επιτρέπει να παρέχουν υπηρεσίες τερματισμού για πολύ σύντομες κλήσεις χωρίς να φέρουν ζημία. Εντούτοις, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι, ενώ υπάρχουν πράγματι ορισμένα στοιχεία του κόστους τερματισμού τα οποία σχετίζονται με τη σύνδεση της κλήσης, αυτά είναι μικρά συγκριτικά με τα στοιχεία μετάδοσης, και ο μηχανισμός ελάχιστης χρέωσης επιβαρύνει δυσανάλογα τις κλήσεις κάτω του ορίου της ελάχιστης χρέωσης με τα κόστη σύνδεσης της κλήσης.

Εξετάζοντας τον τερματισμό από κινητό σε κινητό, η ομοιότητα των τελών τερματισμού που επιβάλλονταν μέχρι το τέλος του 2002 από όλους τους ΠΔΚ (περίπου 18 Ευρωλεπτά) δείχνει ότι ίσχυαν συμφωνίες σε μεγάλο βαθμό ενιαίες, οι οποίες είχαν σημαντική επίδραση στις τιμές για κλήσεις εκτός δικτύου.

Ευρωλεπτά ανά λεπτό	Κλήσεις σταθερό σε κινητό	Κλήσεις κινητό σε κινητό
COSMOTE	18 (ελάχιστη χρέωση ανά κλήση 32 sec)	18 το οποίο τροποποιήθηκε από τον Φεβ. του 2003 σε 18 (ελάχιστη χρέωση ανά κλήση 32 sec) για το οποίο υπάρχει διαφωνία με τις εταιρείες Vodafone και TIM
Vodafone	19 (ελάχιστη χρέωση ανά κλήση 42 sec)	18 το οποίο τροποποιήθηκε από τον Φεβ. του 2003 σε 19 (ελάχιστη χρέωση ανά κλήση 42 sec) για το οποίο υπάρχει διαφωνία με τις εταιρείες Cosmote και TIM
TIM	21 (ελάχιστη χρέωση ανά κλήση 60 sec)	18 το οποίο τροποποιήθηκε από τον Φεβ. του 2003 σε 20 (ελάχιστη χρέωση ανά κλήση 50 sec) για το οποίο υπάρχει διαφωνία με τις εταιρείες Vodafone και Cosmote
Q-Telecom	21(ελάχιστη χρέωση ανά κλήση 60 sec)	21 (ελάχιστη χρέωση ανά κλήση 60 sec)

Πίνακας 2.3: Πραγματικά τέλη τερματισμού ανά λεπτό όλων των ΠΔΚ (Πηγή: πληροφορίες εταιρειών, 2003]

Απαιτείται ένα λεπτομερές μοντέλο το οποίο θα ενσωματώνει τη μέση διάρκεια των κλήσεων που τερματίζουν στα διαφορετικά δίκτυα κινητής, προκειμένου να αξιολογηθεί εάν:

- ο μηχανισμός ελάχιστης χρέωσης δημιουργεί ένα καλύτερο αποτέλεσμα για τους καταναλωτές²⁷

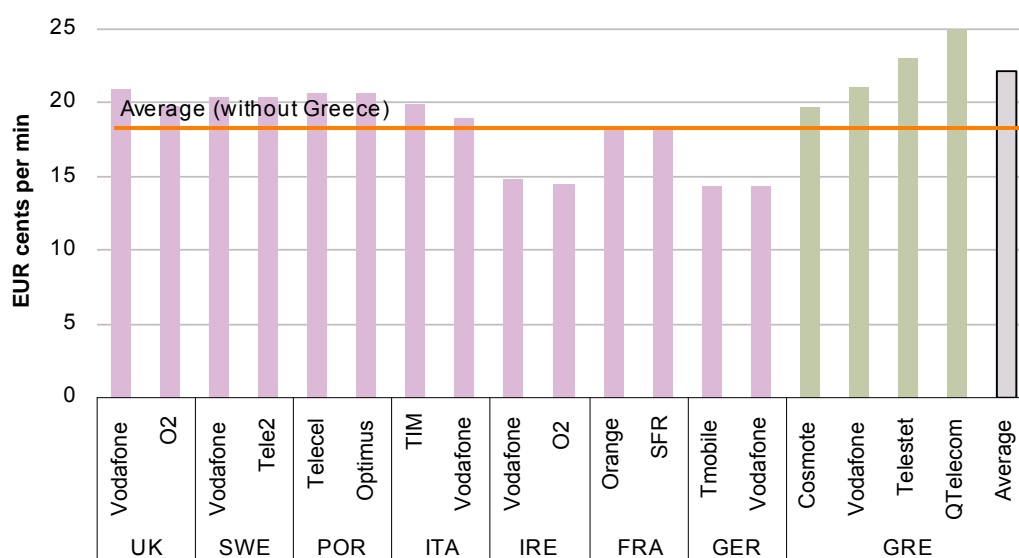
²⁷

Δε θεωρούμε ότι οι ελάχιστες χρεώσεις είναι κοστοστρεφείς, ούτε ότι οδηγούν σε καλύτερο αποτέλεσμα για τους καταναλωτές. Εντούτοις, ίσως είναι δυνατό, παραδείγματος χάριν, να διεξαχθεί μια εξέταση της ελαστικότητας των τιμών για κλήσεις σύντομες ή με μεγάλη διάρκεια προκειμένου να αξιολογηθεί εάν η δομή της μη ενιαίας χρέωσης παρέχει μεγαλύτερο όφελος συνολικά.

- γενικότερα, εάν το πραγματικό επίπεδο των τελών τερματισμού αντανακλά το κόστος.

2.4.4. Διεθνές benchmark

Εν απουσία ενός μοντέλου που παρέχει χρεώσεις βάσει του LRIC, το επίπεδο των τελών τερματισμού στην Ελληνική αγορά δύναται να αξιολογηθεί χρησιμοποιώντας benchmark των χρεώσεων που εφαρμόζονται σε άλλες σχετικές χώρες. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 2.4, τα τέλη τερματισμού από σταθερό σε κινητό των Ελληνικών παρόχων για το 2002 ήταν συνεχώς πάνω από το μέσο όρο των άλλων ΠΔΚ στις χώρες που περιλαμβάνονται στο benchmark που εφαρμόζουμε.²⁸

Πίνακας 2.4: Σύγκριση τελών τερματισμού σταθερό προς κινητό σε ώρες αιχμής εγκατεστημένων ΠΔΚ σε ένα σύνολο χωρών της ΕΕ το δεύτερο εξάμηνο του 2002²⁹ (Πηγή: Όγδοη Έκθεση της ΕΕ., 2002)

²⁸ Η κατάσταση δεν έχει αλλάξει δραματικά μέσα στο 2003. Η τάση των τελών τερματισμού, συμπεριλαμβανομένων των πρόσφατων τροποποιήσεων, παρατίθεται στην επόμενη παράγραφο.

²⁹ Ο πίνακας συγκρίνει τέλη τερματισμού ανά λεπτό, υπολογισμένα για μια κλήση τριών λεπτών.

Ο μέσος όρος των τελών τερματισμού των Ελληνικών παρόχων, περίπου 22 Ευρωλεπτά, είναι περίπου 21% υψηλότερος από το αντίστοιχο μέσο όρο τελών τερματισμού στις χώρες της ΕΕ που παρουσιάζονται στον Πίνακα 2.4 benchmark (εξαιρουμένης της Ελλάδας). Το κενό ανάμεσα στους δύο μέσους όρους φαίνεται να είναι μεγαλύτερο εν όψει των ακόλουθων εκτιμήσεων που δεν αντανακλώνται στη σύγκριση αυτή:

- τα τέλη που εφαρμόζονται από τους Έλληνες παρόχους είναι μέσος όρος τελών (δεδομένης της μη διάκρισης μεταξύ αιχμής και μη αιχμής), ενώ τα τέλη άλλων παρόχων στο benchmark είναι γενικώς τέλη αιχμής.³⁰
- τα τέλη υπολογίζονται ανά λεπτό, για μια κλήση τριών λεπτών. Κατά το χρόνο του benchmark, η COSMOTE χρέωνε³¹ 18 Ευρωλεπτά ανά λεπτό συν ένα τέλος αποκατάστασης 5 Ευρωλεπτών. Επομένως, η χρέωση ανά λεπτό των 19.7 Ευρωλεπτών που αναφέρεται στον πίνακα είναι χαμηλότερη από την αντίστοιχη χρέωση ανά λεπτό για μια κλήση ενός λεπτού (23 Ευρωλεπτά). Πραγματοποιώντας benchmarking σε κλήσεις ενός λεπτού, οι οποίες αποτελούν σημαντικό ποσοστό των κλήσεων που τερματίζονται σε δίκτυα κινητών, θα αύξανε το μέσο όρο των Ελληνικών ΠΔΚ και, επομένως, θα αύξανε τη διαφορά ανάμεσα σε αυτόν και τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο.
- Ορισμένες Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές (ΕΡΑ), συμπεριλαμβανομένης της Oftel στο Ηνωμένο Βασίλειο και της AGCOM στην Ιταλία πρόσφατα επανεξέτασαν τον ανταγωνισμό στην αγορά τερματισμού και έχουν επιβάλει ελέγχους τιμών σε ορισμένους ή και σε όλους τους παρόχους. Επομένως, τα μειούμενα τέλη τερματισμού των παρόχων αυτών θα πρέπει στο άμεσο μέλλον να μειώσουν περαιτέρω τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο που αναφέρεται στον Πίνακα. Παρομοίως, άλλες ΕΡΑ της ΕΕ, αφού ολοκλήρωσαν τον έλεγχο της αγοράς τερματισμού κλήσεων βάσει του νέου Κανονιστικού Πλαισίου, μπορεί επίσης να ασκήσουν περαιτέρω πίεση προς τα κάτω στις τιμές που περιλαμβάνονται στο benchmark.

30

Τα τέλη μη αιχμής είναι γενικώς χαμηλότερα.

31

Οκτώβριος του 2002.

Συμπερασματικά, υπάρχει μια διαφορά (απόσταση) ανάμεσα στα τέλη τερματισμού των Ελληνικών ΠΔΚ και του Ευρωπαϊκού μέσου όρου. Η απουσία ρύθμισης έως σήμερα, υπό τη μορφή ελέγχου τιμών, φαίνεται να αποτελεί την πιο αξιόπιστη εξήγηση για την κατάσταση αυτή. Εν όψει των ενεργειών που έλαβαν χώρα αλλού από άλλες ΕΡΑ, η διαφορά που εντοπίζεται μπορεί να αυξηθεί με την πάροδο του χρόνου εάν τα τέλη τερματισμού που εφαρμόζονται από τους Ελληνικούς ΠΔΚ δεν αρχίσουν επίσης να μειώνονται στο άμεσο μέλλον.

2.4.5. Διακριτική τιμολόγηση (discriminatory pricing)

Αναφορικά με τις πρακτικές διακριτικής τιμολόγησης, είναι πιθανόν να βλάπτουν τον ανταγωνισμό όταν οδηγούν σε αποκλεισμό των ανταγωνιστών. Για το λόγο αυτό θεωρείται ότι έχει λάβει χώρα κατάχρηση εάν η διάκριση πραγματοποιείται από επιχείρηση κατέχουσα δεσπόζουσα θέση.

Επιπλέον, παρόλο που οι στρατηγικές τιμολόγησης κλήσεων εντός δικτύου έχουν διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στο παρελθόν στην αύξηση των υπηρεσιών κινητής³² οι στρατηγικές τιμολόγησης εντός δικτύου σε μια πιο ώριμη αγορά (η διείσδυση υπερβαίνει το 90%, σύμφωνα με έναν ΠΔΚ)³³ μπορεί να έχουν συνέπειες στον ανταγωνισμό για έναν ΠΔΚ με πολύ μικρό αριθμό συνδρομητών δεδομένου ότι αυτός αντιμετωπίζει πρόσθετες δυσκολίες στο να εδραιώσουν (επί ίσοις όροις με τους υπάρχοντες ΠΔΚ) την παρουσία τους στην αγορά

2.4.6. Συμπίεση τιμών (price squeeze)

Η ΕΕΤΤ δεν έχει προβεί σε ανάλυση της λιανικής αγοράς (πρόσβασης και εκκίνησης) στα πλαίσια της παρούσης μελέτης και, ως εκ τούτου, δεν επεδίωξε να προσδιορίσει τις τιμές που θα ήταν ενδεικτικές συμπίεσης τιμών. Μια υπόνοια συμπίεσης τιμών

³² Η αύξηση του ποσοστού της κίνησης κινητών που συνιστούν οι κλήσεις εντός δικτύου έχει αυξηθεί σημαντικά, παρόλο που αυτό αντανακλά παράγοντες όπως το μέγεθος της συνδρομητικής βάσης κινητών σε σύγκριση με τις σταθερές γραμμές, και δεν μπορεί να αποδοθεί μόνο στη διακριτική τιμολόγηση (παρόλο που αυτό θα οδηγούσε σε παρόμοια αποτελέσματα).

³³ Αυτός ο ΠΔΚ αναφέρει ότι ο πραγματικός αριθμός είναι μεταξύ 65 και 70%, και ότι οι πρόσθετες κάρτες SIM αντανακλούν τα σημαντικά επίπεδα χρήσης πολλαπλών SIM.

μπορεί, ωστόσο, να προκύψει εάν επαληθευθεί η παρατήρηση μιας σειράς σταθερών παρόχων, ότι οι λιανικές τιμές τερματισμού που προσφέρονται από τους ΠΔΚ σε εμπορικούς πελάτες είναι δύο με τρεις φορές φθηνότερες από τα τέλη τερματισμού χονδρικής που προσφέρονται στους σταθερούς παρόχους.

2.4.7.Υπερβολική κερδοφορία

Βάσει ενός απόλυτα ανταγωνιστικού οικονομικού μοντέλου, η δημιουργία υπερβολικών (supernormal) κερδών από μια δεσπόζουσα επιχείρηση σε μια συγκεκριμένη αγορά συνήθως θεωρείται ότι αντανακλά το γεγονός ότι η δεσπόζουσα επιχείρηση δεν υπόκειται σε κανέναν αποτελεσματικό ανταγωνιστικό περιορισμό. Παρόλο που τα Ευρωπαϊκά Δικαστήρια και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο παρελθόν δίσταζαν να δεχθούν την υψηλή κερδοφορία ως ένδειξη δεσπόζουσας θέσης, αποτελεί νόμιμη (εύλογη) ένδειξη ισχύος στην αγορά στην οικονομική βιβλιογραφία, ιδίως στους οικονομικούς τομείς όπου η σχετική αγορά διαμορφώνεται από εξωτερικούς παράγοντες του δικτύου (network externalities) ή από χαρακτηριστικά bottleneck.³⁴ Επίσης έχει αναφερθεί σε μεγάλο βαθμό από ρυθμιστές αγορών ότι αντανακλά μια έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού.

Φυσικά, τα υπερβολικά κέρδη από την παροχή μιας συγκεκριμένης υπηρεσίας μπορεί να μην αντανακλούν κάτι περισσότερο από εσωτερικές λογιστικές διαδικασίες. Επομένως, θα πρέπει να προσδιοριστούν τα κατάλληλα επίπεδα κερδοφορίας σε σχέση με μια ευρύτερη σειρά υπηρεσιών κινητής. Εντούτοις, οι υπηρεσίες τερματισμού κινητών χρεώνονται σε επίπεδο χονδρικής και, επομένως, δύνανται μόνο να συνδέονται με άλλες κατάλληλες υπηρεσίες χονδρικής. Επιπλέον, οι υπηρεσίες τερματισμού δεν μπορούν να συσχετισθούν με ανοικτή προώθηση (overt marketing), με την ευρύτερη έννοια, ή διαφήμιση, κάτι που καθιστά την κερδοφορία τους ακόμη πιο έντονη και, χωρίς περαιτέρω εξήγηση, δείχνει ότι δεν υπάρχει αποτελεσματικός ανταγωνισμός στην παροχή των υπηρεσιών αυτών.

³⁴

Αναφορά στο Discussion Paper της OXERA για το UK Office of Fair Trading (OFT), με τίτλο "Assessing Profitability in Competition Policy Analysis", OFT 657, July 2003, διαθέσιμο στη διεύθυνση www.offt.gov.uk.

Η κερδοφορία των διαφόρων Ελληνικών ΠΔΚ για την παροχή υπηρεσιών τερματισμού φωνητικών κλήσεων δεν προκύπτει άμεσα από τα στοιχεία που παρασχέθηκαν κατά την εξέταση της αγοράς (παρόλο που η αναφορά στο κόστος που υπολογίστηκε βάσει του μοντέλου LRIC δείχνει ότι οι τιμές είναι άνω του κόστους συν μια εύλογη απόδοση). Προκειμένου να γίνει αντιληπτό εάν η υπερβολική κερδοφορία στο επίπεδο τερματισμού κλήσεων χονδρικής οδηγεί είτε α) σε υπερβολική κερδοφορία συνολικά ή β) στην κατάργηση των υπερβολικών κερδών βάσει του ανταγωνισμού σε επίπεδο λιανικής (πρόσβαση και εκκίνηση), μπορεί να υπολογισθεί στα πλαίσια ενός ελέγχου της αγοράς πρόσβασης και εκκίνησης.

2.5.Συμπεράσματα

1. Κάθε ΠΔΚ στη Ελλάδα, συγκεκριμένα η COSMOTE, η Vodafone-Panafon, η TIM και η Q-Telecom, θα πρέπει να ορισθούν ως έχουσες ΣΙΑ στη σχετική αγορά για τον τερματισμό φωνητικών κλήσεων στα δικά τους δίκτυα.
2. Μεσοβραχυπρόθεσμα, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφαινόμενες τεχνολογικές εξελίξεις και την αναμενόμενη συμπεριφορά των καταναλωτών, τίποτα δεν υποδεικνύει στους Συμβούλους ότι η ΣΙΑ των ΠΔΚ αναφορικά με τον τερματισμό κλήσεων στο δίκτυό τους θα εξασθενίσει με κάποιον ουσιαστικό τρόπο εν απουσία των κατάλληλων και αναλογικών *ex ante* κανονιστικών ρυθμίσεων (μέτρων). Το συμπέρασμα αυτό τίθεται με την επιφύλαξη των συγκεκριμένων υποχρεώσεων που μπορεί να επιβληθούν από την ΕΕΤΤ σε κάθε ΠΔΚ που ορίζεται ως έχων ΣΙΑ στη σχετική αγορά προϊόντων.
3. Τίποτα δε δείχνει ότι υπάρχει οποιαδήποτε αντισταθμιστική αγοραστική ισχύς η οποία να ασκήσει κάποια ανταγωνιστική πίεση στους ΠΔΚ προκειμένου να προβούν σε μείωση των τελών τερματισμού τους.

2.6.Ερωτήσεις

Ε6. Συμφωνείτε με το συμπέρασμα ότι η αγορά τερματισμού κλήσεων χαρακτηρίζεται από υψηλούς φραγμούς εισόδου; Εάν όχι παραθέστε τα επιχειρήματά σας.

E7. Θεωρείτε ότι οι μελλοντικές εξελίξεις από πλευράς τεχνολογίας ή μελλοντικές εξελίξεις στην δομή της αγοράς αποτελούν αξιόπιστο λόγο για να αναμένουμε αύξηση του ανταγωνισμού στην αγορά τερματισμού κλήσεων;

E8. Συμφωνείτε με την ανάλυση σχετικά με το επίπεδο του ανταγωνισμού;

E9. Συμφωνείτε με τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγει η ΕΕΤΤ. Τεκμηριώστε τις απόψεις σας σε περίπτωση διαφοροποίησης.

E10. Θεωρείτε ότι υπάρχουν άλλα ζητήματα που σχετίζονται με το αντικείμενο της παρούσης διαβούλευσης τα οποία θα θέλατε να αναφέρετε; Παρακαλούμε τεκμηριώστε τις απόψεις σας.

2.7. Παρουσίαση νέων στοιχείων αγοράς μέχρι και το β' εξάμηνο του 2004

Σχετικά με τις υπηρεσίες τερματισμού που αγοράζει ο ΟΤΕ από τους ΠΔΚ (βλ. παραγρ. 2.3), στο δεύτερο εξάμηνο του 2004, το ποσοστό αυτό έχει μειωθεί ως ποσοστό της συνολικής κίνησης στο 30% έως 40% (σε σχέση με 49% έως 53% που αναφέρεται στην παρ. 2.3).

Αναφορικά με τους άλλους ΠΔΣ (βλ. παραγρ. 2.3), το ποσοστό κίνησης που τερματίζουν στα δίκτυα των ΠΔΚ επί του συνόλου της κίνησης τερματισμού είναι της τάξης 2,6% για το δεύτερο εξάμηνο του 2004 (σε σχέση με 0,1% το 2002). Αναφορικά με το μερίδιο των εναλλακτικών παρόχων ως προς το σύνολο των κλήσεων που εκκινούν από σταθερό σημείο (βλ. υποσημείωση 18), ήταν της τάξης του 12% για το δεύτερο εξάμηνο του 2003 (από 5% στο τέλος Οκτωβρίου 2002) ενώ το δεύτερο εξάμηνο του 2004 έφθασε το 23%. Με βάση τα ανωτέρω στοιχεία να μην παρατηρείται μία αύξηση στην κίνηση των άλλων ΠΔΣ που τερματίζει σε κινητά δίκτυα έτσι ώστε η κίνηση αυτή να μην θεωρείται αμελητέα, όμως το συνολικό της μέγεθος εξακολουθεί να βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα για να θεωρηθεί ότι οι άλλοι ΠΔΣ έχουν αποκτήσει αντισταθμιστική αγοραστική δύναμη απέναντι στους ΠΔΚ.

Τα τέλη τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα για κλήσεις προερχόμενες από κινητό δίκτυο (βλ. πίνακα 2.2) διαμορφώθηκαν την 1^η Οκτωβρίου 2003 σε 0,18€ ανά λεπτό και ελάχιστη χρέωση τα 30 δευτερόλεπτα. Από την 1^η Οκτωβρίου 2004 τα τέλη τερματισμού σε κινητά δίκτυα για κλήσεις προερχόμενες από άλλα κινητά δίκτυα έχουν ως εξής:

Ευρώ ανά λεπτό	Από 1/1/04 έως 30/9/04	Από 1/10/04 έως σήμερα
<i>COSMOTE</i>	0,18 και ελάχιστη χρέωση 30 δευτ.	0,145 και ελάχιστη χρέωση 30 δευτ.
<i>VODAFONE</i>	0,18 και ελάχιστη χρέωση 30 δευτ.	0,145 και ελάχιστη χρέωση 30 δευτ.
<i>TIM</i>	0,18 και ελάχιστη χρέωση 30 δευτ.	0,15 και ελάχιστη χρέωση 30 δευτ.
<i>Q-TELECOM</i>	0,23 και ελάχιστη χρέωση 30 δευτ.	0,195 και ελάχιστη χρέωση 30 δευτ.

Τα τέλη τερματισμού σε κινητά δίκτυα για κλήσεις προερχόμενες από σταθερά δίκτυα (βλ. πίνακα 2.3), έχουν διαμορφωθεί ως εξής:

Τιμές σε	01/2001	01/2002	02/2003	10/03	01/04	10/04
<i>eurocents</i>						
<i>Vodafone</i>	27	21 και 60'' ελάχιστη χρέωση	19 και 42'' ελάχιστη χρέωση	17,5 και 33'' ελάχιστη χρέωση	17 και 30'' ελάχιστη χρέωση	14,5 και 30'' ελάχιστη χρέωση

Τιμές σε	01/2001	03/2001	07/2002	02/2003	10/03	01/04	10/04
<i>eurocents</i>							
<i>COSMOTE</i>	27	23,48	18 και 5 call set up	18 και 32'' ελάχιστη χρέωση	17 και 33'' ελάχιστη χρέωση	17 και 30'' ελάχιστη χρέωση	14,5 και 30'' ελάχιστη χρέωση

Τιμές σε	01/2001	05/2002	08/2002	07/2003	10/03	01/04	04/04	10/04
<i>eurocents</i>								
<i>TIM</i>	27	25	23 και 60'' ελάχιστη χρέωση	21 και 60'' ελάχιστη χρέωση	20 και 32'' ελάχιστη χρέωση	20 και 30'' ελάχιστη χρέωση	18 και 30'' ελάχιστη χρέωση	15 και 30'' ελάχιστη χρέωση

	07/2002	02/2003	01/2004	10/04
<i>Q-telecom</i>	25	21 και 60'' ελάχιστη χρέωση	23 και 30'' ελάχιστη χρέωση	19,5 και 30'' ελάχιστη χρέωση

Επίσης όπως προκύπτει από τους παραπάνω πίνακες, ο μηχανισμός ελάχιστης χρέωσης εξακολουθεί να υφίσταται, ενώ δεν υπάρχει πλέον το τέλος αποκατάστασης κλήσης από κανένα ΠΔΚ.

Για την αξιολόγηση του ύψους των τελών τερματισμού όπως αυτά προκύπτουν από τους ανωτέρω πίνακες δύναται να χρησιμοποιηθεί και το νέο benchmarking της Ε.Ε., όπως αυτό παρουσιάζεται στην 10^η έκθεση, στο οποίο χρησιμοποιούνται νέα επικαιροποιημένα δεδομένα. Σύμφωνα με το νέο benchmarking, ο μεσοσταθμισμένος μέσος όρος των τελών τερματισμού των ελληνικών ΠΔΚ είναι 18.6% υψηλότερος από τον αντίστοιχο μεσοσταθμισμένο μέσο όρο των τελών τερματισμού στις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 15 κρατών-μελών. Ο μεσοσταθμισμένος μέσος όρος των ΠΔΚ στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 15 κρατών-μελών είναι 0,1476 €. Επισημαίνεται ότι στη σύγκριση αυτή χρησιμοποιήθηκαν τα τέλη τερματισμού σε κινητά δίκτυα που ίσχυαν μέχρι την 1^η Οκτωβρίου 2004, ενώ την ημερομηνία αυτή μετά από σχετικές παρεμβάσεις της ΕΕΤΤ, ο μέσος όρος των τελών τερματισμού στα δίκτυα των Ελληνικών ΠΔΚ μειώθηκε κατά 15,33%. Εξακολουθεί να ισχύει όμως η παρατήρηση της Ε.Ε. ότι τα τέλη τερματισμού σε κινητά δίκτυα στην Ελλάδα παραμένουν σε πολύ υψηλά επίπεδα. Από τα ανωτέρω στοιχεία αποδεικνύεται ότι δεν έχει αλλάξει ουσιωδώς η κατάσταση και επομένως τα βασικά συμπεράσματα της παραγράφου 2.5 εξακολουθούν να ισχύουν.

Κεφάλαιο 3. Απαντήσεις της ΕΕΤΤ στις παρατηρήσεις των τηλεπικοινωνιακών παρόχων αναφορικά με τον ορισμό της αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα και την ανάλυση του επιπέδου του ανταγωνισμού στην εν λόγω αγορά

3.1.Εισαγωγή

Το κείμενο που ακολουθεί συντάχθηκε από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) και περιέχει τις απαντήσεις της στις παρατηρήσεις των τηλεπικοινωνιακών παρόχων που συμμετείχαν στη δημόσια διαβούλευση σχετικά με «τον ορισμό της αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα και την ανάλυση του επιπέδου του ανταγωνισμού στην εν λόγω αγορά».

Στη δημόσια διαβούλευση, που διενεργήθηκε μεταξύ 3 Σεπτεμβρίου 2003 και 3 Οκτωβρίου 2003, συμμετείχαν έξι τηλεπικοινωνιακοί πάροχοι, τρεις εκ των οποίων είναι πάροχοι δικτύων κινητής τηλεφωνίας.

Από την παρουσίαση των αποτελεσμάτων της δημόσιας διαβούλευσης είναι εμφανές ότι από τους έξι συμμετέχοντες οι τρεις συμφωνούν με τις απόψεις και την ανάλυση της ΕΕΤΤ ενώ οι άλλοι τρεις (εταιρείες κινητής τηλεφωνίας) διαφωνούν. Η ΕΕΤΤ εμμένει στις αρχικές απόψεις της σχετικά με τον ορισμό της αγοράς τερματισμού

κλήσεων ανά δίκτυο κινητής τηλεφωνίας, και παρέχει επιπλέον διευκρινήσεις – απαντήσεις στα σχόλια – παρατηρήσεις των τηλεπικοινωνιακών παρόχων.

3.2.Ορισμός Αγοράς

3.2.1.Παρατηρήσεις αναφορικά με το σημείο εκκίνησης

Ισχυρισμός εταιρειών κινητής τηλεφωνίας: Η διαδικασία ορισμού των αγορών θα έπρεπε να ακολουθήσει την χρονική προτεραιότητα του παραρτήματος της Σύστασης της Ε.Ε. κατά τον ορισμό των αγορών και να εξετάσει πρώτα τις αγορές λιανικής.

Απάντηση ΕΕΤΤ: Για τις Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές (Ε.Ρ.Α.) δεν προκύπτει ότι έχουν νομική υποχρέωση να κάνουν ανάλυση αγοράς με μία συγκεκριμένη σειρά. Για πρακτικούς λόγους, οι περισσότερες Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές έχουν επιλέξει να κάνουν την ανάλυση αγοράς σε ομάδες και να προηγηθούν οι αγορές εκείνες όπου υπάρχουν ενδείξεις ότι δεν υπάρχει επαρκής ανταγωνισμός και είναι αναγκαία η ρυθμιστική παρέμβαση.

Σχετικά με την αγορά τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα, η ΕΕΤΤ έχει ξεκινήσει προσπάθεια για την εκτίμηση του επιπέδου ανταγωνισμού στην αγορά αυτή από τον Ιανουάριο του 2002 και η προσπάθεια αυτή ολοκληρώνεται με τον ορισμό της αγοράς αυτής και την επιβολή των κατάλληλων ρυθμιστικών παρεμβάσεων.

3.2.2.Παρατηρήσεις αναφορικά με τη μεθοδολογία

Ισχυρισμός εταιρειών κινητής τηλεφωνίας: Το SSNIP test περιγράφεται δεν εφαρμόζεται, αφού δεν υπάρχουν οικονομετρικές μετρήσεις της καμπύλης ζήτησης. Το “critical loss analysis test” που χρησιμοποιείται δεν αποτελεί σωστό μεθοδολογικό εργαλείο. Δεν εξηγείται πώς προσδιορίζεται το κοινό κόστος ως 10% επί του συνολικού κόστους.

Απάντηση ΕΕΤΤ: Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Ε. Ε., «Ένας τρόπος για την αξιολόγηση της ύπαρξης οποιασδήποτε δυνατότητας ζήτησης ή προσφοράς είναι να εφαρμοστεί το λεγόμενο «τεστ υποθετικού μονοπωλίου»». Οι Ε.Ρ.Α πρέπει να εξετάσουν τι θα συμβεί εάν υπάρχει μικρή αλλά ουσιώδης, διαρκής αύξηση της τιμής ενός δεδομένου προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, υποθέτοντας ότι οι τιμές όλων των άλλων προϊόντων ή υπηρεσιών θα παραμείνουν σταθερές.

Το SSNIP test δίνει μία θεωρητική βάση πάνω στην οποία στηρίζεται ο ορισμός της αγοράς, αλλά δεν είναι πρακτικά εύκολο να εφαρμοστεί σε πολλές περιπτώσεις εξαιτίας των περιορισμών που δημιουργούνται από την έλλειψη στοιχείων. Παράδειγμα αυτών των περιορισμών είναι ότι δεν παρατηρείται αύξηση των τιμών για συγκεκριμένες τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες της τάξης του 5% ή 10% πάνω από το επίπεδο ανταγωνισμού προκειμένου να εξεταστεί από τον οικονομικό αναλυτή η αύξηση της παραγωγικότητας που θα δημιουργηθεί. Επομένως, οι Ρυθμιστικές Αρχές, καθοδηγούμενες θεωρητικά από το SSNIP test, συγκεντρώνουν μία ποικιλία στοιχείων τα οποία σχετίζονται με την υποκατάσταση προσφοράς και ζήτησης.

Η χρησιμότητα του critical loss analysis test είναι να δημιουργήσει ένα όριο αναφοράς για την απώλεια μεριδίου αγοράς σαν αντίδραση στην αύξηση της τιμής, τέτοια ώστε – δεδομένης της δομής του κόστους – η αύξηση της τιμής να είναι μη κερδοφόρα. Εξετάζει ιδιαιτέρως την υποκατάσταση της ζήτησης και συγκεκριμένα στην ανάλυση της αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα, εξετάζει τις αντιδράσεις των τελικών χρηστών, οι οποίοι απολαμβάνουν την υπηρεσία τερματισμού κλήσεων. Θα πρέπει επίσης να εξεταστεί και η υποκατάσταση προσφοράς και συγκεκριμένα η πιθανότητα ότι άλλοι πάροχοι θα ανταποκριθούν σε μία αύξηση της τιμής και θα συνεισφέρουν την «παραγωγή» τους σε αυτή των ήδη υπαρχόντων παρόχων. Στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης, όλες αυτές οι προσεγγίσεις εξετάστηκαν αναλυτικά και προέκυψε το συμπέρασμα ότι η υποκατάσταση προσφοράς δεν είναι πιθανή (βλ. ενότητα 1.3.2).

Όπως αναφέρεται και στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης, η ανάλυση του κόστους των κινητών υποδηλώνει ότι το μερίδιο του κοινού κόστους ως ποσοστού του συνολικού κόστους δικτύου (ή ακριβέστερα, η διαφορά μεταξύ του μέσου

συνολικού κόστους τερματισμού και του επαυξητικού κόστους, εκφραζόμενη ως ποσοστό του συνολικού κόστους δικτύου) είναι της τάξεως του 10%.

Ωστόσο τα συμπεράσματα του ορισμού της αγοράς δεν εξαρτώνται από αυτή την τιμή. Εάν το μερίδιο του κοινού κόστους ως ποσοστού του συνολικού κόστους δικτύου ήταν της τάξης του 15%, ακόμη και σε αυτή την περίπτωση θα απαιτούνταν μείωση της ζήτησης της τάξης του 25% προκειμένου να καταστεί η αύξηση της τιμής ζημιογόνος. Στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης και συγκεκριμένα στην ενότητα 1.3.3 εξετάζεται η υποκατάσταση ζήτησης και στην ενότητα 1.5 αναφέρεται συμπερασματικά: «Δεν υπάρχουν βιώσιμα ανταγωνιστικά υποκατάστατα για τον τερματισμό κλήσεων στο δίκτυο του κάθε ΠΔΚ, είτε υπολογίζοντας από την πλευρά της προσφοράς είτε της ζήτησης.»

Ισχυρισμός εταιρειών κινητής τηλεφωνίας: Δεν εξηγείται πώς προσδιορίζονται οι τιμές ανταγωνιστικού επιπέδου και πώς κρίνεται ότι τα τέλη τερματισμού είναι πάνω από το ανταγωνιστικό επίπεδο.

Απάντηση ΕΕΤΤ: Σύμφωνα με την οικονομική θεωρία, σε μια επαρκώς ανταγωνιστική αγορά, οι τιμές αντανακλούν το επίπεδο κόστους μιας επαρκώς αποδοτικής εταιρείας. Οι πάροχοι δεν θα διατηρούσαν τη δυνατότητα να ακολουθούν μη αποδοτικές πρακτικές και θα αναγκάζονταν να αντιγράφουν τα πλεονεκτήματα κόστους των ανταγωνιστών τους προκειμένου να επιβιώσουν στην αγορά.

Το μοντέλο υπολογισμού του μακροχρόνιου επαυξητικού κόστους (LRIC) δίνει μία τιμή για το μακροχρόνιο επαυξητικό κόστος του τερματισμού κλήσεων στο δίκτυο της κάθε εταιρείας κινητής τηλεφωνίας, συν ένα mark up για τα κοινά κόστη.

Εάν η αγορά για τερματισμό κλήσεων σε κινητά δίκτυα ήταν ανταγωνιστική, θα έπρεπε τα τέλη τερματισμού να αντανακλούν τα ανωτέρω κόστη. Η δυνατότητα να διατηρούνται οι τιμές για μεγάλα χρονικά διαστήματα πάνω από το επίπεδο ανταγωνισμού επικερδώς για μεγάλες χρονικές περιόδους είναι απόδειξη έλλειψης ανταγωνισμού.

Δεδομένου ότι τα αποτελέσματα του κοστολογικού μοντέλου απέχουν πολύ από τις ισχύουσες τιμές, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι τα ισχύοντα τέλη τερματισμού δεν βρίσκονται σε επίπεδα ανταγωνιστικά.

Στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης δεν ορίζεται η τιμή ανταγωνιστικού επιπέδου για την αγορά τερματισμού κλήσεων σε κάθε κινητό δίκτυο, ούτε απαιτείται να οριστεί. Σύμφωνα με τον ορισμό αγοράς και την ανάλυση της αγοράς που περιγράφονται στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης και γίνονται σύμφωνα με το νέο Ρυθμιστικό Πλαίσιο της Ε.Ε., κάθε ΠΔΚ διαθέτει μερίδιο αγοράς 100% και επομένως είναι πολύ πιθανό οι μη ρυθμιζόμενες τιμές να βρίσκονται πάνω από το επίπεδο ανταγωνισμού.

3.2.3. Παρατηρήσεις αναφορικά με την εναλλαξιμότητα της ζήτησης

Ισχυρισμός εταιρειών κινητής τηλεφωνίας: Δεν εξετάζονται σωστά οι δυνατότητες υποκατάστασης Ζήτησης: SMS, Κλειστές Ομάδες Χρηστών, δυνατότητες επανάκλησης και πραγματοποίηση συντομότερων κλήσεων.

Απάντηση ΕΕΤΤ: Αναφορικά με τους ισχυρισμούς των εταιριών κινητής τηλεφωνίας για την υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης, επισημαίνεται ότι οι ισχυρισμοί αυτοί επιβεβαιώνονται και από τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης που διεξήχθη τον Ιανουαρίου 2002 αναφορικά με το *επίπεδο του ανταγωνισμού στον τερματισμό κλήσεων σε κινητά δίκτυα*.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι οι 6 από τους 10 που απάντησαν σε σχετική ερώτηση, είπαν είτε ότι δεν υπάρχει δυνατότητα υποκατάστασης μιας φωνητικής κλήσης από μια άλλη σε επίπεδο λιανικής είτε ότι οι υπάρχουσες μορφές υποκατάστασης δεν μπορούν να οδηγήσουν σε συγκράτηση των τελών τερματισμού.

Οι 8 από τους 12 που απάντησαν σε σχετική ερώτηση, ανέφεραν ότι η υπηρεσία SMS δεν αποτελεί μία εναλλακτική λύση στις φωνητικές κλήσεις.

Όσον αφορά την υποκατάσταση κλήσεων / γραπτών μηνυμάτων, όπως έχει ήδη αναφερθεί και στο κείμενο της δημόσιας διαβούλευσης αναφορικά με τον *ορισμό της αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα*, είναι ενδεχόμενο τα γραπτά μηνύματα να αποτελούν μερικώς υποκατάστατο κλήσεων οι οποίες έχουν ορισμένα

χαρακτηριστικά, όπως μικρή διάρκεια, το ότι δεν είναι επείγουσες κλπ. Όμως η πιθανή καθυστέρηση στη μετάδοση των μηνυμάτων, η έκταση των μηνυμάτων που μεταφέρονται και τα στοιχεία της αγοράς δείχνουν συμπληρωματικότητα αντί για εναλλαξιμότητα.

Το ερώτημα είναι εάν η ενδεχόμενη αυτή σχέση υποκατάστασης είναι αρκετά έντονη και διαρκής στον χρόνο ώστε να δικαιολογεί έναν διαφορετικό ορισμό της αγοράς. Σύμφωνα με στοιχεία για την Ελληνική αγορά τα οποία έχει συλλέξει η ΕΕΤΤ, ο ρυθμός αύξησης του αριθμού των γραπτών μηνυμάτων τα οποία αποστέλλονται έχει μειωθεί δραστικά, σε αντίθεση με το ρυθμό μεγέθυνσης του όγκου της κίνησης κλήσεων μεταξύ κινητών (τόσο on-net όσο και off-net). Από το γεγονός αυτό η ΕΕΤΤ συνάγει το συμπέρασμα ότι οι δυνατότητες υποκατάστασης κλήσεων / γραπτών μηνυμάτων φαίνεται να έχουν σχεδόν εξαντληθεί, ενώ αναδεικνύεται ακόμη περισσότερο η σχέση συμπληρωματικότητας μεταξύ γραπτών μηνυμάτων και φωνητικών κλήσεων.

Σχετικά με τις Κλειστές Ομάδες Χρηστών (ΚΟΧ), δεν παρέχεται από τους παρόχους κινητής τηλεφωνίας ποσοτική ένδειξη του πόσο διαδεδομένες είναι ενώ όπως προκύπτει και από τη δημόσια διαβούλευση που διεξήχθη τον Ιανουάριο του 2002 οι 7 από τους 13 που απάντησαν σε σχετική ερώτηση, είπαν ότι είναι ελάχιστα διαδεδομένες, 6 από τους 13 που απάντησαν σε σχετική ερώτηση είπαν ότι η ύπαρξη τέτοιων ομάδων δεν φαίνεται να μπορεί να συγκρατήσει τα τέλη τερματισμού και η πίεση που μπορεί να ασκηθεί είναι ιδιαίτερα αδύναμη. Επίσης οι 8 από τους 12 που απάντησαν σε σχετική ερώτηση, δήλωσαν ότι οι ΚΟΧ δεν δημιουργούνται με κριτήριο τα τέλη τερματισμού του κάθε δικτύου. Τα ανωτέρω στοιχεία έρχονται να επιβεβαιώσουν σχετικές έρευνες που έχουν διεξαχθεί σε άλλα κράτη μέλη όπως η Ολλανδία και το ΗΒ.

Επισημαίνεται επίσης ότι στην περίπτωση καταναλωτών που ανήκουν σε ΚΟΧ, αυτοί ενδιαφέρονται ιδιαιτέρως για τις τιμές λιανικής των εντός δικτύου κλήσεων, με αποτέλεσμα να μην είναι σαφές πως θα μπορούσαν να αποτελέσουν στην

πραγματικότητα ισχυρή αντισταθμιστική δύναμη για να επηρεάσουν τα τέλη τερματισμού.

Αναφορικά με τη διαδικασία της επανάκλησης, η ΕΕΤΤ εμμένει στις θέσεις όπως αυτές εκφράστηκαν στο κείμενο διαβούλευσης και επιβεβαιώνεται από τη δημόσια διαβούλευση του Ιανουαρίου του 2002, όπου οι 5 από τους 9 που απάντησαν σε σχετική ερώτηση εκτίμησαν ότι δεν υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι η διαδικασία της επανάκλησης θα μπορούσε να αποτελέσει επαρκή ανταγωνιστική πίεση, που θα οδηγούσε σε μείωση των τελών τερματισμού.

Ισχυρισμός εταιρειών κινητής τηλεφωνίας: Η αγορά της κινητής τηλεφωνίας, η οποία πρέπει να αντιμετωπισθεί ως σύνολο, είναι ανταγωνιστική, λειτουργεί αποτελεσματικά, και δεν υπάρχει ανάγκη ρυθμιστικής παρέμβασης από την ΕΕΤΤ. Υπάρχουν άρρηκτοι δεσμοί μεταξύ των αγορών χονδρικής και λιανικής.

Απάντηση ΕΕΤΤ: Όπως αναφέρεται στη Σύσταση της Ε.Ε., στο πλαίσιο προσδιορισμού αγορών, οι αγορές λιανικής πρέπει κατ' αρχήν να εξετάζονται κατά τρόπο ανεξάρτητο του δικτύου ή της υποδομής που χρησιμοποιείται για την παροχή υπηρεσιών και σύμφωνα με τις αρχές του δικαίου περί ανταγωνισμού.

Το άρθρο 15 παρ. Ι της οδηγίας πλαίσιο ορίζει ότι στη σύσταση προσδιορίζονται, σύμφωνα με το παράρτημα Ι, της εν λόγω οδηγίας, οι αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, τα χαρακτηριστικά των οποίων είναι δυνατόν να αιτιολογούν την επιβολή των κανονιστικών υποχρεώσεων που ορίζονται στις ειδικές οδηγίες. Επομένως, το σημείο εκκίνησης για τον προσδιορισμό των αγορών στην αρχική σύσταση είναι ο κατάλογος των αγορών του παραρτήματος Ι.

Η οδηγία πλαίσιο βασίζεται στην παραδοχή ότι, σε ορισμένες περιστάσεις, απαιτείται θέσπιση εκ των προτέρων υποχρεώσεων, ώστε να διασφαλιστεί η ανάπτυξη ανταγωνιστικής αγοράς.

Πιο συγκεκριμένα, στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα, σε επίπεδο λιανικής, στην πλευρά της ζήτησης, οι χρήστες που επιθυμούν να καλέσουν ένα συγκεκριμένο συνδρομητή του δικτύου κινητής τηλεφωνίας X, δεν μπορούν προς το παρόν να διαλέξουν έναν εναλλακτικό πάροχο κινητής για να τερματίσουν τις κλήσεις τους στον συνδρομητή X. Σε επίπεδο χονδρικής, σύμφωνα με τις Αρχές Ανοικτού Δικτύου, η δυνατότητα που πρέπει να δίνεται σε όλους τους παρόχους να τερματίζουν κλήσεις στα δίκτυα κινητής τηλεφωνίας, προϋποθέτει ότι πρέπει να μπορούν να αγοράσουν χονδρικά τις υπηρεσίες τερματισμού κλήσεων σε κάθε δίκτυο κινητής τηλεφωνίας, κάτι για το οποίο δεν υπάρχουν υποκατάστατα.

Ακόμη επισημαίνεται ότι ο υψηλός ρυθμός μετακίνησης χρηστών κινητής τηλεφωνίας μεταξύ παρόχων (churn rate) αφορά την αγορά πρόσβασης και συλλογής κλήσεων, όχι εκείνη του τερματισμού κλήσεων. Η επιλογή δικτύου από τον καταναλωτή μπορεί να επηρεάζεται από έναν αριθμό παραγόντων. Ακόμα και αν δεχθούμε ότι βασικό κριτήριο επιλογής δικτύου είναι το κόστος των κλήσεων off-net, τότε η αλλαγή σύνδεσης, η οποία γίνεται για το λόγο αυτό, είναι προς όφελος του ΠΔΚ ο οποίος χρεώνει υψηλά τέλη τερματισμού.

Στην πλευρά της προσφοράς, ο κάθε πάροχος κινητής τηλεφωνίας μπορεί να προσφέρει τερματισμό των κλήσεων μόνο στο δίκτυό του και επομένως δεν υπάρχει δυνατότητα υποκατάστασης μεταξύ των παρόχων δικτύων κινητής τηλεφωνίας.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι, ο τερματισμός κλήσεων σε κινητά δίκτυα αποτελεί ανεξάρτητη αγορά, την οποία ο τελικός καταναλωτής δεν έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει αντιδρώντας σε αυξήσεις των τελών τερματισμού.

3.2.4. Παρατηρήσεις αναφορικά με την ενημέρωση των χρηστών

Ισχυρισμός εταιρειών κινητής τηλεφωνίας: Οι καταναλωτές είναι ευαισθητοποιημένοι απέναντι στα τέλη τερματισμού (ειδικότερα οι επιχειρηματικοί πελάτες) και στις τιμές κινητής τηλεφωνίας γενικότερα.

Απάντηση ΕΕΤΤ: Παρά το γεγονός ότι είναι δυνατόν να υπάρχουν διαφοροποιήσεις στις έρευνες για τη συμπεριφορά καταναλωτή μεταξύ διαφορετικών χωρών, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι δεν υπάρχουν λόγοι που να δικαιολογούν μία εντελώς διαφορετική συμπεριφορά των ελλήνων καταναλωτών σε σχέση με αυτή των καταναλωτών στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Αντιθέτως οι απαντήσεις εκείνων που συμμετείχαν στη δημόσια διαβούλευση για το *επίπεδο του ανταγωνισμού στον τερματισμό κλήσεων σε κινητά δίκτυα*, που διενήργησε η ΕΕΤΤ τον Ιανουάριο του 2002 επιβεβαιώνουν τη θέση της ΕΕΤΤ.

Συγκεκριμένα, σε ερώτηση εάν η διαφοροποίηση των τελών εισερχομένων κλήσεων είναι σημαντική ώστε να οδηγήσει σε μείωση των αρνητικών αποτελεσμάτων της αρχής «ο καλών πληρώνει», οι 5 από τους 10 που απάντησαν σε σχετική ερώτηση, απάντησαν ότι τα τέλη τερματισμού δεν είναι σημαντικός παράγοντας ώστε να επηρεάσουν την απόφαση καταναλωτών στην επιλογή δικτύου.

Οι 6 από τους 10 που απάντησαν σε σχετική ερώτηση, θεωρούν ότι οι καταναλωτές δεν είναι ενήμεροι σχετικά με το κόστος κλήσης σε συγκεκριμένο δίκτυο.

Οι 4 από τους 8 που απάντησαν σε σχετική ερώτηση, είπαν ότι οι καταναλωτές δεν γνωρίζουν πόσο στοιχίζει η κλήση κινητού από σταθερή γραμμή.

Οι 8 από τους 8 που απάντησαν σε σχετική ερώτηση, δήλωσαν ότι υπό τις παρούσες συνθήκες, είναι αδύνατον να εμφανισθούν ανταγωνιστικές πιέσεις ούτως ώστε να συγκρατήσουν ή και να μειώσουν τα τέλη τερματισμού προς κινητά.

Ένας λόγος για τον οποίο ένα μεγάλο μέρος των χρηστών δεν είναι επαρκώς ενήμεροι για τις τιμές τις οποίες πληρώνουν όταν καλούν κινητά είναι το πλήθος και η πολυπλοκότητα των τιμολογιακών πακέτων. Είναι επίσης φυσικό να υποθέσουμε ότι πολλοί χρήστες ενδιαφέρονται μόνο για τη συνολική χρέωση.

Επίσης σχετικά με τον ισχυρισμό ότι οι εταιρικοί πελάτες είναι ευαισθητοποιημένοι απέναντι στα τέλη τερματισμού, η ΕΕΤΤ επισημαίνει ότι με την χρήση των GSM Gateways, οι πάροχοι κινητής τηλεφωνίας έχουν τη δυνατότητα να διαχωρίζουν εκείνους τους πελάτες που είναι περισσότερο ευαίσθητοι στις αυξήσεις των τελών τερματισμού, και ειδικά για τις κλήσεις από σταθερό σε κινητό, προσφέροντάς τους

ειδικά τιμολογιακά πακέτα και να αδρανοποιούν την αντίσταση των περισσότερο ευαισθητοποιημένων πελατών τους.

3.2.5. Παρατηρήσεις αναφορικά με την εναλλαξιμότητα της προσφοράς

Ισχυρισμός εταιρειών κινητής τηλεφωνίας: Δεν εξετάζονται σωστά οι δυνατότητες υποκατάστασης Προσφοράς: GSM Gateways, tromboning

Απάντηση ΕΕΤΤ: Είναι γεγονός ότι, πολλοί εναλλακτικοί πάροχοι στην Ελλάδα εξακολουθούν να εκμεταλλεύονται τις ευκαιρίες για tromboning ούτως ώστε να αναδρομολογούν την κίνηση για να εκμεταλλευτούν τα ευνοϊκότερα διεθνώς συμφωνηθέντα τέλη. Το κόστος και η ποιοτική αποτελεσματικότητα της δυνατότητας αυτής περιορίζεται όλο και περισσότερο και αναμένεται να εξαφανιστεί με την πάροδο του χρόνου, όπως έχει ήδη συμβεί σε άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε..

Όπως προκύπτει από απάντηση εναλλακτικού παρόχου σε σχετικό ερωτηματολόγιο, «ο λόγος που χρησιμοποιούνται τα GSM Gateways από τους εναλλακτικούς παρόχους για τον τερματισμό κλήσεων σε κινητά δίκτυα είναι ότι οι πάροχοι κινητών επικοινωνιών απαιτούν για τη διασύνδεση με αυτούς τιμές κατά πολύ μεγαλύτερες (0,18€/λεπτό – 0,23€/λεπτό) από τις τιμές αγοράς που αυτοί προσφέρουν στους μεγάλους πελάτες τους (0,09€/λεπτό)». Επίσης οι τιμές που προσφέρουν οι εταιρείες κινητής τηλεφωνίας για τερματισμό κλήσεων από παρόχους εξωτερικού προς την Ελλάδα είναι κατά πολύ χαμηλότερες από τις τιμές διασύνδεσης στην Ελλάδα.

Παρά το γεγονός ότι από στοιχεία που έχει στη διάθεσή της η ΕΕΤΤ διαπιστώνεται ότι υπάρχει αύξηση της κίνησης που εξυπηρετείται από GSM Gateways, αυτά δεν μπορούν να θεωρηθούν ως υποκατάστατα από την πλευρά της προσφοράς ή ως τρόποι ανταγωνιστικής πίεσης, αφού τα GSM Gateways εξαρτώνται αποκλειστικά από την εμπορική πολιτική των εταιρειών κινητής τηλεφωνίας.

Άλλωστε από τα στοιχεία τα οποία διαθέτει η ΕΕΤΤ, οι πάροχοι κινητής τηλεφωνίας στην Ελλάδα φαίνεται να επανεξετάζουν κατά τρόπο ριζικό την πολιτική τιμών που ακολουθούν σε σχέση με τα GSM Gateways.

Επομένως, η ΕΕΤΤ δεν θεωρεί ότι υπάρχει υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς από την παροχή GSM Gateways, tromboning.

3.3.Ανάλυση Αγοράς

3.3.1.Παρατηρήσεις αναφορικά με Σ.Ι.Α.

Ισχυρισμός εταιρειών κινητής τηλεφωνίας: **Η πρόσφατη είσοδος ενός παρόχου στην αγορά κινητής τηλεφωνίας καταδεικνύει ότι η εν λόγω αγορά δεν χαρακτηρίζεται από υψηλούς φραγμούς εισόδου.**

Απάντηση ΕΕΤΤ: Αναφορικά με το ζήτημα των φραγμών εισόδου η ΕΕΤΤ εμμένει στην ανάλυσή της όπως αυτή παρατίθεται στο κείμενο της διαβούλευσης, επαναλαμβάνοντας ότι η μελλοντική είσοδος ΠΔΚ είναι επίσης ιδιαίτερα περιορισμένη για εμπορικούς λόγους (συγκεκριμένα, η απόδοση των υφιστάμενων παικτών στην αγορά, οι απαιτούμενες οικονομίες κλίμακος σε μια σχετικά ώριμη Ελληνική αγορά, ARPU προσδοκίες μεταξύ των ΠΔΚ κλπ.), καταδεικνύουν ότι η είσοδος στην αγορά ενός νέου ΠΔΚ είναι ιδιαίτερα απίθανη. Η άποψη αυτή επιβεβαιώνεται από τις απαντήσεις των ΠΔΚ στο ερωτηματολόγιο για την αγορά. Αφετέρου, η είσοδος ενός νέου ΠΔΚ στην αγορά δεν σημαίνει ότι τα υπάρχοντα επιχειρηματικά μοντέλα για την τιμολόγηση του τερματισμού κλήσεων σε κινητά – που βασίζονται στην αρχή «ο καλόν πληρώνει» - θα τροποποιηθούν. Επομένως η είσοδος αυτή δεν δύναται να επιφέρει ανταγωνιστική επίδραση στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε ξεχωριστά κινητά δίκτυα.

Ισχυρισμός εταιρειών κινητής τηλεφωνίας: **Οι μελλοντικές εξελίξεις από πλευράς τεχνολογίας και δομής αγοράς θα οδηγήσουν σε αύξηση του ανταγωνισμού στον**

τερματισμό κλήσεων. Σε ό,τι αφορά τη δομή της αγοράς ειδικότερα οι εξελίξεις που αναμένονται να διαφοροποιήσουν το επίπεδο του ανταγωνισμού συνίστανται στην αύξηση ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των Ελλήνων καταναλωτών στις τιμές των διαφόρων τηλεφωνικών υπηρεσιών.

Απάντηση ΕΕΤΤ: Σύμφωνα με την ανάλυση της ΕΕΤΤ, στο βαθμό που θα υλοποιηθούν στο μέλλον βιώσιμες εναλλακτικές που να επιτρέπουν σε οποιονδήποτε πάροχο – εκτός του ΠΔΚ που τερματίζει – να τερματίζει φωνητικές κλήσεις σε συνδρομητές στο δίκτυό του, η αποτελεσματικότητά τους (ήτοι, η ικανότητά τους να επηρεάσουν το επίπεδο του ανταγωνισμού στη σχετική αγορά) θα εξαρτάται με τη σειρά της από το βαθμό στον οποίο οι συνδρομητές κινητών παραμένουν σχετικά αδιάφοροι για τα υψηλά τέλη τερματισμού κλήσεων σε κινητά. Επί του παρόντος ωστόσο, η αναμενόμενη επίδραση των ανωτέρω παραγόντων στην αγορά είναι εξαιρετικά υποθετική και αβέβαιη, και ως εκ τούτου εκτιμήσεις αναφορικά με το επίπεδο του ανταγωνισμού από δυναμικής απόψεως καθίστανται αδύνατες. Επιπροσθέτως, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς άλλων παικτών της αγοράς, η δυνατότητα μελλοντικών τεχνολογικών εξελίξεων να επηρεάσουν τη δομή της αγοράς θα καθίσταται πιθανώς πάντα περιορισμένη, δεδομένου ότι οι ΠΔΚ θα επιδιώκουν (όπως επί του παρόντος αναφορικά με τη χρήση των GSM Gateways) να κρατούν μόνο για τους εαυτούς τους τη χρήση οποιασδήποτε νέας τεχνολογίας.

Ισχυρισμός εταιρειών κινητής τηλεφωνίας: Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες γραμμές, η ύπαρξη μεγάλου μεριδίου αγοράς (εν προκειμένω 100%) δεν αρκεί για τον ορισμό μιας επιχείρησης ως έχουσας Σημαντική Ισχύ στην σχετική αγορά. Η ΕΕΤΤ θα έπρεπε να προβεί σε εις βάθος και σφαιρική ανάλυση των οικονομικών χαρακτηριστικών της σχετικής αγοράς.

Απάντηση ΕΕΤΤ: Ακόμα και αν υποθέσουμε ότι ο ισχυρισμός αυτός ευσταθεί απολύτως, η ΕΕΤΤ αντιμετωπίζει το θεωρητικό αυτό ενδεχόμενο στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης και συμπεραίνει ότι το τεκμήριο σημαντικής ισχύος στην αγορά κάθε ΠΔΚ δεν ανατρέπεται από τις συνθήκες της αγοράς. Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι α) η αγορά χαρακτηρίζεται από φραγμούς εισόδου β) ότι δεν υπάρχουν βιώσιμες εναλλακτικές που να επιτρέπουν σε οποιονδήποτε πάροχο - εκτός από τον

ΠΔΚ που τερματίζει- να τερματίζει φωνητικές κλήσεις σε συνδρομητές στο δίκτυό του γ) ότι δεν αναμένονται αλλαγές στη δομή της αγοράς, τέτοιες ώστε η διαπραγματευτική ισχύς των παικτών στην αγορά να αλλάξει, κανένας ΠΔΚ δεν υπόκειται σε πραγματικό ανταγωνιστικό περιορισμό.

Ισχυρισμός εταιρειών κινητής τηλεφωνίας: **Υπάρχει ιδιαίτερα ισχυρή αντισταθμιστική αγοραστική δύναμη σε ό,τι αφορά τα τέλη τερματισμού κλήσεων, καθώς κάθε δίκτυο έχει αυτονόητο συμφέρον να χρεώνεται με όσο το δυνατόν χαμηλότερα τέλη τερματισμού από τα άλλα δίκτυα.**

Απάντηση ΕΕΤΤ: Αγνοείται η αρχή «ο καλών πληρώνει», με βάση την οποία, ο καλών δεν έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει τα τέλη τερματισμού κλήσεων. Το τέλος τερματισμού κλήσεων καθορίζεται από το καλούμενο δίκτυο, το οποίο επιλέγεται από τον καλούμενο συνδρομητή. Με αποτέλεσμα να μην υφίσταται άμεση σχέση μεταξύ των τελών που χρεώνονται και της ζήτησης για την υπηρεσία εκ μέρους των χρηστών του δικτύου κινητών επικοινωνιών που δέχονται τις κλήσεις.

Η αρχή «ο καλών πληρώνει» παίζει καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση των ορίων της αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα και στη διαμόρφωση των συνθηκών ανταγωνισμού σε αυτή την αγορά. Σύμφωνα με την αρχή «ο καλών πληρώνει», η ζήτηση για τερματισμό κλήσεων δημιουργείται από τον καλούντα, ο οποίος πληρώνει και το τέλος τερματισμού, ενώ το ύψος του τέλους τερματισμού και το καλούμενο δίκτυο επιλέγονται από τον καλούμενο.

Εξάλλου, η ιστορική εξέλιξη των τελών τερματισμού σε κινητά δίκτυα δείχνει ότι δεν υπάρχει αντισταθμιστική αγοραστική δύναμη από ένα δίκτυο κινητής τηλεφωνίας σε άλλο, αφού μέχρι το 2001 ίσχυε bill and keep, ενώ το 2002 ίσχυαν τα ίδια τέλη τερματισμού για όλα τα δίκτυα κινητής τηλεφωνίας. Μέσα στο 2003 παρατηρούνται μικρές διαφοροποιήσεις στα τέλη τερματισμού, που η κάθε εταιρεία κινητής τηλεφωνίας ζητάει για τερματισμό κλήσεων στο δίκτυό της.

Κεφάλαιο 4. Φύση της αποτυχίας της αγοράς (market failure)

4.1.Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζεται η μελέτη της ΕΕΤΤ αναφορικά με την φύση της αποτυχίας της αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα. Το κείμενο αυτό είχε αποτελέσει και το πρώτο κεφάλαιο της Δημόσιας Διαβούλευσης «αναφορικά με τις προτεινόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα», που διεξήχθη από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) μεταξύ 11 Φεβρουαρίου και 18 Μαρτίου του 2004.

Σε εφαρμογή των αρμοδιοτήτων της από το Ν. 2867/2000 «Οργάνωση και λειτουργία των Τηλεπικοινωνιών και άλλες διατάξεις», ιδίως δε το άρθρο 3 παρ.14 αυτού (ΦΕΚ 273/Α/19-12-2000), και σύμφωνα με την Οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Μαρτίου 2002 σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (Οδηγία Πλαίσιο), ιδίως δε τα άρθρα 7, 14, 15, και 16 αυτής, την Οδηγία 2002/19/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Μαρτίου 2002 σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες, καθώς και με τη διασύνδεσή τους (Οδηγία για την Πρόσβαση), ιδίως δε τα άρθρα 7, 15, 16 αυτής, τη Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 11ης Φεβρουαρίου 2003 για τις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών που επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση σύμφωνα με την οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (2003/311/ΕΚ, ΟΙ

L114/45, 8.5.2003), και τις Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ανάλυση αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά βάσει του κοινοτικού πλαισίου κανονιστικών ρυθμίσεων για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (2002/C 165/03, OJ C165/6, 11.7.2002), η ΕΕΤΤ προέβη στον ορισμό μιας σχετικής αγοράς για τον «τερματισμό κλήσεων σε ξεχωριστά δίκτυα κινητών» ανεξαρτήτως τεχνολογίας, διεξήγαγε ανάλυση του επιπέδου του ανταγωνισμού στην αγορά αυτή και όρισε τις επιχειρήσεις που κατέχουν Σημαντική Ισχύ στην Αγορά (ΣΙΑ) αυτή.

Σε συνέχεια των ανωτέρω, και ιδίως σε συνέχεια της από 03/09/03 έως 03/10/03 διεξαχθείσης Δημόσιας Διαβούλευσης με τίτλο «Ορισμός της αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα και ανάλυση του επιπέδου του ανταγωνισμού στην εν λόγω αγορά» επί της οποίας οι ενδιαφερόμενοι οργανισμοί διατύπωσαν τις απόψεις και σχόλιά τους αναφορικά με τα ως άνω θέματα³⁵, η ΕΕΤΤ προχωρεί, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Οδηγία Πλαίσιο, στη διαδικασία ορισμού και επιβολής των κατάλληλων κανονιστικών υποχρεώσεων για τις επιχειρήσεις που ορίστηκαν ως κατέχουσες Σημαντική Ισχύ (ΣΙΑ) στην ως άνω αγορά

4.2.Φύση της αποτυχίας της αγοράς (market failure)

Παρά το γεγονός ότι ο τερματισμός κλήσεων σε κινητά δίκτυα περιλαμβάνεται ρητώς στη λίστα της *Σύστασης* της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις *Σχετικές Αγορές* ως μια αγορά υποψήφια για επιβολή *ex ante* ρυθμίσεων, εξακολουθεί να είναι χρήσιμο να εξεταστεί το ζήτημα του κατά πόσον η επιβολή *ex ante* ρυθμίσεων είναι κατάλληλη για να αντιμετωπιστεί η αποτυχία του ανταγωνισμού που εντοπίζεται στις αγορές τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα στην Ελλάδα.

Επιπλέον, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας (principle of subsidiarity) και την υποχρέωση της ΕΕΤΤ να εκπληρώσει την ανάλυση αγορών που περιλαμβάνονται στην *Σύσταση* υπό το πρίσμα των συγκεκριμένων εθνικών συνθηκών, στα πλαίσια

35

Η ΕΕΤΤ έχει ήδη προβεί σε μια συνοπτική παρουσίαση των απαντήσεων των συμμετεχόντων στη Δημόσια Διαβούλευση για τον «Ορισμό της αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα και την ανάλυση του επιπέδου ανταγωνισμού στην εν λόγω αγορά» και έχει ήδη απαντήσει στις παρατηρήσεις των συμμετεχόντων

κάθε ανάλυσης πρέπει να αξιολογείται η συγκεκριμένη φύση της «αποτυχίας της αγοράς» που εντοπίζεται στην Ελλάδα στη σχετική αγορά προϊόντων. Η ανάλυση αυτή είναι απαραίτητη για να καθορισθεί εάν η αποτυχία της αγοράς που εντοπίστηκε είναι διαρκής, οπότε απαιτείται ρυθμιστική παρέμβαση. Επίσης πρέπει να εξεταστεί εάν άλλα είδη αποδοτικότητας της αγοράς μπορεί να επηρεαστούν αρνητικά από τη ρυθμιστική παρέμβαση, εν όψει της συγκεκριμένης αποτυχίας της αγοράς που εντοπίζεται (με σκοπό να καθορισθεί η κατάλληλη αναλογική υποχρέωση που πρέπει να επιβληθεί).

Κατά τη διενέργεια της άσκησης αυτής, η ΕΕΤΤ έλαβε υπόψη την ανάγκη για μια ανάλυση βασισμένη στις αρχές του ανταγωνισμού, η οποία καθοδηγείται από τη δημιουργία οφέλους για τους καταναλωτές (δηλαδή τις υπηρεσίες λιανικής), ακόμη και αν το ανταγωνιστικό πρόβλημα εντοπίζεται σε άλλο σημείο της αλυσίδας (ο τερματισμός φωνητικών κλήσεων σε κινητά είναι μια υπηρεσία χονδρικής).

4.3.Βάσεις για ex ante ρύθμιση

4.3.1.Εμπόδια εισόδου

Όπως έχει διαπιστωθεί στα πλαίσια της ανάλυσης της ΕΕΤΤ για τον ορισμό και την ανάλυση της αγοράς για τερματισμό κλήσεων σε κάθε δίκτυο κινητής τηλεφωνίας, η αγορά αυτή χαρακτηρίζεται από υψηλούς και μη-παροδικούς φραγμούς εισόδου. Περαιτέρω είσοδος στην εν λόγω αγορά εμποδίζεται εκτός εάν, διατεθεί εμπορικά το υπάρχον φάσμα.

Επιπλέον, το γεγονός ότι απαιτείται τερματισμός για να παρέχεται σύνδεση από οποιονδήποτε σε οποιονδήποτε (any-to-any connectivity) εγείρει από μόνο του ένα διαρθρωτικό εμπόδιο. Ο κινητός πάροχος που τερματίζει την κλήση μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τον ανταγωνισμό αυξάνοντας το κόστος των αντιπάλων του. Οι τεχνολογικές εξελίξεις είναι απίθανο να επηρεάσουν αυτή τη θέση.

4.3.2. Δυναμικές πλευρές

Η σχετική αγορά για τον τερματισμό κλήσεων σε κάθε δίκτυο κινητής τηλεφωνίας παρουσιάζει τέτοια χαρακτηριστικά που δεν πρόκειται να οδηγήσουν με την πάροδο του χρόνου προς τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό. Όπως έχει ήδη διαπιστωθεί η αγορά αυτή χαρακτηρίζεται από διαρθρωτικά και νομικά / τεχνικά εμπόδια εισόδου που επί του παρόντος εμποδίζουν την ανάπτυξη ανταγωνισμού. Η αιτιολόγηση που στηρίζει ένα τέτοιο συμπέρασμα έχει ήδη εξεταστεί από την ΕΕΤΤ, στα πλαίσια της προηγούμενης διαβούλευσης, σχετικά με τον ορισμό και την ανάλυση της αγοράς, ιδίως αναφορικά με τα ζητήματα υποκατάστασης ζήτησης και προσφοράς σε επίπεδο χονδρικής και λιανικής. Επιπλέον, φαίνεται απίθανο οι τεχνολογικές εξελίξεις να εγείρουν ανταγωνιστικούς περιορισμούς στα τέλη τερματισμού των παρόχων κινητής εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος.

4.3.3. Σχετική αποτελεσματικότητα του δικαίου του ανταγωνισμού

Οι κανόνες του ανταγωνισμού είναι ανεπαρκείς από μόνοι τους (χωρίς *ex ante* ρυθμίσεις) για να αντιμετωπίσουν την έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού στη σχετική αγορά για τον τερματισμό κλήσεων σε κάθε δίκτυο κινητής τηλεφωνίας. Σε γενικές γραμμές οι κανόνες του ανταγωνισμού αδυνατούν να αντιμετωπίσουν τις δυσμενείς συνέπειες στον ανταγωνισμό που μπορεί να προκύψουν στην αγορά χονδρικής στα πλαίσια μιας αγοράς δικτύου. Αυτό συμβαίνει ιδίως όταν τίθεται ζήτημα σχετικά με τον έλεγχο μιας υποδομής-στενωπού (*bottleneck facility*) στην οποία βασίζονται οι ανταγωνιστές, ή / και όταν υπάρχει αύξηση του κόστους των ανταγωνιστών, θέματα που απαιτούν μια μορφή ρητής παρέμβασης στις τιμές. Αντίθετα, οι κανόνες του ανταγωνισμού είναι καταλληλότεροι για να αντιμετωπίσουν συγκεκριμένους τύπους συμπεριφοράς (που προκύπτουν από τη θεμελίωση κατάχρησης επί τη βάση των πραγματικών περιστατικών μιας υπόθεσης), παρά να αντιμετωπίζουν διαρθρωτικά ζητήματα που προκύπτουν από τη διασύνδεση δικτύων επικοινωνιών και να ρυθμίζουν συγκεκριμένους όρους (συμπεριλαμβανομένης της τιμής) για την παροχή αυτής της διασύνδεσης.

Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι οι καταγγελίες ενώπιον εθνικών δικαστηρίων ή εθνικών αρχών ανταγωνισμού σχετικά με τα τέλη τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα βάσει των Ευρωπαϊκών και εθνικών κανόνων του ανταγωνισμού, είναι σχετικά λίγες. Όπου έχουν λάβει χώρα τέτοιες έρευνες, έχουν υπάρξει μακρόχρονες καθυστερήσεις. Όπου οι έρευνες έχουν καταλήξει σε επιτυχές αποτέλεσμα – παραδείγματος χάριν, η μείωση κατά 50% των τελών τερματισμού σε κινητά στη Σουηδία κατόπιν καταγγελίας της MCI στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή – υπήρξε ανάγκη για συνεχή εποπτεία και ρύθμιση των τελών τερματισμού. Επιπλέον, η γενικότερη φύση των υποχρεώσεων που επιβάλλονται στην πράξη καθιστά αναγκαία τη συνεχή εποπτεία. Επομένως, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η *ex ante* ρύθμιση θα πρέπει να θεωρηθεί ως κατάλληλο συμπλήρωμα του δικαίου του ανταγωνισμού για το μέσο-βραχυπρόθεσμο διάστημα.

4.4.Αρνητικές συνέπειες των υψηλών τελών τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι τα παραμένοντα σε υψηλά επίπεδα τέλη τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα στην Ελλάδα προκαλούν τις εξής δυσμενείς συνέπειες:

Τα υψηλά τέλη τερματισμού κλήσεων από σταθερό σε κινητό διαστρεβλώνουν τις επιλογές των καταναλωτών. Η ισχύουσα δομή τιμολόγησης στρεβλώνει τις επιλογές των καταναλωτών ενθαρρύνοντας τους καταναλωτές να επιλέγουν μια υπηρεσία με υψηλότερο κόστος (δηλαδή τις κλήσεις κινητών εντός ή ακόμη και εκτός δικτύου) από αυτή που θα μπορούσαν άλλως να επιλέξουν. Ακόμη και αν η αγορά λιανικής είναι επαρκώς ανταγωνιστική, η χρήση υψηλών τελών τερματισμού από τους παρόχους δικτύων κινητής (ΠΔΚ) για να χρηματοδοτούν χαμηλές χρεώσεις πρόσβασης και εκκίνησης (συλλογής) στρεβλώνει σημαντικά τις τιμές, στρεβλώνοντας έτσι την επιλογή μεταξύ κλήσεων από σταθερό σε κινητό και κλήσεων εντός δικτύου κινητών. Επομένως, οι μειώσεις στα τέλη τερματισμού κλήσεων σε κινητά είναι πιθανόν να διαμορφώσουν μια λιγότερο στρεβλωμένη δομή τιμολόγησης από αυτήν που υπάρχει στην Ελλάδα επί του παρόντος και η οποία λειτουργεί προς όφελος των κλήσεων από κινητό σε κινητό. Αυτό θα πρέπει, στη

συνέχεια, να αυξήσει τα κίνητρα για να πραγματοποιούν οι πελάτες κλήσεις μέσω ενός μεγαλύτερου αριθμού δικτύων, συμπεριλαμβανομένων σταθερών και κινητών.

- **Οι σταθεροί πάροχοι δεν μπορούν να ανταγωνιστούν τους κινητούς παρόχους με ίσους όρους για κίνηση φωνής.** Οι ΠΔΚ μπορούν να επιδοτούν τις λιανικές τιμές τους για εξερχόμενες κλήσεις από τα υπερβολικά κέρδη που αντλούν από τον τερματισμό κλήσεων, ενώ οι σταθεροί πάροχοι δεν έχουν αυτή τη δυνατότητα. Αυτό είναι σημαντικό μειονέκτημα για τους εναλλακτικούς παρόχους σταθερής που επιδιώκουν να ανταγωνιστούν τους ΠΔΚ στο κομμάτι των εταιρικών πελατών στην Ελλάδα, καθώς ισχυρίζονται ότι υπόκεινται σε διάφορες μορφές συμπίεσης τιμών, και οι πληροφορίες που διατίθενται σχετικά με τις τιμές επαληθεύουν αυτόν τον ισχυρισμό.
- **Οι σταθεροί πάροχοι δεν μπορούν να ανταγωνιστούν τους κινητούς παρόχους για να παραδώσουν κίνηση φωνής από ένα επιχειρηματικό δίκτυο (corporate network) σε τερματικά κινητών.** Ένας ΠΔΚ τυπικά προσφέρει στον εταιρικό πελάτη τέλη τερματισμού σημαντικά χαμηλότερα από αυτά που χρεώνει τους ανταγωνιστές του σταθερού παρόχους.
- **Οι ΠΔΚ στην Ελλάδα προσφέρουν λιανικές τιμές για κλήσεις εντός δικτύου οι οποίες είναι κατά πολύ χαμηλότερες από το τέλος τερματισμού που προσφέρουν σε άλλους παρόχους.** Οι ΠΔΚ προβαίνουν σε εκπτώσεις προς όφελος των εμπορικών δραστηριοτήτων τους στην αγορά λιανικής και εις βάρος των ανταγωνιστών τους σχετικά με το προϊόν στο οποίο κατέχουν δεσπόζουσα θέση. Παρόλο που οι χαμηλές τιμές για κλήσεις εντός δικτύου είναι ένας από τους τρόπους με τους οποίους οι ΠΔΚ διαφοροποιούν τους εαυτούς τους από τους ανταγωνιστές τους, δημιουργούν επίσης στους ΠΔΚ με μεγαλύτερη συνδρομητική βάση ένα σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, το οποίο είναι ενδεχομένως προβληματικό βάσει των κανόνων του ανταγωνισμού.

4.5.Οικονομικές αποδοτικότητες στον τομέα κινητής τηλεφωνίας – η ευρύτερη διάσταση

Προκειμένου να αντικρούσουν τα επιχειρήματα που παρατίθενται ανωτέρω, όλοι οι ΠΔΚ υποστήριξαν ότι οι οποιεσδήποτε αντι-ανταγωνιστικές συνέπειες που προκύπτουν από τα υψηλότερα τέλη τερματισμού θα πρέπει να αξιολογηθούν αναφορικά με μια πιο μακροπρόθεσμη, δυναμική προσέγγιση η οποία θα εστιάζει λιγότερο σε μια στενά ορισμένη αγορά και θα λαμβάνει υπόψη την ευρύτερη ανταγωνιστική δυναμική της αγοράς κινητής. Συνοπτικά, η λογική βάσει της οποίας προτάσσουν ότι η *ex ante* ρύθμιση είναι περιττή και μη παραγωγική περιγράφεται κατωτέρω.

4.5.1.Ανταγωνιστικές πιέσεις στο επίπεδο λιανικής

Οι ΠΔΚ υποστήριξαν ότι ο ανταγωνισμός (μεταξύ των ΠΔΚ) στο επίπεδο λιανικής αποτελεί πηγή ανταγωνιστικής πίεσης που οδηγεί στην εξαφάνιση οποιωνδήποτε υπερβολικών κερδών, τα οποία δύναται να προκύψουν από τα τέλη τερματισμού. Συγκεκριμένα, υποδεικνύουν παράγοντες που θεωρούν ότι αποδεικνύουν την αποτελεσματικότητα του ανταγωνισμού, συμπεριλαμβανομένων των χαμηλών και μειούμενων τιμών λιανικής, της βελτίωσης της αποδοτικότητας των παρόχων, τις ανακατατάξεις στα μερίδια αγοράς, τον υψηλό βαθμό μεταφοράς και καινοτομιών σε μια δυναμική αγορά, τη νέα είσοδο για μια σχετικά μικρή οικονομία (βλέπε π.χ. Q-Telecom), την προσφορά τελών που αυξάνουν την αξία αυτών για τα οποία πληρώνουν, τη μικρή δυσκολία του καταναλωτή να μεταπηδήσει σε άλλον ΠΔΚ, την υψηλή ικανοποίηση των καταναλωτών, τον ανταγωνισμό στην ποιότητα και τη μη ύπαρξη αποδείξεως συμπεριφοράς που βλάπτει τον ανταγωνισμό.

Η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι οι ανωτέρω παράγοντες δεν εγγυώνται ανταγωνιστικότητα στο επίπεδο χονδρικής της αγοράς, το οποίο δε θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ενοποιημένο σύνολο με το επίπεδο λιανικής.

4.5.2. Το επιχείρημα «διανομής / κατανομής»

Οι ΠΔΚ θεωρούν ότι, ακόμη και εάν έθεταν υψηλά τέλη τερματισμού προκειμένου να επιδοτούν την απόκτηση πελατών στο επίπεδο λιανικής, αυτό δεν θα δημιουργούσε αρνητικά αποτελέσματα διότι, καθώς περισσότεροι αποκτούν κινητά τηλέφωνα, οτιδήποτε χάνουν μέσω τελών τερματισμού άνω του κόστους το κερδίζουν όταν κάνουν μια κλήση με κινητό (καθώς η πρόσβαση επιδοτείται και κάποιες χρεώσεις εξερχόμενων είναι χαμηλές). Δεδομένου ότι δεν είναι βέβαιο ότι όλα τα νοικοκυριά στην Ελλάδα διαθέτουν κινητό τηλέφωνο είναι προφανές ότι η ανάκτηση του κόστους που ισχυρίζονται οι ΠΔΚ δεν υφίσταται για όλους. Εξάλλου από στοιχεία που προκύπτουν από το Ηνωμένο Βασίλειο, τρία (3) εκατομμύρια νοικοκυριά (περίπου οκτώ (8) εκατομμύρια άνθρωποι) βρέθηκε ότι έχουν σταθερή γραμμή, όχι όμως σύνδεση κινητού. Σχεδόν δύο (2) εκατομμύρια εξ αυτών πραγματοποιούν τουλάχιστον το 25% των συνολικών κλήσεων τους από σταθερό σε κινητό. Αντίθετα, μόνο 5% των νοικοκυριών είχαν μόνο κινητό (και το ποσοστό αυτό βαίνει μειούμενο).

4.5.3. Ευημερία καταναλωτών (κοινωνικό όφελος)

Η χρήση από τους ΠΔΚ των εσόδων τερματισμού για να επιδοτήσουν την απόκτηση πελατών στο επίπεδο λιανικής υποστηρίζεται ότι είναι επωφελής για τους καταναλωτές και την κοινωνία γενικότερα και ότι η κατάργησή της θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στο κοινωνικό όφελος. Διότι διαφορετικά οι συνδρομητές κινητών, οι οποίοι εκτιμούν το να καλούν και να λαμβάνουν κλήσεις και τους οποίους οι άλλοι (συμπεριλαμβανομένων των πελατών σταθερής) εκτιμούν να καλούν και να λαμβάνουν κλήσεις από αυτούς, θα εγκατέλειπαν το δίκτυο. Εντούτοις, είναι δύσκολο για την ΕΕΤΤ να αποδεχθεί ότι το κοινωνικό όφελος μεγιστοποιείται μόνο μέσω της ισχύουσας δομής τιμολόγησης στον τομέα κινητής στην Ελλάδα. Οι ακόλουθοι παράγοντες θα πρέπει να ληφθούν υπόψη προκειμένου να αξιολογηθεί εάν μια δομή τιμολόγησης είναι αποδοτική και εάν αποσκοπεί στο τελικό συμφέρον των καταναλωτών:

- ότι δε συνιστά παράνομη διάκριση μεταξύ διαφορετικών κατηγοριών χρηστών

- ότι δεν αποκλείει ούτε εμποδίζει τον ανταγωνισμό από παρόχους αποδοτικών τεχνολογικών λύσεων
- ότι δεν ενθαρρύνει ανεπιθύμητες ή μη αποδοτικές οικονομικές συμπεριφορές. Ένα παράδειγμα μιας τέτοιας μη αποδοτικής οικονομικής συμπεριφοράς παρατηρείται στην περίπτωση της ισχυριζόμενης από πολλούς υπερβολικά συχνής αναβάθμισης συσκευών και τη σημαντική επιδότηση συσκευών που θεωρείται ότι αποσκοπεί στο να εμποδιστεί η μετακίνηση πελατών και όχι στο να αναπτυχθεί η αγορά.

Τελικά, φαίνεται ότι επί του παρόντος το κόστος της μη αποδοτικότητας στον τομέα κινητής το επωμίζονται δυσανάλογα οι καταναλωτές οι οποίοι δεν είναι πελάτες των ΠΔΚ. Αυτοί οι πελάτες φέρουν το κόστος των υψηλών τελών τερματισμού τα οποία χρησιμοποιούνται για να χρηματοδοτήσουν την απόκτηση πελατών κινητής και, τελικά, το κόστος της διατήρησης αυτών ως πελατών. Αυτό ενθαρρύνει τη συχνή αντικατάσταση συσκευών, ενώ στρεβλώνει τους τρόπους χρήσης της σταθερής και κινητής τηλεφωνίας και επηρεάζει τον παρατηρούμενο όγκο κίνησης.

4.5.4. Αρνητική επίδραση στην ανάπτυξη της 3ης Γενιάς

Οι ΠΔΚ υποστηρίζουν ότι μια μείωση στα τέλη τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα θα είχε αρνητική επίδραση στην ανάπτυξη των υπηρεσιών 3^{ης} Γενιάς στην Ελλάδα. Η απώλεια εσόδων από τερματισμό ενδέχεται να έχει αρνητική επίδραση σε μελλοντικές επενδύσεις, αλλά αυτό είναι κάτι που ισχύει για κάθε ρυθμιστική παρέμβαση και αυτό δε σε καμία περίπτωση δεν μειώνει το σθένος του ισχυρισμού ότι μια υπάρχουσα οικονομική μη αποδοτικότητα, η οποία αυξάνει δυσανάλογα το κόστος των ανταγωνιστών θα πρέπει να αντιμετωπισθεί. Επομένως, η επιθυμία των ΠΔΚ να επενδύσουν στην 3^η Γενιά δε δικαιολογεί τέλη τερματισμού που να υπερβαίνουν μια εύλογη εκτίμηση του κόστους τους, ιδίως όταν αυτή η επένδυση θα χρηματοδοτούνταν τελικά από τους πελάτες των παρόχων σταθερής.

4.6.Συμπεράσματα

1. Τα ιστορικά και τα ισχύοντα στοιχεία δείχνουν ότι ο τερματισμός κλήσεων σε κινητά είναι ένα ζήτημα με ιδιαίτερα αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό, το οποίο είναι απίθανο να αντιμετωπιστεί ικανοποιητικά από ανταγωνιστικές πιέσεις.
2. Όπως προέκυψε από την ανάλυση αγοράς, οι ισχύουσες πρακτικές τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα φαίνεται να στρεβλώνουν τις επιλογές των καταναλωτών. Δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι υφίστανται οικονομικά κίνητρα για τους ΠΔΚ προκειμένου να αλλάξουν την πρακτική τους ούτε υπάρχουν άμεσες τεχνολογικές αλλαγές που να δείχνουν ότι οι εναλλακτικοί πάροχοι σταθερής μπορούν να ξεπεράσουν αποτελεσματικά τις συνέπειες των υψηλών τελών τερματισμού κλήσεων σε κινητά.

Κεφάλαιο 5. Υποχρεώσεις

5.1.Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζεται η μελέτη της ΕΕΤΤ αναφορικά με τις προτεινόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα. Το κείμενο αυτό είχε αποτελέσει το δεύτερο κεφάλαιο της Δημόσιας Διαβούλευσης «αναφορικά με τις προτεινόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα», που διεξήχθη από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) μεταξύ 11 Φεβρουαρίου και 18 Μαρτίου του 2004.

Βάσει των απαιτήσεων του Άρθρου 16(4) της *Οδηγίας Πλαίσιο*, η ΕΕΤΤ πρέπει επίσης να προτείνει μία ή περισσότερες *ex ante* υποχρεώσεις που επιλέγονται από μια λίστα που περιλαμβάνεται στην *Οδηγία για την Πρόσβαση*³⁶ ή, εναλλακτικά, να προτείνει τις κατάλληλες εναλλακτικές υποχρεώσεις,³⁷ δεδομένου ότι υπάρχει Σημαντική Ισχύς στην Αγορά (ΣΙΑ) που ορίστηκε για τερματισμό κλήσεων σε κάθε δίκτυο κινητής τηλεφωνίας (δηλαδή ανά πάροχο).

5.2.Κανονιστικές υποχρεώσεις – Γενικές Αρχές

5.2.1.Πεδίο υποχρεώσεων

Η τελική επιλογή της ΕΕΤΤ σχετικά με τις *ex ante* υποχρεώσεις θα επηρεασθεί από αρκετούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των ακόλουθων:

³⁶

Βλέπε Άρθρο 8.

³⁷

Βλέπε κατωτέρω ανάλυση για περισσότερες λεπτομέρειες.

Υποχρεώσεις αναλογικότητας και μη διακριτικής μεταχείρισης: η υποχρέωση θα πρέπει να είναι κατάλληλη, βάσει της φύσης του προβλήματος που εντοπίζεται, αναλογική³⁸ και αιτιολογημένη υπό το πρίσμα των βασικών στόχων που τίθενται στην *Οδηγία Πλαίσιο*. Συγκεκριμένα, η ΕΕΤΤ θα πρέπει να διασφαλίσει ότι σε παρόμοιες περιστάσεις δεν θα υπάρχει διακριτική μεταχείριση³⁹ στην αντιμετώπιση των επιχειρήσεων που παρέχουν δίκτυα ή υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Η διακριτική ευχέρεια και το πεδίο των ρυθμιστικών επιλογών: το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο παρέχει στην ΕΕΤΤ ένα σημαντικό βαθμό διακριτικής ευχέρειας κατά την επιλογή των επιβαλλομένων υποχρεώσεων. Κυρίως, το εύρος των πιθανών ρυθμιστικών υποχρεώσεων σχετικά με τις αγορές χονδρικής ορίζεται στα Άρθρο 9 έως 13 της *Οδηγίας για την Πρόσβαση*, συγκεκριμένα, διαφάνεια, μη διακριτική μεταχείριση (αμεροληψία), λογιστικός διαχωρισμός, υποχρεώσεις πρόσβασης και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου, έλεγχος τιμών και υποχρεώσεις κοστολόγησης. Επιπλέον, η ΕΕΤΤ δύναται να επιβάλει άλλες υποχρεώσεις σε «εξαιρετικές περιστάσεις» (Άρθρο 8(3) της *Οδηγίας για την Πρόσβαση*).⁴⁰ Το νέο κανονιστικό πλαίσιο επιτρέπει επίσης στην ΕΕΤΤ να επιβάλει «δευτερεύουσες / παραπληρωματικές» υποχρεώσεις που μπορεί να αποτελούν τμήμα μιας συνολικής λύσης που αντιμετωπίζει τη σημαντική ισχύ (ΣΙΑ) σε μία σχετική αγορά που επηρεάζεται, και προβλέπει ότι μια υποχρέωση μπορεί να αντιμετωπίζει ένα συγκεκριμένο τμήμα μιας σχετικής αγοράς στο οποίο εντοπίζεται η σημαντικότερη έλλειψη ανταγωνισμού.⁴¹ Συνεπώς, τόσο η ποικιλία των υποχρεώσεων που μπορεί να επιβάλει η ΕΕΤΤ για να αντιμετωπίσει τα ζητήματα τερματισμού σε κινητά όσο και η ελαστικότητα / διακριτική ευχέρεια στην εφαρμογή τους είναι ευρύτατες, επιτρέποντας έτσι στην ΕΕΤΤ να λάβει υπόψη τα ιδιαίτερα εθνικά χαρακτηριστικά της αγοράς του τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα.

Το εμπορικό επίπεδο (π.χ. χονδρική ή λιανική) στο οποίο θα πρέπει να επιβληθεί η υποχρέωση: είναι σαφής η προτίμηση βάσει του νέου κανονιστικού καθεστώτος, οι

³⁸ Άρθρο 8(4) της *Οδηγίας για την Πρόσβαση* και Κατευθυντήριες Γραμμές για ΣΙΑ, παράγραφοι 117 και 118.

³⁹ Άρθρο 8(3)(γ) της *Οδηγίας για την Πρόσβαση*.

⁴⁰ Οι ρυθμιστικές υποχρεώσεις που επιβάλλονται σε εξαιρετικές περιπτώσεις εκτός της σειράς των υποχρεώσεων που τίθενται στα Άρθρα 9 έως 13 της *Οδηγίας για την Πρόσβαση*, απαιτούν την έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υπό τη μορφή απόφασης.

⁴¹ Βλέπε τη *Σύσταση για τις Σχετικές Αγορές*, παρ. 3.3.

υποχρεώσεις να επιβάλλονται στο λειτουργικό / πρακτικό επίπεδο του ανταγωνισμού, το οποίο είναι πλέον επιρρεπές σε αποτυχία της αγοράς – συγκεκριμένα, το επίπεδο χονδρικής, το οποίο αφορά την παροχή πρωτογενών υπηρεσιών σε ανταγωνιστές που είθισται να παρέχουν υπηρεσίες λιανικής.⁴² Ο τερματισμός κλήσεων σε δίκτυα κινητής είναι υπηρεσία χονδρικής και επομένως δικαιολογεί κάθε κατάλληλη υποχρέωση που τίθεται σε αυτό το λειτουργικό / πρακτικό εμπορικό επίπεδο.

Ενδιάμεσες ρυθμιστικές υποχρεώσεις: οι εξουσίες της ΕΕΤΤ σχετικά με τις ρυθμίσεις είναι τέτοιες που η ΕΕΤΤ είναι σε θέση να υιοθετήσει ρυθμιστικές υποχρεώσεις σε μεταβατική μορφή, ιδίως όπου οι μακροπρόθεσμοι στόχοι είναι περίπλοκοι και απαιτούν μεταβατικές / ενδιάμεσες ενέργειες προκειμένου να καταστούν εφικτοί.

Υποχρεώσεις που επιβάλλονται βάσει του Ν.2867/2000: οι υποχρεώσεις που μπορεί να επιβάλει η ΕΕΤΤ είναι παρόμοιες σε μεγάλο βαθμό με αυτές που μπορεί να επιβάλει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και άλλες ρυθμιστικές αρχές όταν ενεργούν βάσει των κανόνων του ανταγωνισμού. Επομένως, η ΕΕΤΤ έχει λάβει υπόψη τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόστηκαν τέτοιες υποχρεώσεις από αρχές ανταγωνισμού στο παρελθόν. Παραδείγματος χάριν, η *Οδηγία για την Πρόσβαση* παραπέμπει στην *Ανακοίνωση για την Πρόσβαση* (1998) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αναφέροντας ότι αυτή παρέχει καθοδήγηση για ζητήματα πρόσβασης.

Συναίνεση σχετικά με τις υποχρεώσεις και τις βέλτιστες πρακτικές σε επίπεδο ERG: η ΕΕΤΤ υποχρεούται να διασφαλίζει ότι οι παίκτες στην αγορά σε παρόμοιες περιστάσεις θα αντιμετωπίζουν παρόμοια μεταχείριση στα διάφορα Κράτη Μέλη, προκειμένου να διασφαλισθεί η εναρμονισμένη εφαρμογή του Κοινοτικού δικαίου. Για το σκοπό αυτό, η ΕΕΤΤ δικαιούται να λαμβάνει υπόψη τις βέλτιστες πρακτικές⁴³ προκειμένου να θέσει τα κατάλληλα benchmarks για να ενεργήσει, και δύναται επίσης να λάβει ευρύτερα υπόψη τις εγκρίσεις που έχουν δοθεί σε άλλα κράτη της Ε.Ε., μέσω της συμμετοχής της ΕΕΤΤ στο ERG.⁴⁴

⁴² Βλέπε τη *Σύσταση για τις Σχετικές Αγορές*, παρ. 4.

⁴³ Άρθρο 13(2) της *Οδηγίας για την Πρόσβαση*.

⁴⁴ Το European Regulators Group, που ιδρύθηκε με την Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 29^{ης} Ιουλίου 2002 για τη θέσπιση του European Regulators Group για Δίκτυα και Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (2002/627/EC).

5.2.2. Αναλογικότητα των ρυθμίσεων

Το Άρθρο 8 της *Οδηγίας Πλαίσιο* απαιτεί κάθε κανονιστική υποχρέωση που λαμβάνει η ΕΕΤΤ να είναι «αναλογική» με τους βασικούς στόχους πολιτικής που προσδιορίζονται στο Άρθρο αυτό. Όπως αναφέρεται στις *Κατευθυντήριες Γραμμές για την ΣΙΑ*, η αναλογικότητα απαιτεί ότι τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την επίτευξη ενός συγκεκριμένου στόχου δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν αυτό που ενδείκνυται και απαιτείται για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός.⁴⁵ Οι στόχοι πολιτικής που προσδιορίζονται στο Άρθρο 8 εμπίπτουν σε τρεις κατηγορίες:

- προώθηση μιας ανοικτής και ανταγωνιστικής αγοράς για ηλεκτρονικές επικοινωνίες, δίκτυα, υπηρεσίες και σχετικές ευκολίες
- ανάπτυξη της κοινής αγοράς
- προώθηση των συμφερόντων των Ευρωπαίων πολιτών.

Η ΕΕΤΤ καθορίζει το επίπεδο ρυθμιστικής παρέμβασης για τον τερματισμό κλήσεων σε κινητά δίκτυα στην Ελλάδα σε αυτό το πλαίσιο.

5.2.3. Επίδραση των κανόνων του ανταγωνισμού

Το εύρος και η επίδραση των Ευρωπαϊκών κανόνων του ανταγωνισμού στον τομέα των επικοινωνιών έχει άμεση επίδραση στη απόφαση του κατά πόσον θα πρέπει να επιβληθούν στους παρόχους *ex ante* ρυθμιστικές υποχρεώσεις.⁴⁶ Μια ερμηνεία της απαίτησης αυτής σημειώνει τις διαφορές μεταξύ του τρόπου με τον οποίο συνήθως εφαρμόζονται οι κανόνες του ανταγωνισμού στα πλαίσια του *ex post* και του *ex ante*. Η κρίσιμη διαφορά είναι ότι μια ανάλυση αγοράς σε *ex post* βάση εξετάζει γεγονότα που έχουν ήδη λάβει χώρα στην αγορά και δεν επηρεάζεται από πιθανές μελλοντικές εξελίξεις. Αντίθετα, ο ορισμός αγοράς και ο προσδιορισμός της ΣΙΑ για τους σκοπούς της *ex ante* ρύθμισης έχουν σχεδιασθεί για να προλαμβάνουν τα όποια γεγονότα (έχουν δηλαδή έναν «προληπτικό» στόχο) και έχουν προοπτική για τις μελλοντικές εξελίξεις. Επομένως, για *ex ante* σκοπούς, η ΕΕΤΤ θα

⁴⁵ Κατευθυντήριες Γραμμές για τη ΣΙΑ, παρ. 118.

⁴⁶ Κατευθυντήριες Γραμμές για τη ΣΙΑ, παρ. 4, 24 και Οδηγία Πλαίσιο, Άρθρα 14 και 15(3).

πρέπει να συμπεριλάβει στην αξιολόγηση της αγοράς μια εκτίμηση των μελλοντικών εξελίξεων στην αγορά, συμπεριλαμβανομένης της ύπαρξης πιθανών ανταγωνιστών κατά την περίοδο εφαρμογής της αξιολόγησης. Επομένως, οι αγορές που ορίζονται για σκοπούς *ex post* και *ex ante* μπορεί να μην είναι πάντοτε διαρθρωτικά ή λειτουργικά ταυτόσημες, και οι πάροχοι που θεωρούνται ότι κατέχουν δεσπόζουσα θέση σε ένα πλαίσιο *ex post* δεν είναι απαραίτητο ότι θα κατέχουν ΣΙΑ για τους σκοπούς της *ex ante* ρύθμισης, δεδομένης της ύπαρξης πιθανών ανταγωνιστών στην αγορά.⁴⁷ Αντιστρόφως, μια εταιρεία μπορεί να κριθεί ότι δεν είναι δεσπόζουσα σε μια αγορά που ορίζεται για τους σκοπούς ρυθμίσεων *ex ante*, ενώ μια ανάλυση βάσει του *ex post* δικαίου του ανταγωνισμού θα μπορούσε να ορίσει μια στενότερη αγορά.

Μια επιπλέον κρίσιμη διάκριση συνίσταται στο ότι οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται *ex ante* από την ΕΕΤΤ σε ένα πάροχο με ΣΙΑ αποσκοπούν στο να εκπληρώσουν τους συγκεκριμένους στόχους που τίθενται στις ειδικές οδηγίες, ενώ οι υποχρεώσεις βάσει του δικαίου του ανταγωνισμού αποσκοπούν στο να επιβάλουν κυρώσεις για συμφωνίες ή καταχρηστικές πρακτικές που περιορίζουν ή διαταράσσουν τον ανταγωνισμό στη σχετική αγορά.⁴⁸ Επιπλέον, οι *ex post* κανόνες του ανταγωνισμού αποσκοπούν στο να προστατεύσουν τον ανταγωνισμό με την ευρεία έννοια (αντί των συγκεκριμένων παικτών στην αγορά), ενώ οι κανόνες *ex ante* προστατεύουν όλους τους παρόχους που δεν έχουν ΣΙΑ, βάση της αντίληψης ότι ο τομέας των επικοινωνιών έχει συγκεκριμένες δυναμικές.

Έχοντας αναγνωρίσει τη διαφορετική έμφαση που βρίσκεται πίσω από την επιλογή ανάμεσα σε υποχρεώσεις *ex post* και *ex ante*, είναι επίσης σημαντικό να σημειωθεί ότι με την πάροδο του χρόνου έχει παρουσιαστεί σε κάποιο βαθμό «σύγκλιση» ανάμεσα στα είδη υποχρεώσεων που επιλέγονται για να αντιμετωπιστούν συγκεκριμένα προβλήματα στον τομέα των επικοινωνιών. Επιπροσθέτως, η ΕΕΤΤ θα πρέπει επίσης να λάβει υπόψη την *ex ante* πρακτική του Merger Task Force της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,⁴⁹ του οποίου οι *ex ante* υποχρεώσεις που επιβάλλει μοιάζουν όλο και περισσότερο με τις *ex ante* υποχρεώσεις που είθισται να επιβάλλονται σε καθεστώς ρύθμισης (ιδίως όπου η εν λόγω υποχρέωση

⁴⁷ Κατευθυντήριες Γραμμές για τη ΣΙΑ, παρ. 26, 27.

⁴⁸ Κατευθυντήριες Γραμμές για τη ΣΙΑ, παρ. 31.

⁴⁹ Βλέπε, παραδείγματος χάριν, της Απόφαση της Επιτροπής της 10^{ης} Ιουλίου 2002, Υπόθεση M.2803 – *Telia/Sonera*.

αποσκοπεί στο να προωθήσει μια νέα είσοδο στην αγορά ή στο να διευκολύνει τη μετακίνηση των πελατών (customer churn)).

Τέλος, η επιλογή των υποχρεώσεων πρέπει πάντα να σχεδιάζεται ως μια απλή επιλογή πολιτικής σε κάθε περίπτωση ανάμεσα στην εφαρμογή κανόνων *ex ante* ή *ex post*. Παραδείγματος χάριν, μπορεί να είναι απαραίτητος ο συνδυασμός υποχρεώσεων προκειμένου να επιτευχθεί το καλύτερο αποτέλεσμα σε μια συγκεκριμένη σχετική αγορά. Για το σκοπό αυτό, η παραδοσιακή *ex ante* ρύθμιση του λογιστικού διαχωρισμού θα μπορούσε να συμπληρωθεί κατά το παράδειγμα του δικαίου του ανταγωνισμού με την εφαρμογή μίας υποχρέωσης μη διακριτικής μεταχείρισης (όπου η έννοια της διάκρισης έχει ερμηνευθεί πιο ελαστικά) και να επιβληθεί *ex ante*. Το τελικό αποτέλεσμα ενός τέτοιου συνδυασμού υποχρεώσεων θα αντανakλούσε μια συνειδητή επιλογή πολιτικής, όπου είναι κατάλληλη η πιο ισχυρή ερμηνεία της έννοιας της «διάκρισης» βάσει του δικαίου του ανταγωνισμού,⁵⁰ ενώ ο εντοπισμός πρακτικών που βλάπτουν τον ανταγωνισμό θα διευκολύνονταν από ειδικές ρυθμίσεις για τον τομέα αυτό, που θα επιτρέπουν στους ρυθμιστές να αξιολογούν καλύτερα κατά πόσον κάποιες εμπορικές πρακτικές συνιστούν πράγματι διακριτική μεταχείριση.⁵¹ Το κρίσιμο σημείο είναι ότι μια *ex ante* υποχρέωση δε θα πρέπει να απορρίπτεται μόνο επειδή υπάρχει ήδη μια παρόμοια απαγόρευση που απορρέει από το δίκαιο του ανταγωνισμού. Οι δύο αυτές υποχρεώσεις θα διαφέρουν ως προς τη φύση και τα αποτελέσματά τους.

5.3.Προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις για τον τερματισμό κλήσεων σε κινητά δίκτυα

5.3.1.Η βασική φύση της αποτυχίας της αγοράς

Εξετάζοντας τις κατάλληλες υποχρεώσεις που μπορούν να επιβληθούν, είναι σημαντικό να προσδιορισθεί η αποτυχία της αγοράς που καθιστά απαραίτητη την επιβολή τους. Στη συνέχεια, οι υποχρεώσεις μπορούν να εστιάσουν στην πηγή της αποτυχίας της αγοράς.

⁵⁰ Βάσει των κανόνων του ανταγωνισμού, η διαπίστωση διακριτικής μεταχείρισης βασίζεται σε ουσιαστικά διαφορετική μεταχείριση παικτών στην αγορά, δεδομένων των παρόμοιων χαρακτηριστικών τους, ενώ η έννοια έχει χρησιμοποιηθεί βάσει των ειδικών τομεακών ρυθμίσεων για να απαιτήσει τη ταυτόσημη μεταχείριση των παικτών στην αγορά.

⁵¹ Όπως προβλέπεται στη *Σύσταση για τις Σχετικές Αγορές*, στην παρ.3.4.

Κατά τη διαπραγμάτευση του τερματισμού με ένα σταθερό πάροχο, ο κινητός πάροχος βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση εάν τα τέλη τερματισμού του δε ρυθμίζονται. Αυτό προκύπτει επειδή τα σταθερά τέλη διασύνδεσης και τερματισμού, του δεσπόζοντος φορέα στη σταθερή τηλεφωνία, του ΟΤΕ, ρυθμίζονται βάσει ενός κοστοστρεφούς μοντέλου.

Έτσι, οι ΠΔΚ μπορούν να ορίσουν τα δικά τους τέλη τερματισμού για κλήσεις από σταθερό σε κινητά με τρόπο που να μεγιστοποιούν τα κέρδη τους. Η καμπύλη ζήτησης από την πλευρά των σταθερών παρόχων για τερματισμό σε κινητά (που προέρχεται από τη ζήτηση των πελατών τους για κλήσεις από σταθερό σε κινητό) είναι ανελαστική. Ως εκ τούτου, ένας πάροχος κινητής μεγιστοποιεί τα κέρδη του από τον τερματισμό ορίζοντας τέλη σημαντικά ανώτερα από το επίπεδο του οριακού κόστους.⁵² Η πρακτική αυτή οδηγεί στο να είναι υπερβολικά υψηλές οι τιμές για κλήσεις από σταθερά σε κινητά και να φέρουν το βάρος αυτοί που αγοράζουν αυτές τις κλήσεις.

Η κατάσταση διαφέρει από πολλές απόψεις όσον αφορά τις διαπραγματεύσεις μεταξύ κινητών για τερματισμό κλήσεων σε κινητά. Πρώτον, δύο πάροχοι κινητής, σε αντίθεση με ένα σταθερό και ένα κινητό πάροχο, ανταγωνίζονται στην ίδια αγορά λιανικής. Συνεπώς, τα τέλη τερματισμού έχουν μεγαλύτερη επίδραση στην ανταγωνιστική διαδικασία αυτών από ότι στην περίπτωση τερματισμού από σταθερό σε κινητό. Παραδείγματος χάριν, δύο πάροχοι κινητής μπορεί να επιβάλουν υψηλά τέλη τερματισμού σε ένα τρίτο (κινητό) πάροχο, ενώ συμφωνούν χαμηλά τέλη μεταξύ τους, αυξάνοντας έτσι το κόστος του ανταγωνιστή τους. Εναλλακτικά, οι πάροχοι κινητής θα μπορούσαν να συμφωνήσουν υψηλά τέλη τερματισμού, τα οποία μπορεί να τους δεσμεύσουν με υψηλές χρεώσεις για κλήσεις εκτός δικτύου. Το τελευταίο παράδειγμα δείχνει τη συμμετρική διαπραγματευτική θέση των δύο κινητών παρόχων, όταν τα τέλη τερματισμού δε ρυθμίζονται, σε αντίθεση με τις ασύμμετρες θέσεις του σταθερού παρόχου (με ρυθμισμένο τέλος τερματισμού) και του (μη ρυθμισμένου) κινητού παρόχου.

Στην περίπτωση κινητού προς κινητό, είναι πιθανό οι πάροχοι: (i) να επιλέξουν να ορίσουν τα τέλη τους μονομερώς, αγνοώντας την αντίστοιχη απόφαση που έχει ληφθεί από άλλους κινητούς παρόχους. Αυτό θα οδηγήσει σε υψηλό τέλος τερματισμού, ή (ii) να διαπραγματευθούν αμοιβαία για ένα πιο αποδοτικό τέλος το οποίο θα λαμβάνει υπόψη την

52

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού του Ηνωμένου Βασιλείου κατέληξε ότι, εν απουσία ρύθμισης των τιμών «είναι δυνατό τα τέλη τερματισμού να υπερβαίνουν... τις 20 πέννες ανά λεπτό... εάν δεν υπήρχε ρύθμιση εν ισχύ που να τις συγκρατεί» (Competition Commission, *Vodafone, O2, Orange and T-Mobile*, 2003, para 2.446).

αμοιβαία φύση της υπηρεσίας καθορισμού. Η τελευταία αυτή προσέγγιση θα απέφευγε – τουλάχιστον εν μέρει – τα υψηλά τέλη τερματισμού τα οποία θα προέκυπταν από την προηγούμενη προσέγγιση, βάσει των οποίων κάθε πάροχος μεγιστοποιεί τα δικά του κέρδη τερματισμού χωρίς να εξετάζει πώς αυτό επηρεάζει τα τέλη τερματισμού που πρέπει να πληρώνει.

Η ανάλυση αυτή δείχνει την ανάγκη εξέτασης υποχρεώσεων οι οποίες:

- θα αναγνωρίζουν τη διαφορά στη διαπραγματευτική δύναμη μεταξύ σταθερών και κινητών παρόχων αφενός, και μεταξύ κινητών παρόχων αφετέρου
- θα έχει λάβει υπόψη την αποτυχία αγοράς στην περίπτωση τερματισμού από σταθερό σε κινητό και τη δυνατότητα αποτυχίας της αγοράς στην περίπτωση τερματισμού από κινητό σε κινητό (εάν οι πάροχοι δεν μπορέσουν να βρουν μια αποτελεσματική αμοιβαία λύση με βάση το κόστος).

5.3.2. Αναζήτηση της καλύτερης δυνατής λύσης

Η γενική αρχή της αποδοτικής τιμολόγησης των εισροών (όπως ο τερματισμός κινητών) που χρησιμοποιούνται για την παροχή υπηρεσίας λιανικής είναι ότι οι τιμές θα πρέπει να βασίζονται στο κόστος.⁵³ Επί του παρόντος εφαρμόζεται καλύτερα με αναφορά σε ένα μοντέλο μακροπρόθεσμου επαυξητικού κόστους (LRIC). Το LRIC ενσωματώνει την αρχή της αιτιολόγησης του κόστους, με την έννοια ότι η τιμή LRIC για οποιαδήποτε υπηρεσία αντανακλά μόνο τα κόστη που μπορούν αιτιωδώς να αποδοθούν στην παραγωγή του. Αυτό αφήνει ανοικτό το ζήτημα της ανάκτησης των κοινών κοστών (common costs), τα οποία δεν είναι (εξ ορισμού) αιτιωδώς αποδοτέα σε μια συγκεκριμένη υπηρεσία. Τα κόστη αυτά μπορούν να ανακτηθούν μέσω μια αύξησης ενός ίσου ποσοστού – γνωστού ως ισοαναλογική αύξηση επί του κόστους [equi-proportional mark-up] (EPMU) σε ένα αιτιωδώς αποδιδόμενο επαυξητικό κόστος. Εναλλακτικά, μπορούν να ανακτηθούν με εναλλακτικές αυξήσεις επί του κόστους (mark-ups), όπως στις τιμές Ramsey που εξετάζονται κατωτέρω.

53

Βλέπε M. Armstrong 'The theory of access pricing and interconnection' in M. Cave *et al.* (eds) *Handbook of Telecommunications Economics* (Elsevier 2002), ιδίως σελίδες 334-377.

Τουλάχιστον τρία επιπλέον ζητήματα είναι σχετικά με τα τέλη τερματισμού από σταθερό σε κινητό:

Υπερβολικό περιθώριο λιανικής: Εάν τα περιθώρια λιανικής για κλήσεις σε κινητά είναι υπερβολικά, υπάρχει εκ πρώτης όψεως ζήτημα ορισμού των τελών τερματισμού σε χαμηλότερα επίπεδα, προκειμένου οι μειώσεις αυτές των τιμών στο επίπεδο χονδρικής να μεταφερθούν με την πάροδο του χρόνου και στο επίπεδο λιανικής.

Τιμές Ramsey: Εάν τα κοινά κόστη ενός παρόχου κινητής πρέπει να ανακτηθούν με τον τερματισμό κινητών και με άλλες υπηρεσίες, υποστηρίζεται ότι η ανάκτηση θα πρέπει να βασιστεί στις αρχές τιμολόγησης του Ramsey. Σύμφωνα με την τιμολόγηση Ramsey, οι αυξήσεις επί του κόστους (mark-ups) θα πρέπει να είναι υψηλότερες όπου η ελαστικότητα ζήτησης είναι χαμηλότερη (π.χ. στον τερματισμό κλήσεων) από ό,τι σε υπηρεσίες με σχετικά υψηλότερη ελαστικότητα ζήτησης (π.χ. υπηρεσίες εκκίνησης κλήσεων). Το ζήτημα αυτό είναι σχετικά ασήμαντο εάν τα κοινά κόστη που πρόκειται να ανακτηθούν με αυξήσεις επί του κόστους (mark-ups) στις υπηρεσίες δικτύου περιορίζονται στα κόστη που είναι κοινά σε υπηρεσίες δικτύου, καθώς οι τελευταίες αντιπροσωπεύουν μόνο περίπου 10% του συνολικού κόστους δικτύου. Η ΕΕΤΤ πιστεύει ότι άλλα κοινά κόστη (συγκεκριμένα τα κόστη απόκτησης πελατών) θα πρέπει να ανακτώνται με τις λιανικές τιμές και όχι με τις χρεώσεις του δικτύου, καθώς αυτά (δηλ. τα κοινά κόστη) εμπίπτουν στη χονδρική ως τμήμα του περιθωρίου της λιανικής, και όχι ως τμήμα των υπηρεσιών δικτύου ή κινητής. Σε αυτή τη βάση, η τιμολόγηση Ramsey διαφέρει λίγο από την εναλλακτική επιλογή, η οποία είναι η ανάκτηση του κοινού κόστους δικτύου μέσω μιας ισοαναλογικής αύξησης επί του κόστους [equi-proportionate mark-up] (EPMU). Η προσέγγιση αυτή αποφεύγει επίσης την ιδιαίτερα δύσκολη και πιθανόν αδύνατη να αντιμετωπισθεί, υποχρέωση καθορισμού του ιδιαίτερα περίπλοκου πίνακα / μήτρας ελαστικότητας, ίδιας τιμής και σταυροειδούς ελαστικότητας,⁵⁴ για διαφορετική πρόσβαση και υπηρεσίες κλήσεων που απαιτούνται για την εφαρμογή της τιμολόγησης Ramsey.⁵⁵

⁵⁴ Συμπεριλαμβάνοντας 1) αγοράς, αντί για ελαστικότητα εταιρειών, 2) χονδρικής, αντί για ελαστικότητα λιανικής, και 3) ελαστικότητα βάσει ενημερωμένης γνώσης των συνδρομητών, σε αντίθεση με ελαστικότητες που οφείλονται σε άγνοια των συνδρομητών.

⁵⁵ Από την άποψη αυτή, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Oftei και η Επιτροπή Ανταγωνισμού του Ηνωμένου Βασιλείου αποδέχονται τα συμπεράσματα στα οποία καταλήξαμε ανωτέρω, ότι δηλαδή οι τιμές δικτύου πρέπει μόνο να ανακτούν τα κόστη των υπηρεσιών δικτύου και ότι οι αυξήσεις επί του κόστους (mark-ups) βάσει των αρχών του Ramsey δε θα πρέπει να χρησιμοποιούνται.

Επιπλέον, καθώς άλλες τιμές κινητών (συγκεκριμένα οι τιμές λιανικής) δεν ρυθμίζονται, δε θα ήταν δυνατό να διασφαλισθεί ότι όλες οι τιμές έχουν οριστεί στο επίπεδο Ramsey.

Εξωτερικές οικονομίες δικτύου (externalities): Υποστηρίζεται από τους παρόχους κινητής ότι μια επιπλέον χρέωση (επιβάρυνση) για τερματισμό από σταθερό σε κινητό δικαιολογείται από την ανάγκη των κινητών παρόχων να συγκεντρώσουν κεφάλαια προκειμένου, μεταξύ άλλων, να επιδοτούν τις συσκευές και τις εξερχόμενες κλήσεις. Αυτό θα προσελκύσει περισσότερους συνδρομητές στα δίκτυα και θα δημιουργήσει μία εξωτερική οικονομία δικτύου (network externality) για τους υπάρχοντες σταθερούς και κινητούς συνδρομητές που θα μπορούν να επικοινωνήσουν με το νέο συνδρομητή. Κατά την άποψη της ΕΕΤΤ, θα μπορούσε να υπάρχει δικαιολόγηση για την υιοθέτηση μιας τέτοιας πολιτικής σε προηγούμενες φάσεις της ανάπτυξης της κινητής τηλεφωνίας, αλλά δεν είναι αποδοτικό να συνεχίζεται τεχνητά (μέσω των υψηλών τελών τερματισμού) η προώθηση της αύξησης των νέων συνδρομητών των δικτύων κινητής όταν τα ποσοστά διείσδυσης στην Ελλάδα έχουν ήδη φτάσει σε υψηλά επίπεδα.. Σε μια τέτοια περίπτωση, το βάρος των μη αποδοτικών τιμών για όλες τις κλήσεις (από σταθερό σε κινητό που προκύπτουν) γίνεται δυσανάλογο σε σχέση με το πλεονέκτημα της προσέλκυσης νέων συνδρομητών.

Σχετικά με τις χρεώσεις τερματισμού σε κινητά, η ΕΕΤΤ καταλήγει ότι η τιμολόγηση βάσει του κόστους είναι πιθανότατα η καλύτερη προσέγγιση. Συγκεκριμένα, τα επιχειρήματα που αναφέρονται ανωτέρω υπέρ της τιμολόγησης Ramsey και η προσέγγιση των εξωτερικών οικονομιών (externalities approach) δεν εξισορροπούν τα πλεονεκτήματα της υιοθέτησης ενός κοστοστρεφούς μοντέλου τιμολόγησης για τα τέλη τερματισμού από σταθερά σε κινητά, επί τη βάση της προτεινόμενης από την ΕΕΤΤ μεθοδολογίας.

5.3.3.Επιλογή υποχρεώσεων

Η *Οδηγία για την Πρόσβαση* εντοπίζει μια σειρά από υποχρεώσεις που εφαρμόζονται για τη διασύνδεση, τον τερματισμό και τις σχετικές υπηρεσίες. Τα μέτρα αυτά είναι:

- διαφάνεια
- μη διακριτική μεταχείριση (αμεροληψία)
- λογιστικός διαχωρισμός
- υποχρεωτική πρόσβαση

- κοστοστρεφής πρόσβαση.

Η ανωτέρω ανάλυση δείχνει ότι η διαφάνεια, ο λογιστικός διαχωρισμός, και η υποχρεωτική πρόσβαση, είτε χωριστά είτε συνδυαστικά, είναι απίθανο να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν την αποτυχία στην αγορά που εντοπίστηκε, ειδικά αναφορικά με τον τερματισμό από σταθερό σε κινητό και πιθανόν και τον τερματισμό από κινητό σε κινητό. Η διαφάνεια της τιμολόγησης σε σχέση με τους πελάτες λιανικής για κλήσεις σε κινητά θα μπορούσε σε θεωρητικό επίπεδο να ενθαρρύνει ορισμένους καλούντες να μειώσουν τις κλήσεις από σταθερό σε κινητό προκειμένου να αποφύγουν την πληρωμή των τελών τερματισμού. Ωστόσο, όπως έχει προκύψει σαφώς και από την ανάλυση της σχετικής αγοράς, ενημέρωση χρηστών δεν υφίσταται, αφού υπάρχουν σημαντικές δυσκολίες στη μεταφορά των πληροφοριών αυτών σε αυτούς που λαμβάνουν τη σχετική απόφαση (πελάτες λιανικής), και αυτοί που λαμβάνουν τέτοιες αποφάσεις μπορεί να μην έχουν άλλη επιλογή από το να πραγματοποιήσουν την κλήση στο εν λόγω κινητό. Επίσης, ο λογιστικός διαχωρισμός για στοιχεία του δικτύου βοηθά στο να προβάλλει την κερδοφορία του μη ρυθμιζόμενου τερματισμού κλήσεων, αλλά δεν κάνει τίποτα για να την ελέγξει. Τα δίκτυα κινητών ήδη υποχρεούνται να παρέχουν υπηρεσίες τερματισμού. Το κρίσιμο ρυθμιστικό ζήτημα είναι, επομένως, «σε ποιά τιμή;»

Αυτό αφήνει στην ΕΕΤΤ την επιλογή ανάμεσα σε δύο ευρείες κατηγορίες υποχρεώσεων, που μπορούν να επιβληθούν χωριστά ή από κοινού.

- **Απαγόρευση διακριτικής μεταχείρισης:** η ρύθμιση αυτή έχει τη δυνατότητα να απαγορεύσει κάθε είδους διάκριση, συμπεριλαμβανομένων των καθυστερήσεων στην παροχή υπηρεσιών στους ανταγωνιστές, τη χαμηλή ποιότητα υπηρεσιών που υπάρχει για ορισμένους πελάτες και όχι για άλλους, και τα λοιπά. Στο πλαίσιο των υπηρεσιών τερματισμού κλήσεων, η απαγόρευση διάκρισης μπορεί να αποτρέψει έναν κάθετα συνδεδεμένο πάροχο (δηλαδή έναν πάροχο με καθετοποιημένη δομή) από το να χρεώνει στον ίδιο χαμηλότερο τέλος τερματισμού από αυτό που χρεώνει στον ανταγωνιστή του – παραδείγματος χάριν, εμποδίζει έναν κινητό πάροχο που παρέχει κλήσεις από σταθερό σε κινητό από το να χρεώνει τους πελάτες του λιγότερο από το τέλος τερματισμού που χρεώνεται στους ανταγωνιστές, συν άλλα κόστη που υπάρχουν για την παροχή της υπηρεσίας.

- **Κοστοστρεφής τιμολόγηση:** αυτό απαιτεί από τον προμηθευτή μιας υπηρεσίας χονδρικής να θέσει μια χρέωση ίση με το κόστος – που κανονικά ορίζεται με βάση το LRIC, συν μία σχετική αύξηση επί του κόστους (mark-up).

Απαγόρευση διακριτικής μεταχείρισης

Αυτή καλύπτει οποιαδήποτε μορφή άνισης μεταχείρισης των πελατών μιας εταιρείας και αυτών των ανταγωνιστών της. Μπορεί να εφαρμοστεί σε μια κατάσταση όπου ένας πάροχος κινητής (κατέχων δεσπόζουσα θέση στην παροχή υπηρεσιών τερματισμού στο δικό του δίκτυο) παρέχει χαμηλότερου επιπέδου υπηρεσίες σε καλούντες εκτός δικτύου από άλλα δίκτυα κινητής από ό,τι σε αυτούς που καλούν εντός δικτύου, με αποτέλεσμα να ενθαρρύνει τους πελάτες λιανικής να έρθουν στο δικό του δίκτυο.

Μια πιο δυσδιάκριτη μορφή διακριτικής μεταχείρισης προκύπτει όταν ένας πάροχος επιλέγει ένα συνδυασμό χονδρικών και λιανικών τιμών που ευνοούν τις λειτουργίες του. Παραδείγματος χάριν, μπορεί να χρεώνει 20 Ευρωλεπτά για τον τερματισμό των κλήσεων άλλου παρόχου στο δίκτυό του, ενώ προσφέρει ανταγωνιστική υπηρεσία λιανικής που απαιτεί την ίδια υπηρεσία τερματισμού με 8 Ευρωλεπτά. Σε άλλο παράδειγμα, ένας κινητός πάροχος μπορεί να χρεώνει διαφορετικό τέλος τερματισμού για σταθερούς και κινητούς παρόχους ή να προβαίνει σε διάκριση ανάμεσα σε κάθε κατηγορία παρόχου. Ένας τέτοιος συνδυασμός τιμών καθιστά αδύνατο για έναν ανταγωνιστή να ανταγωνίζεται αποτελεσματικά. Αυτή η πρακτική είναι γνωστή ως «συμπίεση περιθωρίου», καθώς το περιθώριο μεταξύ της τιμής λιανικής και της τιμής χονδρικής δεν επαρκεί για να επιτρέψει σε έναν αποδοτικό ανταγωνιστή να εισέλθει στην εν λόγω λιανική αγορά.

Η απαγόρευση αυτού του είδους της διάκρισης θα εμπόδιζε τον εν λόγω πάροχο να ορίζει λιανικές τιμές και τέλη τερματισμού που εξαιρούν εξίσου τους αποδοτικούς ανταγωνιστές από το να εξυπηρετήσουν την αγορά λιανικής, αλλά δεν ελέγχει την πραγματική τιμή του προϊόντος χονδρικής. Στο ανωτέρω παράδειγμα, η εταιρεία θα μπορούσε να αποφύγει τη διακριτική μεταχείριση είτε μειώνοντας τα τέλη τερματισμού σε ένα επίπεδο κάτω από τα 7 Ευρωλεπτά, προκειμένου να παράσχει στους ανταγωνιστές του ένα επαρκές περιθώριο, ή αυξάνοντας τη λιανική τιμή του άνω των 20 Ευρωλεπτών, παρέχοντας και πάλι στους ανταγωνιστές του ένα επαρκές περιθώριο. Υπάρχουν αποδεδειγμένα παραδείγματα

κινητών παρόχων σε άλλα κράτη που αύξησαν τις τιμές τους για να αποφύγουν την κατηγορία της διακριτικής μεταχείρισης.

Η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης (ή αμεροληψίας) έχει χρησιμοποιηθεί ευρέως στον τομέα των επικοινωνιών, ακόμη και βάσει του ισχύοντος καθεστώτος για την Παροχή Ανοικτού Δικτύου που ίσχυε πριν την εφαρμογή του νέου κανονιστικού πακέτου. Ανακύπτουν ζητήματα σχετικά με το εύρος των υπηρεσιών για τις οποίες θα πρέπει να εφαρμοσθεί η μη διακριτική μεταχείριση, και τον προσδιορισμό του σχετικού κόστους, που πρέπει να καλύπτεται και τον υπολογισμό του κόστους αυτού, αλλά έχει αποδειχθεί ότι είναι βιώσιμη υποχρέωση σε πολλά κράτη. Επίσης, ίσως να απαιτείται να συνδυαστεί η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης με την υποχρέωση διαφάνειας, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι ανταγωνιστές έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τις τιμές λιανικής.

Κοστοστρεφής τιμολόγηση

Η υποχρέωση αυτή είναι κατάλληλη για τη ρύθμιση της πρόσβασης σε μια διαρκή (durable) τεχνολογία / υποδομή-στενωπό (bottleneck). Επιπλέον, η κοστοστρεφής τιμολόγηση αναπόφευκτα απαιτεί τη συλλογή στοιχείων για κόστος ανά μονάδα, τα οποία είναι πιο αξιόπιστα όταν η τεχνολογία είναι πλέον κατανοητή και τα επίπεδα αποτελέσματος είναι σχετικά σταθερά.

Ο βασικός τομέας για την εφαρμογή κοστοστρεφούς τιμολόγησης σχετίζεται με τη διασύνδεση στο δίκτυο του δεσπόζοντος παρόχου σταθερής τηλεφωνίας. Οι περισσότερες εθνικές ρυθμιστικές αρχές έχουν αναπτύξει κοστολογικά μοντέλα χρησιμοποιώντας είτε τη λογιστική διαχείρισης (top-down) ή στοιχεία σχετικά με το σχεδιασμό του δικτύου (bottom-up) για να υπολογίσουν το μακροπρόθεσμο κόστος μιας σειράς υπηρεσιών διασύνδεσης, συμπεριλαμβανομένου ιδίως του τερματισμού κλήσεων.

Η δυνατότητα πραγματοποίησης αντίστοιχων ασκήσεων με μοντέλα κόστους σε δίκτυα κινητών, οδηγώντας στον ορισμό κοστοστρεφών χρεώσεων, αντανακλάται στην εμπειρία άλλων ρυθμιστικών αρχών ανά τον κόσμο, όπου υπάρχουν ή αναπτύσσονται παρόμοια μοντέλα για κινητούς παρόχους σε κράτη όπως η Αυστρία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Σουηδία, η Αυστραλία, η Καραϊβική και η Νότια Κορέα.

5.3.4. Διάρθρωση και χρόνος επιβολής των υποχρεώσεων

Όπως προέκυψε από την ανωτέρω ανάλυση κρίνεται απαραίτητο να επιβληθούν όλες οι ανωτέρω ρυθμιστικές υποχρεώσεις στους παρόχους κινητών δικτύων. Δηλαδή λογιστικός διαχωρισμός, υποχρέωση παροχής διασύνδεσης και πρόσβασης στο δίκτυό τους, υποχρέωση δημοσίευσης προσφορά αναφοράς και τέλος υποχρέωση αποφυγής συμπεριφορών διακριτικής μεταχείρισης..

Κοστοστρέφεια: μεσοπρόθεσμη υποχρέωση

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι, τελικά, η τιμολόγηση με βάση το κόστος είναι η αποδοτικότερη υποχρέωση που μπορεί να επιβληθεί στον τερματισμό κλήσεων σε κινητά στην Ελλάδα. Δεδομένης της έλλειψης αποτελεσματικού ανταγωνισμού στον οποίο να υπόκεινται οι ΠΔΚ για την παροχή υπηρεσιών τερματισμού κλήσεων, η υποχρέωση θα πρέπει καταρχήν να εφαρμοσθεί ενιαία για όλους τους ΠΔΚ. Αυτό αφήνει ανοιχτό το ζήτημα του κατά πόσον τα τέλη κάθε παρόχου θα πρέπει να εξαρτώνται από το δικό του κόστος, ή εάν θα πρέπει να εφαρμοσθεί κάποιος μέσος όρος. Κατά την άποψη της ΕΕΤΤ, τα τέλη κάθε παρόχου ενδείκνυται να βασίζονται στο αποδοτικό επίπεδο του κόστους⁵⁶ για αυτόν τον πάροχο, αντανακλώντας έτσι τις κύριες διαφορές⁵⁷ ανάμεσα σε κάθε πάροχο που υφίστανται κατά την υπό εξέταση περίοδο.

Όπως προκύπτει από τα πρώτα αποτελέσματα του μοντέλου που αναπτύχθηκε για την ΕΕΤΤ και το οποίο βρίσκεται σε διαδικασία διαβούλευσης με τους ΠΔΚ, τα ισχύοντα τέλη τερματισμού υπερβαίνουν σημαντικά το κοστοστρεφές επίπεδο. Επομένως το κρίσιμο θέμα είναι ο ρυθμός σύγκλισης των υφιστάμενων τελών με τις κοστοστρεφείς τιμές.

Για να καταλήξει στην απόφαση αυτή, η ΕΕΤΤ καθοδηγείται από δύο βασικές θεωρήσεις:

- η παρούσα κατάσταση αποβαίνει εις βάρος των καταναλωτών, ειδικά εκείνων που κάνουν κλήσεις από σταθερό σε κινητό, και αυτό παρέχει έδαφος για άμεση παρέμβαση

⁵⁶ Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε κάθε περίπτωση, το κόστος περιλαμβάνει μια εύλογη απόδοση της επένδυσης.

⁵⁷ Όπως η απονομή φάσματος, η τιμή που καταβάλλεται για το φάσμα, και η ισχύουσα κλίμακα λειτουργιών.

- μια ξαφνική πτώση των τελών τερματισμού σε κινητά είναι πιθανόν να επιφέρει μία αρνητική επίπτωση στους παρόχους κινητής, και η διατάραξη αυτή μπορεί να μεταφερθεί στους καταναλωτές κινητών σε επίπεδο λιανικής, εάν οι πάροχοι υποχρεωθούν να κάνουν σημαντικές αλλαγές στα τέλη τους.

Η ΕΕΤΤ ενδιαφέρεται κυρίως για τα οφέλη και το κόστος των καταναλωτών, και κυρίως την ισορροπία των ωφελειών που θα έχουν οι καλούντες από σταθερό σε κινητό λόγω των χαμηλότερων τελών διασύνδεσης, σε σύγκριση με τη διατάραξη (και την πιθανή μείωση των ωφελειών (benefits)) για τους συνδρομητές κινητών. Για το λόγο αυτό, η ΕΕΤΤ προτείνει να οριστεί μια περίοδος σύγκλισης των τελών τερματισμού με το κόστος [κάτι που είναι γνωστό ως σταδιακή / βαθμιαία πορεία (glide path)] από την αρχική εφαρμογή των ρυθμίσεών της.

Ο έλεγχος τιμών θα διαρκέσει για μια περίοδο τριών (3) ετών, αρχής γενομένης από την έκδοση Απόφασης της ΕΕΤΤ. Ξεκινώντας από την ημερομηνία εκκίνησης, σε κάθε μία από τις τρεις περιόδους προσδιορίζεται ένα συγκεκριμένο «ελεγχόμενο τέλος». Το «ελεγχόμενο τέλος» οριοθετεί ένα επίπεδο (μία οροφή) με το οποίο θα πρέπει να συμμορφωθεί ο μέσος όρος των εσόδων του παρόχου ανά λεπτό από τον τερματισμό σε κινητά (να είναι ίσος ή μικρότερος, ανά λεπτό). Τα «ελεγχόμενα τέλη» για τις τρεις συνεχείς περιόδους είναι σχεδιασμένα με τέτοιο τρόπο ώστε να δίδεται η δυνατότητα στους παρόχους να προσαρμόσουν τα τέλη τερματισμού μέσα στην περίοδο, με τέτοιο τρόπο ώστε στο τέλος των τριών περιόδων τα τέλη να έχουν φτάσει στο επίπεδο του κόστους. Θεωρούμε ότι μετά την πάροδο των τριών περιόδων, τα τέλη τερματισμού των παρόχων θα έχουν φτάσει στην τιμή βάσει του κόστους. Η ΕΕΤΤ θα εξετάσει πολύ προσεκτικά την πρόοδο των παρόχων στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους στο διάστημα αυτό, ιδίως κατά την τελευταία χρονική περίοδο, και θα εποπτεύει την ανάγκη επιβολής επιπλέον ρυθμίσεων μετά την παρέλευση των τριών περιόδων.

Η ΕΕΤΤ σκοπεύει να ρυθμίσει μόνο το μέσο τέλος (που εκφράζεται ως ένα «out-turn ratio» ο λόγος των εσόδων τερματισμού προς την κίνηση τερματισμού) αξιολογώντας τη συμμόρφωση που έχουν αναλάβει οι πάροχοι για τις τρεις υπό εξέταση περιόδους. Η

αξιολόγηση αυτή της συμμόρφωσης θα γίνει συγκρίνοντας τη μέση χρέωση διασύνδεσης⁵⁸ της περιόδου εκείνης με τα «ελεγχόμενα τέλη», τα οποία ορίζονται όπως περιγράφεται στην προηγούμενη παράγραφο. Επιπλέον, η ΕΕΤΤ σκοπεύει να προβεί σε διμηνιαίους ελέγχους των τελών για να διασφαλίζει ότι εφαρμόζονται οι μειώσεις τιμών και να παρέχει προειδοποίηση για οποιαδήποτε πιθανή αποτυχία συμμόρφωσης με τα βήματα της σταδιακής πορείας (glide path). Σε αυτή τη βάση, η ΕΕΤΤ θα ζητά την υποβολή πληροφοριών από τους παρόχους σχετικά με τα έσοδα και την κίνηση των εισερχόμενων φωνητικών κλήσεων, οι οποίες πληροφορίες θα παρέχονται εντός δεκαπέντε ημερών από το τέλος κάθε υπό εξέταση διμήνου. Η άποψη της ΕΕΤΤ είναι ότι η ρύθμιση του «μέσου τέλους» (average rate) θα επιτρέψει στους παρόχους να θέσουν τα δικά τους τέλη για κάθε ώρα της ημέρας και για κάθε ημέρα της εβδομάδας, παρέχοντας τη δυνατότητα διαφοροποίησης στην αγορά και ενθαρρύνοντας τη βελτίωση της χρήσης δικτύων κατά τις περιόδους χαμηλής κίνησης.

Ο υπολογισμός των «ελεγχόμενων τελών» βασίζεται στα εξής:

- $R0$ = το μέσο έσοδο ανά λεπτό που προκύπτει από τον τερματισμό κατά τη διάρκεια των τριών (3) ετών πριν την ημερομηνία εκκίνησης, υπολογιζόμενο χωριστά για κάθε πάροχο (και εκφρασμένο σε πραγματικές τιμές)⁵⁹ Στις υπολογιζόμενες κλήσεις θα συμπεριλαμβάνονται οι κλήσεις προερχόμενες από κινητό και σταθερό δίκτυο.
- C = το κόστος τερματισμού στο χρονικό σημείο ακριβώς δεκαοκτώ (18) μήνες μετά την ημερομηνία εκκίνησης (εκφρασμένο σε πραγματικές τιμές)
- $R1, R2, R3$ = το μέσο (μεσοσταθμισμένο) τέλος για τις τρεις υπό εξέταση περιόδους, βάσει της ευθείας γραμμής μεταξύ του $R0$ και του C .

Μετά από αυτό θα παραμείνει υπό εξέταση το εάν θα δημιουργηθεί ένα πιο μακροχρόνιο «πλαφόν τιμής» (price cap) για τα τέλη τερματισμού, προκειμένου να δημιουργηθούν πιο μακροπρόθεσμα κίνητρα για την περαιτέρω μείωση του κόστους τερματισμού, αλλάζοντας

⁵⁸ Η μέση χρέωση διασύνδεσης θα υπολογίζεται ως το σύνολο των σχετικών εσόδων τερματισμού φωνής σε κάθε περίοδο, διαιρεμένο δια του συνόλου των λεπτών κίνησης τερματισμού φωνής στην ίδια περίοδο.

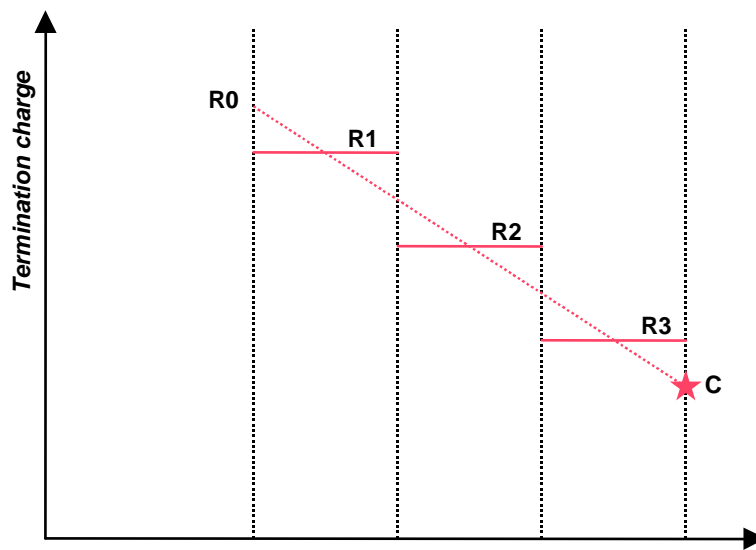
⁵⁹ Καθώς η φόρμουλα εκφράζεται σε πραγματικές τιμές (Ευρώ), «τα ελεγχόμενα τέλη» θα απαιτούν προσαρμογή σε ονομαστικά μεγέθη βάσει του πληθωρισμού σε Euro (inflation rate) (και πρόβλεψης όπου απαιτείται).

από μια βάση καθορισμού «κόστος +» σε μια μορφή ρυθμίσεων κινήτρων που να ενθαρρύνουν τη δυναμική αποδοτικότητα. Μία σταδιακή πορεία (glide path) τριών περιόδων έχει οριστεί υπό το πρίσμα υποθετικών αντιφατικών θεωρήσεων:

- εάν η αγορά εξερχόμενων κλήσεων κινητής στην Ελλάδα δεν είναι πλήρως ανταγωνιστική, τα έσοδα από τα υπερβολικά τέλη τερματισμού σε κινητά θα πάνε στους μετόχους των κινητών και όχι στους συνδρομητές των κινητών. Εάν αυτό συμβεί τότε θα λειτουργήσει εις βάρος όσων καλούν αριθμούς κινητών από άλλους παρόχους και θα προκαλέσει απώλεια για την κοινωνία (dead weight loss). Επομένως, από τις ανωτέρω υποθέσεις συνάγεται ότι όσο συντομότερα μειωθούν τα τέλη τερματισμού προς το επίπεδο του κόστους, τόσο καλύτερα.
- εναλλακτικά, τα κέρδη από τον τερματισμό μπορεί να χρησιμοποιηθούν, τουλάχιστον εν μέρει, για να μειωθεί η τιμή των συσκευών και των εξερχόμενων κλήσεων. Ο άμεσος (δηλαδή μη-βαθμιαίος) ορισμός των τελών σε επίπεδο κόστους θα υποχρέωνε τους παρόχους είτε να αυξήσουν τις λιανικές τιμές άμεσα (το οποίο θα προκαλούσε σύγχυση στους πελάτες τους) ή θα τους ζημίωνε – στο βαθμό, παραδείγματος χάριν, που δεν θα μπορούσαν να ανακτήσουν πλήρως το κόστος της μερικής επιδότησης συσκευών.

Η ΕΕΤΤ κατέληξε ότι η υιοθέτηση μίας σταδιακής πορείας μειώσεων (glide path) είναι καταλληλότερη για τον συγκεκριμένο των ανωτέρω θεωρήσεων – υποθέσεων διότι επιφέρει άμεσα και διαρκή πλεονεκτήματα για αυτούς που καλούν κινητά, ενώ επιτρέπει και μια περίοδο για να τεθούν σε ισχύ οποιεσδήποτε παρεπόμενες αλλαγές στις τιμές, ελαχιστοποιώντας κατ' αυτόν τον τρόπο τον κίνδυνο πιθανών αρνητικών επιπτώσεων στην αγορά κινητής.

Η στρατηγική προς αυτή τη σταδιακή πορεία μειώσεων (glide path) αντανακλάται στο ακόλουθο διάγραμμα:

Στρατηγική
σταδιακής
πορείας (glide
path)

Αναμένεται ότι οι τρεις περίοδοι αναφοράς θα ανταποκρίνονται σε ημερολογιακά έτη, αρχής γενομένης από την έκδοση σχετικής απόφασης της ΕΕΤΤ. Σε αυτή τη βάση, η χρέωση C στο τέλος της ετήσιας περιόδου θα ισούται με το μέσο όρο των αποτελεσμάτων του μοντέλου, για την τελευταία και την επόμενη περίοδο.

Η ανωτέρω ανάλυση έχει τονίσει τις διαφορετικές δυναμικές που επηρεάζουν τις διαπραγματεύσεις για τα τέλη τερματισμού μεταξύ σταθερών και κινητών παρόχων αφ' ενός και μεταξύ κινητών παρόχων, αφ' ετέρου. Προκειμένου να υπάρξει κάποια ελαστικότητα για τα τέλη τερματισμού για κλήσεις από κινητό σε κινητό, οι πάροχοι κινητής θα πρέπει να αντιμετωπίσουν το τέλος τερματισμού που τίθεται ανωτέρω ως τιμή οροφής. Μπορεί να συμφωνήσουν σε χαμηλότερα τέλη μεταξύ τους, εκτός στο βαθμό που κάποιος πάροχος κινητής δεν μπορεί, χωρίς αντικειμενική αιτιολόγηση, να προσφέρει χαμηλότερο τέλος τερματισμού σε έναν πάροχο από ό,τι σε έναν άλλο.

Η συμμόρφωση με τον έλεγχο τιμών θα κρίνεται χωριστά για σταθερό προς κινητό και κινητό προς κινητό (δηλαδή, εάν υπάρξουν χαμηλότερα τέλη από τον έλεγχο τιμών για κινητό προς κινητό, αυτά δεν θα ληφθούν υπόψη στα πλαίσια της κρίσης για τη συμμόρφωση με τον έλεγχο τιμών σταθερό προς κινητό).

Επίσης σημειώνεται ότι η ονομαστική αξία των τελών ελέγχου θα προσαρμόζεται καταλλήλως στον πληθωρισμό, καθώς τα τέλη που περιγράφονται ανωτέρω εκφράζονται σε όρους πραγματικών τιμών.

Τονίζεται ότι σύμφωνα με τις αρχές της διαφάνειας, της κοστοστρέφειας και της εύλογης μεταχείρισης προτείνεται η απαγόρευση της ελάχιστης χρέωσης στον τερματισμό κλήσεων. Η χρέωση πρέπει να γίνεται ανά δευτερόλεπτο.

Οι προτεινόμενες ρυθμιστικές παρεμβάσεις θα ισχύσουν για τον τερματισμό κλήσεων σε κινητά δίκτυα ανεξαρτήτου τεχνολογίας (2^{ης} ή 3^{ης} γενιάς).

Με δεδομένο ότι στο μέλλον οι φωνητικές κλήσεις θα διεκπεραιώνονται τόσο από δίκτυα δεύτερης γενιάς όσο και από δίκτυα τρίτης γενιάς και δεδομένου ότι όλοι οι πάροχοι κινητών δικτύων 3^{ης} γενιάς στην Ελλάδα είναι και πάροχοι κινητών δικτύων 2^{ης} γενιάς, το κόστος τερματισμού για το κινητό δίκτυο κάθε παρόχου θα προκύπτει από το σταθμισμένο μέσο όρο του κόστους τερματισμού στο δίκτυο 2^{ης} γενιάς και στα δίκτυο 3^{ης} γενιάς. Επομένως είναι σημαντικό να δει κανείς το κόστος τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε ένα δίκτυο 3^{ης} γενιάς σε σχέση με το κόστος τερματισμού σε ένα δίκτυο 2^{ης} γενιάς. Σύμφωνα με εκτιμήσεις διεθνούς Συμβούλου ο οποίος έχει αναλάβει να αναπτύξει ένα μοντέλο LRIC για τον υπολογισμό του κόστους τερματισμού κλήσεων στα κινητά δίκτυα στην Ελλάδα, το μακροπρόθεσμο επαυξητικό κόστος ανά μονάδα δικτύου στα δίκτυα 3^{ης} γενιάς (ακόμη και εάν συνυπολογιστούν τα τέλη για την απόκτηση της άδειας στην Ελλάδα) είναι κατά πολύ μικρότερο (δύο έως τέσσερις φορές) από το αντίστοιχο κόστος ενός δικτύου δεύτερης γενιάς και επιπλέον οι πάροχοι που λειτουργούν δίκτυα 2^{ης} και 3^{ης} γενιάς μπορούν να έχουν οικονομίες κλίμακος από την κοινή χρήση υποδομών. Εάν αποδειχθεί ότι τα ανωτέρω δεν ισχύουν (δηλαδή η τεχνολογία 3^{ης} γενιάς είναι ακριβότερη ανά μονάδα δικτύου από ότι η τεχνολογία 2^{ης} γενιάς) τότε το υψηλότερο κόστος της τεχνολογίας 3^{ης} γενιάς δεν μπορεί να ανακτηθεί από τον τερματισμό φωνητικών κλήσεων, για τον οποίο υπάρχει μία περισσότερο αποδοτική τεχνολογία (2^η γενιά). Επομένως οποιοδήποτε υψηλότερο κόστος για τα δίκτυα 3^{ης} γενιάς θα πρέπει να ανακτηθεί από υπηρεσίες δεδομένων και τις λιανικές τιμές των υπηρεσιών εκκίνησης κλήσεων.

Υπό αυτές τις συνθήκες το μοντέλο μακροπρόθεσμου επαυξητικού κόστους (LRIC) το οποίο έχει αναπτυχθεί από εξειδικευμένη εταιρεία Συμβούλων για λογαριασμό της ΕΕΤΤ και από τον Ιούλιο του 2003 βρίσκεται στην διαδικασία διαβούλευσης με τις εταιρείες κινητής τηλεφωνίας, και το οποίο αντανakλά μόνο το κόστος τερματισμού σε δίκτυο δεύτερης γενιάς, υπολογίζει την οροφή κόστους για τερματισμό κλήσεων καθώς θεωρεί ότι όλοι η κίνηση δρομολογείται μέσω της τεχνολογίας 2^{ης} γενιάς η οποία είναι τεχνολογία υψηλότερου κόστους.

Μη διακριτική Μεταχείριση: μια ενδιάμεση κανονιστική υποχρέωση

Κατά τη διάρκεια της σταδιακής πορείας μειώσεων τιμών (glide path), κατά την περίοδο μέχρι τη σύγκλιση των τελών τερματισμού σε κινητά με το κόστος, οι ΠΔΚ δεν θα επιτρέπεται να προβαίνουν σε διακρίσεις έναντι άλλων παρόχων που επιδιώκουν να εκμεταλλευτούν τις χαμηλές και διαφορετικές τιμές για κλήσεις εντός δικτύου. Συγκεκριμένα, κανένας πάροχος κινητής τηλεφωνίας δε θα έχει τη δυνατότητα να αρνηθεί να τερματίσει μια κλήση που παραδόθηκε στο δίκτυό του μέσω ενός FCT ή ενός ‘GSM gateway’, ούτε θα εμποδίζει τους πελάτες του να χρησιμοποιούν FCTs ή GSM gateways. Η ΕΕΤΤ θεωρεί την εφαρμογή μιας τέτοιας υποχρέωσης ως εκδήλωση της υποχρέωσης μη διακριτικής μεταχείρισης, την οποία δικαιούται να επιβάλει σε συγκεκριμένες περιπτώσεις για τις ισχύουσες συνθήκες της αγοράς στην Ελλάδα. Αναμένεται ότι η ανάγκη για την υποχρέωση αυτή θα εξαφανιστεί με την πάροδο του χρόνου καθώς τα τέλη τερματισμού από σταθερό σε κινητό θα γίνουν κοστοστρεφή. Βραχυπρόθεσμα, εντούτοις, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι τα GSM gateways εκπληρώνουν το ρόλο ενός μέσου διευκόλυνσης για «arbitrage» προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί η επίδραση που έχουν στους εναλλακτικούς παρόχους σταθερής τηλεφωνίας τα υψηλά τέλη τερματισμού σε κινητό δίκτυο σε συνδυασμό με τις χαμηλές τιμές για κλήσεις εντός δικτύου.

Η ΕΕΤΤ θα εξετάσει την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής της αρχής μη διακριτικής μεταχείρισης έξι μήνες μετά τη λειτουργία της, προκειμένου να καθορίσει εάν: (1) η σταδιακή πορεία μειώσεων τιμών (glide path) προς την κοστοστρέφεια θα πρέπει να συμπιεστεί χρονικά, ή (2) εάν η απαγόρευση για τη διακριτική μεταχείριση θα πρέπει να αντικατασταθεί από μια φόρμουλα τιμολόγησης που ορίζει τιμές χονδρικής σχετικά με τις τιμές λιανικής, αποτρέποντας έτσι την κατάσταση «συμπίεσης τιμών» (price squeeze) που περιγράφεται ανωτέρω.

5.3.5.Οι επιπτώσεις των κανονιστικών υποχρεώσεων

Οι κανονιστικές υποχρεώσεις (μέτρα) που αναφέρονται ανωτέρω θα επηρεάσουν τόσο τα δίκτυα κινητής και τους πελάτες τους, όσο και τα δίκτυα σταθερής και τους πελάτες τους με τους τρόπους που περιγράφονται κατωτέρω.

Δίκτυα κινητής

Οι ΠΔΚ θα υποστούν μια κλιμακούμενη μείωση στα έσοδά τους από τον τερματισμό. Στο βαθμό που θα επιδιώξουν να επαναφέρουν την κατάσταση αυξάνοντας τις τιμές εξερχόμενων κλήσεων και περιορίζοντας τις επιδοτήσεις, η ικανότητά τους να το κάνουν αυτό θα καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από το επίπεδο ανταγωνισμού στο επίπεδο λιανικής. Εάν η αγορά ήταν ήδη πλήρως ανταγωνιστική στο επίπεδο λιανικής, τα ανωτέρω θα μπορούσαν σε κάθε περίπτωση να συμβούν, για να αποκατασταθεί ένα βασικό επίπεδο κερδοφορίας. Εντούτοις, οι ΠΔΚ μπορεί να μην έχουν τη δυνατότητα να αυξήσουν πλήρως τις τιμές για να ανακτήσουν τα προηγούμενα υψηλά επίπεδα κερδοφορίας, μια διαδικασία η οποία θα έβλαπτε τους λιγότερο κερδοφόρους παρόχους. Η διαδικασία που ορίζεται ανωτέρω (σταδιακή μείωση των τελών τερματισμού), παρέχει, κάποιο βαθμό προστασίας για λιγότερο κατεστημένους παρόχους υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας, οι οποίοι μπορούν να διατηρήσουν υψηλότερα τέλη τερματισμού για μια περιορισμένη χρονική περίοδο.

Πελάτες κινητής

Ο πελάτης κινητής μπορεί να υποστεί κάποιες από τις δυσμενείς συνέπειες των μειωμένων τελών τερματισμού (μέσω αυξητικών προσαρμογών στο επίπεδο λιανικής). Αυτό θα εξαρτηθεί, όπως σημειώθηκε ανωτέρω, από το επίπεδο ανταγωνισμού στη λιανική κινητής τηλεφωνίας πριν και μετά από την αλλαγή.

Τα σταθερά δίκτυα και οι πελάτες

Αυτά τα δίκτυα θα αντιμετωπίσουν χαμηλότερα τέλη τερματισμού. Ανάλογα με το επίπεδο της ρύθμισης και τον ανταγωνισμό στις τιμές λιανικής, θα πρέπει να μεταφέρουν τα οφέλη αυτά στους πελάτες τους. Τα ανταγωνιστικά δίκτυα που λειτουργούν σε αγορές εμπορικών (εταιρικών) πελατών με μεγάλο ποσοστό κλήσεων από σταθερό προς κινητό, και οι οποίοι επί του παρόντος βασίζονται σε GSM-Gateways για να μπορούν να παρέχουν

ανταγωνιστικές υπηρεσίες, θα επωφεληθούν μακροπρόθεσμα από το να μη χρειάζεται να χρησιμοποιούν αυτή τη μη αποδοτική τεχνολογία παράκαμψης.

5.4.Ερωτήσεις

E1. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη πολιτική; Συμφωνείτε με τη χρονική διάρκειά της; Θεωρείτε σκόπιμη την αναθεώρησή της ανά τακτά χρονικά διαστήματα; Σε ποια επιχειρήματα και στοιχεία στηρίζετε τη θέση σας;

E2. Πιστεύεται ότι θα πρέπει να υπάρχει κάποια ιδιαιτερότητα αναφορικά με την ρυθμιστική μεταχείριση της Q-Telecom, ως νεοεισερχόμενης στην αγορά κινητής τηλεφωνίας; Σε ποια επιχειρήματα και στοιχεία στηρίζετε τη θέση σας;

E3. Αναφέρατε τυχόν άλλα στοιχεία ή άλλες πληροφορίες οι οποίες, κατά τη κρίση σας, θα πρέπει να τεθούν υπ' όψη της ΕΕΤΤ στο πλαίσιο της παρούσας διαβούλευσης για τη διαμόρφωση της πληρέστερης δυνατής εικόνας των ζητημάτων που αφορούν τον τερματισμό κλήσεων σε κινητά δίκτυα.

5.5. Επανεξέταση των προτεινόμενων Ρυθμιστικών Υποχρεώσεων

Αναφορικά με τον τρόπο υπολογισμού των κοστοστρεφών τιμών επισημαίνονται τα εξής: Όπως προαναφέρθηκε το ύψος του κοινού κόστους ως ποσοστό του συνολικού κόστους δικτύου αναθεωρήθηκε και είναι της τάξης του 35%-45%. Το ύψος του κοινού κόστους δεν είναι πλέον αμελητέο αλλά η ΕΕΤΤ εμμένει στην αρχική της θέση ότι η ανάκτηση του κοινού κόστους θα γίνει με βάση τη μέθοδο της ισοαναλογικής αύξησης (EPMU) επί της ανά μονάδα κόστους αντί της μεθόδου με βάση τις αρχές Ramsey. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η τιμολόγηση με βάση τις αρχές Ramsey είναι δυνατόν να οδηγήσει σε αποτελέσματα αρνητικά για τον ανταγωνισμό. Οι υπηρεσίες με τη μεγαλύτερη ελαστικότητα ζήτησης είναι αυτές για τις οποίες ο ανταγωνισμός είναι πιο έντονος. Ο επιμερισμός μικρού μέρους του κοινού κόστους στις υπηρεσίες αυτές έχει σαν αποτέλεσμα σχετικά χαμηλές τιμές, οι οποίες μπορεί τελικά να είναι πολύ χαμηλές για τους ανταγωνιστές. Ένας επιπλέον λόγος, κατά της τιμολόγησης με βάση τις αρχές Ramsey είναι ότι η μέθοδος αυτή είναι πρακτικά αδύνατο να εφαρμοστεί αξιόπιστα εξαιτίας του γεγονότος ότι απαιτεί εξαιρετικά σύνθετους

και δυναμικούς υπολογισμούς ελαστικότητας και σταυροειδών ελαστικότητας. Επισημαίνεται δε, ότι η θέση της ΕΕΤΤ είναι σε πλήρη συμφωνία και με την θέση του ERG όπως έχει διατυπωθεί στο κείμενο του ERG για τις προτεινόμενες αλλαγές στη Σύσταση της Ε.Ε. σχετικά με το λογιστικό διαχωρισμό και τη λογιστική κόστους (Commission Recommendation on accounting separation and cost accounting) (1998) .

Κατόπιν και της σχετικής πρότασης της Ε.Ε. στα σχόλια σύμφωνα με το άρθρο 7(3) της οδηγίας 2002/21/EK, στην οποία η ΕΕΤΤ κλήθηκε να επανεξετάσει την ηπιότητα του μέτρου σταδιακής μείωσης των τελών τερματισμού (διάρκεια glidepath). Κατόπιν τούτου και λαμβάνοντας υπόψη τα νέα δεδομένα όπως διαμορφώθηκαν με τα νέα τέλη τερματισμού καθώς επίσης και το σύνολο των προτεινόμενων ρυθμιστικών υποχρεώσεων, όπως αυτό προκύπτει στο παρόν, επαναπροσδιόρισε τη διάρκεια της σταδιακής μείωσης των τελών τερματισμού από τρία (3) χρόνια σε δεκαοκτώ (18) μήνες.

Αναφορικά με την χρήση των GSM gateways η ΕΕΤΤ εμμένει στη θέση της ότι βραχυπρόθεσμα εκπληρώνουν το ρόλο ενός μέσου διευκόλυνσης για «arbitrage» προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί η επίδραση που έχουν στους εναλλακτικούς παρόχους σταθερής τηλεφωνίας τα υψηλά τέλη τερματισμού σε κινητό δίκτυο σε συνδυασμό με τις χαμηλές τιμές για κλήσεις εντός δικτύου. Επίσης θεωρεί ότι η χρήση των GSM gateways παράγει αποτελέσματα στην σχετική εξεταζόμενη αγορά (τερματισμός κλήσεων σε κινητά δίκτυα) και άρα η επιβολή της υποχρέωσης μη διακριτικής μεταχείρισης σε σχέση με τα GSM gateways προκύπτει ως αιτιολογημένη και αναλογική.

Παρόλα αυτά η ΕΕΤΤ επανεξετάζοντας το θέμα, λαμβάνοντας υπόψη και τις παρατηρήσεις της ΕΕ, και εκτιμώντας ότι:

- α) υπήρξε μείωση της διαφοράς των τελών τερματισμού σε κινητό δίκτυο με τις χαμηλότερες χρεώσεις για κλήσεις εντός δικτύου και
- β) προτείνεται μείωση (1,5 από 3 χρόνια) της χρονικής διάρκειας της περιόδου σύγκλισης των τελών τερματισμού στις κοστοστρεφείς τιμές η οποία καθιστά λιγότερα αναγκαία την παρουσία των GSM gateways ως μέσων ελαχιστοποίησης της επίδρασης που έχουν στους εναλλακτικούς παρόχους τα υψηλά τέλη τερματισμού σε κινητά δίκτυα.

κρίνει ότι οι νέες συνθήκες όπως θα διαμορφωθούν δεν απαιτούν την επιβολή ex-ante υποχρέωσης μη διακριτικής μεταχείρισης σε σχέση με τα GSM gateways.

Τέλος αναφορικά με την υποχρέωση του λογιστικού διαχωρισμού, η ΕΕΤΤ λαμβάνοντας υπόψη και τα σχόλια της ΕΕ, αναγνωρίζει την αναγκαιότητα της άμεσης εφαρμογής του λογιστικού διαχωρισμού για την υλοποίηση και εφαρμογή ενός top-down κοστολογικού συστήματος από τις ΕΚΤ. Όμως δεδομένου ότι η προτεινόμενη από την ΕΕΤΤ ρύθμιση τιμών με βάση την κοστοστρέφεια βασίζεται σε ένα bottom-up μοντέλο, χρειάζεται να εξετασθεί με ιδιαίτερη προσοχή εάν είναι δυνατό να συνδυαστεί το μέτρο του λογιστικού διαχωρισμού με το bottom-up μοντέλο. Για όλους τους ανωτέρω λόγους, η ΕΕΤΤ κρίνει ότι η επιβολή ή μη του λογιστικού διαχωρισμού θα πρέπει να εξετασθεί α) αφού εκτιμηθεί κατά πόσο είναι υλοποιήσιμη η εφαρμογή του λογιστικού διαχωρισμού σε συνδυασμό με ένα bottom-up μοντέλο και β) αφού ληφθούν υπόψη τα πρώτα αποτελέσματα της εφαρμογής του ελέγχου τιμών βάση του bottom up μοντέλου, έτσι ώστε να είναι σε θέση να εκτιμήσει εάν είναι απολύτως αναγκαία η εφαρμογή και του λογιστικού διαχωρισμού. Στα πλαίσια αυτά η ΕΕΤΤ προτείνει η επιβολή ή μη του λογιστικού διαχωρισμού να επανεξετασθεί σε ένα χρόνο μετά τη διεξαγωγή και σχετικής δημόσιας διαβούλευσης.

Κεφάλαιο 6. Απαντήσεις της ΕΕΤΤ στις παρατηρήσεις των τηλεπικοινωνιακών παρόχων αναφορικά με την επιβολή υποχρεώσεων στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα.

6.1.Εισαγωγή

Το κείμενο έχει συνταχθεί από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) και περιέχει τις απαντήσεις της στις παρατηρήσεις των τηλεπικοινωνιακών παρόχων που συμμετείχαν στη δημόσια διαβούλευση σχετικά με την επιβολή υποχρεώσεων στην Αγορά Τερματισμού Κλήσεων σε Κινητά Δίκτυα.

Στη δημόσια διαβούλευση, που διενεργήθηκε μεταξύ 11 Φεβρουαρίου και 18 Μαρτίου του 2004, συμμετείχαν δεκατρείς (13) τηλεπικοινωνιακοί πάροχοι, τρεις εκ των οποίων είναι πάροχοι δικτύων κινητής τηλεφωνίας.

Από την παρουσίαση των αποτελεσμάτων της δημόσιας διαβούλευσης είναι εμφανές ότι από τους δεκατρείς συμμετέχοντες οι δέκα συμφωνούν με τις απόψεις της ΕΕΤΤ αναφορικά με την επιβολή υποχρεώσεων στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα.

6.2. Παρατηρήσεις αναφορικά με την επιβολή ρυθμιστικών υποχρεώσεων

Ισχυρισμός εταιριών κινητής τηλεφωνίας: **Η αγορά τερματισμού κλήσεων σε δίκτυα κινητών είναι ανταγωνιστική, λειτουργεί αποτελεσματικά, και δεν υπάρχει ανάγκη ρυθμιστικής παρέμβασης από την ΕΕΤΤ.**

Απάντηση ΕΕΤΤ: Αναφορικά με την ανάλυση της αγοράς, τον ορισμό των παρόχων κινητής τηλεφωνίας ως οργανισμών με σημαντική ισχύ στην αγορά και την ανάγκη ρύθμισης της αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα, η ΕΕΤΤ εμμένει στην ανάλυσή της, όπως αυτή παρατίθεται στο κείμενο της δημόσιας διαβούλευσης ορισμού της αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα και την ανάλυση του επιπέδου του ανταγωνισμού στην εν λόγω αγορά. Επισημαίνεται δε ότι σε όλα τα θέματα που αναφέρονται οι εταιρείες κινητής τηλεφωνίας, η ΕΕΤΤ έχει ήδη τοποθετηθεί με την προαναφερόμενη δημόσια διαβούλευση και με τις απαντήσεις της στις παρατηρήσεις των τηλεπικοινωνιακών παρόχων αναφορικά με τον ορισμό της αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα και την ανάλυση του επιπέδου του ανταγωνισμού στην εν λόγω αγορά, οι οποίες δημοσιεύθηκαν στις 28 Νοεμβρίου 2003.

Επισημαίνεται επίσης ότι, οι μειώσεις που παρατηρήθηκαν στα τέλη τερματισμού τα τελευταία τρία χρόνια από τις εταιρίες κινητής τηλεφωνίας ήταν απόρροια της πίεσης που άσκησε η ΕΕΤΤ στις εταιρείες κινητής τηλεφωνίας μέσω των ρυθμιστικών παρεμβάσεων της στην συγκεκριμένη αγορά και όχι προϊόν αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην αγορά αυτή. Είναι αξιοσημείωτο, τέλος ότι οι ονομαστικές μειώσεις στα τέλη τερματισμού, συνοδεύτηκαν από εισαγωγή ελάχιστης διάρκειας χρέωσης, προκειμένου οι εταιρίες κινητής τηλεφωνίας να μεγιστοποιήσουν τα έσοδά τους.

Ισχυρισμός εταιριών κινητής τηλεφωνίας: **Ένας συμμετέχων θεωρεί ότι δεν θα πρέπει να επιβληθεί η υποχρέωση παροχής διασύνδεσης και πρόσβασης, εφόσον η υποχρέωση αυτή υφίσταται ήδη.**

Απάντηση ΕΕΤΤ: Σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 16 της οδηγίας 2002/21/EK (οδηγία πλαίσιο) η ΕΕΤΤ προέβη σε ανάλυση της αγοράς, τερματισμού κλήσεων σε κινητά

δίκτυα προκειμένου να προσδιορίσει εάν θα διατηρήσει, θα τροποποιήσει ή θα άρει τις υποχρεώσεις που είχαν επιβληθεί σε επιχειρήσεις που παρέχουν δημόσια δίκτυα επικοινωνιών και/ή υπηρεσίες όσον αφορά την πρόσβαση και τη διασύνδεση βάσει των άρθρων 4,6,7,8,11, 12, και 14 της Οδηγίας 97/33/EK, του άρθρου 16 της Οδηγίας 98/10/EK και των άρθρων 7 και 8 της οδηγίας 92/44/EK.

Επί τη βάση της ως άνω διενεργηθείσης ανάλυσης αγοράς, η ΕΕΤΤ κατέληξε ότι κρίνεται απαραίτητο να επιβληθεί στους παρόχους κινητών δικτύων η ex ante ρυθμιστική υποχρέωση παροχής πρόσβασης και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου (άρθρο 12 Οδηγίας 2002/19/EK). Η ως άνω ρυθμιστική υποχρέωση αποτελεί ένα από τα συνήθη επανορθωτικά μέτρα που προβλέπει το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο, ταιριάζει στα προσδιορισμένα προβλήματα της αγοράς ενώ είχε προβλεφθεί και βάσει του προηγούμενου ρυθμιστικού πλαισίου για την αντιμετώπιση θεμιτών ρυθμιστικών αναγκών που διατηρούν τη σημασία τους.

Ισχυρισμοί εταιριών κινητής τηλεφωνίας: (α) Δεν είναι σαφές ότι η ΕΕΤΤ προτείνει την επιβολή όλων των ρυθμιστικών μέτρων πέραν της κοστοστρέφειας. (β) Δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία σχετικά με το ότι οι επιδιωκόμενες υποχρεώσεις είναι ανάλογες του επιδιωκόμενου σκοπού. (γ) Η υποχρέωση δημοσίευσης προσφοράς αναφοράς δεν είναι αντικειμενικά αιτιολογημένη, δεν είναι αναλογική με το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα και δεν είναι αποτελεσματική. (δ) Η επιβολή «λογιστικού διαχωρισμού» σε συνδυασμό με την επιβολή «πλαφόν τιμής» κρίνεται ως ιδιαίτερα επαχθές μέτρο.

Απάντηση ΕΕΤΤ: (α), (β) Κατόπιν διαπιστώσεως ότι υπάρχει Σημαντική Ισχύς στην Αγορά (ΣΙΑ) που ορίστηκε για τερματισμό κλήσεων σε κάθε δίκτυο κινητής τηλεφωνίας, η ΕΕΤΤ βάσει των απαιτήσεων του άρθρου 16(4) της Οδηγίας Πλαίσιο και εκτιμώντας τους ισχυρισμούς των συμμετεχόντων στην παρούσα διαβούλευση, προτίθεται να υιοθετήσει τις εξής ex ante υποχρεώσεις για την εν λόγω αγορά:

1. Υποχρέωση Διαφάνειας
2. Υποχρέωση Αμεροληψίας (μη διακριτικής μεταχείρισης συμπεριλαμβανομένης της χρήσης GSM-gateways)

3. Υποχρέωση πρόσβασης και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου, και
4. Υποχρέωση κοστοστρεφούς πρόσβασης

Η ΕΕΤΤ, κατόπιν προσδιορισμού της βασικής φύσης της αποτυχίας της αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα (βλ. αναλυτικά ενότητα 4.2 κειμένου δημόσιας διαβούλευσης), εκτιμά ότι οι ανωτέρω *ex ante* υποχρεώσεις εστιάζουν στην πηγή της αποτυχίας της αγοράς, είναι αναλογικές με το προς αποκατάσταση πρόβλημα (έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην αγορά τερματισμού κλήσεων), αποτελούν απαραίτητα μέτρα για την αποκατάστασή του εν λόγω προβλήματος, και θεωρεί ότι στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης παρατίθεται αναλυτικά το σκεπτικό επί τη βάση του οποίου προτείνεται η υιοθέτησή τους.

Σημειώνεται επιπλέον ότι οι υποχρεώσεις που προτίθεται να επιβάλλει η ΕΕΤΤ στην σχετική αγορά, αποτελούν μέρος των υποχρεώσεων και των βέλτιστων πρακτικών, όπως αυτά προσδιορίζονται σε επίπεδο ERG. Ειδικότερα σύμφωνα με το “Explanatory Note on the ERG Common Position on Remedies for the ERG Plenary Meeting, April 2004”, “...μια ΕΡΑ μπορεί να αντιμετωπίσει το πρόβλημα των υψηλών τελών σε μια αγορά τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα με την επιβολή των ρυθμιστικών μέτρων της διαφάνειας, της μη διακριτικής μεταχείρισης ή ελέγχου τιμών. Τα ρυθμιστικά μέτρα της διαφάνειας και της μη διακριτικής μεταχείρισης δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν επαρκώς το πρόβλημα των υψηλών τελών τερματισμού. Για την επιτυχή αντιμετώπιση του υπό εξέταση προβλήματος, απαιτείται η επιβολή του ρυθμιστικού μέτρου της κοστοστρέφειας των τιμών υποστηριζόμενο από τα μέτρα ελέγχου τιμών και λογιστικού διαχωρισμού.”

Τέλος, όπως αναφέρεται στο ανωτέρω κείμενο, “...η επιβολή μιας ρύθμισης *ex ante* δεν είναι πάντα αποτέλεσμα διαπίστωσης μιας αντι-ανταγωνιστικής συμπεριφοράς εκ μέρους των παρόχων αλλά μπορεί να σκοπεύει στην πρόληψη ενός προβλήματος ανταγωνισμού βάσει των κινήτρων ενός παρόχου με σημαντική ισχύ στην αγορά, που μπορεί να ακολουθήσει μια τέτοια τακτική.”

(γ) Υποχρέωση Δημοσίευσης Προσφοράς Αναφοράς. Αναφορικά με την υποχρέωση δημοσίευσης προσφοράς αναφοράς, η ΕΕΤΤ κρίνει αναγκαία την επιβολή της δεδομένου ότι θα συντελέσει στην ενδυνάμωση της διαφάνειας μέσω της δημοσιοποίησης συγκεκριμένων πληροφοριών όπως τιμές, όρους και προϋποθέσεις παροχής και χρήσης,

τεχνικές προδιαγραφές, χαρακτηριστικά δικτύου, πληροφορίες λογιστικής φύσεως κλπ. Σύμφωνα με το άρθρο 9 της Οδηγίας 2002/19/EK, στην περίπτωση που ένας φορέας εκμετάλλευσης έχει την υποχρέωση αμεροληψίας, οι ΕΡΑ μπορούν να απαιτούν από τον φορέα αυτόν εκμετάλλευσης να δημοσιεύει προσφορά αναφοράς, που θα είναι επαρκώς αναλυτική προκειμένου να εξασφαλίζει ότι οι επιχειρήσεις δεν υποχρεούνται να πληρώνουν για ευκολίες οι οποίες δεν είναι αναγκαίες για τη ζητούμενη υπηρεσία, που θα παρέχει περιγραφή των σχετικών προσφορών, διαχωρισμένων ανά στοιχείο ανάλογα με τις ανάγκες της αγοράς, και τους συναφείς όρους και προϋποθέσεις, συμπεριλαμβανομένων των τιμών. Επίσης στο άρθρο 10 της Οδηγίας 2002/19/EK, το οποίο αφορά την υποχρέωση αμεροληψίας, αναφέρει ότι οι υποχρεώσεις αμεροληψίας διασφαλίζουν ιδίως ότι ο φορέας εκμετάλλευσης που υπόκειται στην υποχρέωση, εφαρμόζει ισοδύναμους όρους σε ισοδύναμες περιστάσεις σε πρόσωπα που παρέχουν ισοδύναμες υπηρεσίες και παρέχει υπηρεσίες και πληροφορίες σε τρίτους υπό τους ίδιους όρους και της ίδιας ποιότητας με τις παρεχόμενες για τις δικές του υπηρεσίες ή τις υπηρεσίες των θυγατρικών του ή των εταίρων του.

Συνοψίζοντας συνεπώς, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι για την αποτελεσματική εφαρμογή των υποχρεώσεων της αμεροληψίας, επιβάλλεται η δημοσίευση προσφοράς αναφοράς.

(δ) Υποχρέωση Λογιστικού Διαχωρισμού. Αναφορικά με την υποχρέωση του λογιστικού διαχωρισμού, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η επιβολή του μέτρου είναι αναγκαία για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τις άλλες ρυθμιστικές υποχρεώσεις και ιδιαιτέρως της μη διακριτικής μεταχείρισης. Η ΕΕΤΤ, λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις των παρόχων, αναγνωρίζει ωστόσο, ότι στην παρούσα φάση, η εφαρμογή του λογιστικού διαχωρισμού απαιτεί σημαντική προσπάθεια εκ μέρους των παρόχων.

Με βάση τα ανωτέρω, η ΕΕΤΤ επιφυλάσσεται όπως επανεξετάσει τη θέση της σχετικά με την επιβολή της υποχρέωσης του λογιστικού διαχωρισμού σε ένα χρόνο.

Ισχυρισμός εταιριών κινητής τηλεφωνίας: Η υποχρέωση αποφυγής συμπεριφορών διακριτικής μεταχείρισης δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη εφόσον δεν προσδιορίζεται το περιεχόμενο της και δεν παρέχεται η απαραίτητη ευελιξία στους παρόχους. Η επιβολή πλαφόν τιμής στα τέλη τερματισμού από κινητό σε κινητό

συνιστά επιβολή δυσανάλογης ρυθμιστικής υποχρέωσης σε σχέση με το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.

Απάντηση ΕΕΤΤ: Η ΕΕΤΤ εμμένει στην επιβολή της υποχρέωσης αποφυγής συμπεριφορών διακριτικής μεταχείρισης και θεωρεί ότι η υποχρέωση αυτή είναι επαρκώς αιτιολογημένη στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης σχετικά με την επιβολή ρυθμιστικών υποχρεώσεων.

Στόχος της ΕΕΤΤ είναι να διασφαλίσει ότι δεν θα υπάρχει διακριτική μεταχείριση στην αντιμετώπιση των επιχειρήσεων που παρέχουν δίκτυα ή υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η απαγόρευση της διακριτικής μεταχείρισης μπορεί να αποτρέψει ένα κάθετα ολοκληρωμένο πάροχο ο οποίος έχει ορισθεί ως πάροχος με Σημαντική Ισχύ από το να «χρεώνει» στον εαυτό του χαμηλότερο τέλος τερματισμού από αυτό που χρεώνει στον ανταγωνιστή του. Παραδείγματος χάριν η συγκεκριμένη πρόβλεψη, εμποδίζει έναν κινητό πάροχο που τερματίζει κλήσεις προερχόμενες από σταθερό δίκτυο σε κινητό, από το να χρεώνει τους πελάτες του για κλήσεις εντός δικτύου χαμηλότερα από το άθροισμα του τέλους τερματισμού, που χρεώνει στους ανταγωνιστές του και του άλλου κόστους που υφίσταται για την παροχή της υπηρεσίας.

Για να διασφαλιστούν τα ανωτέρω, η υποχρέωση της μη διακριτικής μεταχείρισης, η οποία προτείνεται να επιβληθεί στους παρόχους κινητής τηλεφωνίας, συμπεριλαμβάνει, μεταξύ άλλων, και την υποχρέωση κάθε παρόχου κινητής τηλεφωνίας να μην αρνείται αδικαιολόγητα να τερματίσει μία κλήση που παραδόθηκε στο δίκτυό του μέσω ενός GSM-gateway ούτε να εμποδίζει τις επιχειρήσεις που παρέχουν δίκτυα ή υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών να χρησιμοποιούν GSM-gateways

Όσον αφορά την παροχή της απαιτούμενης ευελιξίας στους παρόχους, αυτή η δυνατότητα παρέχεται στους παρόχους έως το σημείο που εξασφαλίζεται η ανταγωνιστικότητα όλων των παρόχων. Συγκεκριμένα οι εταιρίες κινητής τηλεφωνίας μπορούν να καθορίσουν τις τιμές τερματισμού ώστε να είναι χαμηλότερες από το προκαθορισμένο πλαφόν τιμής. Στην περίπτωση όμως χαμηλότερης χρέωσης, η τιμή τερματισμού θα πρέπει να ισχύει για όλες τις εταιρίες κινητής τηλεφωνίας. Οι διμερείς συμφωνίες μεταξύ των εταιριών κινητής τηλεφωνίας σε αγορές οι οποίες κυριαρχούνται από εταιρείες που έχουν ορισθεί ως πάροχοι με Σημαντική Ισχύ μπορεί να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό στις

εν λόγω αγοράς. Αυτό μπορεί να συμβεί ιδίως στην περίπτωση που μια εταιρία λόγω υψηλού κόστους αδυνατεί να μειώσει το τέλος τερματισμού στο επίπεδο που προσφέρουν οι άλλες εταιρίες. Επομένως η ΕΕΤΤ εκτιμά ότι η επιβολή πλαφόν τιμής στα τέλη τερματισμού από κινητό σε κινητό συνιστά αναλογική ρυθμιστική υποχρέωση σε σχέση με το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.

Ισχυρισμός εταιριών κινητής τηλεφωνίας: **Για τη ρύθμιση των GSM-gateways θα πρέπει η ΕΕΤΤ να ακολουθήσει τη διαδικασία κατάθεσης συγκεκριμένου αιτήματος προς την Ε.Ε., σύμφωνα με το άρθρο 7 της σχετικής Σύστασης.**

Απάντηση ΕΕΤΤ: Η ΕΕΤΤ δεν προτίθεται να επιβάλλει υποχρεώσεις πρόσβασης ή διασύνδεσης άλλες από εκείνες που ορίζονται στα άρθρα 9 έως 13 της Οδηγίας 2002/19/ΕΚ. Ως εκ τούτου δεν απαιτείται η υποβολή ειδικού αιτήματος στην Επιτροπή.

Ισχυρισμός εταιριών κινητής τηλεφωνίας: **Σχετικά με τη ρύθμιση των κλήσεων που τερματίζουν σε δίκτυα 3^{ης} γενιάς, ένας από τους παρόχους κινητής τηλεφωνίας συμφωνεί με τη θέση της ΕΕΤΤ ότι η αγορά τερματισμού κλήσεων θα πρέπει να θεωρηθεί ενιαία για δίκτυα 2^{ης} και 3^{ης} γενιάς επισημαίνοντας όμως ότι πρέπει να προσδιοριστεί το σταθμισμένο μακροπρόθεσμο επαυξητικό κόστος τερματισμού κλήσεων σε κάθε δίκτυο. Άλλος πάροχος κινητής τηλεφωνίας ζητά επανεξέταση της θέσης της ΕΕΤΤ σχετικά με τα δίκτυα 3^{ης} γενιάς. Ένας τρίτος πάροχος ζητά να ληφθούν υπόψη κατά τον υπολογισμό του κόστους, τα σημαντικά κόστη των επενδύσεων σε δίκτυα 3^{ης} γενιάς.**

Απάντηση ΕΕΤΤ: Όπως αναφέρεται στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης για την επιβολή ρυθμιστικών υποχρεώσεων στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα, οι προτεινόμενες ρυθμιστικές παρεμβάσεις θα ισχύσουν για τον τερματισμό κλήσεων σε κινητά δίκτυα ανεξαρτήτως τεχνολογίας.

Στον υπολογισμό του κόστους του τέλους τερματισμού σε κινητά δίκτυα, η ΕΕΤΤ υπολογίζει την οροφή του μακροχρόνιου κόστους τερματισμού, υποθέτοντας διαρκή χρήση της τεχνολογίας 2^{ης} γενιάς, και όχι το σταθμισμένο κόστος τεχνολογίας 2^{ης} και 3^{ης} γενιάς.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι το μακροχρόνιο κόστος τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε δίκτυο 3^{ης} γενιάς ανά μονάδα θα είναι μικρότερο από το αντίστοιχο μακροχρόνιο κόστος τερματισμού σε δίκτυο 2^{ης} γενιάς, συμπεριλαμβανομένων και των τελών αδείας που καταβλήθηκαν για την απόκτηση δικτύων 3^{ης} γενιάς, συμπέρασμα με το οποίο συμφωνεί και ένας από τους παρόχους κινητής τηλεφωνίας. Επιπλέον όταν ένα δίκτυο 3^{ης} γενιάς χρησιμοποιείται παράλληλα με ένα δίκτυο 2^{ης} γενιάς, θα γίνεται σημαντική επαναχρησιμοποίηση της δομής του δικτύου, όπως οι σταθμοί βάσης και όλα τα κόστη που σχετίζονται με αυτούς. Συνεπώς, όπως αναφέρει και ένας πάροχος κινητής τηλεφωνίας το σταθμισμένο κόστος για έναν πάροχο που διαθέτει δίκτυα 2^{ης} και 3^{ης} γενιάς θα είναι μικρότερο από εκείνο που ο ίδιος θα είχε αν διέθετε δίκτυο μόνο 2^{ης} γενιάς.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, αναφορικά με τη ρύθμιση των κλήσεων που τερματίζουν σε δίκτυα 3^{ης} γενιάς, η ΕΕΤΤ εμμένει στις αρχικές της θέσεις όπως διατυπώνονται στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης.

Ισχυρισμός εταιριών κινητής τηλεφωνίας: Άρση της απαγόρευσης της ελάχιστης χρέωσης στα τέλη τερματισμού.

Απάντηση ΕΕΤΤ: Η ΕΕΤΤ εμμένει στην άποψη της απαγόρευσης της ελάχιστης χρέωσης όπως αυτή παρουσιάζεται στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης για την επιβολή ρυθμιστικών υποχρεώσεων. Με την επιβολή του προτεινόμενου μέτρου, οι κλήσεις μικρής διάρκειας θα χρεώνονται με βάση τον πραγματικό χρόνο ομιλίας. Το μέτρο της χρέωσης ανά δευτερόλεπτο στηρίζεται στις αρχές της διαφάνειας, της κοστοστρέφειας και της εύλογης μεταχείρισης, ενώ με την τυχόν εφαρμογή της ελάχιστης χρέωσης αφενός δεν επιτυγχάνεται η διαφάνεια και αφετέρου δεν αποδεικνύεται ότι αντανάκλα το κόστος του τερματισμού της κλήσης.

Ισχυρισμός εταιριών κινητής τηλεφωνίας: Η πλειονότητα των συμμετεχόντων υποστηρίζει την άποψη ότι δεν θα πρέπει να υπάρχει κάποια ιδιαιτερότητα αναφορικά με τη ρυθμιστική μεταχείριση της Q-Telecom. Επίσης, εκτέθηκε η άποψη ότι δεν είναι αναγκαίο να εφαρμοστεί το σύνολο των υποχρεώσεων σε όλους τους παρόχους.

Απάντηση ΕΕΤΤ: Σύμφωνα με το κείμενο της 1^{ης} Απριλίου 2004, «Κοινή θέση του ERG στην επιβολή κατάλληλων ρυθμιστικών παρεμβάσεων σύμφωνα με το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο», μία διαφορετική προσέγγιση σχετικά με τις επιβαλλόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις για τους νεοεισερχόμενους παρόχους (είτε είναι πάροχοι σταθερής είτε κινητής τηλεφωνίας) μπορεί να θεωρηθεί κατάλληλη, εξαιτίας του μικρού μεγέθους της παραγωγής. Η κοστοστρέφεια των τιμών μπορεί να θεωρηθεί επαχθές μέτρο. Εντούτοις, εφόσον ο νεοεισερχόμενος πάροχος είναι πιθανό να έχει κίνητρα να ορίσει τέλη τερματισμού στο δίκτυό του υψηλότερα από ό,τι θεωρείται καλύτερο για την αύξηση του κοινωνικού οφέλους, οι Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές έχουν τη δυνατότητα να ορίσουν τέλη τερματισμού σε ένα επίπεδο συγκρίσιμο με αυτό που προηγούμενοι νεοεισερχόμενοι απολάμβαναν στην εθνική αγορά (καθυστερημένη ανταποδοτικότητα) ή σύμφωνα με κάποιο διεθνές benchmarking. Επίσης οι Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές έχουν τη δυνατότητα να επιβάλουν στους νεοεισερχόμενους παρόχους την υποχρέωση να προσφέρουν «εύλογες» τιμές, σαν μία μέθοδο εξασφάλισης των κινήτρων για επενδύσεις από τους νεοεισερχόμενους παρόχους.

Το πρόβλημα με την παραπάνω περιγραφόμενη προσέγγιση είναι τότε τελειώνει η «περίοδος χάριτος» για κάθε νεοεισερχόμενο πάροχο, καθώς οι ρυθμιστικές αρχές δεν πρέπει να λάβουν υπόψη μόνο το τρέχον κόστος του νεοεισερχόμενου παρόχου αλλά και να αξιολογήσουν εάν ο νεοεισερχόμενος είναι σε θέση ή όχι να λειτουργήσει ανταγωνιστικά στην αγορά, να αυξήσει τα μερίδια του στην αγορά αυτή και να μειώσει το μέσο κόστος ανά λεπτό. Επομένως, οι ρυθμιστικές αρχές πρέπει να εκτιμήσουν ποια θεωρείται λογική χρονική περίοδος, μετά την οποία οι τιμές του νεοεισερχόμενου παρόχου, υπόκεινται σε ρύθμιση, παρόμοια με αυτή που ισχύει για τους άλλους παρόχους της αγοράς, λαμβάνοντας υπόψη τις ανταγωνιστικές συνθήκες στην αγορά.

Κατόπιν των ανωτέρω, η ΕΕΤΤ στην παρούσα φάση εξετάζει:

- (α) την επιβολή της ρύθμισης του τέλους τερματισμού στο δίκτυό της Q-Telecom με βάση το κόστος τερματισμού κλήσεων στο δίκτυό της συμπεριλαμβανομένου του κόστους περιαγωγής ή
- (β) τον έλεγχο τιμών με βάση εύλογος τέλος που θα λειτουργήσει ως price cap και για τον υπολογισμό του οποίου θα ληφθούν υπόψη τα κόστη της Q-Telecom.

Στην Q-Telecom θα επιβληθούν όλες οι υπόλοιπες ρυθμιστικές υποχρεώσεις που επιβάλλονται στους υπόλοιπους παρόχους κινητής τηλεφωνίας.

Ισχυρισμός εταιριών κινητής τηλεφωνίας: **Μεγαλύτερη χρονική διάρκεια της περιόδου σταδιακής μείωσης των τελών στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα.**

Ισχυρισμός εταιριών σταθερής τηλεφωνίας: **Μικρότερη χρονική διάρκεια της περιόδου σταδιακής μείωσης των τελών στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα, αφού η αγορά λειτουργεί για μεγάλο διάστημα σε καθεστώς στρέβλωσης.**

Απάντηση ΕΕΤΤ: Η ΕΕΤΤ εμμένει στην πρότασή της για έλεγχο των τιμών για μια περίοδο τριών ετών, όπως αυτή παρατίθεται στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης για την επιβολή ρυθμιστικών υποχρεώσεων στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα. Η ΕΕΤΤ προτείνει να οριστεί μια περίοδος τριών (3) ετών για τη σύγκλιση των τελών τερματισμού με το κόστος από την αρχική εφαρμογή των ρυθμίσεών της με σκοπό την εξασφάλιση βιώσιμου ανταγωνισμού, οικονομικής απόδοσης και την παροχή μέγιστου οφέλους στους τελικούς χρήστες. Οι μειώσεις στα τέλη τερματισμού πρέπει να επιτευχθούν σε εύλογο χρονικό διάστημα, προκειμένου να υπάρξει ωφέλεια για τους καταναλωτές, ενώ συγχρόνως δίνεται η δυνατότητα στους παρόχους κινητής τηλεφωνίας να προσαρμόσουν ανάλογα τις χρεώσεις για τερματισμό κλήσεων στα δίκτυά τους.

Ισχυρισμός εταιριών κινητής τηλεφωνίας: **Αμφισβητείται η αξιοπιστία του κοστολογικού μοντέλου LRIC που προετοιμάζεται από την ANALYSYS.**

Απάντηση ΕΕΤΤ: Το Μάρτιο του 2003 η ΕΕΤΤ ανέθεσε στην εταιρεία συμβούλων Analysys την σύνταξη κοστολογικού μοντέλου μακροχρόνιου επαυξητικού κόστους (LRIC) bottom-up προκειμένου να υπολογιστεί το κόστος του τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα. Η Analysys ως πρώτο βήμα, συνέταξε ερωτηματολόγια με τα οποία ζητούσε από όλους τους παρόχους κινητής τηλεφωνίας στην Ελλάδα τα απαιτούμενα στοιχεία για τη δόμηση κοστολογικού μοντέλου (LRIC). Όταν τα πρώτα στοιχεία συγκεντρώθηκαν, η Analysys προέβη στη δημιουργία ενός μοντέλου που εκτιμούσε το κόστος τερματισμού κλήσεων στο δίκτυο κάθε παρόχου κινητής τηλεφωνίας. Τον Ιούνιο

του 2003 παρουσιάσθηκαν στους παρόχους κινητής τηλεφωνίας οι βασικές αρχές του μοντέλου και το μοντέλο αυτό κοινοποιήθηκε στους παρόχους, τον Σεπτέμβριο του 2003, διαμορφωμένο έτσι ώστε ο κάθε ένας από αυτούς να ελέγξει τους υπολογισμούς που αφορούν τον τερματισμό κλήσεων στο δικό του δίκτυο και μόνο. Στην συνέχεια δόθηκε η δυνατότητα στους παρόχους κινητής τηλεφωνίας να υποβάλλουν τις παρατηρήσεις τους στο μοντέλο και στις 9 και 10 Δεκεμβρίου 2003 συζητήθηκαν σε διαδοχικές συναντήσεις μεταξύ της ΕΕΤΤ, Analysys και των παρόχων κινητής τηλεφωνίας η δομή, οι βασικές αρχές και οι παραδοχές που έγιναν για την κατασκευή του μοντέλου, τα σχόλια και οι παρατηρήσεις των εταιρειών, ενώ παρουσιάσθηκαν και τα πρώτα αποτελέσματα. Στις συναντήσεις αυτές εκπρόσωποι και των τριών παρόχων κινητής τηλεφωνίας εξέθεσαν τις απόψεις τους επί συγκεκριμένων σημείων του μοντέλου, ενώ καταγράφηκαν οι αντιρρήσεις τους και δόθηκε σε αυτούς η δυνατότητα να έχουν άμεση επικοινωνία με την Analysys προκειμένου να ζητήσουν διευκρινίσεις επί του μοντέλου ή να αναλύσουν τις θέσεις τους.

Με βάση τα θέματα τα οποία προέκυψαν από τις ανωτέρω συναντήσεις και προκειμένου να εξετασθούν από την Analysys ώστε να ληφθούν οι τελικές αποφάσεις για το ποια θα πρέπει να υιοθετηθούν, στάλθηκαν προς όλους τους παρόχους διευκρινιστικές ερωτήσεις σχετικά με τις παρατηρήσεις που έκαναν κατά τη διάρκεια των παρουσιάσεων. Οι πάροχοι κινητής τηλεφωνίας απάντησαν στο νέο γύρο ερωτήσεων, προσκομίζοντας επιπλέον στοιχεία και η Analysys προέβη στην εξέταση αυτών και την ενσωμάτωση μέρους των παρατηρήσεων των παρόχων στο μοντέλο και την απόρριψη άλλων. Επίσης κατά τη διάρκεια υποβολής των διευκρινίσεων από τους κινητούς προς την Analysys δόθηκε σε αυτούς η δυνατότητα απευθείας επικοινωνίας με την Analysys προκειμένου να επιλυθούν τυχόν προβλήματα ασαφειών και παρανοήσεων.

Κατόπιν αυτών, νέοι υπολογισμοί του κόστους τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα θα προκύψουν από το αναθεωρημένο μοντέλο, για τη διαμόρφωση του οποίου έχουν ληφθεί υπόψη οι παρατηρήσεις των εταιρειών.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η συμμετοχή των παρόχων στη διαμόρφωση του μοντέλου ήταν ουσιαστική, δόθηκε η ευκαιρία στους παρόχους να εκφράσουν τις απόψεις τους επί του μοντέλου και ορισμένες από τις παρατηρήσεις τους υιοθετήθηκαν από τους συμβούλους της εταιρείας Analysys στην τελική διαμόρφωσή του.

Ισχυρισμός εταιριών κινητής τηλεφωνίας: Το κόστος τερματισμού κλήσεων θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει ένα περιθώριο το οποίο θα αντικατοπτρίζει τις επιδράσεις σε άλλους συνδρομητές από τις αλλαγές στο συνολικό αριθμό συνδρομητών (εξωτερικές οικονομίες δικτύου).

Απάντηση ΕΕΤΤ: Η ΕΕΤΤ, αναγνωρίζοντας τη σκοπιμότητα της περαιτέρω αύξησης του βαθμού διείσδυσης της κινητής τηλεφωνίας και λαμβάνοντας υπόψη και την πρακτική που ακολουθήθηκε σε άλλες χώρες, δέχεται κατ' αρχήν να επανεξετάσει εάν κατά τον υπολογισμό του επιπέδου των τελών τερματισμού κλήσεων θα πρέπει να λαμβάνεται υπ' όψη η ύπαρξη εξωτερικών οικονομιών δικτύου. Σε κάθε περίπτωση η ΕΕΤΤ εκτιμά ότι η επιπλέον χρέωση στα τέλη τερματισμού κλήσεων η οποία δικαιολογείται για λόγους εξωτερικών οικονομιών δικτύου είναι περιορισμένου μεγέθους.

Ισχυρισμός εταιριών κινητής τηλεφωνίας: Δεν υπάρχουν Κανονιστικά Κείμενα με τα οποία ορίζεται η αγορά και οι έχοντες σημαντική ισχύ στην αγορά αυτή: Η ΕΕΤΤ όφειλε να προβεί σε παρουσίαση του Σχεδίου Κοινοποίησης προς την Ε.Ε. σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από το Ευρωπαϊκό Κανονιστικό Πλαίσιο. Προτείνεται επίσης, να τεθεί εκ νέου σε Δημόσια Διαβούλευση το σχέδιο μέτρων που θα προκύψει από την παρούσα Δημόσια Διαβούλευση καθώς και να τεθεί υπόψη των λοιπών ΕΡΑ των Κρατών Μελών

Απάντηση ΕΕΤΤ: Επισημαίνεται ότι η ΕΕΤΤ ακολουθεί πλήρως τον 'μηχανισμό διαβουλεύσεων' του άρθρου 7 της Οδηγίας Πλαίσιο, και την Σύσταση της Επιτροπής της 23^{ης} Ιουλίου 2003 για τις κοινοποιήσεις, τις προθεσμίες και τις διαβουλεύσεις που προβλέπονται στο άρθρο 7 της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ σχετικά με το κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Ειδικότερα, σε συνέχεια των διενεργηθεισών εθνικών δημόσιων διαβουλεύσεων «αναφορικά με τον ορισμό της αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα και την ανάλυση του επιπέδου του ανταγωνισμού στην εν λόγω αγορά» και «αναφορικά με την επιβολή ρυθμιστικών υποχρεώσεων στην αγορά για τον τερματισμό κλήσεων σε κινητά

δίκτυα», και κατόπιν της δημοσιοποίησης των αποτελεσμάτων της διαδικασίας διαβούλευσης αναφορικά με την επιβολή ρυθμιστικών υποχρεώσεων στην αγορά για τον τερματισμό κλήσεων σε κινητά δίκτυα, η ΕΕΤΤ θα θέσει ως οφείλει, τα σχέδια μέτρων που προέκυψαν από τις ως άνω διαβουλεύσεις στη διάθεση της Επιτροπής και των εθνικών κανονιστικών αρχών. Όλες οι κοινοποιήσεις θα συνοδεύονται από τις απαραίτητες πληροφορίες σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 6 της Σύστασης της Επιτροπής για τις κοινοποιήσεις, τις προθεσμίες και τις διαβουλεύσεις που προβλέπονται στο άρθρο 7 της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Ισχυρισμός εταιριών κινητής τηλεφωνίας: Η προθεσμία για την υποβολή παρατηρήσεων αναφορικά με την παρούσα Δημόσια Διαβούλευση ήταν πολύ σύντομη, ενώ εκφράζονται επιφυλάξεις ως προς το εάν ελήφθησαν υπόψη οι ισχυρισμοί των μερών κατά το στάδιο της προηγούμενης διαβούλευσης αναφορικά με τον ορισμό της σχετικής αγοράς»

Απάντηση ΕΕΤΤ: Σχετικά με την από 3.09.03 έως 3.10.03 διενεργηθείσα δημόσια διαβούλευση «αναφορικά με τον ορισμό της αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα και την ανάλυση του επιπέδου του ανταγωνισμού στην εν λόγω αγορά», και σχετικά με την από 11.02.04 έως 18.03.04 διενεργηθείσα δημόσια διαβούλευση «αναφορικά με την επιβολή ρυθμιστικών υποχρεώσεων στην αγορά για τον τερματισμό κλήσεων σε κινητά δίκτυα», επισημαίνονται τα εξής:

(I) Στα πλαίσια των ανωτέρω διαβουλεύσεων η ΕΕΤΤ προσκάλεσε όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς όπως παρουσιάσουν τα σχόλια και παρατηρήσεις τους αναφορικά με τα ανωτέρω θέματα παρέχοντας προς τον σκοπό αυτό την χρονική προθεσμία του ενός (1) μηνός, και (1) μηνός και μίας εβδομάδας αντίστοιχα 60. Το εν λόγω χρονικό διάστημα συνάδει πλήρως με την έως του παρόντος ακολουθούμενη από την ΕΕΤΤ πρακτική σχετικά με την διενέργεια Δημοσίων Διαβουλεύσεων και εκτιμάται ως καθ' όλα εύλογο και επαρκές.

(II) Τόσο στα πλαίσια της από 3.09.03 έως 3.10.03 δημόσιας διαβούλευσης «αναφορικά με τον ορισμό της αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα και την ανάλυση του

⁶⁰ Κατόπιν αιτημάτων εταιρειών για παράταση της σχετικής προθεσμίας.

επιπέδου του ανταγωνισμού στην εν λόγω αγορά», όσο και στα πλαίσια της από 11.02.04 έως 18.03.04 δημόσιας διαβούλευσης «αναφορικά με την επιβολή ρυθμιστικών υποχρεώσεων στην αγορά για τον τερματισμό κλήσεων σε κινητά δίκτυα», η ΕΕΤΤ συγκέντρωσε και έλαβε υπόψη της όλα τα σχόλια, ισχυρισμούς, παρατηρήσεις και τυχόν διαφοροποιήσεις των συμμετεχόντων φορέων. Επί τη βάσει των ανωτέρω σχολίων και υποβληθέντων ισχυρισμών/διαφοροποιήσεων, η ΕΕΤΤ προέβη στη συνέχεια σε σύνταξη σχετικού κειμένου δια του οποίου, ανά περίπτωση, είτε αναθεωρεί ορισμένες εκ των αρχικών της θέσεων, ή εμμένει σε αυτές, αιτιολογώντας επαρκώς τη θέση της και παρέχοντας επιπλέον διευκρινήσεις στους ισχυρισμούς των μερών. Ο ισχυρισμός συνεπώς ότι δήθεν η ΕΕΤΤ δεν προέβη σε αξιολόγηση και εκτίμηση των σχολίων των ενδιαφερόμενων μερών στα πλαίσια της από 3.09.03 έως 3.10.03 δημόσιας διαβούλευσης «αναφορικά με τον ορισμό της αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα και την ανάλυση του επιπέδου του ανταγωνισμού στην εν λόγω αγορά», θα πρέπει να απορριφθεί ως καθ' όλα αβάσιμος.

Ισχυρισμός εταιριών κινητής τηλεφωνίας: Η ΕΕΤΤ δεν έχει δημοσιοποιήσει τις εθνικές διαδικασίες διαβούλευσης όπως ορίζεται στο άρθρο 6 της Οδηγίας Πλαίσιο και ως εκ τούτου δεν έχει συμμορφωθεί πλήρως προς τις σχετικές υποχρεώσεις της που απορρέουν από το νέο κοινοτικό πλαίσιο.

Απάντηση ΕΕΤΤ: Αναφορικά με τις εθνικές διαδικασίες δημόσιας διαβούλευσης, το άρθρο 6 της Οδηγίας 2002/21/EK προβλέπει όπως οι εθνικές κανονιστικές αρχές δημοσιοποιούν τις εθνικές τους διαδικασίες διαβούλευσης. Άλλως, ο κοινοτικός νομοθέτης ήθελε όπως ενυπάρχει μια γνωστή διαδικασία δια της οποίας τα ενδιαφερόμενα μέρη/ παίκτες της αγοράς, δύνανται να εκφέρουν τις απόψεις και σχόλια τους αναφορικά με ένα συγκεκριμένο θέμα/ζήτημα.

Η ΕΕΤΤ έχει τηρήσει έως του παρόντος μια συγκεκριμένη πρακτική σχετικά με την διενέργεια δημόσιων διαβουλεύσεων, η οποία έχει γίνει αποδεκτή από τα εκάστοτε συμμετέχοντα ενδιαφερόμενα μέρη και έχει αποδειχθεί στην πράξη ότι πληροί καθ' όλα τις προϋποθέσεις της διαφάνειας, αμεροληψίας και βεβαιότητας δικαίου.

Ως εκ τούτου, εκτιμάται ότι η ΕΕΤΤ συμμορφώνεται πλήρως με την βούληση του κοινοτικού νομοθέτη και την υποχρέωσή της από το νέο κανονιστικό πλαίσιο βάσει του άρθρου 6 της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ.

Ισχυρισμός εταιριών σταθερής τηλεφωνίας: Δεν ακολουθήθηκε σταδιακή σύγκλιση κατά την επιβολή του μέτρου κοστοστρέφειας στους παρόχους σταθερής τηλεφωνίας.

Απάντηση ΕΕΤΤ: Τα ρυθμιστικά μέτρα που αφορούν άλλες αγορές, θα εξεταστούν στα πλαίσια ανάλυσης και ορισμού των αγορών αυτών.

Ισχυρισμός εταιριών κινητής τηλεφωνίας: Υιοθέτηση τιμολόγησης με βάση τις αρχές Ramsey.

Απάντηση ΕΕΤΤ: Η ΕΕΤΤ εμμένει στην άποψη που παρουσιάζεται στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης για την επιβολή ρυθμιστικών υποχρεώσεων στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα. Σύμφωνα με τις αρχές τιμολόγησης Ramsey, οι αυξήσεις επί του κόστους (mark-ups) θα πρέπει να είναι υψηλότερες όπου η ελαστικότητα ζήτησης είναι χαμηλότερη (π.χ. στον τερματισμό κλήσεων) από ό,τι σε υπηρεσίες με σχετικά υψηλότερη ελαστικότητα ζήτησης (π.χ. υπηρεσίες εκκίνησης κλήσεων). Το ζήτημα αυτό είναι σχετικά ασήμαντο εάν τα κοινά κόστη που πρόκειται να ανακτηθούν με αυξήσεις επί του κόστους (mark-ups) στις υπηρεσίες δικτύου περιορίζονται στα κόστη που είναι κοινά σε υπηρεσίες δικτύου, καθώς οι τελευταίες αντιπροσωπεύουν μόνο περίπου 10% του συνολικού κόστους δικτύου. Η ΕΕΤΤ πιστεύει ότι άλλα κοινά κόστη (συγκεκριμένα τα κόστη απόκτησης πελατών) θα πρέπει να ανακτώνται από τις λιανικές τιμές και όχι από τις χρεώσεις του δικτύου, καθώς αυτά (δηλαδή τα κοινά κόστη) εμπίπτουν στη χονδρική ως τμήμα του περιθωρίου της λιανικής, και όχι ως τμήμα των υπηρεσιών δικτύου ή κινητής.

Η τιμολόγηση με βάση τις αρχές Ramsey για να εφαρμοστεί σωστά θα έπρεπε να ισχύσει για όλες τις τιμές κινητής τηλεφωνίας (χονδρικής και λιανικής). Εφόσον οι αγορές λιανικής δεν ρυθμίζονται, δεν υπάρχει η δυνατότητα για την ΕΕΤΤ να εξασφαλίσει ότι οι τιμές

αυτές έχουν οριστεί με βάση τις αρχές Ramsey. Εάν οι τιμές τερματισμού ορίζονταν με βάση τις αρχές Ramsey, τότε όλες οι τιμές για τις άλλες υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας θα έπρεπε να οριστούν με βάση αυτές τις αρχές.

Ισχυρισμός εταιριών κινητής τηλεφωνίας: **Τέθηκε το θέμα της χρονικής περιόδου επανεξέτασης των ρυθμιστικών παρεμβάσεων.**

Απάντηση ΕΕΤΤ: Η ΕΕΤΤ προτίθεται να προβεί σε επανεξέταση των ρυθμιστικών παρεμβάσεων για την αγορά τερματισμού κλήσεων σε ξεχωριστά κινητά δίκτυα με την πάροδο τριών ετών από την ημερομηνία εκκίνησης της περιόδου επιβολής των ρυθμιστικών μέτρων.

Κεφάλαιο 7. Σχέδιο Απόφασης ΕΕΤΤ

7.1.Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζεται το Σχέδιο Απόφασης το οποίο προτίθεται να υιοθετήσει η ΕΕΤΤ αναφορικά με τον Ορισμό, την Ανάλυση του επιπέδου του ανταγωνισμού και την Επιβολή Ρυθμιστικών υποχρεώσεων στην Αγορά Τερματισμού Φωνητικών κλήσεων σε Μεμονωμένα Κινητά Δίκτυα.

Το παρόν Σχέδιο Απόφασης βασίζεται κατά κύριο λόγο στα αποτελέσματα των σχετικών μελετών που διεξήγαγε η ΕΕΤΤ όπως αυτές παρατίθενται στα προηγούμενα κεφάλαια. Ορισμένα σημεία αυτού ωστόσο, ιδίως όσον αφορά τις προτεινόμενες ρυθμιστικές παρεμβάσεις για την αγορά τερματισμού κλήσεων σε μεμονωμένα κινητά δίκτυα, έχουν αναπροσαρμοσθεί και τροποποιηθεί λαμβανομένων υπόψη των σχολίων που υποβλήθηκαν από τους συμμετέχοντες στις δύο εθνικές Δημόσιες Διαβουλεύσεις που διεξήγαγε η ΕΕΤΤ σχετικά με τον ορισμό της αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα, την ανάλυση του επιπέδου του ανταγωνισμού και την επιβολή ρυθμιστικών υποχρεώσεων στην ως άνω αγορά αλλά και τα σχόλια που έλαβε η ΕΕΤΤ από την ΕΕ σύμφωνα με το άρθρο 7(3) της Οδηγίας 2002/21/EC. Το παρόν Σχέδιο Απόφασης αποτέλεσε αντικείμενο νέας εθνικής δημόσιας διαβούλευσης. Τα αποτελέσματα της νέας αυτής διαβούλευσης ελήφθησαν επίσης υπόψη από την ΕΕΤΤ στη διαμόρφωση του παρόντος Σχεδίου Απόφασης.

Σημειώνεται ότι η ΕΕΤΤ θα προβεί σε εφαρμογή της παρούσας Απόφασής της, άμεσα με την ολοκλήρωση της εναρμόνισης του νέου κανονιστικού πλαισίου περί ηλεκτρονικών επικοινωνιών, η οποία εκτιμάται ότι θα έχει ολοκληρωθεί εντός του 2005.

7.2.Ορισμός Αγοράς

Υπάρχει χωριστή αγορά χονδρικής για τον τερματισμό κλήσεων στο δίκτυο κάθε ΠΔΚ στην Ελλάδα, συγκεκριμένα της COSMOTE, της Vodafone-Panafon, της TIM (TIM) και της Q-Telecom.

Η σχετική γεωγραφική αγορά συμπίπτει με το σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

7.3.Πάροχοι με Σημαντική Ισχύ στην αγορά

Κάθε ΠΔΚ στη Ελλάδα, συγκεκριμένα η COSMOTE, η Vodafone-Panafon, η TIM και η Q-Telecom, ορίζονται ως οργανισμοί με ΣΙΑ στη σχετική αγορά για τον τερματισμό φωνητικών κλήσεων στα δικά τους δίκτυα.

7.4.Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις

Η ΕΕΤΤ επιβάλλει στις εταιρείες Cosmote, Vodafone, TIM , και Q-telecom οι οποίες έχουν ΣΙΑ στην αγορά τερματισμού κλήσεων στο δίκτυό τους τις ακόλουθες ρυθμιστικές υποχρεώσεις:

- Υποχρέωση Παροχής Πρόσβασης και Χρήσης Ειδικών Ευκολιών Δικτύου
- Υποχρέωση Διαφάνειας
- Υποχρέωση Αμεροληψίας (μη διακριτικής μεταχείρισης)
- Υποχρέωση Δημοσίευσης Προσφοράς Αναφοράς
- Υποχρέωση Ελέγχου Τιμών. Για τις εταιρείες Cosmote, Vodafone, TIM υποχρέωση ελέγχου τιμών βάσει κοστροστρεφών τιμών. Για την εταιρεία Q-telecom υποχρέωση ελέγχου τιμών βάσει μιας εύλογης τιμής.

Οι προαναφερόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις περιγράφονται αναλυτικά στις επόμενες ενότητες.

Αναφορικά με την υποχρέωση του λογιστικού διαχωρισμού, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η επιβολή του μέτρου είναι αναγκαία για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τις άλλες ρυθμιστικές υποχρεώσεις και ιδιαιτέρως της μη διακριτικής μεταχείρισης. Επίσης η ΕΕΤΤ λαμβάνοντας υπόψη και τα σχόλια της ΕΕ, αναγνωρίζει την αναγκαιότητα της άμεσης εφαρμογής του λογιστικού διαχωρισμού για την υλοποίηση και εφαρμογή ενός top-down κοστολογικού συστήματος. Όμως δεδομένου ότι η προτεινόμενη από την ΕΕΤΤ ρύθμιση τιμών με βάση την κοστοστρέφεια βασίζεται σε ένα bottom-up μοντέλο, χρειάζεται να εξετασθεί με ιδιαίτερη προσοχή πως θα συνδυαστεί το μέτρο του λογιστικού διαχωρισμού με το bottom-up μοντέλο. Για όλους τους ανωτέρω λόγους και λαμβάνοντας υπόψη και την παρατήρηση των παρόχων κινητής τηλεφωνίας ότι στην παρούσα φάση, η εφαρμογή του λογιστικού διαχωρισμού απαιτεί σημαντική προσπάθεια εκ μέρους τους, η ΕΕΤΤ κρίνει ότι η επιβολή ή μη του λογιστικού διαχωρισμού θα πρέπει να εξετασθεί α) αφού εκτιμηθεί κατά πόσο είναι υλοποιήσιμη η εφαρμογή του σε συνδυασμό με ένα bottom-up μοντέλο και β) αφού ληφθούν υπόψη τα πρώτα αποτελέσματα της εφαρμογής του ελέγχου τιμών βάσει του bottom up μοντέλου, έτσι ώστε να είναι σε θέση να εκτιμήσει εάν είναι απολύτως αναγκαία η εφαρμογή και του λογιστικού διαχωρισμού.

Με βάση τα ανωτέρω η υποχρέωση επιβολής ή μη λογιστικού διαχωρισμού θα επεναξετασθεί σε ένα χρόνο μετά τη διεξαγωγή και σχετικής δημόσιας διαβούλευσης.

7.4.1.Υποχρέωση παροχής πρόσβασης και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου

Σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 16 της οδηγίας 2002/21/EK (οδηγία πλαίσιο) η ΕΕΤΤ προέβη σε ανάλυση της αγοράς, τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα προκειμένου να προσδιορίσει εάν θα διατηρήσει, θα τροποποιήσει ή θα άρει τις υποχρεώσεις που είχαν επιβληθεί σε επιχειρήσεις που παρέχουν δημόσια δίκτυα επικοινωνιών και/ή υπηρεσίες όσον αφορά την πρόσβαση και τη διασύνδεση βάσει των άρθρων 4,6,7,8,11, 12, και 14 της Οδηγίας 97/33/EK, του άρθρου 16 της Οδηγίας 98/10/EK και των άρθρων 7 και 8 της Οδηγίας 92/44/EK.

Επί τη βάση της ως άνω διενεργηθείσης ανάλυσης αγοράς, η ΕΕΤΤ κατέληξε ότι κρίνεται απαραίτητο να επιβληθεί στους παρόχους κινητών δικτύων η ex ante ρυθμιστική υποχρέωση παροχής πρόσβασης και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου (άρθρο 12 Οδηγίας 2002/19/ΕΚ). Η ως άνω ρυθμιστική υποχρέωση αποτελεί ένα από τα συνήθη επανορθωτικά μέτρα που προβλέπει το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο, ταιριάζει στα προσδιορισμένα προβλήματα της αγοράς ενώ είχε προβλεφθεί και βάσει του προηγούμενου ρυθμιστικού πλαισίου για την αντιμετώπιση θεμιτών ρυθμιστικών αναγκών που διατηρούν τη σημασία τους.

Η υποχρέωση παροχής πρόσβασης η οποία συνίσταται στην παροχή υπηρεσιών, ειδικών ευκολιών και συμφωνιών οι οποίες είναι απαραίτητες για τον τερματισμό φωνητικών κλήσεων σε κινητά δίκτυα κρίνεται ως μια πλήρως αιτιολογημένη ρυθμιστική υποχρέωση δεδομένου ότι εξυπηρετεί τους στόχους του άρθρου 8 της οδηγίας πλαίσιο. Ειδικότερα, συντελεί στην προώθηση του ανταγωνισμού και την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς, εξασφαλίζοντας και διασφαλίζοντας ότι οι άλλοι πάροχοι δημοσίων δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών είναι σε θέση να διεκπεραιώνουν κλήσεις προς συνδρομητές των ανωτέρω παρόχων υπό δίκαιους και εύλογους όρους.

Επιπροσθέτως, επί τη βάση της διαπιστωθείσης φύσης της αποτυχίας της αγοράς, η υποχρέωση παροχής πρόσβασης και χρήσης ειδικών ευκολιών κρίνεται ως μια αναλογική υποχρέωση δεδομένου ότι αποτελεί το ελάχιστο απαραίτητο μέτρο για την προώθηση του ανταγωνισμού σε μια αγορά που χαρακτηρίζεται από έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού και τέλη τερματισμού που υπερβαίνουν σημαντικά το κοστοστρεφές επίπεδο.

Όροι υποχρέωσης παροχής πρόσβασης και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου

- Κάθε πάροχος από τους ανωτέρω υποχρεούται να παρέχει πρόσβαση στο δίκτυό του σε κάθε γραπτό εύλογο αίτημα που υποβάλλεται από πρόσωπα που παρέχουν δημόσια δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών..

- Η παρόχη πρόσβασης θα πρέπει να λαμβάνει χώρα το συντομότερο δυνατό και θα παρέχεται επί τη βάση δίκαιων και εύλογων όρων, προϋποθέσεων και τελών καθώς και προϋποθέσεων και τελών που δύναται εκάστοτε να ορίζονται από την ΕΕΤΤ.
- Κάθε πάροχος θα συμμορφώνεται με κάθε σύσταση που δύναται η ΕΕΤΤ να παρέχει σύμφωνα με το παρόν άρθρο.

7.4.2.Υποχρέωση Διαφάνειας

Η επιβολή της υποχρέωσης διαφάνειας αποσκοπεί στην:

- Διασφάλιση της διαφάνειας στις διαπιστωθείσες σχετικές αγορές με σκοπό την δυνατότητα παρακολούθησης ενδεχόμενης αντι-ανταγωνιστικής συμπεριφοράς των παρόχων που διαθέτουν σημαντική ισχύ στην αγορά
- Άμεση ενημέρωση των παρόχων στην συγκεκριμένη αγορά, ως προς τις προγραμματισμένες μεταβολές των χρεώσεων για πρόσβαση στο δίκτυο. Μέσω της δημοσίευσης των απαιτούμενων στοιχείων πριν την εφαρμογή των μεταβολών, οι πάροχοι θα έχουν τον απαιτούμενο χρόνο ώστε να ανταποκριθούν στις προγραμματισμένες τροποποιήσεις των χρεώσεων και να τροποποιήσουν τις τιμές στην λιανική αγορά εάν απαιτείται.

Η υποχρέωση της διαφάνειας κρίνεται ως μια πλήρως αιτιολογημένη ρυθμιστική υποχρέωση δεδομένου ότι συντελεί στην προώθηση του ανταγωνισμού, εξασφαλίζοντας ότι δεν υφίσταται στρέβλωση ούτε περιορισμός του ανταγωνισμού στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Ειδικότερα, η δημοσιοποίηση (α) των τροποποιήσεων των χρεώσεων για πρόσβαση στο δίκτυο πριν την εφαρμογή τους από τον πάροχο που διαθέτει ΣΙΑ στην αγορά δίνει την δυνατότητα στους λοιπούς παρόχους όπως προσαρμόσουν έγκαιρα τις τιμές τους και επιτρέπει στην ΕΕΤΤ την παρακολούθηση πιθανής αντι-ανταγωνιστικής τιμολογιακής συμπεριφοράς των παρόχων ενώ (β) η υποβολή πληροφοριών κίνησης, επιτρέπει στην ΕΕΤΤ την παρακολούθηση και διαπίστωση άλλων πιθανών αντι-ανταγωνιστικών συμπεριφορών των παρόχων.

Επιπλέον, η υποχρέωση της διαφάνειας κρίνεται ως μια αναλογική υποχρέωση για την επίτευξη του στόχου της προώθησης του ανταγωνισμού δεδομένου ότι επιβάλλεται η δημοσίευση μόνον της ελάχιστης απαιτούμενης πληροφορίας στους εμπλεκόμενους αναφορικά με τις χρεώσεις και η κοινοποίηση στην ΕΕΤΤ της κίνησης των παρόχων που κατέχουν σημαντική ισχύ στην αγορά.

Υπογραμμίζεται επιπροσθέτως, ότι η υποχρέωση διαφάνειας, όπως αυτή εξειδικεύεται στην επόμενη παράγραφο, δεν εμπίπτει ούτε στην έννοια του «ιδιαίτερα επαχθούς» μέτρου για καμία από τις εταιρείες κινητής τηλεφωνίας, λαμβάνοντας υπόψη και των ιδιοτεροτήτων που παρουσιάζει η Q-Telecom, καθότι είναι σαφές ότι επιβάλλεται η δημοσίευση μόνον της ελάχιστης απαιτούμενης πληροφορίας. Επιπλέον η κοινοποίηση στην ΕΕΤΤ της κίνησης των παρόχων, αποτελεί αναγκαία και ικανή προϋπόθεση προκειμένου η ΕΕΤΤ α) να ελέγξει την εφαρμογή του glide path για τα τέλη τερματισμού και β) να παρακολουθήσει από κοντά την εξέλιξη της διάρθρωσης του κόστους των παρόχων στους οποίους έχει επιβληθεί η υποχρέωση «εύλογης τιμής» και να επανεκτιμήσει εάν οι σημερινές της υποθέσεις για την εύλογη τιμή θα εξακολουθήσουν να ισχύουν και κατά την περίοδο της επανεξέτασης της αγοράς (όπως έχει ζητηθεί και από την ΕΕ με τα σχόλια που έστειλε στην ΕΕΤΤ την 1^η Ιουλίου 2004, σύμφωνα με το άρθρο 7(3) της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ).

Όροι υποχρέωσης Διαφάνειας

Κάθε πάροχος από τους ανωτέρω οφείλει να δημοσιεύει όλες τις πληροφορίες που συντελούν στην δημιουργία μιας ανταγωνιστικής αγοράς.

Συγκεκριμένα υποχρεούται να:

- Δημοσιεύει τις μεταβολές των τελών για πρόσβαση στο δίκτυο πριν την εφαρμογή αυτών
- Υποβάλλει στοιχεία κίνησης στην ΕΕΤΤ
- Να συμμορφώνεται με κάθε σύσταση που δύναται η ΕΕΤΤ να παρέχει σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο.

1) Δημοσίευση των μεταβολών των τελών πριν την εφαρμογή τους

Ο πάροχος που διαθέτει ΣΙΑ στην διαπιστωθείσα σχετική αγορά θα ενημερώνει γραπτώς, την ΕΕΤΤ και όλους τους παρόχους με τους οποίους υπάρχει συμφωνία πρόσβασης δικτύου, για:

- τις προγραμματισμένες τροποποιήσεις των τελών τους για την πρόσβαση δικτύου
- τα τέλη σχετικά με μια νέα υπηρεσία παροχής πρόσβασης

30 ημέρες πριν την εφαρμογή των τροποποιήσεων ή την εφαρμογή τελών για νέες υπηρεσίες παροχής πρόσβασης .

Η δημοσίευση θα πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

- Περιγραφή των υφιστάμενων τελών και των προγραμματισμένων τελών για την πρόσβαση δικτύου
- Καθορισμό της ημερομηνίας έναρξης ισχύος της προτεινόμενης τροποποίησης ή της εφαρμογής τελών για νέες υπηρεσίες παροχής πρόσβασης, η οποία δεν δύναται να είναι μικρότερη από 30 ημέρες από την κοινοποίηση στους παρόχους.

Ο πάροχος κατέχων σημαντική ισχύ στην αγορά δεν θα μπορεί να εφαρμόσει την μεταβολή των τελών πριν την προκαθορισμένη ημερομηνία έναρξης ισχύος της προτεινόμενης μεταβολής βάσει της αντίστοιχης δημοσίευσης.

Κάθε πάροχος από τους ανωτέρω υποχρεούται να δημοσιεύει στην ιστοσελίδα του τις προγραμματισμένες τροποποιήσεις των τελών για την πρόσβαση δικτύου, την ημερομηνία έναρξης ισχύος των νέων τελών και τα τέλη σχετικά με νέες υπηρεσίες παροχής πρόσβασης.

2) Υποβολή στοιχείων κίνησης

Κάθε πάροχος από τους ανωτέρω υποχρεούται να υποβάλλει στην ΕΕΤΤ γραπτώς στοιχεία κίνησης ανά δίμηνο, σύμφωνα με τις οδηγίες της ΕΕΤΤ.

7.4.3.Υποχρέωση Αμεροληψίας (μη διακριτικής μεταχείρισης)

Δια της επιβολής της υποχρέωσης αμεροληψίας, στόχος της ΕΕΤΤ είναι να διασφαλίσει ότι δεν θα υπάρχει διακριτική μεταχείριση στην αντιμετώπιση των επιχειρήσεων που παρέχουν δίκτυα ή υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η απαγόρευση της διακριτικής μεταχείρισης μπορεί να αποτρέψει έναν κάθετα ολοκληρωμένο πάροχο ο οποίος έχει ορισθεί ως πάροχος με Σημαντική Ισχύ από το να «χρεώνει» στον εαυτό του χαμηλότερο τέλος τερματισμού από αυτό που χρεώνει στον ανταγωνιστή του. Παραδείγματος χάριν η συγκεκριμένη πρόβλεψη, εμποδίζει έναν κινητό πάροχο που τερματίζει κλήσεις προερχόμενες από σταθερό δίκτυο σε κινητό, από το να χρεώνει τους πελάτες του για κλήσεις εντός δικτύου χαμηλότερα από το άθροισμα του τέλους τερματισμού, που χρεώνει στους ανταγωνιστές του και του άλλου κόστους που υφίσταται για την παροχή της υπηρεσίας.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι ο πάροχος κατέχων σημαντική ισχύ στην αγορά έχει κίνητρο να κάνει διακρίσεις κατά την παροχή της υπηρεσίας πρόσβασης δικτύου και ως αποτέλεσμα οι υπόλοιποι πάροχοι έρχονται σε μειονεκτική θέση.

Η υποχρέωση της μη διακριτικής μεταχείρισης κρίνεται ως μια κατάλληλη ρυθμιστική υποχρέωση βάσει της φύσης του προβλήματος που έχει εντοπιστεί στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα, αναλογική και αιτιολογημένη.

Η εν λόγω υποχρέωση κρίνεται ως αιτιολογημένη δεδομένου ότι συντελεί στην προώθηση και δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού καθώς και στη μεγιστοποίηση του οφέλους του καταναλωτή διασφαλίζοντας ότι δεν γίνονται διακρίσεις προς τους παρόχους και τους καταναλωτές από ένα πάροχο που διαθέτει σημαντική ισχύ στην αγορά. Ειδικότερα διασφαλίζεται ότι ο πάροχος που κατέχει σημαντική ισχύ στην συγκεκριμένη αγορά παρέχει πληροφορίες και υπηρεσίες σε τρίτους υπό τους ίδιους όρους και της ίδιας ποιότητας με τις παρεχόμενες για τις δικές του υπηρεσίες ή τις υπηρεσίες των θυγατρικών του ή των εταιριών τους.

Τέλος, η ρυθμιστική υποχρέωση της μη διακριτικής μεταχείρισης κρίνεται ως μια αναλογική υποχρέωση δεδομένου ότι επί τη βάσει της διαπιστωθείσης φύσης της αγοράς αποτελεί ένα από τα ελάχιστα απαραίτητα μέτρα για την εδραίωση συνθηκών ανταγωνισμού.

Όροι υποχρέωσης μη διακριτικής μεταχείρισης

- Κάθε πάροχος από τους ανωτέρω οφείλει να μην μεταχειρίζεται άνισα τους πελάτες του και αυτών των ανταγωνιστών του σε θέματα πρόσβασης δικτύου.
- Κάθε πάροχος από τους ανωτέρω οφείλει να μην κάνει διακρίσεις αδικαιολόγητα εις βάρος συγκεκριμένων προσώπων ή εις βάρος συγκεκριμένης ομάδας προσώπων, σε σχέση με θέματα πρόσβασης στο δίκτυο του.
- Κάθε πάροχος από τους ανωτέρω υποχρεούται να παρέχει υπηρεσίες και πληροφορίες σε τρίτους υπό τους ίδιους όρους και της ίδιας ποιότητας με τις παρεχόμενες για τις δικές του υπηρεσίες ή τις υπηρεσίες των θυγατρικών του ή των συνδεδεμένων με αυτόν εταιριών.
- Κάθε πάροχος από τους ανωτέρω οφείλει να συμμορφώνεται με κάθε σύσταση που δύναται η ΕΕΤΤ να απευθύνει σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο.

7.4.4.Υποχρέωση Δημοσίευσης Προσφοράς Αναφοράς Διασύνδεσης

Το άρθρο 10 της Οδηγίας 2002/19/EK, το οποίο αφορά την υποχρέωση αμεροληψίας, αναφέρει ότι οι υποχρεώσεις αμεροληψίας διασφαλίζουν ιδίως ότι ο φορέας εκμετάλλευσης που υπόκειται στην εν λόγω υποχρέωση, εφαρμόζει ισοδύναμους όρους σε ισοδύναμες περιστάσεις σε πρόσωπα που παρέχουν ισοδύναμες υπηρεσίες και παρέχει υπηρεσίες και πληροφορίες σε τρίτους υπό τους ίδιους όρους και της ίδιας ποιότητας με τις παρεχόμενες για τις δικές του υπηρεσίες ή τις υπηρεσίες των θυγατρικών του ή των εταίρων του. Επιπλέον σύμφωνα με το άρθρο 9 της Οδηγίας 2002/19/EK, στην περίπτωση που ένας φορέας εκμετάλλευσης έχει υποχρέωση αμεροληψίας, οι ΕΡΑ μπορούν να απαιτούν από τον φορέα αυτόν εκμετάλλευσης να δημοσιεύει προσφορά αναφοράς, η οποία θα είναι επαρκώς αναλυτική προκειμένου να εξασφαλίζει ότι οι επιχειρήσεις δεν

υποχρεούνται να πληρώνουν για ευκολίες οι οποίες δεν είναι αναγκαίες για τη ζητούμενη υπηρεσία, και επιπλέον θα παρέχει περιγραφή των σχετικών προσφορών, διαχωρισμένων ανά στοιχείο ανάλογα με τις ανάγκες της αγοράς, και τους συναφείς όρους και προϋποθέσεις, συμπεριλαμβανομένων των τιμών.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω η ΕΕΤΤ κρίνει αναγκαία την επιβολή της υποχρέωσης δημοσίευσης Προσφοράς Αναφοράς δεδομένου ότι η ανωτέρω υποχρέωση θα συντελέσει αφενός στην αποτελεσματική εφαρμογή των υποχρεώσεων της αμεροληψίας μέσω της εφαρμογής ισοδύναμων όρων σε ισοδύναμες περιστάσεις σε πρόσωπα που παρέχουν ισοδύναμες υπηρεσίες και αφετέρου στην ενδυνάμωση της διαφάνειας μέσω της δημοσιοποίησης συγκεκριμένων πληροφοριών όπως τιμές, όρους και προϋποθέσεις παροχής και χρήσης, τεχνικές προδιαγραφές, χαρακτηριστικά δικτύου, πληροφορίες λογιστικής φύσεως κλπ

Η υποχρέωση της δημοσίευσης προσφοράς αναφοράς διασύνδεσης κρίνεται από την ΕΕΤΤ ως μια πλήρως αιτιολογημένη ρυθμιστική υποχρέωση καθότι συντελεί στην ενημέρωση όλων των ενδιαφερόμενων φορέων οι οποίοι επιθυμούν πρόσβαση σε κινητά δίκτυα δημιουργώντας έτσι τις αναγκαίες συνθήκες ευστάθειας για την ομαλή λειτουργία της αγοράς και ευνοώντας την είσοδο νέων εταιρειών στο χώρο. Ειδικότερα, δια της δημοσιοποίησης της προσφοράς αναφοράς διασύνδεσης, εξασφαλίζεται η δημοσίευση όλων των αναγκαίων πληροφοριών οι οποίες απαιτούνται για την παροχή πρόσβασης στο δίκτυο του παρόχου που διαθέτει ΣΙΑ ενώ παράλληλα διασφαλίζεται ότι δεν γίνονται διακρίσεις από αυτόν προς τους άλλους πάροχους δημοσίων δικτύων ή υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Όπως επιβάλλεται από την αρχή της αναλογικότητας η δημοσίευση προσφοράς αναφοράς περιορίζεται στα ελάχιστα αναγκαία στοιχεία για την εξυπηρέτηση του σκοπού της διαφάνειας και της αμεροληψίας.

Όροι αναφορικά με την δημοσίευση προσφοράς αναφοράς

Οι πάροχοι κινητής τηλεφωνίας που έχουν οριστεί ως έχοντες ΣΙΑ τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα, υποχρεούνται να δημοσιεύουν και να κρατούν ενήμερη Προσφορά

Αναφοράς (ΠΑ) όσον αφορά την διασύνδεση για την πρόσβαση των δικτύων τους από τα δίκτυα παρόχων δημοσίων δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών, για την παροχή της υπηρεσίας τερματισμού φωνητικών κλήσεων στο δίκτυο τους.

Η εν λόγω Προσφορά Αναφοράς θα περιέχει κατ' ελάχιστο τα ακόλουθα:

1. Προϋποθέσεις και όρους για την υλοποίηση της διασύνδεσης
2. Προϋποθέσεις και όρους για την υλοποίηση εύλογων αιτημάτων για χρήση ειδικών ευκολιών συμπεριλαμβανομένης της συνεγκατάστασης
3. Τεχνικές προδιαγραφές και χαρακτηριστικά δικτύου για την υλοποίηση της διασύνδεσης συμπεριλαμβανομένων των σημείων διασύνδεσης
4. Αναλυτική περιγραφή διαδικασιών και χρονοδιαγραμμάτων για
 - a. Αρχική υλοποίηση διασύνδεσης
 - b. Συνεγκατάσταση
 - c. Δοκιμές και μετρήσεις
 - d. Συντήρηση δικτύου
 - e. Προσδιορισμό και επιδιόρθωση βλαβών
 - f. Υλοποίηση νέων ζεύξεων διασύνδεσης
 - g. Επέκταση χωρητικότητας διασύνδεσης σε υφιστάμενες ζεύξεις διασύνδεσης
 - h. Προβλέψεις κίνησης
5. Αναλυτική περιγραφή των προσφερόμενων υπηρεσιών (ποιότητα υπηρεσίας, τιμές κ.α), συμπεριλαμβανομένης και της συνεγκατάστασης
6. Οι εν λόγω υπηρεσίες θα προσφέρονται με τέτοιον τρόπο έτσι ώστε οι Δικαιούχοι Οργανισμοί να μπορούν να επιλέγουν μόνο τις υπηρεσίες που επιθυμούν
7. Καθορισμός διαδικασιών χρεώσεων
8. Καθορισμός διαδικασιών επίλυσης διαφορών

Οι πάροχοι κινητής τηλεφωνίας που έχουν οριστεί ως έχοντες ΣΙΑ τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα, υποχρεούνται να υποβάλλουν στην ΕΕΤΤ τις συμβάσεις που υπογράφουν για την παροχή πρόσβασης στο δίκτυό τους προκειμένου η ΕΕΤΤ να είναι σε θέση να ελέγξει ότι ακολουθούν την Προσφορά Αναφοράς (ΠΑ) που έχουν δημοσιεύσει.

7.4.5.Υποχρεώσεις ελέγχου τιμών

Η ΕΕΤΤ επιβάλλει στις εταιρείες Cosmote, Vodafone, και TIM υποχρέωση κοστοστεφούς πρόσβασης σύμφωνα 7.4.5.1 και στην εταιρεία Q-telecom ρυθμιστική υποχρέωση εύλογων τελών σύμφωνα με την παράγραφο 7.4.5.2.

7.4.5.1 Υποχρέωση κοστοστρεφούς πρόσβασης

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι, τελικά, η τιμολόγηση με βάση το κόστος είναι η αποδοτικότερη υποχρέωση που μπορεί να επιβληθεί στον τερματισμό κλήσεων όσον αφορά τους ανωτέρω παρόχους. Κατά την άποψη της ΕΕΤΤ, τα τέλη κάθε παρόχου ενδείκνυται να βασίζονται στο αποδοτικό επίπεδο του κόστους για αυτόν τον πάροχο, αντανακλώντας έτσι τις κύριες διαφορές ανάμεσα σε κάθε πάροχο που υφίστανται κατά την υπό εξέταση περίοδο.

Όπως προκύπτει από τα πρώτα αποτελέσματα του μοντέλου που αναπτύχθηκε για την ΕΕΤΤ και για το οποίο διεξήχθη διαβούλευση με τους ΠΔΚ, τα ισχύοντα τέλη τερματισμού των ανωτέρω υπερβαίνουν σημαντικά το κοστοστρεφές επίπεδο. Επομένως το κρίσιμο θέμα είναι ο ρυθμός σύγκλισης των υφιστάμενων τελών με τις κοστοστρεφείς τιμές.

Η ΕΕΤΤ ενδιαφέρεται ιδιαίτερος για τα οφέλη και το κόστος των καταναλωτών, και πιο συγκεκριμένα για την ισορροπία των ωφελειών που θα έχουν κυρίως οι καλούντες από σταθερό σε κινητό λόγω των χαμηλότερων τελών διασύνδεσης, σε σύγκριση με τη διατάραξη (και την πιθανή μείωση των ωφελειών (benefits)) για τους συνδρομητές κινητών. Για το λόγο αυτό, η ΕΕΤΤ προτείνει να οριστεί μια περίοδος σύγκλισης των τελών τερματισμού με το κόστος [κάτι που είναι γνωστό ως σταδιακή / βαθμιαία πορεία (glide path)] από την αρχική εφαρμογή των ρυθμίσεων της.

Μία σταδιακή πορεία (glide path) τριών περιόδων έχει οριστεί υπό το πρίσμα υποθετικών αντικρουόμενων θεωρήσεων:

- εάν η αγορά εξερχόμενων κλήσεων κινητής στην Ελλάδα δεν είναι πλήρως ανταγωνιστική, τα έσοδα από τα υπερβολικά τέλη τερματισμού σε κινητά θα πάνε στους μετόχους των κινητών και όχι στους συνδρομητές των κινητών. Εάν αυτό συμβεί τότε θα λειτουργήσει εις βάρος όσων καλούν αριθμούς κινητών από άλλους παρόχους

και θα προκαλέσει απώλεια για την κοινωνία (dead weight loss). Επομένως, από τις ανωτέρω υποθέσεις συνάγεται ότι όσο συντομότερα μειωθούν τα τέλη τερματισμού προς το επίπεδο του κόστους, τόσο καλύτερα.

- εναλλακτικά, τα κέρδη από τον τερματισμό μπορεί να χρησιμοποιηθούν, τουλάχιστον εν μέρει, για να μειωθεί η τιμή των συσκευών και των εξερχόμενων κλήσεων. Ο άμεσος (δηλαδή μη-βαθμιαίος) ορισμός των τελών σε επίπεδο κόστους θα υποχρέωνε τους παρόχους είτε να αυξήσουν τις λιανικές τιμές άμεσα (το οποίο θα προκαλούσε σύγχυση στους πελάτες τους) ή θα τους ζημίωνε – στο βαθμό, παραδείγματος χάριν, που δεν θα μπορούσαν να ανακτήσουν πλήρως το κόστος της μερικής επιδότησης συσκευών.

Η ΕΕΤΤ κατέληξε ότι η υιοθέτηση μίας σταδιακής πορείας μειώσεων (glide path) είναι καταλληλότερη για τον συγκερασμό των ανωτέρω θεωρήσεων – υποθέσεων διότι επιφέρει άμεσα και διαρκή πλεονεκτήματα για αυτούς που καλούν κινητά, ενώ επιτρέπει και μια περίοδο για να τεθούν σε ισχύ οποιεσδήποτε παρεπόμενες αλλαγές στις τιμές, ελαχιστοποιώντας κατ' αυτόν τον τρόπο τον κίνδυνο πιθανών αρνητικών επιπτώσεων στην αγορά κινητής.

Τονίζεται ότι σύμφωνα με τις αρχές της διαφάνειας, της κοστοστρέφειας και της εύλογης μεταχείρισης προτείνεται η απαγόρευση της ελάχιστης χρέωσης στον τερματισμό κλήσεων. Η χρέωση πρέπει να γίνεται ανά δευτερόλεπτο. Με την επιβολή του προτεινόμενου μέτρου, οι κλήσεις μικρής διάρκειας θα χρεώνονται με βάση τον πραγματικό χρόνο ομιλίας. Σημειώνεται ότι με την τυχόν εφαρμογή της ελάχιστης χρέωσης αφενός δεν επιτυγχάνεται η διαφάνεια και αφετέρου δεν αποδεικνύεται ότι το τέλος τερματισμού αντανakλά το κόστος του τερματισμού της κλήσης.

Οι προτεινόμενες ρυθμιστικές παρεμβάσεις θα ισχύσουν για τον τερματισμό φωνητικών κλήσεων σε κινητά δίκτυα ανεξαρτήτου τεχνολογίας (2^{ης} ή 3^{ης} γενιάς).

Με δεδομένο ότι στο μέλλον οι φωνητικές κλήσεις θα διεκπεραιώνονται τόσο από δίκτυα δεύτερης γενιάς όσο και από δίκτυα τρίτης γενιάς και δεδομένου ότι όλοι οι πάροχοι κινητών δικτύων 3^{ης} γενιάς στην Ελλάδα είναι και πάροχοι κινητών δικτύων 2^{ης} γενιάς, το

κόστος τερματισμού για το κινητό δίκτυο κάθε παρόχου θα προκύπτει από το σταθμισμένο μέσο όρο του κόστους τερματισμού στο δίκτυο 2^{ης} γενιάς και στα δίκτυο 3^{ης} γενιάς. Επομένως είναι σημαντικό να δει κανείς το κόστος τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε ένα δίκτυο 3^{ης} γενιάς σε σχέση με το κόστος τερματισμού σε ένα δίκτυο 2^{ης} γενιάς. Σύμφωνα με εκτιμήσεις διεθνούς Συμβούλου ο οποίος έχει αναλάβει να αναπτύξει για λογαριασμό της ΕΕΤΤ, ένα μοντέλο LRIC για τον υπολογισμό του κόστους τερματισμού κλήσεων στα κινητά δίκτυα στην Ελλάδα, το μακροπρόθεσμο επαυξητικό κόστος ανά μονάδα δικτύου στα δίκτυα 3^{ης} γενιάς (ακόμη και εάν συνυπολογιστούν τα τέλη για την απόκτηση της άδειας στην Ελλάδα) είναι κατά πολύ μικρότερο (δύο έως τέσσερις φορές) από το αντίστοιχο κόστος ενός δικτύου δεύτερης γενιάς και επιπλέον οι πάροχοι που λειτουργούν δίκτυα 2^{ης} και 3^{ης} γενιάς μπορούν να έχουν οικονομίες κλίμακος από την κοινή χρήση υποδομών. Εάν αποδειχθεί ότι τα ανωτέρω δεν ισχύουν (δηλαδή η τεχνολογία 3^{ης} γενιάς είναι ακριβότερη ανά μονάδα δικτύου από ότι η τεχνολογία 2^{ης} γενιάς) τότε το υψηλότερο κόστος της τεχνολογίας 3^{ης} γενιάς δεν μπορεί να ανακτηθεί από τον τερματισμό φωνητικών κλήσεων, για τον οποίο υπάρχει μία περισσότερο αποδοτική τεχνολογία (2^η γενιά). Επομένως οποιοδήποτε υψηλότερο κόστος για τα δίκτυα 3^{ης} γενιάς θα πρέπει να ανακτηθεί από υπηρεσίες δεδομένων και τις λιανικές τιμές των υπηρεσιών εκκίνησης κλήσεων.

Υπό αυτές τις συνθήκες το μοντέλο μακροπρόθεσμου επαυξητικού κόστους (LRIC) το οποίο έχει αναπτυχθεί από εξειδικευμένη εταιρεία Συμβούλων για λογαριασμό της ΕΕΤΤ το οποίο αντανακλά μόνο το κόστος τερματισμού σε δίκτυο δεύτερης γενιάς, υπολογίζει την οροφή κόστους για τερματισμό κλήσεων καθώς θεωρεί ότι όλη η κίνηση δρομολογείται μέσω της τεχνολογίας 2^{ης} γενιάς η οποία είναι τεχνολογία υψηλότερου κόστους.

Από τα ανωτέρω και ιδιαίτερα από την ανάλυση που παρουσιάστηκε στο Κεφάλαιο 5 αναφορικά με τις εναλλακτικές ρυθμιστικές παρεμβάσεις συνάγεται ότι η υποχρέωση της κοστοστρεφούς πρόσβασης είναι κατάλληλη βάσει της φύσης του προβλήματος που έχει εντοπιστεί στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα, αναλογική και αιτιολογημένη. Αποσκοπεί στην προώθηση του ανταγωνισμού στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε ξεχωριστά κινητά δίκτυα και στην μεγιστοποίηση του οφέλους του

καταναλωτή και αποτελεί το πλέον αποδοτικό μέσο για την αντιμετώπιση του προσδιοριζόμενου ανταγωνιστικού προβλήματος.

Μηχανισμός εφαρμογής glide-path και ελέγχου τιμών

Σε κάθε έναν από τους ανωτέρω ΠΔΚ (Cosmote, Vodafone, και TIM) επιβάλλεται η υποχρέωση να μειώσει τα πραγματικά / αποτελεσματικά τέλη τερματισμού στο δίκτυό του σύμφωνα με ένα σταδιακά κοστοστρεφή έλεγχο τιμών. Για κάθε έναν θα τεθεί μια τιμή-στόχος, η οποία θα αντιστοιχεί στο κόστος του. Η τιμή στόχου θα προσδιορισθεί με την χρήση ενός μοντέλου μακροπρόθεσμου επαυξητικού κόστους (MEK – «LRIC») και επί τη βάσει ενός bottom up υπολογισμού.

Ο έλεγχος τιμών θα διαρκέσει για μια περίοδο δεκαοκτώ (18) μηνών, αρχής γενομένης από την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας Απόφασης της ΕΕΤΤ. Ξεκινώντας από την ημερομηνία εκκίνησης, σε κάθε μία από τις τρεις περιόδους προσδιορίζεται ένα συγκεκριμένο «ελεγχόμενο τέλος». Το «ελεγχόμενο τέλος» οριοθετεί ένα επίπεδο (μία οροφή) με το οποίο θα πρέπει να συμμορφωθεί ο μέσος όρος των εσόδων του παρόχου ανά λεπτό από τον τερματισμό σε κινητά (να είναι ίσος ή μικρότερος, ανά λεπτό) στην συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Τα «ελεγχόμενα τέλη» για τις τρεις συνεχείς περιόδους είναι προσδιορισμένα με τέτοιο τρόπο ώστε να δίδεται η δυνατότητα στους παρόχους να προσαρμόσουν τα τέλη τερματισμού μέσα στην περίοδο, με τέτοιο τρόπο ώστε στο τέλος των τριών περιόδων τα τέλη να έχουν φτάσει στο επίπεδο του κόστους. Θεωρούμε ότι μετά την πάροδο των τριών περιόδων, τα τέλη τερματισμού των παρόχων θα έχουν φτάσει στην τιμή βάσει του κόστους.

Η ΕΕΤΤ θα εξετάσει πολύ προσεκτικά την πρόοδο των παρόχων στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους στο διάστημα αυτό, ιδίως κατά την τελευταία χρονική περίοδο, και θα εποπτεύει την ανάγκη επιβολής επιπλέον ρυθμίσεων μετά την παρέλευση των τριών περιόδων.

Η ΕΕΤΤ σκοπεύει να ρυθμίσει μόνο το μέσο τέλος (που εκφράζεται ως ένα «out-turn ratio» ο λόγος των εσόδων τερματισμού προς την κίνηση τερματισμού) αξιολογώντας τη συμμόρφωση που έχουν αναλάβει οι πάροχοι για τις τρεις υπό εξέταση περιόδους. Η

αξιολόγηση αυτή της συμμόρφωσης θα γίνει συγκρίνοντας τη μέση χρέωση διασύνδεσης⁶¹ της περιόδου εκείνης με τα «ελεγχόμενα τέλη», τα οποία ορίζονται όπως περιγράφεται στην προηγούμενη παράγραφο. Επιπλέον, η ΕΕΤΤ σκοπεύει να προβεί σε **διμηνιαίους ελέγχους** των τελών για να διασφαλίζει ότι εφαρμόζονται οι μειώσεις τιμών και να παρέχει προειδοποίηση για οποιαδήποτε πιθανή αποτυχία συμμόρφωσης με τα βήματα της σταδιακής πορείας (glide path). Σε αυτή τη βάση, η ΕΕΤΤ θα ζητά την **υποβολή πληροφοριών** από τους παρόχους σχετικά με **τα έσοδα και την κίνηση** των εισερχόμενων φωνητικών κλήσεων, οι οποίες πληροφορίες θα παρέχονται εντός **δεκαπέντε ημερών** από την οικονομική εκκαθάριση των στοιχείων που αφορούν το υπό **εξέταση δίμηνο**. Η άποψη της ΕΕΤΤ είναι ότι η ρύθμιση του «μέσου τέλους» (average rate) θα επιτρέψει στους παρόχους να θέσουν τα δικά τους τέλη για κάθε ώρα της ημέρας και για κάθε ημέρα της εβδομάδας, παρέχοντας τη δυνατότητα διαφοροποίησης στην αγορά και ενθαρρύνοντας τη βελτίωση της χρήσης δικτύων κατά τις περιόδους χαμηλής κίνησης.

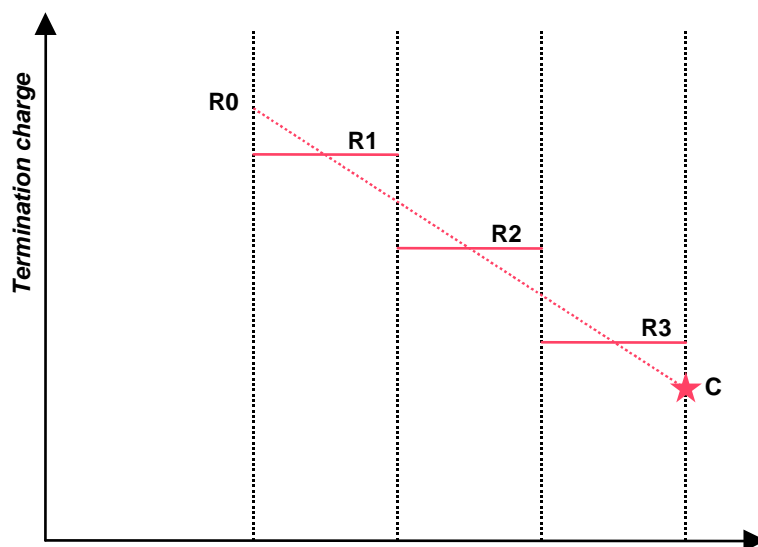
Ο υπολογισμός των «ελεγχόμενων τελών» βασίζεται στα εξής:

- $R0$ = το μέσο έσοδο ανά λεπτό που προκύπτει από τον τερματισμό κατά τη διάρκεια των έξι μηνών πριν την ημερομηνία εκκίνησης, υπολογιζόμενο χωριστά για κάθε πάροχο (και εκφρασμένο σε πραγματικές τιμές)⁶² Στις υπολογιζόμενες κλήσεις θα συμπεριλαμβάνονται οι κλήσεις προερχόμενες από κινητό και σταθερό δίκτυο.
- C = το κόστος τερματισμού στο χρονικό σημείο ακριβώς δεκαοκτώ (18) μήνες μετά την ημερομηνία εκκίνησης (εκφρασμένο σε πραγματικές τιμές)
- $R1, R2, R3$ = το μέσο (μεσοσταθμισμένο) τέλος για τις τρεις υπό εξέταση περιόδους, βάσει της ευθείας γραμμής μεταξύ του $R0$ και του C .

Η στρατηγική προς αυτή τη σταδιακή πορεία μειώσεων (glide path) αντανακλάται στο ακόλουθο διάγραμμα:

⁶¹ Η μέση χρέωση διασύνδεσης θα υπολογίζεται ως το σύνολο των σχετικών εσόδων τερματισμού φωνής σε κάθε περίοδο, διαιρεμένο δια του συνόλου των λεπτών κίνησης τερματισμού φωνής στην ίδια περίοδο.

⁶² Καθώς η φόρμουλα εκφράζεται σε πραγματικές τιμές (Ευρώ), «τα ελεγχόμενα τέλη» θα απαιτούν προσαρμογή σε ονομαστικά μεγέθη βάσει του πληθωρισμού σε Euro (inflation rate) (και πρόβλεψης όπου απαιτείται).

Πίνακας 7.1:

*Στρατηγική
σταδιακής
πορείας (glide
path)*

Αναμένεται ότι οι τρεις περίοδοι αναφοράς θα ανταποκρίνονται σε χρονικά διαστήματα ίσα με έξι (6) μήνες, αρχής γενομένης από την εφαρμογή της σχετικής απόφασης της ΕΕΤΤ. Σε αυτή τη βάση, η χρέωση C στο τέλος της περιόδου των 18 μηνών θα ισούται με το μέσο όρο των αποτελεσμάτων του μοντέλου, για την τελευταία και την επόμενη περίοδο.

Προκειμένου να υπάρξει κάποια ελαστικότητα για τα τέλη τερματισμού για κλήσεις από κινητό σε κινητό, οι πάροχοι κινητής θα πρέπει να αντιμετωπίσουν το τέλος τερματισμού που τίθεται ανωτέρω ως τιμή οροφής. Συγκεκριμένα οι εταιρείες κινητής τηλεφωνίας μπορούν να καθορίσουν τις τιμές τερματισμού ώστε να είναι χαμηλότερες από το προκαθορισμένο πλαφόν τιμής, εφαρμόζοντας την αρχή της μη διακριτικής μεταχείρισης (ίδιο τέλος τερματισμού για κίνηση από οποιαδήποτε εταιρεία κινητής τηλεφωνίας).

Επίσης σημειώνεται ότι η ονομαστική αξία των τελών ελέγχου θα προσαρμόζεται καταλλήλως στον πληθωρισμό, καθώς τα τέλη που περιγράφονται ανωτέρω εκφράζονται σε όρους πραγματικών τιμών.

Τονίζεται ότι σύμφωνα με τις αρχές της διαφάνειας, της κοστοστρέφειας και της εύλογης μεταχείρισης προτείνεται η απαγόρευση της ελάχιστης χρέωσης στον τερματισμό κλήσεων. **Η χρέωση πρέπει να γίνεται ανά δευτερόλεπτο.**

Οι προτεινόμενες ρυθμιστικές παρεμβάσεις θα ισχύσουν για τον τερματισμό φωνητικών κλήσεων σε κινητά δίκτυα ανεξαρτήτου τεχνολογίας (2^{ης} ή 3^{ης} γενιάς).

Για κάθε εξαμηνιαία περίοδο ελέγχου, θα εφαρμοσθεί ο ακόλουθος μηχανισμός:

- τα τέλη τερματισμού από σταθερό σε κινητό θα υπόκεινται σε έλεγχο τιμών
- τα τέλη τερματισμού από κινητό προς κινητό θα υπόκεινται στον ίδιο έλεγχο τιμών,
- η συμμόρφωση με τον έλεγχο τιμών θα κρίνεται χωριστά για σταθερό προς κινητό και κινητό προς κινητό (δηλαδή, εάν υπάρξουν χαμηλότερα τέλη από τον έλεγχο τιμών για κινητό προς κινητό, αυτά δεν θα ληφθούν υπόψη στα πλαίσια της κρίσης για τη συμμόρφωση με τον έλεγχο τιμών σταθερό προς κινητό)
- η συμμόρφωση θα κρίνεται δια της σύγκρισης των πραγματικών εσόδων ανά λεπτό για την υπηρεσία τερματισμού μέσα στη σχετική εξαμηνιαία περίοδο με τον έλεγχο τιμών για την αντίστοιχη εξαμηνιαία περίοδο
- η ονομαστική αξία των τελών ελέγχου θα προσαρμόζεται καταλλήλως στον πληθωρισμό, καθώς τα τέλη που περιγράφονται ανωτέρω εκφράζονται με όρους πραγματικών ή διαρκών τιμών.

7.4.5.2 Υποχρέωση ελέγχου τελών βάσει μιας εύλογης τιμής

Η ΕΕΤΤ θεωρεί, ότι ειδικά για την περίπτωση της Q-Telecom, η αποδοτικότερη ρυθμιστική υποχρέωση δεν θα πρέπει να είναι η τιμολόγηση με βάση το κόστος, αλλά ο έλεγχος των τελών της βάσει μιας εύλογης τιμής.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τις παραδοχές του κειμένου με τίτλο «Κοινή θέση του ERG στην επιβολή κατάλληλων ρυθμιστικών παρεμβάσεων σύμφωνα με το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο» της 1^{ης} Απριλίου 2004, *η περίπτωση των νεοεισερχόμενων παρόχων (σταθερής ή κινητής τηλεφωνίας) δύναται να απαιτεί μια διαφορετική αντιμετώπιση όσον αφορά την ρυθμιστική προσέγγιση των τελών τερματισμού τους. Το χαμηλό επίπεδο παραγωγής των ως άνω παρόχων επί παραδείγματι, δύναται να καθιστά ως μη-εύλογη την υποχρέωση κοστοστρεφών τιμών. Δεδομένου ωστόσο, ότι ο εκάστοτε νεοεισερχόμενος πάροχος δύναται να έχει κάθε κίνητρο ώστε να θέτει τα τέλη τερματισμού του άνω του επιπέδου που θεωρείται ως κοινωνικά επωφελές, οι ΕΡΑ θα πρέπει να κρίνουν αν πρέπει να ρυθμίσουν τα τέλη τερματισμού του σε ένα επίπεδο συγκρίσιμο με αυτό που είχαν ζητήσει οι προγενέστεροι εισερχόμενοι στην εθνική αγορά ή σε ένα επίπεδο που θα καθορισθεί επί τη βάση ενός*

διεθνούς benchmarking. Επιπροσθέτως, οι ΕΡΑ δύνανται να κρίνουν εύλογο το να επιβάλλουν προσωρινές τροποποιήσεις ή μεταρρυθμίσεις στη γενική ρυθμιστική υποχρέωση του ελέγχου τιμών για νέους παίκτες, προκειμένου να προωθήσουν τον ανταγωνισμό. Οι ως άνω τροποποιήσεις δύνανται να εμπεριέχουν την υποχρέωση προς τους εν λόγω παρόχους να έχουν «δίκαιες/εύλογες τιμές». Το ως άνω μέτρο κρίνεται ότι διασφαλίζει ότι οι νεοεισερχόμενοι πάροχοι διατηρούν τα κίνητρά τους για επενδύσεις.

Εκτιμώντας τις ανωτέρω θέσεις του ERG, και λαμβανομένου υπόψη ότι σύμφωνα με το ως άνω κείμενο σε περίπτωση υιοθέτησης ευμενέστερων ρυθμίσεων για το νεοεισερχόμενο πάροχο πρέπει επίσης να προσεγγισθεί το ζήτημα του πότε θα λήγει η λεγόμενη «περίοδος χάριτος» για τον εν λόγω πάροχο, η ΕΕΤΤ προτείνει τον έλεγχο τελών της Q-Telecom βάσει μιας εύλογης τιμής, στην οποία θα οδηγηθεί με μία σταδιακή μείωση των τελών σε χρονικό διάστημα δεκαοκτώ (18) μηνών, επί τη βάση των ακόλουθων θεωρήσεων:

Όπως και στην περίπτωση των παρόχων που έχουν υποχρέωση κοστοστρεφούς πρόσβασης η ΕΕΤΤ προτείνει να οριστεί μια περίοδος σύγκλισης των τελών τερματισμού με το εύλογο τέλος [glide path]. Η περίοδος αυτή θα ορίζεται σε δεκαοκτώ (18) μήνες (αντίστοιχα με την περίπτωση των παρόχων που έχουν υποχρέωση κοστοστρεφούς πρόσβασης).

Η φύση της αποτυχίας της αγοράς παραμένει η ίδια και για την περίπτωση της Q-Telecom, αναγνωρίζεται ωστόσο, ότι:

- (α) Η εταιρεία δραστηριοποιείται στην αγορά για μικρό χρονικό διάστημα (από το δεύτερο εξάμηνο του 2002)
- (β) Η συνδρομητική της βάση η οποία στο τέλος του α' εξαμήνου του 2003 ανέρχονταν σε ποσοστό μόλις 2,07% του συνόλου των συνδρομών κινητής τηλεφωνίας (συνδέσεις και καρτοκινητά), ενώ το δεύτερο εξάμηνο του 2004 έφτασε μόλις στο 6,5%.
- (γ) Ο όγκος των κλήσεων που τερματίζουν στο δίκτυό της στο τέλος του β' εξαμήνου του 2004 ανέρχεται σε ποσοστό μόλις [REDACTED] επί της συνολικής εθνικής κίνησης τερματισμού σε κινητά δίκτυα (βλέπε Πίνακα 7.2).

Περίοδος	H1/2002	H2/2002	H1/2003	H2/2003	H1/2004	H2/2004
Ποσοστό εθνικής κίνησης τερματισμού στο δίκτυο Q-telecom επί της συνολικής εθνικής κίνησης τερματισμού σε κινητά δίκτυα	■	■	■	■	■	■

Πίνακας 7.2:

(δ) Ότι η εταιρία Q-Telecom εξαρτάται πλήρως από της υπηρεσίες περιαγωγής άλλης ΕΚΤ προκειμένου να καλύψει τις ανάγκες των πελατών της, δεδομένου ότι δεν έχει αναπτύξει ολοκληρωμένο δίκτυο. Αναφέρεται ενδεικτικά ότι η συντριπτική πλειοψηφία των κλήσεων που τερματίζουν στο δίκτυό της εξυπηρετούνται μέσω εθνικής περιαγωγής.

(ε) Ότι με βάση την σημερινή κατάσταση, τα μερίδια, την κίνηση και τον τρόπο λειτουργίας της Q-telecom η ΕΕΤΤ εκτιμά ότι για ένα χρονικό διάστημα διάρκειας δεκαοκτώ (18) μηνών δεν θα αλλάξουν σημαντικά τα δεδομένα έτσι ώστε να δικαιολογούν την επιβολή στην Q-telecom υποχρεώσεων κοστοστρέφειας. Παρόλα αυτά και δεδομένου ότι το κόστος της Q-telecom επηρεάζεται σημαντικά από το κόστος περιαγωγής, θα εξετάζεται σε εξαμηνιαία βάση εάν υπάρχει λόγος επαναπροσδιορισμού του εύλογου τέλους, το οποίο θα έχει τεθεί ως στόχος για το τέλος του δεκαοκταμήνου.

Τόσο το χαμηλό επίπεδο παραγωγής συνεπώς, όσο και η έλλειψη πλήρως ανεπτυγμένου δικτύου καθιστούν αναγκαία για την περίπτωση της Q-Telecom μια ρύθμιση ευνοϊκότερη από αυτήν της κοστοστρεφούς τιμολόγησης και συγκεκριμένα της ρυθμιστικής υποχρέωσης ελέγχου τιμών βάσει μιας εύλογης τιμής που θα προσδιορισθεί επί τη βάσει του κόστους της Q-Telecom, όπως αυτό προκύπτει από το μοντέλο μακροπρόθεσμου επαυξητικού κόστους (MEK – «LRIC») επί τη βάσει ενός bottom up υπολογισμού, συμπεριλαμβανομένου και του κόστους περιαγωγής.

Ειδικότερα για τον υπολογισμό του εύλογου τέλους τερματισμού το οποίο θα επιβληθεί στην Q-Telecom θα ληφθούν υπόψη α) τα αποτελέσματα του μοντέλου bottom-up σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο Κεφάλαιο 8 της παρούσας, β) το γεγονός ότι η Q-Telecom ως νεοεισερχόμενη εταιρεία στην αγορά έχει ένα διαφορετικό κόστος κεφαλαίου

(WACC) σε σχέση με τις άλλες εταιρείες ως συνέπεια του αυξημένου ρίσκου το οποίο αναλαμβάνουν οι επενδυτές στην Q-Telecom.

Συγκεκριμένα διευκρινίζεται ότι:

Το εύλογο τέλος τερματισμού το οποίο θα επιβληθεί στην εταιρεία Q-Telecom υπολογίζεται με βάση τις ακόλουθες θεωρήσεις:

► Όσον αφορά το μεσοσταθμικό κόστος κεφαλαίου (WACC) της εταιρείας Q-Telecom, και καθώς υπήρχε και αντικειμενική δυσκολία υπολογισμού του πραγματικού κόστους κεφαλαίου της συγκεκριμένης εταιρείας (καθότι η Q-Telecom δεν είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών αλλά είναι εισηγμένος ο όμιλος Info-Quest στον οποίο ανήκουν η Q-Telecom και η Info-Quest Πληροφορική), η ΕΕΤΤ προχώρησε στον προσδιορισμό μίας εύλογης τιμής η οποία προέκυψε από το κόστος κεφαλαίου της ελληνικής αγοράς κινητής τηλεφωνίας (μέση τιμή του κόστους κεφαλαίου των τριών άλλων εταιρειών) αυξημένη κατά 20%.

► Όσον αφορά το κόστος της Q-Telecom, η ΕΕΤΤ έλαβε υπόψη της και το κόστος των υπηρεσιών περιαγωγής τις οποίες αγοράζει η Q-Telecom από τη VODAFONE. Επειδή μέρος της κίνησης των συνδρομητών της Q-Telecom εξυπηρετείται μέσω εθνικής περιαγωγής από την VODAFONE, μόνο ένα ποσοστό της κίνησης της Q-Telecom διέρχεται από το δίκτυό της. Το ποσοστό της κίνησης που διέρχεται από το δίκτυο της Q-Telecom καθορίζει και το τέλος τερματισμού για την κίνηση που εξυπηρετείται από το ίδιο το δίκτυο της Q-TELECOM και όχι από εθνική περιαγωγή. Το ποσοστό της κίνησης που διέρχεται μέσω του δικτύου της Q-Telecom προσδιορίστηκε από την ΕΕΤΤ λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία και τις προβλέψεις της Q-Telecom.

Το εύλογο τέλος τερματισμού στο δίκτυο της Q-Telecom προκύπτει από το τέλος τερματισμού της κίνησης που εξυπηρετείται από το δίκτυο της Q-Telecom (βάση του μοντέλου LRIC) και το κόστος τερματισμού της κίνησης που εξυπηρετείται με περιαγωγή. Είναι προφανές ότι η αναλογία της κίνησης που εξυπηρετείται από το δίκτυο της Q-Telecom με την κίνηση που εξυπηρετείται από εθνική περιαγωγή έχει σημαντικές επιπτώσεις στην τελική τιμή του τέλους τερματισμού της Q-Telecom.

Προκύπτει συνεπώς εκ των όσων αναφέρθηκαν ανωτέρω, ότι η ΕΕΤΤ δεν προβαίνει σε καμία περίπτωση στον προσδιορισμό ενός κοστοστρεφούς τέλους τερματισμού για την Q-Telecom. Αντιθέτως, επί τη βάσει των προαναφερόμενων παραμέτρων και υποθέσεων, η ΕΕΤΤ προσδιορίζει ένα εύλογο τέλος τερματισμού.

Η ως άνω υποχρέωση της Q-telecom να παρέχει πρόσβαση στο δίκτυό της με βάση ένα εύλογο τέλος το οποίο θα προσδιορισθεί από την ΕΕΤΤ, κρίνεται ότι θα πρέπει να επανεξετασθεί με την πάροδο των δεκαοκτώ μηνών.

Μηχανισμός εφαρμογής glide-path και ελέγχου τιμών

Στην Q-telecom επιβάλλεται η υποχρέωση να μειώσει τα πραγματικά / αποτελεσματικά τέλη τερματισμού στο δίκτυό της σύμφωνα με ένα σταδιακό έλεγχο τιμών ο οποίος θα οδηγήσει σε μία εύλογη τιμή. Η εύλογη τιμή στόχου θα προσδιορισθεί λαμβάνοντας υπόψη το κόστος του παρόχου όπως αυτό προκύπτει από την χρήση ενός μοντέλου μακροπρόθεσμου επαυξητικού κόστους (MEK – «LRIC») και επί τη βάση ενός bottom up υπολογισμού, συμπεριλαμβανομένου του κόστους περιαγωγής.

Ο έλεγχος τιμών θα διαρκέσει για μια περίοδο δεκαοκτώ (18) μηνών, αρχής γενομένης από την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας Απόφασης της ΕΕΤΤ. Ξεκινώντας από την ημερομηνία εκκίνησης, σε κάθε μία από τις τρεις περιόδους προσδιορίζεται ένα συγκεκριμένο «ελεγχόμενο τέλος». Το «ελεγχόμενο τέλος» οριοθετεί ένα επίπεδο (μία οροφή) με το οποίο θα πρέπει να συμμορφωθεί ο μέσος όρος των εσόδων του παρόχου ανά λεπτό από τον τερματισμό σε κινητά (να είναι ίσος ή μικρότερος, ανά λεπτό). Τα «ελεγχόμενα τέλη» για τις τρεις συνεχείς περιόδους είναι σχεδιασμένα με τέτοιο τρόπο ώστε να δίδεται η δυνατότητα στον πάροχο να προσαρμόσει τα τέλη τερματισμού μέσα στην περίοδο, με τέτοιο τρόπο ώστε στο τέλος των τριών περιόδων τα τέλη να έχουν φτάσει στο επίπεδο του εύλογου τέλους. Θεωρούμε ότι μετά την πάροδο των τριών περιόδων, το τέλος τερματισμού του παρόχου θα έχει φτάσει στην τιμή βάσει του εύλογου τέλους.

Η ΕΕΤΤ θα εξετάσει πολύ προσεκτικά την πρόοδο του παρόχου στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών του στο διάστημα αυτό, ιδίως κατά την τελευταία χρονική περίοδο, και θα

εποπτεύει την ανάγκη επιβολής επιπλέον ρυθμίσεων μετά την παρέλευση των τριών περιόδων.

Η ΕΕΤΤ σκοπεύει να ρυθμίσει μόνο το μέσο τέλος (που εκφράζεται ως ένα «out-turn ratio» ο λόγος των εσόδων τερματισμού προς την κίνηση τερματισμού) αξιολογώντας τη συμμόρφωση που έχει αναλάβει ο πάροχος για τις τρεις υπό εξέταση περιόδους. Η αξιολόγηση αυτή της συμμόρφωσης θα γίνει συγκρίνοντας τη μέση χρέωση διασύνδεσης⁶³ της περιόδου εκείνης με τα «ελεγχόμενα τέλη», τα οποία ορίζονται όπως περιγράφεται στην προηγούμενη παράγραφο. Επιπλέον, η ΕΕΤΤ σκοπεύει να προβεί σε **δημηνιαίους ελέγχους** των τελών για να διασφαλίζει ότι εφαρμόζονται οι μειώσεις τιμών και να παρέχει προειδοποίηση για οποιαδήποτε πιθανή αποτυχία συμμόρφωσης με τα βήματα της σταδιακής πορείας (glide path). Σε αυτή τη βάση, η ΕΕΤΤ θα ζητά την **υποβολή πληροφοριών** από τον πάροχο σχετικά με **τα έσοδα και την κίνηση** των εισερχόμενων φωνητικών κλήσεων, οι οποίες πληροφορίες θα παρέχονται **εντός δεκαπέντε ημερών** από την οικονομική εκκαθάριση των στοιχείων που αφορούν το υπό **εξέταση δίμηνο**. Η άποψη της ΕΕΤΤ είναι ότι η ρύθμιση του «μέσου τέλους» (average rate) θα επιτρέψει στον πάροχο να θέσει τα δικά του τέλη για κάθε ώρα της ημέρας και για κάθε ημέρα της εβδομάδας, παρέχοντας τη δυνατότητα διαφοροποίησης στην αγορά και ενθαρρύνοντας τη βελτίωση της χρήσης δικτύων κατά τις περιόδους χαμηλής κίνησης.

Ο υπολογισμός των «ελεγχόμενων τελών» βασίζεται στα εξής:

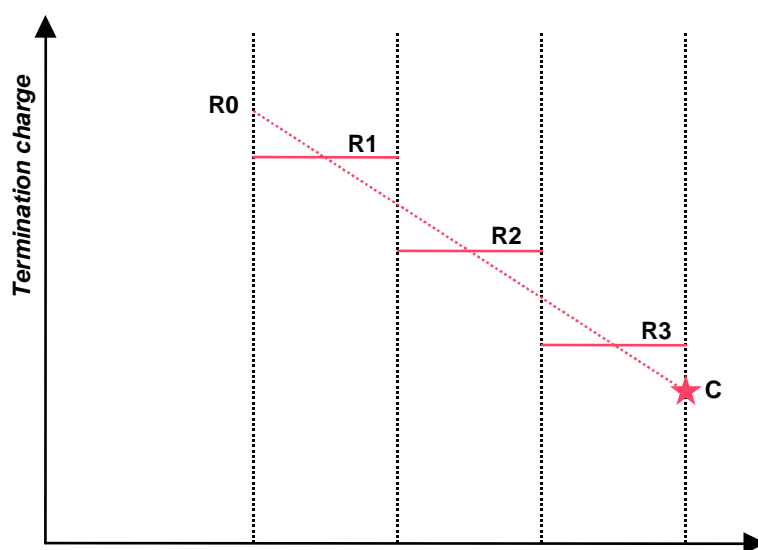
- $R0$ = το μέσο έσοδο ανά λεπτό που προκύπτει από τον τερματισμό κατά τη διάρκεια των έξι μηνών πριν την ημερομηνία εκκίνησης, (και εκφρασμένο σε πραγματικές τιμές).⁶⁴ Στις υπολογιζόμενες κλήσεις θα συμπεριλαμβάνονται οι κλήσεις προερχόμενες από κινητό και σταθερό δίκτυο.
- C = το κόστος τερματισμού στο χρονικό σημείο ακριβώς δεκαοκτώ (18) μήνες μετά την ημερομηνία εκκίνησης (εκφρασμένο σε πραγματικές τιμές)

⁶³ Η μέση χρέωση διασύνδεσης θα υπολογίζεται ως το σύνολο των σχετικών εσόδων τερματισμού φωνής σε κάθε περίοδο, διαιρεμένο δια του συνόλου των λεπτών κίνησης τερματισμού φωνής στην ίδια περίοδο.

⁶⁴ Καθώς η φόρμουλα εκφράζεται σε πραγματικές τιμές (Ευρώ), «τα ελεγχόμενα τέλη» θα απαιτούν προσαρμογή σε ονομαστικά μεγέθη βάσει του πληθωρισμού σε Euro (inflation rate) (και πρόβλεψης όπου απαιτείται).

- $R1, R2, R3$ = το μέσο (μεσοσταθμισμένο) τέλος για τις τρεις υπό εξέταση περιόδους, βάσει της ευθείας γραμμής μεταξύ του $R0$ και του C .

Η στρατηγική προς αυτή τη σταδιακή πορεία μειώσεων (glide path) αντανακλάται στο ακόλουθο διάγραμμα:

Πίνακας 7.3:

*Στρατηγική
σταδιακής
πορείας (glide
path)*

Αναμένεται ότι οι τρεις περίοδοι αναφοράς θα ανταποκρίνονται σε χρονικά διαστήματα ίσα με έξι μήνες, αρχής γενομένης από την εφαρμογή της σχετικής απόφασης της ΕΕΤΤ. Σε αυτή τη βάση, η χρέωση C στο τέλος της περιόδου των 18 μηνών περιόδου θα ισούται με το μέσο όρο των αποτελεσμάτων του μοντέλου, για την τελευταία και την επόμενη περίοδο.

Προκειμένου να υπάρξει κάποια ελαστικότητα για τα τέλη τερματισμού για κλήσεις από κινητό σε κινητό, ο πάροχος θα πρέπει να αντιμετωπίσει το τέλος τερματισμού που τίθεται ανωτέρω ως τιμή οροφής. Συγκεκριμένα η εταιρεία Q-Telecom μπορεί να καθορίσει τις τιμές τερματισμού ώστε να είναι χαμηλότερες από το προκαθορισμένο πλαφόν τιμής, εφαρμόζοντας την αρχή της μη διακριτικής μεταχείρισης (ίδιο τέλος τερματισμού για κίνηση από οποιαδήποτε εταιρεία κινητής τηλεφωνίας).

Επίσης σημειώνεται ότι η ονομαστική αξία των τελών ελέγχου θα προσαρμόζεται καταλλήλως στον πληθωρισμό, καθώς τα τέλη που περιγράφονται ανωτέρω εκφράζονται σε όρους πραγματικών τιμών.

Τονίζεται ότι σύμφωνα με τις αρχές της διαφάνειας, της κοστοστρέφειας και της εύλογης μεταχείρισης προτείνεται η απαγόρευση της ελάχιστης χρέωσης στον τερματισμό κλήσεων. **Η χρέωση πρέπει να γίνεται ανά δευτερόλεπτο.**

Για κάθε εξαμηνιαία περίοδο ελέγχου, θα εφαρμοσθεί ο ακόλουθος μηχανισμός:

- τα τέλη τερματισμού από σταθερό σε κινητό θα υπόκεινται σε έλεγχο τιμών
- τα τέλη τερματισμού από κινητό προς κινητό θα υπόκεινται στον ίδιο έλεγχο τιμών,
- η συμμόρφωση με τον έλεγχο τιμών θα κρίνεται χωριστά για σταθερό προς κινητό και κινητό προς κινητό (δηλαδή, εάν υπάρξουν χαμηλότερα τέλη από τον έλεγχο τιμών για κινητό προς κινητό, αυτά δεν θα ληφθούν υπόψη στα πλαίσια της κρίσης για τη συμμόρφωση με τον έλεγχο τιμών σταθερό προς κινητό)
- η συμμόρφωση θα κρίνεται δια της σύγκρισης των πραγματικών εσόδων ανά λεπτό για την υπηρεσία τερματισμού μέσα στη σχετική εξαμηνιαία περίοδο με τον έλεγχο τιμών για την εξαμηνιαία περίοδο
- η ονομαστική αξία των τελών ελέγχου θα προσαρμόζεται καταλλήλως στον πληθωρισμό, καθώς τα τέλη που περιγράφονται ανωτέρω εκφράζονται με όρους πραγματικών ή διαρκών τιμών.

Κεφάλαιο 8. Βασικές Αρχές του μοντέλου LRIC

8.1.Εισαγωγή

Σε ακολουθία με τη διεθνή βέλτιστη πρακτική, το κόστος τερματισμού των τεσσάρων ΠΔΚ θα υπολογισθεί με τη χρήση ενός μοντέλου μακροπρόθεσμου επανυζητικού κόστους (MEK – «LRIC») και επί τη βάσει ενός bottom up υπολογισμού. Το μοντέλο υπολογίζει το κόστος δικτύου αναφορικά με έναν αριθμό υπηρεσιών των ΠΔΚ, συμπεριλαμβανομένων της πελατειακής τους βάσης (συνδρομητές ανά έτος), εξερχόμενη κίνηση σε άλλα δίκτυα, κίνηση εντός δικτύου, και το κόστος της εισερχόμενης κίνησης από άλλα δίκτυα, υπηρεσία που κατέχει αναμφισβήτητη θέση υψίστης σημασίας στο παρόν πλαίσιο. Το μοντέλο αποτελεί ένα μοντέλο κόστους δικτύου, που σημαίνει ότι δεν προσομοιώνει κόστος που σχετίζεται με λιανικό κόστος, όπως για παράδειγμα κόστος από αποκτήματα, επιδοτήσεις για συσκευές, πωλήσεις και κόστος διανομής. Σταθερά εταιρικά έξοδα (ένα κόστος που σχετίζεται τόσο με δραστηριότητες δικτύου όσο και με δραστηριότητες λιανικής) δεν προσομοιώνονται απόλυτα στο μοντέλο. Ωστόσο έχει εφαρμοσθεί μια μικρή αύξηση στο κόστος τερματισμού προκειμένου να συμπεριληφθούν κατά κάποιο τρόπο τα ανωτέρω κόστη.

Το μοντέλο υπολογίζει το πραγματικό κόστος των ΠΔΚ, πράγμα που σημαίνει ότι για τον υπολογισμό του κόστους δεν λαμβάνονται υπόψη παράγοντες όπως αποτελεσματικότητα / αναποτελεσματικότητα, κλίμακες, τεχνολογία κτλ. Ειδικά όσον αφορά την εταιρεία Q-Telecom (που επί του παρόντος παρέχει υπηρεσίες μέσω της σύμβασης της για εθνική περιαγωγή), το κόστος της υπολογίζεται κατά τον ισχύοντα τρόπο λειτουργίας της: το κόστος τερματισμού είναι ο σταθμισμένος μέσος όρος των τελών εθνικής περιαγωγής, και ενός αργά αναπτυσσόμενου (όχι αυτοεξυπηρετούμενου) δικτύου κινητής.

8.2.Βασικές Αρχές

8.2.1. Κλίμακα της εταιρίας / υποθετική κλίμακα

Το μοντέλο υπολογίζει το κόστος της κάθε εταιρίας βασισμένο στη τρέχουσα κλίμακα, και μία προβλεπόμενη κλίμακα για κάθε εταιρία μέσα στην αγορά. Όταν τίθενται τιμές είναι σημαντικό να λαμβάνεται υπ' όψη η επίπτωση σε κάθε εταιρία και στην ανταγωνιστικότητα της αγοράς: Το να τεθεί τιμή κάτω του κόστους μπορεί να εξωθήσει μία εταιρία να εγκαταλείψει την αγορά (το οποίο είναι κακό για την ανταγωνιστικότητα της αγοράς, και μία πράξη την οποία η ΕΕΤΤ δεν επιθυμεί να προκαλέσει).

Η Analysys και η ΕΕΤΤ συμφωνούν ότι ανταγωνιζόμενες εταιρίες δεν πρέπει να τιμωρούνται για την επιτυχία τους, όπου όλοι οι άλλοι παράγοντες είναι δεδομένοι. Εντούτοις, στην Ελλάδα δεν ισχύει ότι «όλοι οι άλλοι παράγοντες είναι δεδομένοι» (διαφορετική χρονική στιγμή εισόδου των εταιριών στην αγορά).

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, αναφορικά με το μέγεθος και τα μερίδια των παρόχων έχουμε υιοθετήσει την πραγματική ιστορική κλίμακα κάθε εταιρίας προκειμένου να εκτιμήσουμε τα πραγματικά κόστη κάθε εταιρίας αντί να υιοθετήσουμε τα κόστη μίας εταιρίας με κάποια υποθετική κλίμακα/ μερίδιο αγοράς, ενώ αναφορικά με τις προβλέψεις για τα μελλοντικά μερίδια των εταιριών έχουμε θεωρήσει ίσα μερίδια (25%) για τις τρεις μεγαλύτερες εταιρείες (Cosmote, Vodafone, TIM) και (12,2%) για την τέταρτη εταιρεία (Q-Telecom) το 2009.

8.2.2. Αντιμετώπιση του UMTS/ 3G

Το μοντέλο υπολογίζει την οροφή σε μακροχρόνια κόστη τερματισμού, βασιζόμενο στη διαρκή χρήση της τεχνολογίας GSM, παρά σε ένα σταθμισμένο μέσο όρο μετατόπισης της κίνησης κατά τη διάρκεια του χρόνου σε μία χαμηλότερου μακροχρονίου κόστους τεχνολογία UMTS. Οποιαδήποτε υψηλότερα μακροχρόνια κόστη της κίνησης φωνής μέσω UMTS που θα μπορούσαν να προκύψουν δεν πρέπει να φέρονται από υπηρεσίες τερματισμού φωνής, καθώς αυτό θα αντιπροσώπευε μία μη-αποδοτική χρήση τεχνολογίας φωνής από τις ΕΚΤ.

Το μοντέλο αντανakλά την ακόλουθη κατάσταση όσον αφορά το UMTS:

- Κάνει προβλέψεις της συνολικής κίνησης φωνής για κάθε εταιρία (δηλ., όλη η κίνηση που θα εκκινούσε και θα τερμάτιζε είτε στα δίκτυα GSM είτε στα δίκτυα UMTS της εταιρίας, ανεξαρτήτως των συνδρομών και των τερματικών συσκευών των χρηστών).
- Υποθέτει ότι η συνολική κίνηση φωνής μεταφέρεται στο δίκτυο GSM, μαζί με την κίνηση SMS και GPRS.
- Δεν περιλαμβάνει καμία επένδυση η οποία έγινε ειδικά για το UMTS (εξοπλισμός ή άδεια). Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι το μοντέλο λαμβάνει υπ' όψη τις δαπάνες των περιουσιακών στοιχείων τα οποία αναπτύχθηκαν στο δίκτυο GSM, και τα οποία αργότερα χρησιμοποιούνται για το δίκτυο UMTS (όπως σταθμοί βάσης, κτίρια χρησιμοποιούμενα για μετάδοση και μεταγωγή), και ανακτά όλα τα κόστη των περιουσιακών αυτών στοιχείων από την κίνηση φωνής η οποία εξετάζεται στο μοντέλο.
- Δεν περιλαμβάνει οποιαδήποτε ζήτηση για μη-φωνητικές υπηρεσίες UMTS όπως high rate packet data ή άλλες υπηρεσίες.
- Η Analysys και η EETT αναγνωρίζουν ότι, στη πραγματικότητα, η μελλοντική κίνηση φωνής θα μεταφέρεται σε αμφότερα τα δίκτυα GSM και UMTS, σύμφωνα με ιδιαιτέρως πολύπλοκους και μεταβαλλόμενους με το χρόνο παράγοντες όπως η κάλυψη, η διείσδυση των τερματικών συσκευών και οι τεχνικοί περιορισμοί της επιλογής δικτύου. Σε τέτοια περίπτωση, το συνολικό κόστος τερματισμού θα ήταν

ένας σταθμισμένος μέσος όρος του κόστους τερματισμού φωνητικών κλήσεων μέσω GSM και UMTS, του καθενός επηρεαζομένου από τα δικά τους μακροχρόνια κόστη δικτύου και επιπέδου ζήτησης δικτύου.

Είναι επομένως σημαντικό να εξετάσουμε τα σχετικά κόστη του UMTS ως προς το GSM. Εντούτοις, ο σχετικός υπολογισμός είναι το μακροχρόνιο κόστος ανά μονάδα προϊόντος, από το δίκτυο. Η Analysys πιστεύει ότι τα μακροχρόνια κόστη ανά μονάδα προϊόντος από ένα δίκτυο UMTS (ακόμα και συμπεριλαμβανομένων των ποσών τα οποία πληρώθηκαν για τις άδειες στην Ελλάδα) θα είναι χαμηλότερα απ' ότι ενός δικτύου GSM. Επιπλέον, όταν ένα δίκτυο UMTS λειτουργεί παράλληλα με τα υπάρχοντα δίκτυα GSM των ΕΚΤ, θα υπάρξει σημαντική επαναχρησιμοποίηση της υποδομής, όπως χώροι σταθμών βάσης (και τα σχετιζόμενα κόστη απόκτησης, ενοικίασης και βοηθητικού εξοπλισμού). Εάν αυτό δεν συμβεί (δηλ. το UMTS είναι μία περισσότερο δαπανηρή τεχνολογία ανά μονάδα προϊόντος, μακροχρονίως), τα υψηλότερα κόστη της τεχνολογίας UMTS δεν θα πρέπει να φέρονται από τον τερματισμό κλήσεων, για τον οποίο θα υπήρχε σε αυτή τη περίπτωση μία περισσότερο αποδοτική και δοκιμασμένη τεχνολογία (δηλ. GSM). Οποιαδήποτε υψηλότερα κόστη του UMTS που τυχόν προέκυπταν θα έπρεπε να φέρονται από υπηρεσίες δεδομένων και τις λιανικές τιμές για υπηρεσίες εκκίνησης (origination services).

Σε αυτή τη βάση, το μοντέλο υπολογίζει την οροφή του κόστους τερματισμού, καθώς όλη η κίνηση υποτίθεται ότι μεταφέρεται χρησιμοποιώντας την υψηλότερου κόστους τεχνολογία GSM. Το μοντέλο επομένως δεν χρειάζεται τροποποιήσεις για να αντανakλά τις επενδύσεις UMTS και τη ζήτηση ειδικά για UMTS.

Η προβλεπόμενη μακροχρόνια τάση τιμών του κόστους της μονάδας εξοπλισμού θα πρέπει επομένως να ορισθεί σε αναφορά με τη κατάσταση την οποία μελετά το μοντέλο: τις τάσεις κόστους μονάδας οι οποίες θα προέκυπταν στην κατάσταση όπου το GSM παρέμενε η κυρίαρχη τεχνολογία δικτύου φωνής. Πιστεύουμε ότι αυτή η τάση θα μπορούσε να ήταν μεταξύ «σταθερών πραγματικών όρων» και «συνεχιζόμενης πτώσης». Δεδομένου ότι θεωρούμε ότι το GSM θα παραμείνει η κυρίαρχη τεχνολογία δικτύου φωνής θεωρούμε ότι η σχετική τάση κόστους είναι «σταθερή σε πραγματικούς όρους».

8.2.3.Μη δικτυακά κόστη

Η ΕΕΤΤ δεν θεωρεί δίκαιο οι εταιρίες οι οποίες κινούνται εκτός του χώρου της κινητής τηλεφωνίας (όπως ο ΟΤΕ ή οι εναλλακτικοί σταθερής τηλεφωνίας) να συνεισφέρουν στα κόστη λιανικής των επιχειρήσεων κινητής μέσα από τέλη διασύνδεσης, αφού η επιβολή αυτού του μοντέλου ανταγωνιστικής αγοράς μέσα από ρυθμιζόμενα τέλη τερματισμού δεν είναι συνεπής με τους στόχους της ΕΕΤΤ για ανταγωνιστικές υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών στην Ελλάδα. Το μοντέλο ήδη περιλαμβάνει μία επαύξηση (mark up) για τα μη-δικτυακά κόστη διοίκησης (non-network business overhead costs) που είναι κοινά μακροχρονίως σε επαύξηση (increment) δικτύου και λιανικής.

Τα μη δικτυακά κόστη είναι κυρίως επαυξητικά του αριθμού των συνδρομητών στο δίκτυο. Επίσης κάποια μη δικτυακά κόστη δεν απορρέουν από τον αριθμό των συνδρομητών ή άλλες επαυξητικές μονάδες και θεωρούνται μακροχρόνια κοινά κόστη. Τα κόστη αυτά (εταιρικά έξοδα) έχουν συμπεριληφθεί στο μοντέλο για την διεξαγωγή των αποτελεσμάτων και παρουσιάζονται ως αύξηση επί του κόστους των εταιρικών εξόδων.

Τα μη δικτυακά κόστη επαυξάνουν βάσει του αριθμού των συνδρομητών (πχ επιδοτήσεις τηλεφωνικών συσκευών, μεγάλο μέρος του κόστους εξυπηρέτησης πελατών κλπ) ή δραστηριοτήτων λιανικής γενικώς (πχ διαφημίσεις), και δεν συμπεριλαμβάνονται στο μοντέλο, εφόσον σύμφωνα με την μεθοδολογία θεωρούνται αυξήσεις λιανικής.

Εντός της επαυξητικής μονάδας δικτύου, το μικρό σχετικά επαυξητικό συνδρομητικό κόστος (HLR & location updates (LUs)) κατανέμεται βάσει της λήψης κλήσεων στο αναθεωρημένο μοντέλο, σύμφωνα με τα υποβληθέντα στοιχεία των παρόχων και με την απόφαση αιτιότητας κόστους της Επιτροπής Ανταγωνισμού του Ηνωμένου Βασιλείου (αντί να κατανεμηθεί με βάση τον αριθμό των συνδρομητών).

Στο αναθεωρημένο μοντέλο, το εταιρικό κοινό κόστος (όπως έχει ήδη οριστεί) έχει εξεταστεί, σύμφωνα με τα υποβληθέντα στοιχεία τριών παρόχων και εφαρμόζεται ως ακολούθως:

- ετήσιο οικονομικό κόστος των δραστηριοτήτων εταιρικών γενικών εξόδων: εκτίμηση €30 εκατομμύρια ετησίως
- επαυξητική μονάδα δικτύου εταιρικών γενικών εξόδων: εκτίμηση 50% του κόστους ετησίως

Ως εκ τούτου, έχει εφαρμοστεί μια προσαύξηση €15 εκατομμύρια το χρόνο (ισοαναλογική) ανά μονάδα οικονομικού κόστους υπηρεσιών δικτύου.

Μετά από νέα σχετική διαβούλευση της ΕΕΤΤ με τους παρόχους κινητής τηλεφωνίας, η οποία διενεργήθηκε από Αύγουστο έως Οκτώβριο 2004, αναφορικά με τον ορισμό και τον υπολογισμό του κοινού κόστους, το κοινό κόστος του κοστολογικού μοντέλου επαναπροσδιορίστηκε και το ετήσιο εταιρικό κοινό κόστος εκτιμήθηκε ότι ανέρχεται περίπου σε 70 εκατομμύρια ευρώ ετησίως. Ειδικότερα, η μέση λειτουργική εταιρική επιβάρυνση (average business overhead opex) εκτιμήθηκε ότι ανέρχεται περίπου στα 50 εκατομμύρια ευρώ ετησίως, το κόστος από τα συσχετιζόμενα περιουσιακά στοιχεία και αποσβέσεις περίπου (associated assets and depreciation), το οποίο ανέρχεται περίπου σε 13 εκατομμύρια ευρώ, ενώ με βάση τα στοιχεία που έδωσαν οι εταιρείες προέκυψε και ένα κοινό κόστος προώθησης προϊόντων (marketing component) περίπου 6 εκατομμυρίων ευρώ. Με βάση τα ανωτέρω το ετήσιο εταιρικό κοινό κόστος ανέρχεται σε €70 εκατομμύρια ευρώ.

Θεωρώντας, όπως ήδη αναφέρθηκε, για τα ετήσια εταιρικά κόστη μία κατανομή 50:50 μεταξύ κόστους δικτύου και κόστους λιανικής, τελικά καταλήγουμε στην εφαρμογή μίας προσαύξησης €35 εκατομμύρια το χρόνο (ισοαναλογική) ανά μονάδα οικονομικού κόστους υπηρεσιών δικτύου.

8.2.4. Τιμές Ramsey

Σύμφωνα με τις αρχές τιμολόγησης Ramsey, οι αυξήσεις επί του κόστους (mark-ups) θα πρέπει να είναι υψηλότερες όπου η ελαστικότητα ζήτησης είναι χαμηλότερη (π.χ. στον τερματισμό κλήσεων) από ό,τι σε υπηρεσίες με σχετικά υψηλότερη ελαστικότητα ζήτησης (π.χ. υπηρεσίες εκκίνησης κλήσεων).

Η τιμολόγηση με βάση τις αρχές Ramsey για να εφαρμοστεί σωστά θα έπρεπε να ισχύσει για όλες τις τιμές κινητής τηλεφωνίας (χονδρικής και λιανικής). Εφόσον οι αγορές λιανικής δεν ρυθμίζονται, δεν υπάρχει η δυνατότητα για την ΕΕΤΤ να εξασφαλίσει ότι οι τιμές αυτές έχουν οριστεί με βάση τις αρχές Ramsey. Εάν οι τιμές τερματισμού ορίζονταν με βάση τις αρχές Ramsey, τότε όλες οι τιμές για τις άλλες υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας θα έπρεπε να οριστούν με βάση αυτές τις αρχές.

Συνοψίζοντας η ΕΕΤΤ δεν αποδέχεται την επαύξηση επί του κόστους σύμφωνα με τις αρχές Ramsey, δεδομένου ότι:

- Η προσέγγιση αυτή απαιτεί την ιδιαίτερα δύσκολη και πιθανόν αδύνατη να αντιμετωπισθεί, υποχρέωση καθορισμού του ιδιαίτερα περίπλοκου πίνακα/ μήτρας ελαστικοτήτων, ίδιας τιμής και σταυροειδούς ελαστικότητας για διαφορετική πρόσβαση και υπηρεσίες κλήσεων που απαιτούνται για την εφαρμογή της τιμολόγησης Ramsey
- Θεωρεί ότι καθώς άλλες τιμές κινητών (συγκεκριμένα οι τιμές λιανικής) δεν ρυθμίζονται, δεν θα ήταν δυνατό να διασφαλιστεί ότι όλες οι τιμές έχουν οριστεί σε επίπεδο Ramsey
- Καμία ρυθμιστική αρχή ή επιτροπή ανταγωνισμού δεν έχει εφαρμόσει την μεθοδολογία τιμολόγησης Ramsey πλήρως ως προς την επαύξηση επί του κόστους ανά υπηρεσία στον τερματισμό κλήσεων.

8.2.5.Εξωτερικές Οικονομίες Δικτύου

Η ΕΕΤΤ, αναγνωρίζοντας τη σκοπιμότητα της περαιτέρω αύξησης του βαθμού διείσδυσης της κινητής τηλεφωνίας και λαμβάνοντας υπόψη και την πρακτική που ακολουθήθηκε σε άλλες χώρες, επανεξέτασε την αρχική της θέση και κατέληξε ότι είναι εύλογο κατά τον

υπολογισμό των τελών τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα να λαμβάνεται υπόψη η ύπαρξη εξωτερικών οικονομιών δικτύου. Εκτιμά όμως ότι η επιπλέον χρέωση στα τέλη τερματισμού κλήσεων η οποία δικαιολογείται για λόγους εξωτερικών οικονομιών δικτύου είναι περιορισμένου μεγέθους. (Βλέπε Παράρτημα Δ).

8.3.Αρχές του μοντέλου

Το bottom-up μοντέλο MEK, που αναπτύχθηκε από την Analysys για την ΕΕΤΤ, ενσωματώνει τις ακόλουθες αρχές.

8.3.1.Bottom-up μοντέλο MEK

Έχει κατασκευαστεί ένα μοντέλο bottom-up, το οποίο:

- Χρησιμοποιεί ένα προφίλ ζήτησης που έχει κατασκευαστεί βάσει των βασικών μονάδων συνδρομητών και επιπέδων χρήσης.
- Υπολογίζει ένα σχεδιασμό δικτύου, βασισμένο σε αλγόριθμους που καθορίζονται από τη ζήτηση και από άλλες εισαγωγές παραμέτρων.
- Υπολογίζει τα συνολικά κόστη του δικτύου, χρησιμοποιώντας συνδυαστικά τα αποτελέσματα του σχεδιασμού δικτύου και τις μονάδες επένδυσης και λειτουργικού κόστους για τον εξοπλισμό.

Το επαυξητικό και το κοινό κόστος ορίζεται μετά το στάδιο της συνολικής κοστολόγησης και το κόστος υπηρεσιών προκύπτει από το επαυξητικό κόστος του δικτύου, κατανέμοντας το κόστος σύμφωνα με την κατανάλωση των πόρων. Τέλος, το μοντέλο υλοποιεί μια ισο-αναλογική αύξηση (mark-up) για την απόσβεση του κοινού κόστους από το κόστος υπηρεσιών.

Η εναλλακτική σε ένα μοντέλο bottom-up είναι ένα μοντέλο top-down, το οποίο εκκινεί από το συνολικό κόστος δικτύου και κατανέμει αυτό σε κόστος υπηρεσιών χρησιμοποιώντας κανόνες αναλογίας του κόστους και μεθόδους κατανομής. Δεν έχει γίνει κατασκευή μοντέλου top-down, αν και χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία top-down για την ρύθμιση (calibration) των αλγορίθμων του μοντέλου προκειμένου να διασφαλισθεί ότι οι

σχέσεις ζήτησης-ανάπτυξης (demand- deployment) του μοντέλου ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Επίσης προκειμένου να ελεγχθεί η αξιοπιστία του μοντέλου, τα στοιχεία κόστους του μοντέλου ελέγχθηκαν με βάση τα top-down στοιχεία κόστους που έδωσαν οι ΠΔΚ. Με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται ότι το μοντέλο επιτρέπει τους πρόχους να ανακτήσουν τα πραγματικά τους κόστη.

8.3.2.Οδηγοί κόστους και επαυξήσεις

Οι οδηγοί κόστους, εξ ορισμού, είναι οι μετρήσεις της ζήτησης, η διαφοροποίηση της οποίας έχει απαραίτητως άμεση επίδραση στο συνολικό κόστος ενός παρόχου δικτύου. Δεδομένης της εξάρτησης του κόστους δικτύου από τον τύπο και τον όγκο του εξοπλισμού δικτύου που εγκαθίσταται, οι οδηγοί κόστους δικτύου συνήθως είναι στενά συνδεδεμένοι με τις παραμέτρους ζήτησης που χρησιμοποιούνται όταν διαστασιοποιείται ένα δίκτυο. Ως βασικοί οδηγοί κόστους ορίζονται οι εξής:

- *κάλυψη* – η γεωγραφική έκταση του δικτύου
- *κίνηση* – η χωρητικότητα του δικτύου προκειμένου να διακινεί κίνηση διαφορετικού είδους, συμπεριλαμβανομένων των φωνητικών κλήσεων και των μηνυμάτων SMS
- *πελάτες* – η χωρητικότητα του δικτύου προκειμένου να χειρίζεται τους χρήστες του δικτύου.

Στο μοντέλο, οι οδηγοί κόστους αξιολογούνται χωριστά σε μια σειρά διαφορετικών σημείων εντός του δικτύου, αντικατοπτρίζοντας τις διαφορές στην ικανότητα των στοιχείων του δικτύου να χειριστούν το συνολικό όγκο ζήτησης.

Αναφορικά με την κάλυψη, η παράμετρος που ενδιαφέρει αυτόν που σχεδιάζει το δίκτυο είναι η γεωγραφική περιοχή εντός της οποίας πρόκειται να διατίθεται η υπηρεσία, αν και οι υποχρεώσεις εκ της άδειας συχνά διατυπώνονται με αναφορά στην πληθυσμιακή κάλυψη. Ο υπολογισμός της εδαφικής κάλυψης εντός του μοντέλου προέρχεται από την εισαγωγή της πληθυσμιακής κάλυψης, η οποία στη συνέχεια χαρτογραφείται ως εδαφική κάλυψη με βάση τον τύπο της περιοχής.

Οι βασικές μετρήσεις ζήτησης κίνησης που χρησιμοποιούνται κατά τη διαστασιοποίηση των στοιχείων του δικτύου είναι τα «Erlangs σε ώρες αυξημένης κίνησης» και «οι απόπειρες κλήσεων σε ώρες αυξημένης κίνησης», καθώς ο συνολικός όγκος κίνησης σε

λεπτά σπανίως αποτελεί οδηγό για τα κόστη δικτύου. Όταν οι διαφορετικοί τύποι κίνησης μπορούν να δημιουργήσουν διαφορετική επιβάρυνση στο δίκτυο – παραδείγματος χάριν, λεπτά τερματισμού έναντι λεπτών συλλογής – αυτά τα διαφορετικά επίπεδα κίνησης υπολογίζονται χωριστά.

Σε σύγκριση με τα σταθερά δίκτυα, τα κινητά δίκτυα έχουν πολύ λιγότερο σημαντική επένδυση σε εξοπλισμό που είναι αφιερωμένος αποκλειστικά σε συγκεκριμένους πελάτες. Εντούτοις, υπάρχουν στοιχεία – ορισμένα με σημαντικό κόστος – τα οποία επηρεάζονται από τον όγκο των εξυπηρετούμενων πελατών. Επομένως, η μεθοδολογία χρησιμοποιεί επίσης τους εγγεγραμμένους πελάτες ως οδηγό.

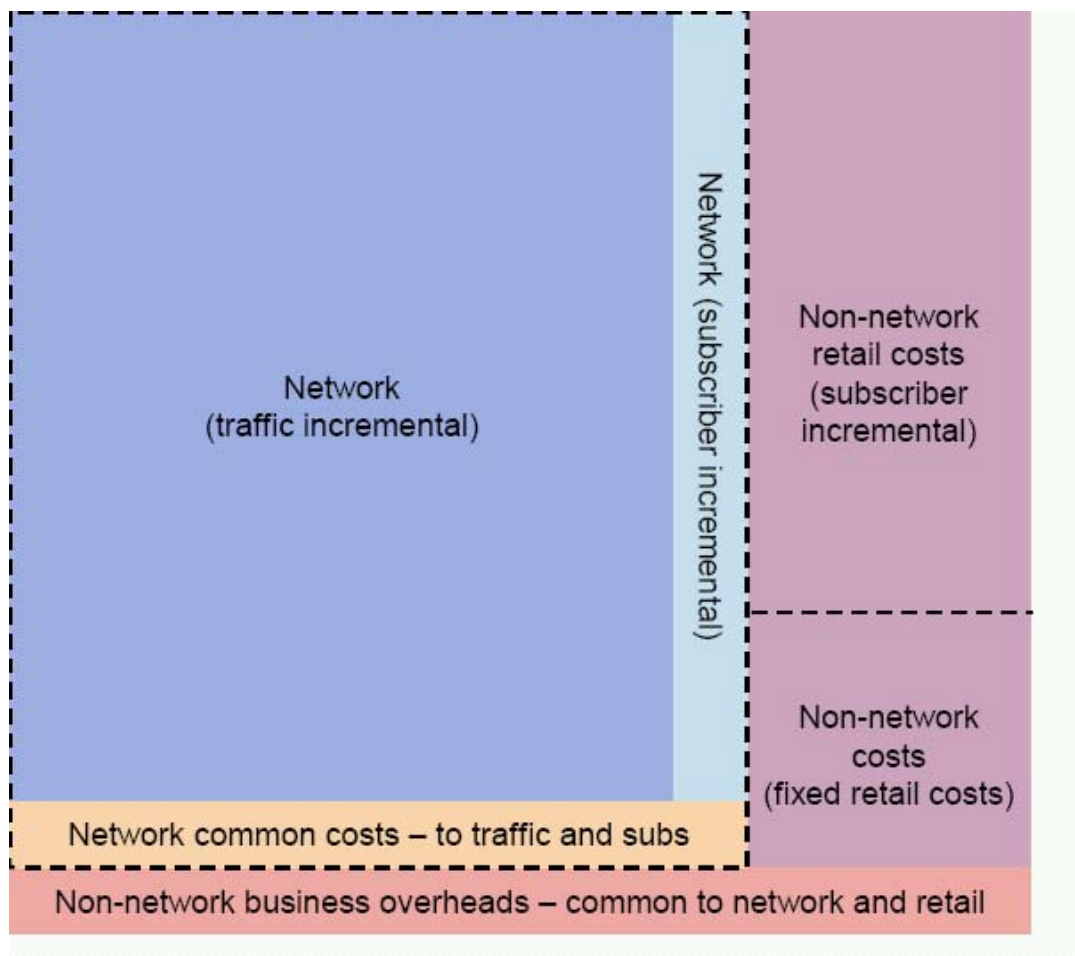
Μια σειρά από άλλους μικρής σημασίας οδηγούς κόστους χρησιμοποιούνται στο σχεδιασμό του δικτύου για τη διαστασιοποίηση συγκεκριμένων στοιχείων του δικτύου. Σε αυτούς περιλαμβάνονται:

- ενημέρωση τοποθεσίας, που οδηγούν τη χρήση επεξεργαστών MSC/VLR ή εντοπίζουν την τοποθεσία των συνδρομητών καθώς συνδέονται/αποσυνδέονται και κινούνται στο δίκτυο
- η εισαγωγή μηνυμάτων SMS, που οδηγούν την ανάπτυξη SMSC
- οι χρήστες GPRS και τα επίπεδα κίνησης, που οδηγούν την ανάπτυξη εξοπλισμού GPRS, όπως οι μονάδες GGSN, SGSN και PCU.

Το συνολικό κόστος παροχής ενός κινητού δικτύου προκειμένου να ανταποκριθεί στη ζήτηση διαιρείται σε δύο τμήματα:

- το κόστος που είναι επαυξητικό ανάλογα με τον αριθμό των συνδρομητών ή την ποσότητα της κίνησης
- το κόστος που είναι κοινό μακροπρόθεσμα μεταξύ του αριθμού των συνδρομητών και της ποσότητας της κίνησης.

Αυτό όπως διαμορφώθηκε μετά και τη νέα διαβούλευση με τις εταιρείες κινητής τηλεφωνίας αναφορικά με τον ορισμό και τον υπολογισμό του κοινού κόστους παρουσιάζεται στον Πίνακα 8.1.

Πίνακας 8.1. Κοινό και επαγγελματικό κόστος [Πηγή: Analysys]

Το μοντέλο απαιτεί μια μέθοδο κατανομής αυτού του κοινού κόστους προκειμένου να διασφαλισθεί η πλήρης απόσβεση του κόστους.

8.3.3. Αντικατοπτρισμός των χαρακτηριστικών της χώρας και του παρόχου

Το μοντέλο έχει δημιουργηθεί με τρόπο που να αντικατοπτρίζει τα εθνικά χαρακτηριστικά και τα ειδικά χαρακτηριστικά των παρόχων στην Ελλάδα. Προσαρμόζοντας τους αλγόριθμους του μοντέλου και, ιδιαίτερα, τις παραμέτρους αξίας, το μοντέλο αντικατοπτρίζει το σύνολο των πραγματικών παραγόντων που επηρεάζουν τους υπάρχοντες παρόχους κινητών δικτύων στην ανάπτυξη και λειτουργία ενός δικτύου κινητής στην Ελλάδα. Αυτοί περιλαμβάνουν:

- Προβλέψεις ζήτησης υπηρεσιών
- Περιοχή της χώρας και έκταση της κάλυψης δικτύου
- Γεωγραφική φύση
- Χαρακτηριστικά αστικοποίησης, εργασίας και ετήσιων ταξιδιών
- Διανομή της κίνησης μεταξύ αστικών, προαστιακών και επαρχιακών περιοχών
- Διεθνή σύνορα
- Συχνότητα λειτουργίας (900MHz ή 1800MHz)
- Ποσότητα φάσματος
- Ποιότητα φάσματος (φύση των δευτερευουσών ζωνών, όρια συχνοτήτων)
- Εποχιακές μεταβολές ζήτησης
- Επίπεδο εξασφάλισης κινδύνων (π.χ. δυνατότητα ανταπόκρισης σε φυσικές καταστροφές)
- Ζητήματα σχεδιασμού ραδιοσυχνοτήτων, όπως: τοπολογία, αστική διάρθρωση, όρη
- Διαφοροποίηση ανάμεσα σε ώρες αιχμής και σε μέση ώρα αυξημένης κίνησης
- Ποσοστό μεταδόσεων που παρέχονται με μισθωμένες γραμμές σε σύγκριση με συνδέσεις που προσφέρουν οι ίδιοι με μικροκυματικές ζεύξεις
- Διάρθρωση δικτύου – αυξανόμενη χρήση κόμβων διαβίβασης (transit switches)
- Κάλυψη περιοχών με μηδενικό πληθυσμό
- Κόστος από την παύση λειτουργίας εξοπλισμού (decommissioning costs)
- χρήση micro cells και pico cells.

Θα πρέπει εντούτοις να αναγνωριστεί ότι δεν είναι ρεαλιστικό να αντικατοπτρίζεται ρητώς στο μοντέλο κάθε παράμετρος που αφορά ειδικά τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά των παρόχων και της χώρας.

8.3.4.Επιχειρησιακό μοντέλο του δικτύου

Το μοντέλο που έχει κατασκευαστεί αντικατοπτρίζει τις λειτουργίες δικτύου κινητής των παρόχων κινητής στην Ελλάδα. Καλύπτει όλες τις δαπάνες που απαιτούνται για να αναπτυχθεί και να λειτουργήσει ένα δίκτυο κινητής. Δεν καλύπτει δραστηριότητες μη συνδεδεμένες με το δίκτυο, όπως: πωλήσεις λιανικής, τιμολόγηση λιανικής, εξυπηρέτηση πελατών, κόστος συσκευών/επιδότηση, εγκαταστάσεις λιανικής, εγκαταστάσεις μη σχετιζόμενες με το δίκτυο και διοικητικά έξοδα. Αυτά τα κόστη που δε σχετίζονται με το δίκτυο δεν είναι επαυξητικά για τον τερματισμό εισερχόμενων κλήσεων και δεν θεωρούνται σχετικό τμήμα του κόστους χονδρικής δικτύου για τον τερματισμό κλήσεων.

Ο Πίνακας 8.2 παραθέτει τα στοιχεία δικτύου που περιλαμβάνονται στο μοντέλο.

<i>Στοιχεία δικτύου</i>			
Macrocell: απόκτηση τοποθεσίας και προετοιμασία και μίσθωση	Μικροκυματική ζεύξη 16Mbit/s	BSC: συνεγκατεστημένη ζεύξη MSC 2Mbit/s	Μισθωμένη γραμμή 140Mbit/s (ανά κύκλωμα 2Mbit/s)
Macrocell: εξοπλισμός (τομέας 1)	Μικροκυματική ζεύξη 32Mbit/s	BSC: συνεγκατεστημένη ζεύξη MSC 8Mbit/s	Tandem/transit
Macrocell: εξοπλισμός (τομέας 2)	Μισθωμένη γραμμή 2Mbit/s	BSC: συνεγκατεστημένη ζεύξη MSC 16Mbit/s	HLR
Macrocell: εξοπλισμός (τομέας 3)	Μισθωμένη γραμμή 8Mbit/s	BSC: συνεγκατεστημένη ζεύξη MSC 32Mbit/s	SMSC
Microcell: απόκτηση τοποθεσίας και προετοιμασία και μίσθωση	Μισθωμένη γραμμή 16Mbit/s	MSC: επεξεργαστής	PCU
Microcell: εξοπλισμός	Μισθωμένη γραμμή 32Mbit/s	Λογισμικό	GGSN
Picocell: απόκτηση τοποθεσίας και προετοιμασία και μίσθωση	BSC: μονάδα βάσης	Διεπαφή διασύνδεσης	SGSN
Picocell: εξοπλισμός	BSC: BS-facing port increment	Υποστήριξη Κόμβου (Switching Support Plant)	Μετάδοση IP
Macrocell: πρόσθετα TRXs	BSC: MSC-facing port increment	Κτίρια (προετοιμασία κτιρίου κόμβου)	Κέντρο διαχείρισης δικτύου
Microcell: πρόσθετα TRXs	BSC: μικροκυματική ζεύξη MSC 2Mbit/s	MSC: ενοίκιο χώρου	Άδειες GSM για 25 έτη
Picocell: πρόσθετα TRXs	BSC: μικροκυματική ζεύξη MSC 8Mbit/s	MSC: BSC-facing port increment	Άδειες GSM για 20 έτη
Μικροκυματική ζεύξη 2Mbit/s	BSC: μικροκυματική ζεύξη MSC 16Mbit/s	MSC: interconnect-facing port increment	Άδειες GSM για 15 έτη
Μικροκυματική ζεύξη 8Mbit/s	BSC: μικροκυματική ζεύξη MSC 32Mbit/s	MSC: switch-facing port increment	

Πίνακας 8.2: Στοιχεία Δικτύου [Πηγή: Analysys]

8.3.5.«Scorched-node»

Στην πραγματικότητα, τα δίκτυα κινητής αναπτύσσονται με την πάροδο του χρόνου ανταποκρινόμενα στις αλλαγές που παρουσιάζει η ζήτηση (ή η προβλεπόμενη ζήτηση). Επιπλέον, σε κάποιο βαθμό, η τοποθεσία των κόμβων του δικτύου υπαγορεύεται από τη βιωσιμότητα των κατάλληλων σημείων στο έδαφος και την τοποθεσία της υποδομής που έχει ήδη αναπτυχθεί. Ο σχεδιασμός του ραδιοδικτύου είναι περίπλοκη διαδικασία, η οποία περιλαμβάνει μεγάλο αριθμό παραγόντων και παραμέτρων σχεδιασμού, εκ των οποίων δεν μπορούν να υπολογισθούν όλοι εκ των προτέρων. Το μοντέλο αναγνωρίζει ότι οι παράγοντες αυτοί (και πολλοί άλλοι) είναι πραγματικές διαδικασίες οι οποίες αυξάνουν το κόστος παροχής των υπηρεσιών. Εντούτοις, είναι αδύνατο να καλυφθούν οι διαδικασίες αυτές σε ένα καθαρά προγνωστικό μοντέλο και επομένως υιοθετήθηκε ένας υπολογισμός scorched-node, προκειμένου να καταστεί εφικτός ο αντικατοπτρισμός των παραγόντων αυτών στο μοντέλο.

8.3.6.Υπολογισμοί σειράς συνολικού χρόνου

Έχουμε υιοθετήσει έναν υπολογισμό μια σειράς συνολικού κόστους στο μοντέλο: για κάθε χρόνο από το 1992 έως το 2009 το μοντέλο υπολογίζει το συνολικό αριθμό στοιχείων δικτύου που λειτουργούν (καθένα εκ των οποίων συνεπάγεται λειτουργικά έξοδα) και το συνολικό αριθμό των νέων (ή αυτών που αντικαθιστούν τα προηγούμενα) στοιχείων δικτύων που αγοράζονται (καθένα εκ των οποίων οδηγεί σε επενδυτικές δαπάνες). Χρησιμοποιώντας την προσέγγιση αυτή, το μοντέλο υπολογίζει ένα προφίλ επένδυσης και λειτουργικών εξόδων που καλύπτει το σύνολο της εταιρικής λειτουργίας σχετικά με το δίκτυο για τη συνολική διάρκεια της ύπαρξής του. Επιπλέον, η συνολική δαπάνη κεφαλαίου μπορεί να υπολογισθεί αθροίζοντας τις ετήσιες δαπάνες. Η προσέγγιση αυτή υιοθετήθηκε για τρεις βασικούς λόγους:

- Οι υπολογισμοί στο μοντέλο είναι περισσότερο διαφανείς και σαφείς
- Τα αποτελέσματα κόστους του μοντέλου μπορούν να συγκριθούν πιο εύκολα με στοιχεία εξακρίβωσης top-down

- Με τη χρησιμοποίηση ιστορικού υπολογισμού κόστους (historical cost accounting – “HCA”) και της οικονομικής απόσβεσης (economic depreciation – “ED”) το ετήσιο κόστος μπορεί να καθοριστεί εύκολα με πιο κατανοητό τρόπο.

8.3.7.Οικονομική απόσβεση

Η οικονομική απόσβεση είναι η μέθοδος για να καθορίζεται η απόσβεση του κόστους που είναι οικονομικά εύλογη – ήτοι:

- Αντικατοπτρίζει το κόστος παραγωγής
- Αντικατοπτρίζει την παραγωγή των στοιχείων δικτύου κατά τη διάρκεια της ύπαρξής τους.

Ο πρώτος παράγοντας συσχετίζει την ανάκτηση κόστους με αυτήν ενός νεοεισερχόμενου παρόχου στην αγορά, ο οποίος θα μπορούσε να παράσχει τις υπηρεσίες βάσει του ισχύοντος κόστους παραγωγής.

Ο δεύτερος παράγοντας συσχετίζει την ανάκτηση κόστους με τη «διάρκεια ζωής» μιας επιχείρησης κινητής – με την έννοια ότι οι επενδύσεις και άλλες δαπάνες γίνονται στην πραγματικότητα καθ’ όλη τη διάρκεια ζωής της επιχείρησης (ιδίως οι μεγάλες, αρχικές επενδύσεις) βάσει του ότι θα δύναται να ανακτήσει αυτές από το σύνολο της ζήτησης που θα προκύψει κατά τη διάρκεια ζωής της επιχείρησης. Οι νεοεισερχόμενοι στην αγορά θα πρέπει επίσης να προβούν σε αυτές τις μεγάλες αρχικές επενδύσεις και να αποσβέσουν το κόστος κατά τη διάρκεια ζωής τους με τρόπο παρόμοιο με τους υπάρχοντες παρόχους. (Αυτό βασίζεται στη ρεαλιστική υπόθεση ότι οι νεοεισερχόμενοι στην αγορά αντιμετωπίζουν τα ίδια συστηματικά εμπόδια εισόδου που αντιμετώπισαν οι υπάρχοντες πάροχοι και ρεαλιστικά δεν θα είχαν τη δυνατότητα να καλύψουν άμεσα το σύνολο της αγοράς ενός παρόχου, δηλαδή η αγορά δεν μπορεί να διεκδικηθεί στο σύνολό της).

Αυτοί οι δύο παράγοντες δεν αντικατοπτρίζονται στην απόσβεση βάσει λογιστικού υπολογισμού, η οποία απλώς εξετάζει πότε αγοράσθηκε ένα περιουσιακό στοιχείο και εντός ποιας περιόδου θα αποσβεσθεί το κόστος επένδυσης του περιουσιακού στοιχείου.

Βασικά, η εφαρμογή της οικονομικής απόσβεσης που χρησιμοποιείται στο μοντέλο βασίζεται στην ακόλουθη αρχή:

- Η πλήρης απόσβεση του συνόλου του κόστους που έχει αναληφθεί (αποδοτικά), με οικονομικά εύλογο τρόπο.

Η πλήρης απόσβεση του συνόλου του κόστους που έχει αναληφθεί (αποδοτικά) διασφαλίζεται ελέγχοντας το ακόλουθο σύνολο στον υπολογισμό:

- Το PV των πραγματικών δαπανών που έχουν υλοποιηθεί = το PV του οικονομικού κόστους που έχει ανακτηθεί.

8.3.8.Επαυξήσεις και mark-up για κοινό κόστος

Το μοντέλο προσδιορίζει χωριστά το επαυξητικό και το κοινό κόστος. Έχουμε ορίσει δύο επαυξητικούς παράγοντες – πελάτες και συνολική κίνηση – οι οποίοι αντικατοπτρίζουν τα βασικά προϊόντα που παρέχουν οι κινητοί (πρόσβαση στο δίκτυο και δυνατότητα πραγματοποίησης και λήψης κλήσεων και άλλες υπηρεσίες κίνησης). Δεν έχουμε υιοθετήσει τον επαυξητικό παράγοντα της κάλυψης, καθώς η κάλυψη αποτελεί οδηγό κόστους, όχι προϊόν – οι πελάτες δεν δύνανται να αγοράσουν κάλυψη ανεξάρτητα από την πρόσβαση ή τις κλήσεις. Μας ενδιαφέρει ο καθορισμός των κατάλληλων τιμών για τα προϊόντα, επομένως χρειάζεται να κατανοήσουμε το επαυξητικό κόστος των προϊόντων. Αναφέροντας αυτό, αναγνωρίζουμε ότι η κάλυψη είναι σημαντικός οδηγός κόστους, και η επίδρασή της τόσο στο επαυξητικό όσο και στο κοινό κόστος των ΠΔΚ έχει ενσωματωθεί κατάλληλα στο μοντέλο.

Ο επαυξητικός παράγοντας της κίνησης που υιοθετήθηκε είναι ένας επαυξητικός παράγοντας μέσης κίνησης – κάθε υπηρεσία κίνησης μοιράζεται το κόστος του επαυξητικού παράγοντα κίνησης με βάση τη συνολική ζήτηση και κατανάλωση της χωρητικότητας κάθε στοιχείου δικτύου.

Το κοινό κόστος στο μοντέλο επιμερίζεται χρησιμοποιώντας ένα EPMU. Ενώ υφίσταται μια σειρά πιθανών μηχανισμών mark-up, έχουμε υιοθετήσει ένα ισοαναλογικό mark-up όπου η μονάδα κόστους κάθε υπηρεσίας αυξάνεται κατά το ίδιο ποσοστό.

8.3.9.Καθορισμός του κοινού κόστους δικτύου

Με τον επαναπροσδιορισμό του κοινού κόστους (διαβούλευση Αύγουστος – Οκτώβριος 2004) το μοντέλο υπολογίζει το κόστος που είναι κοινό μακροπρόθεσμα μεταξύ της κίνησης δικτύου και των συνδρομητών και κοινό μεταξύ υπηρεσιών δικτύου και λιανικής (εταιρικές επιβαρύνσεις). Αυτό το κόστος υπολογίζεται στο μοντέλο, καταμετρώντας την έκταση που ο αριθμός των στοιχείων δικτύου μεταβάλλεται μακροπρόθεσμα σε σχέση με τη ζήτηση (είτε κίνησης ή συνδρομητών). Για κάθε κατηγορία κόστους προσδιορίσαμε:

- τον ελάχιστο αριθμό στοιχείων δικτύου που απαιτείται για την πλήρη λειτουργία του δικτύου (για παράδειγμα, επί τη βάση κανονισμών κάλυψης)
- το συνολικό αριθμό στοιχείων δικτύου που απαιτείται μακροπρόθεσμα (υπολογιζόμενο για το 2009 στο μοντέλο).

Όπου τα στοιχεία καθορίζονται από τη ζήτηση στο δίκτυο, κατηγοριοποιούνται ως επαυξητικά της ζήτησης. Αυτός ο υπολογισμός έγινε με το λεπτομερέστερο δυνατό τρόπο στο μοντέλο (δηλ. ατομικά στοιχεία δικτύου). Επιπροσθέτως, οι εταιρικές επιβαρύνσεις στο κοινό κόστος (business overhead common costs) υπολογίσθηκαν και συμπεριλήφθηκαν ως αύξηση (mark-up) στις επαυξήσεις (increments) δικτύου (και λιανικής).

Ο υπολογισμός του κοινού κόστους επαναπροσδιορίστηκε μετά το τέλος της διαβούλευσης για τον ορισμό και εκτίμηση του κοινού κόστους, που διενήργησε η ΕΕΤΤ με τις εταιρείες κινητής τηλεφωνίας. Σημειώνεται ότι κατά την νέα διαβούλευση ζητήθηκαν και προσκομίσθηκαν αναλυτικές πληροφορίες με στόχο να:

- Προσδιορισθούν τα δικτυακά και μη δικτυακά στοιχεία κόστους τα οποία δεν μεταβάλλονται μακροπρόθεσμα σε σχέση με τη ζήτηση.
- Να διερευνηθεί κατά πόσο η μονάδα κόστους των στοιχείων που συμπεριλαμβάνονται στο κοινό κόστος συγκρινόμενη με την μονάδα κόστους των αντίστοιχων στοιχείων που συμπεριλαμβάνονται στο επαυξητικό κόστος, διαφοροποιείται ανάλογα με το γεωγραφικό σημείο στο οποίο αυτά βρίσκονται (π.χ. αστικές ή αγροτικές περιοχές, νησιά κ.λ.π.).

8.3.10.Κοστολόγηση υπηρεσιών

Το επαυξητικό κόστος της κίνησης και των πελατών κατανέμεται στις υπηρεσίες ανάλογα με την κατανάλωση πόρων για κάθε κατηγορία κόστους. Ορίζουμε ένα βαθμό χωρητικότητας για κάθε κατηγορία και καθορίζουμε τη σχετική κατανάλωση αυτής της κατηγορίας για κάθε υπηρεσία.

Το μοντέλο υπολογίζει μονάδες κόστους για τις ακόλουθες υπηρεσίες:

- πελάτες (ανά συνδρομητή ανά χρόνο)
- εισερχόμενα λεπτά από άλλα δίκτυα
- εξερχόμενα λεπτά σε άλλα δίκτυα
- λεπτά εντός δικτύου⁶⁵
- μηνύματα SMS
- GPRS megabytes.

Το κόστος μονάδων αντιπροσωπεύει το μέσο ετήσιο κόστος, καθώς και το μέσο κόστος ανά ώρα της ημέρας και ανά ημέρα της εβδομάδας. Το συνολικό κόστος μονάδος για κάθε υπηρεσία (c_s) προκύπτει από τα συστατικά κόστους μονάδων, όπως περιγράφονται από τις ακόλουθες εξισώσεις:

$$c_s = \sum_n c_{puo_n} * r_{ns} \quad \text{και} \quad c_{puo_n} = \frac{TC_n}{\sum_s r_{ns} * d_s}$$

όπου:

c_s = συνολικό κόστος μονάδος της υπηρεσίας s

c_{puo_n} = κόστος ανά μονάδα του αποτελέσματος του στοιχείου δικτύου n

r_{ns} = παράγων δρομολόγησης για το στοιχείο δικτύου n και την υπηρεσία s

d_s = ζήτηση για την υπηρεσία s

TC_n = συνολικό επαυξητικό κόστος του στοιχείου δικτύου n

8.3.11.WACC

65

Η υπηρεσία εντός δικτύου περιλαμβάνει τόσο το κομμάτι της εκκίνησης όσο και του τερματισμού μιας κλήσης εντός δικτύου. Επομένως, το κόστος μιας κλήσης εντός δικτύου θα μπορούσε να διαιρεθεί περίπου δια δύο, για να μοιραστεί το κόστος μεταξύ του στοιχείου της εκκίνησης και του τερματισμού. Εντούτοις η ακριβής κοστοστρεφής διαίρεση δεν θα ήταν 50:50 (καθώς ο τερματισμός κλήσεων απαιτεί επιπλέον λειτουργικότητα MSC/VLR). Θα αναμέναμε ότι το ακριβές κόστος του τμήματος τερματισμού μιας κλήσης εντός δικτύου δεν θα διέφερε σημαντικά από το κόστος τερματισμού μιας κλήσης που ελήφθη από άλλο δίκτυο.

Η μεθοδολογία του μοντέλου τιμολόγησης περιουσιακού στοιχείου κεφαλαίου (CAPM) χρησιμοποιήθηκε για να υπολογισθεί το μεσοσταθμισμένο κόστος του κεφαλαίου για τους κινητούς παρόχους στην Ελλάδα, σύμφωνα με την ακόλουθη φόρμουλα:

$$WACC_{Pre-Tax Real} = \frac{1 + WACC_{Pre-Tax Nominal}}{1 + Inflation} - 1$$

όπου

$$\begin{aligned} WACC_{Pre-Tax Nominal} &= \frac{WACC_{Post-Tax Nominal}}{1 - Tax} \\ &= C_d * G * (1 - Tax) + C_e * (1 - G) \end{aligned}$$

και

C_d = Cost of Debt = Risk free rate + Debt Premium

C_e = Cost of Equity (post - tax) = Risk free rate + Equity Beta x Equity Risk Premium Οι.

$$G = \text{Gearing} = \frac{\text{Debt}}{\text{Debt} + \text{Equity}}$$

Όλοι οι ΠΔΚ συμφώνησαν ότι η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του κόστους του κεφαλαίου – που υπολογίζει το σταθμισμένο μέσο κόστος του κεφαλαίου (WACC) που χρησιμοποιεί το Capital Asset Pricing Model (CAPM) – είναι η τυποποιημένη προσέγγιση που χρησιμοποιείται από τους ρυθμιστές και τους παρόχους σε πολλές χώρες.

Εντούτοις, θεώρησαν ότι το pre-tax real WACC 8,09% (11.88% pre-tax nominal) που υπολογίστηκε αρχικά – μέσος όρος του WACC Cosmote, Vodafone και TIM – ήταν αρκετά χαμηλό, και παρουσίασαν στοιχεία, υπολογισμούς και τις εκτιμήσεις τους για να υποστηρίξουν αυτήν την άποψη.

Μετά από τις παρατηρήσεις των παρόχων, επανεξετάστηκε ο υπολογισμός του WACC και το μέσο real pre-tax WACC έχει αναθεωρηθεί σε 12,33% (16,26% pre-tax nominal).

Δεδομένου ότι ορισμένες παράμετροι του WACC μεταβάλλονται με τον χρόνο η ΕΕΤΤ θα υπολόγισε εκ νέου το WACC των εταιρειών χρησιμοποιώντας τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία.

8.4.Προσαρμογή και εφαρμογή του μοντέλου

Η Analysys έχει αναπτύξει μια σειρά από μοντέλα MEK bottom-up μέσα στα τελευταία χρόνια. Για τη μελέτη αυτή κατασκευάστηκε ένα νέο μοντέλο, το οποίο να αντικατοπτρίζει το Ελληνικό περιβάλλον της αγοράς κινητής, που βασίστηκε σε μεγάλο βαθμό στη δομή των υφιστάμενων μοντέλων, προκειμένου να καταστεί εφικτή η ανάπτυξη ενός μοντέλου εντός των χρονικών πλαισίων που απαιτούνται από τη μελέτη. Από τη στιγμή που διαμορφώθηκε το πλαίσιο του μοντέλου, αυτό προσαρμόστηκε για να αντανάκλα την Ελληνική κατάσταση και εφαρμόστηκε.

Η προσαρμογή και εφαρμογή εμπεριείχε μεγάλο ποσοστό των ενεργειών μοντελοποίησης, συμπεριλαμβανομένων των ακόλουθων βημάτων:

- ένταξη κάθε παρόχου στην Ελλάδα
- εφαρμογή της ιστορικής εξέλιξης της αγοράς
- ανάπτυξη μιας πρόβλεψης αγοράς ειδικά για την Ελλάδα και μιας πρόβλεψης αγοράς για κάθε πάροχο
- ανάπτυξη τεχνικών παραμέτρων δικτύου, τόσο ουδέτερων προς τους παρόχους όσο και ειδικών για κάθε πάροχο
- παρουσίαση των ειδικών παραγόντων της Ελλάδας στο μοντέλο, όπως η κατανομή του πληθυσμού, η περιοχή και η φύση της χώρας
- ημερομηνίες έναρξης λειτουργίας και πληρωμές για τις άδειες.

8.5.Διαδικασία μέτρησης και εξακρίβωσης

8.5.1.Διαδικασία

Το μοντέλο bottom-up υπολογίζει ένα σχεδιασμό δικτύου και συνδυάζει αυτό με το κόστος μονάδων για να καθορισθεί ένα συνολικό προφίλ δαπανών. Ο υπολογισμός του μοντέλου γίνεται κατά το στάδιο σχεδιασμού του δικτύου, συγκρίνοντας το δίκτυο που υπολογίζεται από το μοντέλο με το πραγματικό δίκτυο του μοντέλου. Ο υπολογισμός διασφαλίζει ότι ο όρος του scorched-node απαντάται στο μοντέλο. Ο υπολογισμός του μοντέλου λαμβάνει χώρα στο στάδιο κοστολόγησης, ελέγχοντας εάν οι δαπάνες που υπολογίζονται από το μοντέλο συνάδουν με αυτές στις οποίες πράγματι προέβησαν οι πάροχοι. Αμφότερα αυτά τα βήματα ελέγχου των εισαγωγών, των αλγορίθμων και των εξαγωγών του μοντέλου διασφαλίζουν ότι το μοντέλο:

- Είναι ρεαλιστικό
- Είναι αντιπροσωπευτικό για την Ελλάδα
- Αντικατοπτρίζει τα χαρακτηριστικά των πραγματικών παρόχων στην Ελλάδα.

Γίνεται μέτρηση του μοντέλου σε μεγάλο αριθμό σημείων χρησιμοποιώντας πληροφορίες δικτύου top-down που παρέχονται από τους παρόχους δικτύου, συμπεριλαμβανομένων:

- BTSs ανά έτος, συνολικά και ανά τύπο
- TRXs ανά έτος
- Μικροκυματικές ζεύξεις και ζεύξεις μισθωμένων γραμμών που χρησιμοποιούνται στο δίκτυο
- BSCs ανά έτος
- MSCs ανά έτος
- HLRs ανά έτος
- Κόμβοι διαβίβασης ανά έτος
- switch ports και interswitch links ανά έτος.

Η μέτρηση απαιτεί κατανόηση της σχέσης ανάμεσα σε κάθε αλγόριθμο του μοντέλου και τις παραμέτρους αυτού. Επίσης απαιτεί γνώση της κάθε σχετικής παραμέτρου, προκειμένου να εκτιμηθεί ο βαθμός στον οποίο οι αβέβαιες εισαγωγές μπορούν να προσαρμοστούν προκειμένου να βελτιωθεί η μέτρηση του μοντέλου. Ορισμένες παράμετροι, όπως η ιστορική ζήτηση, δεν μπορούν να προσαρμοστούν στο μοντέλο καθώς είναι βέβαιες, ενώ άλλες, όπως η μέση χρήση του εξοπλισμού, είναι εντελώς αβέβαιες (πέραν του ότι θα πρέπει να κυμαίνονται κάπου μεταξύ του 0% και του 100%).

Προκειμένου να εξακριβωθεί το μοντέλο χρησιμοποιήσαμε τις πληροφορίες κόστους top-down οι οποίες μας δόθηκαν από τους παρόχους, προκειμένου να ελέγξουμε τους εκτιμήσεις δαπανών του μοντέλου. Τα στοιχεία που μας δόθηκαν από τους παρόχους περιελάμβαναν:

- **τη συνολική επένδυση:** είτε από το 1999–2002 είτε 1993–2002, συνολικά και ανά κατηγορία (BTS, μικροκυματικά (microwave), BSC, MSC και άλλοι κόμβοι (switches), τέλη αδειών)
- **τις λειτουργικές δαπάνες:** σύνολο έτους για το 2002, και ανά κατηγορία (*άμεσο κόστος:* άδειες σημείων BTS και MSC, δευτερεύον κόστος (ηλεκτρισμός κλπ.), κόστος μισθωμένων γραμμών, *έμμεσο κόστος:* συντήρηση δικτύου, επάνδρωση δικτύου, υποστήριξη λογισμικού).

Έγινε άμεση σύγκριση αυτών των στοιχείων με τους αντίστοιχες εκτιμήσεις που προέκυπτan από το μοντέλο. Έγιναν προσαρμογές για την εξακρίβωση του μοντέλου μόνο στο επίπεδο κόστους μονάδος, προσαρμόζοντας την επένδυση μονάδος και τις λειτουργικές δαπάνες κάθε κατηγορίας κόστους αντίστοιχα. Παράρτημα Α: Εξέλιξη τελών τερματισμού σε κινητά δίκτυα

Τέλη τερματισμού από σταθερό σε κινητό (σε eurocents)

	01/2001	01/2002	02/2003	10/03	01/04	10/04
<i>Vodafone</i>	27	21 και 60'' ελάχιστη χρέωση	19 και 42'' ελάχιστη χρέωση	17,5 και 33'' ελάχιστη χρέωση	17 και 30'' ελάχιστη χρέωση	14,5 και 30'' ελάχιστη χρέωση

	01/2001	03/2001	07/2002	02/2003	10/03	01/04	10/04
<i>COSMOTE</i>	27	23,48	18 και 5 call set up	18 και 32'' ελάχιστη χρέωση	17 και 33'' ελάχιστη χρέωση	17 και 30'' ελάχιστη χρέωση	14,5 και 30'' ελάχιστη χρέωση

	01/2001	05/2002	08/2002	07/2003	10/03	01/04	04/04	10/04
<i>TIM</i>	27	25	23 και 60'' ελάχιστη χρέωση	21 και 60'' ελάχιστη χρέωση	20 και 32'' ελάχιστη χρέωση	20 και 30'' ελάχιστη χρέωση	18 και 30'' ελάχιστη χρέωση	15 και 30'' ελάχιστη χρέωση

	07/2002	02/2003	01/2004	10/04
<i>Q-telecom</i>	25	21 και 60'' ελάχιστη χρέωση	23 και 30'' ελάχιστη χρέωση	19,5 και 30'' ελάχιστη χρέωση

Τέλη τερματισμού για άλλους ΠΔΚ

	01/01/2002	07/01/2002	02/01/2003	02/2003	1/10/2004
Vodafone ⁶⁶	0.1	0.16	0.18	0.19 ⁶⁷	0,145 ⁶⁸
COSMOTE ⁶⁹	0.1	0.16	0.18	0.18 ⁷⁰	0,145 ⁶⁸
TIM ⁷¹	0.1	0.16	0.18	0.20 ⁷²	0,15 ⁶⁸
Q-Telecom ⁷³	0.25 ⁷⁴	0.25	0.25	0.21 ⁷⁵	0,195 ⁶⁸

⁶⁶ Ελάχιστη χρέωση – 42 δευτερόλεπτα.

⁶⁷ Η COSMOTE και η TIM διαφωνούν με αυτό το τέλος.

⁶⁸ Ελάχιστη χρέωση 30 δευτερόλεπτα

⁶⁹ Ελάχιστη χρέωση – 32 δευτερόλεπτα.

⁷⁰ Η Vodafone και η TIM διαφωνούν με αυτό το τέλος.

⁷¹ Ελάχιστη χρέωση – 60 δευτερόλεπτα.

⁷² Η Vodafone και η COSMOTE διαφωνούν με αυτό το τέλος.

⁷³ Δεν υπάρχει ελάχιστη χρέωση.

⁷⁴ Από 19/06/2002.

⁷⁵ Το τέλος έχει γίνει αποδεκτό από τους άλλους τρεις παρόχους.